

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

15. YÜZYILA AİT ANONİM BİR Mİ'RÂC-NÂME
(Transkripsiyonlu metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: SEMA ÇİMEN

İSTANBUL 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

15. YÜZYILA AİT ANONİM BİR Mİ'RÂC-NÂME
(Transkripsiyonlu metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: SEMA ÇİMEN

Tez Danışmanı: PROF. DR. ORHAN BİLGİN

İSTANBUL 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Sema Çimen'in " 15. Yüzyıla Ait Anonim Bir Mi'racnâme (Transkripyonlu Metin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Orhan Bilgin
Üniversitesi Marmara

İmza

Üye : Prof.Dr. Sebahat Deniz
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr. Mustafa Küçükaşçı
Üniversitesi Marmara

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 22.02.2010 tarih ve 2010/4-4 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	II
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
KISALTMALAR	VII
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ	VIII
GİRİŞ	IX
1. NÜSHA TANITIMI	1
1.1. Süleymaniye Nüshası	1
1.2. Topkapı Nüshası	5
2. İMLA ARUZ VE KAFİYE ÖZELLİKLERİ	9
2.1. İmla Özellikleri	9
2.2. Aruz Özellikleri	16
2.3. Kafiye Özellikleri	21
3. METİN	24
3.1. Transkripsiyonlu Metin	25
3.2. Günümüz Türkçesiyle	102
3.3. Süleymaniye Nüshası Orijinal Metin	132
3.4. Topkapı Nüshası Orijinal Metin	144
SON SÖZ	155
SÖZLÜK-DİZİN	156
KAYNAKÇA	315

ÖN SÖZ

Çok geniş bir eser hazinesine sahip olan klasik edebiyatımız, günümüzde hak ettiği değeri görememenin verdiği sancılar içerisinde. Asırlar boyunca dil, biçim ve muhteva yönünden adım adım mükemmelliğe ulaşan klasik Türk şiirinde İslamî unsur ve motiflerin rolü inkâr edilemez. Klasik Arap ve İran edebiyatındaki nazım türlerinin de klasik Türk edebiyatında yer aldığı bir gerçektir. Bu arada bilhassa İran edebiyatında çok rağbet görmüş olan mesnevi nazım biçiminin hemen her konuda klasik edebiyatımızda kullanıldığı bir vakadır. Bu nazım türü bu yeni inanç sistemini yayma ve yaşatma gayesine hizmet eden ilk araçlardan biri olarak karşımıza çıkar. Çok hacimli metinler oluşturmaya müsait teknik özellikleri ile İslami ahlakın yegâne örneği Hz. Muhammed (SAV)'in hayatının, öteki peygamberlerin kıssalarının, ilahi aşkın, Tanrı'ya itaat ve ibadet yollarının, Hak yolunda hizmet etmiş ulu şahsiyetlerin hikâyelerinin anlatıldığı bir nazım şekli olmuştur asırlardır. Bunların içerisinde özellikle mevlitler ayrı bir yer tutar. Bununla birlikte Hz. Peygamberin göğe yükselmesi olarak bilinen “mi'râc“ olayını anlatan “mi'rac-namelerin yazılmış olduğunu da gözden kaçırmamak gerekir.

Kur'an-ı Kerim'de özellikle de İsrâ ve Necm sûrelerinde ve birçok hadiste bahsi geçen mi'râc hadisesi de edebiyatta önemli yer tutmaktadır. Bu tip eserler genellikle meclislerde okunmak için kaleme alındığından yazıldıkları dönemin zihniyetini ve dil özelliklerini yansıtmada önem arz ederler. Klasik mi'râc hadisesinin dışında enteresan yaklaşımları olan Süleymaniye Kütüphanesi Laleli Bölümü 3756 numaralı mecmuada karşılaştığımız bu “Mi'rac-nâme”nin hem edebiyat hem dil hem de sosyolojiye katkısı olabileceğini tahmin ettiğimiz için üzerinde çalışılmaya değer bulduk. Taşındığı dil özellikleri ve imlası nedeniyle 15. yy'da telif edilmiş olduğunu tahmin ettiğimiz mi'râc-nâmede aynı zamanda 17. 18. yüzyıl imlası ile yazılmış olan kelimelerin ve eklerin de bulunması, eserin telifinden çok sonra bir müstensih tarafından dinlenerek yazıya geçirildiği intibamı uyandırmaktadır. Ayrıca eserde olay akışında kopuklukların olması, bazen aynı olayın farklı şekillerde tekrar anlatılması bize farklı eserlerden belli bölümlerin toplanarak yazılmış olabileceği ihtimalini de düşündürdü. Eser özellikle göğün katlarının hammaddelerinin ve adlarının zikredilmesi; cennet ve cehennem tasvirleri; göğün katlarında karşılaşılan meleklerin canlı tasvirleri ile dikkat çekicidir.

Bu “Mi’râc-nâme” aruz tekniği açısından çok büyük kusurlar ihtiva etse de Türkçenin tarihi gelişiminin bir delili gibidir. Transkripsiyonlu metni ile günümüzde de okunabilmesini sağlamak, ele aldığımız imla hususiyetleri ve hazırladığımız sözlük- indeks ile yazı dilinin gelişim aşamalarının bilinmesine yardımcı olmak ve en önemlisi de klasik edebiyatımıza bir eser daha kazandırmak amacını taşıdık. Transkripsiyonlu metinde zaman zaman aruz ve imla üzerinde tasarruflarda bulunarak metni daha akıcı ve anlaşılır kılmayı hedefledik.

Eserin vezin açısından çok kusurlu olması nedeniyle transkripsiyonlu metinde görüntü kirliliği yaratmamak için imale ve zihafly kelimeleri “Aruz zellikleri” bařlyđı altında listeledik. Bu sayede kelimelerin metindeki yazımlarına sadık kalarak transkripsiyonlu metinde, metnin orijinal imlasını olduğu gibi gösterebilmeyi hedefledik. Aruzu düzeltmek adına bazen mısraın içinde kelimelerin yerini değiştirdik, bazen kelimenin yerine aynı anlamı taşıyan başka bir kelime koyduk bazen de anlamı bozmayacak şekilde “hem” “ol” “kim” gibi kelimeler ekledik ve tüm bunları dipnotla belirttik.

Metnin imlasında en sık karşılaştığımız durumlar kelimelerin; orijinal imlaları dışında yazılmış olmaları, birden çok yazımlarının bulunması, Eski Anadolu Türkçesinin imlasını taşımamaları ve halk söylenişi ile yazılmış olmalarıydı. Transkripsiyonlu metinde imlası yanlış olan kelimeleri düzelttik, iki farklı yazımı bulunan sözcükleri tek imla ile birleştirdik, Eski Anadolu Türkçesi imlası dışındaki kelimeleri değiştirdik ve bunları dipnotla belirttik birkaç kelimeyi vezne uygun hale getirmek için şeddeli okuyarak bunları da dipnotta verdik. Halk söylenişi ile yazılmış kelimeleri dönemin konuşma diline ışık tutacağını düşünerek olduğu gibi bıraktık. Bu tasarruflarımızın tamamını detayly olarak “İmla zellikleri” bölümünde verdik. Ayrıca indeksle birlikte sözlük de hazırlayarak eserin ait olduğu dönemin kelime ve eklerinin işlevlerini de göstermeyi amaçladık.

Metni sunulan “Mi’râc-nâme” nin bir nüshası daha bulunmasına rağmen bu nüsha Süleymaniye nüshasının yarısı kadar olduğu ve elimizdeki nüshadan daha düzensiz ve bozuk teknik özellikler taşıdığı için çok ihtiyaç duyduğumuz zamanlarda metindeki kopuklukları yamamak amacıyla kullandık ve yalnızca nüsha tanıtımını yaparak orijinal metnini eklemekle yetindik bir edisyon kritik yapma yoluna gitmedik. Bu alışmamızla Türk edebiyatının bir dönemine ışık tutacak bilgileri verebilmiş olmayı umuyoruz.

Teze başlama aşamasında başarabileceğime inanarak özgüvenimi kazandıran, çalışmalarımız sırasında büyük bir sabır, titizlik ve özveriyle bana yol gösteren, tezimi yönetmeyi kabul ederek azimle bu işe sarılmamı sağlayan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Orhan BİLGİN'e bana kendisiyle böyle bir çalışma yapma fırsatını verdikleri ve engin bilgilerinden faydalanmamı sağladıkları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tezimin her aşamasında özellikle manevi destekleri ile kendime güvenimi tazeleyen, başım her sıkıştığında soluğu odasında aldığım ve hiçbir zaman boş ayrılmadığım hocam ve ablam Prof. Dr. Sabahat DENİZ Hanımefendiye; beni her konuda aydınlatan hocam Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK'a; dil hususiyetlerinin hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Yard.Doç.Dr. Erdal ŞAHİN ile Dr. Nurgül YILDIZ'a; tezimin yazımı ve teknik düzenlemelerinin yapılmasında benimle birlikte uykusuz kalan ablam Semra ÖZDEMİR ve kuzenim Aykut HASBEK'e ayrıca sabır ve hoşgörülerini ile çalışmamda manevi kuvvet veren eşim ve kızıma da teşekkürü bir borç biliyorum.

ÖZET

Türklerin İslâmîyeti kabulü ile birlikte Anadolu sahasında teşekkül eden Türk edebiyatının, ilk dönemlerinde halka her yönü ile İslâmîyeti öğretmek, belli bir İslâmî ahlak kazandırmak ve bazen de dönemin devlet adamlarının lütuflarına mazhar olmak kaygısı ile birçok müellif, dinî-didaktik mesnevi örnekleri verir. Bu mesnevilerin büyük bölümünün genellikle Peygamberimiz Hz. Muhammed(SAV)'in doğumu, hicreti, nübüvveti ve mucizâtı gibi konuları içererek onun hayatı etrafında şekillendiği görülür.

Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli Bölümü 3756 numaralı yazmada karşılaştığımız bu eseri; hem Hz. Muhammed'in amcasının oğlu İbni Abbas'tan rivayetle yazıldığını bilhassa vurgulayan beyitlere sahip olması hem de taşıdığı dil ve imla özellikleri nedeniyle incelemeye değer bulduk. Öncelikle eseri okuyarak transkripsiyonlu metnini oluşturduk bu okumalar sırasında karşılaştığımız aruz ve yazım kusurlarını düzeltmeye çalıştık bunun mümkün olmadığı bölümlerde metni aynen bırakıp tamamını dipnotla belirttik. Daha sonra metni günümüz Türkçesi ile nesir cümleleri halinde yazdık, vezin ve imla yönüyle inceleyerek yoğun olarak rastladığımız imale ve zihafarla imla özellikleri ve kusurlarını listeledik. Çalışmalarımız sırasında metnin tam bir olay bütünlüğü taşımadığını görerek olay akışında tespit ettiğimiz kopuklukları ve eser hakkındaki etraflı bilgiyi nüshanın tanıtımında verdik. Sözlük ve indeks hazırladık. Son olarak da tezin okunması esnasında kolaylık sağlayacağını umduğumuz için orijinal metni ekledik.

ABSTRACT

With the acceptance of Islam by Turks, many letters of Turkish Literature that is formed in the Anatolia area, produces religious-didactic models of Mathnawi, in order to teach Islam, in order to give a definite Islamic ethics and sometimes with the goal of earning the kindness of the statesman of the time.

The Classical Turkish Literature which begins, plays the roll of a Islamic Literature by taking Arabic and Persia Literatures as models. In the traces of Islamic Literature's first period, It is seen that, the most of these Mathnawis take a shape according to the Prophet Mohammed's birth, Hegira, prophecy and miracles. We found this work of art which we found in the 3756 numbered room of Suleymaniye Library, valuable for examining with both the orthography and language properties and with its couplets which are emphasizing that it is written with the rumours from the cousin of Propehet Mohammed, Ibnu Abbas. Firstly we constituted the transcribed text with reading the trace. We tried to correct the prosody and typing faults while these readings. In the parts in which correcting the prosody and typing faults is not possible, we left the text in its original form and we made it clear in footnote. During our studies, with finding that the text hasn't got a complete wholeness, we gave the fully information of trace and fixed tramps to the description of copy. We prepared syntagma via dictionary. And lastly we added the original text because we hoped it will obtain convenience.

KISALTMALAR

- ae. : Aynı eser
age. : Adı geçen eser
agm. : Adı geçen makale
a.mlf.: Aynı müellif
ay. : Aynı yer
b. : Bin, ibn
bk. : Bakınız
EAT : Eski Anadolu Türkçesi
haz. : Hazırlayan
Hz. : Hazreti
krş. : Karşılaştırınız
Ktp. : Kütüphane, kütüphanesi
M : Milâdî
md. : Madde
no : Numara
s. : sayfa
ss. : sayfadan sayfaya
S :Süleymaniye nüshası
/ sy. : Sayı
T. : Topkapı nüshası
Tr :Türkçe
vb. : ve benzeri, ve benzerleri, ve başkası, ve başkaları, ve bunun gibi
vr. : Varak
y. : Yıl
ys. : Basım/Yayın yeri yok

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	t
پ*	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث*	ʒ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ*	ç	ق	k
ح	h	ك	k, g, (ñ)
خ	h	ث	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

GİRİŞ

Mi'râc kelimesi, Arapça olup, 'urûc (yukarı çıkmak, yükselmek) kelimesinin ism-i âlet vezni mif'âl'den türetilmiştir.¹ Aslında aynı veznin hem ism-i mekân hem de ism-i zaman vezni olduğu da düşünülürse² mi'râc kelimesi hem yukarı çıkma aleti, hem yukarı çıkılacak yer hem de yukarı çıkma zamanı anlamlarını taşır. Bu sözlük anlamlarına sahip olsa da mi'râc dendiğinde genel itibariyle Hz. Peygamberimizin en büyük mucizesi olan; Mescid-i Haramdan Mescid-i Aksa'ya oradan da Yüce Allah'ın, manevî huzuruna yaptığı yolculuk anlaşılır. Bu hadise hem Müslümanlar hem de müşrikler üzerinde etkili olmuş Müslümanların Hz. Peygamber'e olan güven ve sevgisini pekiştirirken müşriklerin de ağır eleştiriler yöneltmesine ve daha çok inkârcılığa düşmelerine sebep olmuştur.³

Kur'an-ı Kerim'de yalnızca İsrâ ve Necm surelerinde bahsi geçen mi'râc hadisesi hadislerin ışığında netleştirilmeye çalışılmış bu nedenle de birbirinden farklı anlatılar ortaya çıkmıştır. Bu çeşitlilik konu olduğu eserlerde de kendini gösterir.

Mi'râc hadisesi, vuku bulduğu zamandan beri hadisler dışında İslamî edebiyatta da önem verilen bir konu olmuş birçok Müslüman millet tarafından sayısı yüzleri bulan mi'râc-nâmeler yazılmıştır. Arap edebiyatında; İmam Gazzalî, Abdülkâdir Geylânî, Muhyiddin-i Arabî, Abdüllâtif El Karamanî; Fars edebiyatında Nizâmî, Attar, Molla Câmiî gibi müelliflerin mi'râc- nâmeleri mevcuttur.⁴ Anadolu sahasında da zaman zaman Hz. Muhammed'i konu alan mesnevi veya müretteb divanlarda bir bölüm olarak, kimi zaman da mecmualarda müstakil bir eser olarak karşımıza çıkar. Süleyman Nahifî, Seyyidî, Nâyî Osman Dede, Abdülvâsî Çelebi gibi müellifler de müstakil manzum mi'râc-nâmeler yazmışlardır.⁵ Bazılarının da çalışmamıza konu olan eser gibi müellifi belli değildir. Bu mi'râc-nâmeler umumiyetle tevhid ile başlayıp Cebrail'in Hz. Muhammed'in yanına gelişini ve onu Mescid-i Aksa'ya ardından da göğün katlarına çıkarışını; bu katların özelliklerini, bazı melek ve peygamberlerle görüşmesini; Cennet, Cehennem ve Arş'in tasvirlerini verirler. Binirlerin adları, Cennet ve Cehennem tasvirleri, Cebrail'in Sidre'den öte geçemeyişi gibi ortak olan birçok unsurun yanı sıra

¹ Faruk K. Timurtaş, *Osmanlı Türkçesi Grameri*, Edb. Fk. Mtb., İstanbul, 1983, s.204

² Faruk K. Timurtaş, ae, s. 201-201

³ <http://www.kuranikerim.com/mdiyanet/isra.htm> İsrâ 17/89-93 15.11.2009

⁴ Metin Akar, *Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları:804, 1987, s.91-95

⁵ Metin Akar, ae, s. 161-173-175-189

gök katlarında karşılaşılan peygamberler, bunların sırası ve manzum, mensur yazılmış olmaları gibi bazı hususlarda da farklılıklar gösterdikleri görülür.

Gerek mensur gerek manzum yazılmış olsun bu tip eserlerin günümüze kadar uzanan en büyük faydaları; yazıldığı dönem ve toplumun İslama yaklaşımı, İslamı yaşayışı ve ahlak anlayışı konusunda bir fikir vermeleri en önemlisi de dönemin dili, imlası ve edebiyatının özelliklerini delillendirmeleridir. Bu faydalardan ilki sosyoloji, teoloji gibi farklı bilim dallarının konuları içine girer, bizim incelememize temel teşkil eden şey ise dönemin edebiyatı, dili ve imlası ile ilgili sunduğu bilgilerdir.

Çalışmamıza konu olan eserimizin telif ve istinsah tarihleri; müellifi veya müstensihi hakkında detaylı bilgilere ulaşamadığımız için çalışmamızı daha çok metnin transkripsiyonu, imla ve aruz özellikleri üzerinde yoğunlaştırdık. Buna mukabil eserde hüsn-i talil, teşbih, telmih ve tezat gibi sanatların bolca kullanıldığını zikretmekte de fayda vardır.

1. NÜSHA TANITIMI

Çalışmamıza konu olan Mi'râc-nâme'nin iki nüshasına ulaştık. Bunlardan bir tanesi Süleymaniye Kütüphanesi Laleli Laleli bölümündeki 3756 numaralı yazmada karşılaştığımızdır. İkincisi ise Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. K 989 numaralı yazmadır.

Aşağıda tanıtımlarını yaptığımız bu nüshalara tespit ettiğimiz kütüphanelerin adını verdik.

Topkapı nüshası hem hacimce Süleymaniye nüshasının yarısı kadar olduğundan hem örgüsünü bölecek şekilde muhtemelen kopmuş yaprakları bulunduğundan hem de mürekkebi, dağılmış olduğu için doğru okunmaya müsait olmamasından yalnızca Süleymaniye nüshasının aruz, imla ve kafiye incelemesini yaptık. Topkapı nüshasından da bu özellikleri desteklemek veya anlamı bütünlemek için faydalandık.

1.1. SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ NÜSHASI

Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli Bölümü, 3756 numaralı mecmuanın içerisinde 76a-98a sahifeleri arasındaki Mi'râciye harekeli nesih ile yazılmıştır. İçinde yer aldığı mecmuanın kenarları ve sırtı kahverengi deri, kapak üstlerinde yeşil kâğıt yapışık çâr-guşe, ebatı 19.8x14.3 cm'dir. Mecmua'nın içerisinde Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-Necât'ı da dâhil olmak üzere Mi'râciye'mizle birlikte toplam dört eser bulunmaktadır. Mi'râciye'de "takibe" mevcuttur. Eserin hiçbir yerinde telif tarihi ve müellif adına rastlanmamıştır. Beyit sayısı 677 olup (Topkapı nüshasından iki beyit alınmış bu nüshadan bir beyit çıkarılmıştır.) her sahifede 15 satır ve dolayısıyla 15 beyit vardır.

Baş: Evvel Allâh adını yâd idelüm

'İşkı gönüllerde bünyâd idelüm

Son: Yine gele döşegin ıssı bula

İşbu söz aklı nice toğrı gele

Üzerinde çalıştığımız eserin ismi de belli değildir. Topkapı nüshasında¹ eserin adı “Kitâb-ı Mi’râc” olarak geçer. Aruzun remel bahrinden “*fâ i lâ tün / fâ i lâ tün / fâ i lün* kalıbıyla yazılmıştır. Aruzu teknik açıdan son derece kusurludur hatta çok sayıda ulama, imale zihaf ve meddin yanı sıra kalıba hiç uymayan, halk şiiri nazım şekli olan koşmanın 4+4+3=11’li kalıbıyla yazılmış olduğunu tahmin ettiğimiz beyitler de mevcuttur.

Eserin nazım şekli mesnevidir. Ama tam tertip bir mesnevi özelliği göstermez.

Bir besmele beyiti ile başlayan eserde ilk dört beyit tevhiddir bunların ardından Hz. Muhammed’e salât ü selâm getirmeyi tavsiye eden iki beyit gelir ve anlatılacak olayların İbni Abbas’dan rivayet edildiği belirtilir.

Muştafâ mi’râcına başlayalım

Şalât-ile şeytânı taşlayalım

beyitiyle de mi’râc hadisesinin anlatılmaya başlanacağı haber verilir. Ardından sırasıyla şu olaylar vuku bulur; yanında Cebrail olduğu halde zemzem suyuna gider, iki meleğin getirdiği Kevser suyu ile abdest aldığı sırada Mikail Burak’ı getirir. Burada Burak’ın Peygamberimizi önce tanımayıp üzerine binmesine izin vermemesi hadisesi diğer mi’râc-nâmelerde görülmez. Burak’la mi’râc yolculuğuna başlayan Hz. Muhammed yolda birkaç defa kendine seslenildiğini duyar bir Yahudi ve bir Hıristiyanla karşılaşır; kadın suretinde “dünya” yı görür. İlk durağı Tur dağıdır. Peygamberlere imam olup namaz kıldırması olayı burada gerçekleşmiş gibi anlatılır ayrıca içecekler de burada ikram edilir. Burada gökten yere Mi’râc iner. Mi’râc’ın üzerinde göğün katlarının her biri geçilirken bunların yaratıldıkları maddeler, adları ve burada görülenler sırasıyla şöyle verilmiştir

1. kat gök tütünden yaratılmıştır, adı Rafi’dir ve Hz. Muhammed biri insanların günahlarını yazan biri de Allah’ı tesbih eden iki melek görür.

¹ Topkapı Sarayı Müzesi Ktp.,K.989,yk.1a-22a

2. kat gök demirdendir ve adı Neavret(?) olarak geçer, burada İslam düşmanlarına karşı savaştığı söylenen süvari melekler vardır.

3. kat gök ham gümüştedir burada Hz. Muhammed Hz. Yusuf'u görür.

4. kat gök bakırdan yaratılmıştır, adı Meztine'dir. Burada can alıcı melek Azrail vardır ve Hz. İsa ve Hz. Yahya da buradadır. Bu bölümde gök adı zikredilmeden cehennem maliki ile cehennemi görür ve gezer. Ayrıca diğer miraciyelerden farklı olarak Hz. Âdem de bu kattadır.

5. kat gök altındandır ve adı Safiye olarak geçer. Buradaki peygamber Hz. Musa'dır.

6. kat gök inciden yaratılmıştır ve adı Halise'dir.

7. kat gök kızıl altındandır, adı İlliyün'dür. Hz. Muhammed bu katta Ruh adlı bir melek ve dedesi Hz. İbrahim ile görüşür. Ayrıca Cainun adında bir meleği daha görür. Gök katlarını geçişi sırasında sürekli Tanrı'yı tesbih eden ve kendisine salâvat getiren türlü şekil, büyüklük ve sayıda meleklerle karşılaşır.

Gök katlarından sonra Sidretü'l münteha ve dibinden çıkan pınarlardan bahsedilir. Cebrail buradan öteye geçemez ve Refref gelir. Hz. Peygamber, Refref ile yolculuğuna devam ederken Mikail, İsrail ve Arş'ın horozunu da görür meleklerle imam olup iki rekât namaz kıldırır. Nihayetinde Arş'a ulaşır ve Tanrı ile görüşüp tekrar Refref'e biner Cebrail'i bıraktığı yere gelir. Cebrail ona Cennet'i de gezdirir. Cennet'i gezdikten sonra dördüncü kat göğe iner ve Beytü'l-Mamur'u görür ve tavaf eder. Çıkarken verilen ayrıntılı tasvirlerle karşın geri dönüşü çok kısa bir şekilde anlatılır. Dördüncü kat gökten birinci kat göğe değin inen Hz. Muhammed ordan dünyaya bakar ve tan ağarırken Mekke'ye döner. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali yanına gelirler ve anlattıklarını kabul ve tasdik ederler. Ebu Cehil de gelir ve onun inkârı ile eser son bulur.

Eser, birçok yönüyle çok orijinal bilgiler verir. Gök katlarını ve oralarda görülenleri çok canlı bir şekilde tasvir eder. Çoğu zaman karşılıklı konuşmalardan

oluşan metnin, zaman zaman Hz. Muhammed'in(SAV) zaman zaman da müellifin ağzından yazıldığı görülür. Aralarda Hz. Muhammed'e salâvat getirmeyi öğütleyen beyitler mevcuttur ki bunlar da çoğunlukla sayfa kenarında verilmiştir.

Eserde telif tarihi ve müellifi ile ilgili bir bilgi yer almaz. Ancak Prof. Dr. Metin Akar bunun Aksaraylı İsa'ya ait olduğunu iddia eder.² Bu konuda eserin hiçbir yerinde ve diğer nüshada da bir isim zikredilmediği için biz “anonim” şeklinde ifade etmeyi uygun bulduk. Eserin, taşıdığı imla ve dil özellikleri ile 15.yy'da yazılmış olabileceğini tahmin ediyoruz. İmla ile ilgili ayrıntılı bilgi “imla hususiyetleri” bölümünde mevcuttur.

Mi' râc-namenin olay akışının da zaman zaman kesintiye uğradığını tespit ettik, 26. beyitte Hz. Muhammed (SAV)'i almaya gelen Cebrail'in vasıfları sıralanırken onun alnında bir yazı olduğunu zikretmeden yazılanların ne olduğu söylenir.

Göge yirden direk_olmuş kâmeti

Ay u günî mât iderdi şûreti

Biri Muhammed Resûlallâh idi

Ol satırları yazan Allâh idi

Transkripsiyonlu metinde buradaki ilk beyiti çıkararak Topkapı nüshasından bu bölümün anlamını tamamladığını düşündüğümüz aşağıdaki iki beyiti buraya yerleştirip bu durumu da dipnotla belirttik.

Yirden göge direk olmuş kâmeti

Ay u günî mât iderdi şûreti

Yazılıdur alnında iki satır

Lâ ilahe illâllah ism-i Kâdir

Eserin bir başka özelliği ise bir beyitte söylenen bir sözün bir sonraki beyitte tekrarlanmasıdır.

² Metin Akar, *Türk Edebiyatında manzum Mi' râc-nameler*, 1987,159.s.

Şûrın  eline alub tutmış-ıdı
Şûr-ı ĥaddın dñ nice yitmiş-ıdı

Yitmiş-ıdı dñ nice ol Şûr aĥı
Bî-kıyas durur delükleri daĥı

Eserdeki hem imla hem aruz hem de olay örgüsündeki karmaşıklık ve çeşitlilik dinlenerek istinsah edildiği izlenimini uyandırmaktadır.

1.2. TOPKAPI NÜSHASI

Topkapı Sarayı Müzesi, Revan Kitaplığı 989 numarada kayıtlı bu yazmanın kapak ve sırtı kahverengi bezemelidir. Sayfa kenarları cedvellidir. İlk sayfada sekiz sonraki sayfalarda dokuz satır olup toplam 372 beyitten ibarettir. Takibe mevcuttur. Aruzun remel bahrinin fâ' î lâ tün fâ' î lâ tün fâ' î lün kalıbı ile yazılmış olmasına rağmen, bu kalıba neredeyse hiç uyulmayan çok sayıda beyit mevcuttur. Harekeli nesihdir.

Baş: Evvel   Allah ādını yād idelüm

‘Işkıını göñülde bünyād idelüm

Son: Her kim bunı yazan du‘ â-y-ile aña

Raĥmet itsün Allāĥ lütfından aña

Bu nüshada bir madalyonun içinde “Kitâb-ı Mi’râc” adı yazılıdır. Telif ve istinsah tarihi belli değildir. Aynı şekilde ne müellif ne de müstensih adı geçmektedir. İlk sekiz beyiti tevhiddir ve dokuzuncu beyitte mirac hadisesine giriş yapılır:

Şerĥ  dem mi‘râcını Muştafa’nuñ

Diñler-iseñ řād ola göñlüñ senüñ

Mi’râc olayı bu nüshada da Hz. Peygamberin evden çıkıp Safa, Merve civarına gelişi ile başlar. Süleymaniye nüshasından farklı olarak orada Tanrı’nın yarattıklarına hayret ve hayranlıkla bakarken uykuya daldığı ifade edilir. Uyandığında yanında

ellerinde alem olan dört melek olduğunu görür. Ardından elinde Burak ile Cebrail gelir. Süleymaniye nüshasında Cebrail'e ait olan altı yüz kanat vasfı burada Burak için kullanılır. Sonra İsrail gelir. Cebrail'in kendisine verdiği giysiyi giyer ve zemzem suyuna gelir. İki meleğin getirdiği kevser ve zemzem suyu ile abdest alır. Bu olaydan sonra metinde bir kopukluk olduğu görülür çünkü Süleymaniye nüshasında Burak ile aralarında geçen hadise zikredilmeden "dünya" yı simgeleyen kadın ile karşılaşır.

Avdaz aldum dōke dōke ol şuyı

Ümmetiñe avdaž-ile yatuyı.

Geçdüm andan uğradum bir 'avrata

Bağıcağ 'acabâ kaldum ol şûrete

Oradan Tur dağına gelir, iki rekat namaz kılar, Beytü'l- Makdisi seyreder ve Hz. Musa ile beraber diğer peygamberlerin ruhlarını görür. Onlarla söyleşip dua eder. İçecek meselesi de burada olur. Ardından gök katlarına çıkarlar, buralarda görülenler sırasıyla şöyledir.

1.kat göğün kapısını İsmail adlı melek açar ve buradan hiç bahsedilmeden ikinci kat göğe geçilir.

2. kat gök demirdendir ve adı Ne'vuret (?) dir. Orada sayısız melek olduğu söylenir ve üçüncü kat göğe geçilir.

3. kat gümüştedir ve adı Süleymaniye nüshasından farklı olarak Zâyire'dir. Burada Hz. Yusuf'u görür.

4. kat gök bakırdandır ve yine Süleymaniye nüshasındakinden farklı bir ismi vardır: Müzeyyet... Bu katta Azrail'i görür ve onunla konuşur. 4. Kat gökte gördüğü peygamberler İsa ile Yahya'dır. Cehennem malikini ve cehennemi de burada ziyaret eder.

187. beyitten yani 11b'den sonra bir anda mirac hadisesinin neredeyse sonuna gelinir. Bu bölümde bir ya da birkaç sayfanın kopmuş olması muhtemeldir:

Ḥalka ḥâcet bitürürüz dirlerdî

Ḥarâmı ḥelâl deyüb yirler-idi

12a

Cümlesinüñ yüzinde niḳâb-idi

Ḳamusı beni ziyâret eyledi

Ḳutluladılar benüm mi' râcumı

Zıkr ü tesbîḥ kıldılar kelecümi

Gönderdiler beni yedinci göge

Mü'mîn-iseñ meşgûl ol şalavât.....

7. kat gök kızıl yakuttan yaratılmıştır ve adı 'Āliyûn'dur. Orda Raḥiye adında bir melek ve dedesi Hz. İbrahim ile karşılaşır.

Ardından denizleri, türlü şekil ve sayıda melekleri görür ve bir dağa gelir burası Sidretü'l- Münteha'dır. Cebrail oradan öteye geçemez, Refref gelir, Hz. Peygamber yola Refref ile devam eder. Yolda Mikail'i, İsrail'i görür. Arş'da kuş vafında bir melek görür ve ordaki meleklerle imam olup iki rekat namaz kıldırır. Yetmiş bin hicap geçip Tanrı'nın huzuruna varır ve onunla görüşür. Hızla Sidretü'l-Münteha'ya geri döner. Cebrail ona cenneti gezdirir. Cennetin vasıfları uzun uzun anlatıldıktan sonra 4. kat göge kadar inince Beytü'l-Ma'mur'u ve ordaki melekleri görür. Bu bölümde enteresan bir durum vardır. Hz. Peygamber Beytü'l-Ma'mur'da iki rekat namaz kıldıktan sonra 7. Kat göge tekrar çıkar ve dünyaya ordan bakar. Ardından Burak ile yere yani Mekke'ye gelir. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali yanına gelip onu doğrularlar, Ebu Cehil inkar eder. Dört halifenin ve Hz. Peygamberin övülmesi ile metin son bulur. Metnin iki beyitinde hiç kafiye yoktur.

Ol ṭabaḳ gördüm üç ḳadeḥ

Biri su biri süt biri süci içinde

‘ İzzet eyle-ki bulasın Şefâ‘ at

Yoksa alduñ amu’da Şöyle ebed

Bunların yanı sıra birçok da aruz kusuru mevcuttur. Metnin btnlg yer yer bozulmuŐ kavranmasını güçleŐtirmiŐtir. Aynı Şekilde bu nüshanın son sayfalarında mürekkebe çok yayılmıŐ ve okunmasını da nerdeyse olanaksız kılmıştır. Metnin orijinali “3.3 Orijinal Metin” kısmındadır.

2. İMLA ARUZ VE KAFİYE ÖZELLİKLERİ

EAT'nin dil hususiyetleri üzerine birçok araştırma yapılmış tezler ve kitaplar yazılmıştır ama Türk dili araştırmacılarının bir ortak görüşü vardır ki bu da EAT hakkında yapılan bu çalışmaların yeterli olmadığıdır. Bu dönem Türkçesinin özelliklerinin ancak daha fazla metin incelenerek anlaşılabilceği de bir gerçektir. Metnimizin imla özellikleri aracılığıyla bu noktada dil çalışmalarına katkı sağlayabilmek ayrıca aruz ve kafiye özellikleri ile de dönem edebiyatının şekil özelliklerini gösterebilmek amacıyla böyle bir bölüme gerek duyduk.

Bu bölümde eserin imla özellikleri üzerinde durulmuş, eser aruz ve kafiye yönünden incelenmiştir.

2.1. İMLA ÖZELLİKLERİ

13. yy ile 15. yy arasındaki dönemin diline EAT yerine Eski Türkiye Türkçesi adı da verilir.³ Arap alfabesi ile yazılan EAT metinlerinde fonemlerin yazılışında Uygur yazısı ile Arapça Farsça örneklerine götürülebilecek olan modern bir yazının birbiriyle karşılaşması sonucu ortaya karmaşık bir imla çıkar.⁴ Bu karmaşık imla yine de Eski Anadolu Türkçesi sahasına ait bir kelimenin tanınmasına yardımcı olmaktadır. “ç ve “p” harflerinin “c” ve “b” şeklinde yazılması; (yabraç: 251b, 252a, 295b şac: 443b, heb: 455a, gec-: 98b,136a, 137a, 409b...,) kalın sıradan kelimelerde de س (sin) kullanılması (suc: 583b) gibi Uygur yazı geleneğini taşıyan bu yazım özelliklerinden birkaç tanesi metnimizde de mevcuttur.⁵ Aynı şekilde soru edatı “mi” nin hep düz ünlülü olması (delü misin:84a), hal, iyelik ve kişi eklerinin bir kısmının sadece düz ya da sadece yuvarlak olması (neyledüm:48a, geldüm:48b, işitdüm, adımı:573a, sözümi:81a, eyledüm:48b, ucı: 154a, senüñ: 5a, 39a, 50a...canum: 271a);⁶ sonraki yüzyıllarda kullanımdan kalkmış olan eklerin varlığı (-ğıl:9a-b, 36b, 136a, 272b,299b,... -uban:464a, -iceñez:101a, 108b, 408b,... -madın: 532a, -iser: 42b, 310a, 311b, 327b, 625a,...vs.); bu metnin bir EAT metni olması ihtimalini kuvvetlendirir.

³ Faruk K. Timurtaş, age.,s.319

⁴ Mehmet Akalın,*Tarihi Türk Şiveleri, Türk Kült. Araştırma Enstitüsü Yayınları* seri: IV, sy.A.21, Ankara,1988 s. 249

⁵ Mehmet Akalın, ae, s.249-250

⁶ Gürer Gülsevin, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*,TDK Yay., Ankara, 2007

Eserimiz içerisinde 13-15.yy'ların yanısıra 17. ve hatta 18. yy'a ait imla özelliklerini de barındırmaktadır. Eserde Eski Türkçede yer alan “ağ-”“ayt-”, “uçmak”, “tamu”, “ıssı” “buğur”, “tañlacak”, “tañla-“, “keleci”, “sağ u sağ-”, “barç ur-”, “sağış”, “gice”, “yir”, “yarlığa-“, “yağ u”, “örü tur-“ “durur” sözcüklerin yanında daha sonraki yüzyıllara ait olabilecek “delikleri” “üstüne” “benim” “ıraklığı” gibi sözcük ve ekler de mevcuttur. Bu durum, önsözde de belirttiğimiz, eserin Eski Anadolu Türkçesi döneminde telif edilmiş fakat daha sonraki bir yüzyılda yazıya geçirilmiş olabileceği şeklindeki tahminimizi destekler niteliktedir. Ayrıca bazı kelimelerin imlasının yanlış olması, bazı kelimeleri ise müstensih'in orijinal imlaları ile değil de “huru” “yayak” şeklinde halk söylenişleri ile yazmış olması da eserin müstensihinin bunu okuyarak ya da kendi ezberinden değil de dinleyerek yazmış olabileceği ihtimalini kuvvetlendiriyor. Bu da eserdeki farklı imla özelliklerini ve kusurlarını açıklamaktadır.

Bu noktada biz de 17. ve 18. yüzyıl imlasının özelliklerini taşıyan kelimeleri Eski Anadolu Türkçesi imlası ile yazarak bunları dipnotla belirttik. Eserde aynı kelimenin farklı şekillerde yazıldığı durumlarla da karşılaştık onları da yine Eski Anadolu Türkçesi imlası ile yazarak dipnotla belirttik. Buradan hareketle eserdeki belli başlı imla özellikleri ile kusurları ve bu kelimelerde yapılan değişiklikler şu şekilde tasnif edilebilir:

İmlası yanlış olup düzeltilen kelimeler:

temîz → temiz85b

bākī → bākı 278a

bıçağ → pıçağ130b

büt → bu kelimenin orijinal imlasında و yoktur metinde و ile yazılmıştır. 343a

dīn → dīn 492b, 493a

hazīn hazīn → Bu kelimenin asıl imlası ح ه ile dir. Metinde ه h ile yazılmıştır 305b

iriñ → bu kelimenin orijinal imlası ن ile yazılır, → ك ile yazılmıştır.339b

lā-cerem → lā-çerem362a

ṭāqaları → taqaları kelimenin aslı ط ile yazılır ve ilk “a” uzundur ama m. ت ile yazılmıştır ve ikinci “a” uzundur. 398a

ḳamucıġı → ḳamucigi imlası yanlış olduğu için düzeltildi ġ ile yazılmalıydı. 490a

yeñe → bu kelimenin orijinal imlası ك ile yazılır metinde ن ile yazılmıştır.343a

yeri → “yarı” yazılmış 611b

ser-tā-ser → ser-te-ser 630b

şuḳluları → suçluları س ile yazılmıştır. 583b

İmlası EAT imlasına dönüştürülen kelimeler

yüzinde → yüzünde 506b

dimezem → dimezüm 270a

virmezem → virmezüm 270b

cismüñ → cismiñ 77b

vü → ve137b

gümiş → gümüş157a, 615a

her birinüñ → her biriniñ161b

i → ey 54a, 198b,224a

iy → ey201b, 365b, 391a, 392a, 393a, 585a

benüm → benim 237b

ıraqıluğı → ıraqlığı 333a

uzaqıluğı → uzaqlığı 333b

üstine → üstüne 355a, 357a, 474b, 526a, 587b

virürlerdi → virirlerdi 373a

cünbişi → cünbüşi 378a

üstinde → üstünde 639a

dostına → dostuna 355b

yuğaru → yuğarı 454b

delükleri → delikleri 493b, 494a

yarāđuñ → yarāđıñ 521a

şer^c ümi → şer^c imi 552a

yüridüm → yürüdüm 596b

yürirem → yürürem 597a

görirem → görürem 597b

puñar → pıñar 644a

hâtırım → hâtırım 57a

hâtırıñ → hâtırıñ 58b

habībüm → habībim 59b

Farklı imlası olup imla birliği için değiştirilen kelimeler

hiç → hic 148a, 184a, 221b, 488a, 502b, 540a

geç → gec 98b,136a, 137a, 409b, 421a, 442b, 449b, 457b, 471b, 472a, 490b, 530a,
665a

nice → niçe 130a, 132a, 271a, 272a, 327a, 391a, 394a, 514b, 618b

niceler → niçeler 112a, 273a, 392a, 393a

ağaç → ağac 226a, 250b, 251b, 462a, 471a, 635b, 638a, 643b, 644a

kanatların 513a → kanadları30a

toprak → tobrağ 295b

şaç → şac 443b

hep → heb 455a

Vezin zaruretiyle harflerinin yeri değiştirilen kelimeler

ilresügin → ilersügin 355b

şarnıları → şarınları 364a

‘ivažnı → ‘ivažını 563a

yalnıcağ → yalıncağ 566a

birnici → birinci 660b

şıkralar → şıkarlar 259b

Hareke ile gösterilen “ve” bağlaçları

‘akl u dāniş → ‘akl ı dāniş 4B

ay u güneş → ay ı güneş 25b

zıkr ü tesbīh → zikri tesbīh 427b

Vezin zaruretiyle şeddeli yapılan kelimeler

ümmidi → ümīdi 304a

ṭabbāḳ-ile → → ṭabāḳ-ile 608a

ṭarraḳ-ile → → ṭaraḳ-ile 608b,609a

Halk söylenişi ile yazılan kelimeler

cân-aver → cānıvar 84A

enbiyalara → kelime çoğul olduğu halde çoğul eki getirilmiştir.135b

bāḳī → → bāḳı 278a

‘āṣī → ‘aṣī orijinali 310a

ḫūrī → ḫūru 596a

yaya → yayak

dā’im → dāyim 439a, 559a

dā’imā → dāyimā 225b, 277a

cāhil → cahıl 67b

‘acā’ib → ‘acāyib 175a, 216b, 382a

şafā’ → şāfa 490a

Farsça- Arapça kuralların uygulandığı bazı kelimeler

“dal” harfinden önce gelen ünlünün uzun okunması Farsça bir kuraldır. Bazı kelimelerde bu kural uygulanmıştır

dīdārını 35b

hızmet A. 30b

yaradmış T. 51a

İmlası çeşitlilik gösteren kelime ve ekler

bular 62b, 102a, 122a, 129b,122a,161a,(bularuñ) 136b

bunlar 142b, 181b (bunlara) 121a, 137a, 136a (bunlaruñ) 198b

o 74b202b

ol 90a,147a 172a 172b 173b

durur 52a, 86a, 86b, 103a, 111a,111b, 166b, 168b,204b, 231a 232b

turur103b 176a 160b

ki120b,146b, 150a, 155a

kim 122a, 208b, 222a, 237a, 238b, 246a, 267a, 273a, 650a, 631b, 616b, 607b,

-ib sevinişib163a

-iben sevinişiben

oğ 131a oğ131a

od 189b odı189a

yiryüzünde183a

yiryüzinde181a

Anlamına hiçbir lügatte ulaşılamayan kelimeler

Ne' avret 193a

2.2. ARUZ ÖZELLİKLERİ

Eser aruzun remel bahrinden *fā i lā tūn / fā i lā tūn / fā i lūn* kalıbıyla yazılmıştır. Teknik bakımdan son derece kusurlu olan eserde sık rastladığımız vezin olayları şunlardır: Medd bir hecenin 1,5 değerinde okunmasıdır. Bunu eserin birçok yerinde tespit ettik “emr 237a, 472a” “nurdan 208a” “Ömr 670b” “Arş 499a” “bağşlarlar 469b” “zinhār 500b” “seyr 185a, 632b” “şubh 666b” “levh 225a” bunlardan bazılarıdır.

Arapça uzun ünlülü sözcükler vezin zaruretiyle zihafli kısa; Türkçe kısa ünlülü sözcükler vezin zaruretiyle uzun, imaleli olmuştur. Kimi beyitlerde kalıba hiç uyulmadığı görülür. Bu beyitler çoğunlukla eksik hecelidir ve ünsüzlerin kalıpta kısa heceye tekabül etmesi sözkonusudur.

Yitmiş biñ yidi demürden ulu

Ol şehri içi dürlü ‘azāblar tolu

Hatta halk edebiyatının etkisiyle 4+4+3=11’li hece kalıbıyla yazılmış gibi görünen beyitler de mevcuttur.

Bî-ḥisāb deñizi var ḳaynar şudan

Helāk olur bir zerre andan yudan

Ulama en sık görülen aruz olayıdır ve aruz olayları içinde transkripsiyonlu metin üzerinde tek gösterilendir. Metnin transkripsiyonu sırasında özellikle ünsüz harflerin sebebiyet verdiği zihafli kelimelerin düzeltilmesi amacıyla metin tamiri yoluna gidilse de metnin orijinalini çok fazla bozmamak için özellikle imale ve zihafli kelimeler herhangi bir işaretle gösterilmedi. Bunun yerine aşağıdaki şema oluşturularak bu hususiyetteki kelimelerin listesi verilmiştir.

Metindeki imale ve zihafı kelımelere:

<u>BEYİT</u>	<u>KÖKENİ</u>	<u>İMALE</u>	<u>ZİHAFL</u>
4a	A		şūret
5a	Tr	<u>senūñ</u>	
11b	A	saḥābelerden	saḥābelerden
20a	A	Şafā	safā
22b	A		‘alem
32b	A		İsrāfil
34b	A	beşāret	beşāret
35a	A	mi‘ rācuñ	mi‘ rācuñ
43a	F		dīdārımı
43b	A	Kerrübiler	Kerrübiler
60a	A	‘ināyet	‘ināyet
61b	A	melek	
68a	Tr	dişi	
68a	A	nefesi	
74a	A	nebī	nebī
78a	A	ḥarām	ḥarām
82a	A		İsmā’ıl
83b	A		‘aşı
84a	Tr	<u>delü</u>	
84b	A		sultānı

89b	A	rikâbında	rikâbında
104a	A	şefâ' atüñ	
105a	A	şefâ' atüñ	şefâ' atüñ
108a	Tr	şunuñ	şunuñ
108b	A		hayrân
110a	Tr	didi	
113b	A		sâ' at
117a	A	ziyâret	ziyâret
127a	F		dîdârın
130a	Tr	kimümüze	
130a	A	cefâ	
138a	A	du' â	du' â
147b	A+Tr. ek	ümmetüñe	
147b	A	harâm	harâm
153b	A	mi' râcuñ	mi' râcuñ
154b	Tr. ek	ne	
159a	A	kelâmı	kelâmı
159b	A	selâmı	selâmı
169b	A		İsmâ' il
193a	A		bünyâdın
202b	A		bünyâdı
238a	A	selâmın	selâmın

239a	A	şefā' atden	şefā' atden
239b	A	nebī'ye	nebī'ye
240b	A	nebī'ye	nebī'ye
269a	A	belī	belī
285b	A	Burāḳ	
286b	A	helek	helek
289b	Tr	otururdu	
290b	A	zebānīler	zebānīler
308a	A	‘azīm	‘azīm
317b	A	azāblar	
318b	A	cefā	cefā
321b	A	helāk	
332a	A	‘azābından	
336a	A	‘azābda	
340b	A	‘azāb	
344a	A	‘azābları	
346a	A	zebānīler	zebānīler
350a	A	selīṭa	
351b	A	‘azāb	
352a	A	‘azāb	
356b	A	zinā	zinā
357b	A	zebānīler	zebānīler

362b	A	Resūl	Resūl
368a	A	zebānīler	zebānīler
372b	A	ḥarāmı	ḥarāmı
375a	A	cezāları	cezāları
375b	A	nebī	nebī
377a	A	ḥelāli	ḥelāli
377a	A	ḥarāmı	ḥarāmı
380b	A	ḥarāma	ḥarāma
381a	A	ḥelāli	ḥelāli
383b	A	zebānīler	zebānīler
386b	Tr	ne	
394b	A	‘azametın	‘azametın
417b	A	şefā‘at	şefā‘at
418b	A	şefā‘atüñ	
419b	A	şefā‘atci	
420a	A	şefā‘at	
427a	Tr	severiseñüz	
449a	A		ḥālum
451a	A	қыyās	қыyās
483b	A	Mikā‘il	Mikā‘il
487b	A		Sübḥān’uñ

498a	A		İsrâfil
527a	A		İsrâfil
541b	F		dîdârını
545a	F		sâ' at
576a	A	şefâ' at	şefâ' at
582b	A	şefâ' at	şefâ' at
588a	A	Sidretü'l-müntehâ'	Sidretü'l-müntehâ'
595a	A	ziyâret	
602a	A		bâtil
612b	F	sarâyları	
613a	F	sarâylaruñ	
615b	F		divârı
616a	F		divârı
617a	F		üstâd
617a	A		bünyâdını
622a	A		fulânundur
655b	A		nûrı

2.3. KAFİYE ÖZELLİKLERİ

Kafiyeler genellikle yarım kafiye şeklindedir ve çoğunlukla ses uyumu ek ve kelime rediflerle sağlanmıştır. Kimi beyitlerde sözcüklerin kalınlık incelik yönünden uyuşmazlık göstermesi kafiyenin göz için yapıldığının göstergesidir.

Altı yüz-idi tamâm kanadları

Biş yüz_ullık yol uzunu her biri

Şundi elin kim bine arkasına
Girü çekildi Burâk ol dem yine

Harâm_ola saña Tamu ' azabı
Gel ilerü arkaña binsün nebî

Ol Burâk kavlı kıldı [hem] benüm-ile
Anda dağı binitim hem ol ola

Altı yüz-idi tamâm kanadları
Biş yüz_ıllık⁷ yol uzunı her biri

Aynı şekilde aynı harfin farklı okunuşları göz önünde bulundurulmadan yazılması kafiye için göz için olduğunu kanıtlar.

Bir bucağında hemîn bir denk ola
Nitekim âdem yüzünde⁸ beñ ola

Bazı beyitlerde de ses uyumu yalnızca redifle sağlanmış kafiye kullanılmamıştı.

Hak Çalab rûzî kılsardur saña
Enbiyâlar kamu hasretdür saña

Şundum_ol dem tonumı aldım giyem
Cebre'il eydür işit gör ne direm

Bizim_ögüdümüze uymadılar
Birliğine Hak'ın_ınanmadılar

Ol feriştelere kamu sevindiler
Tiz gelüben ol kapuyı açdılar

⁷ biş yüz ıllık: m. biş yüz yıllık, vezin zaruretiyle

⁸ yüzünde: m. yüzünde

Çok ‘ acâyibler görüdü gözüme

Yine bağıdım idi ol dem öñüme

Eserde cinaslı kafiyeler de mevcuttur.

Benüm[i]le geldi āb-ı zenzeme

İki melek yine urdı zenzeme

Kafiyeye uygun hale getirmek için bazı harfler değıştirilmiştir.

Diğı mercān nefesi ‘ anber ü ‘ öd

Şacı müşkden idi kılağı yakud

Kafiyeye uygun hale getirebilmek için zaman zaman sözcüklerdeki illet harfleri kısa okunmuştur.

Gördüm _ ol arada bir ulu melek

Bağıar-ısa kıla tağıları helek

Eserin üç beyitinde ise hiç kafiye yoktu.

Pertevinden anları yaratdı Hağı

Şağışı yok anlarıñ yavlağı bî-ğad

Ya şuña kim sen kılasın şefā‘ at

Ben kılam ol kılu Tāmu’dan azad

Var ıdı her iki yanında kınad

Yürüdüğine segirdib yitmez_at

3. METİN

Mi'râc-nâmenin transkripsiyonu yapılırken aruz ve anlam özelliklerini sağlamak dışında orijinal metne sadık kalındı. Yalnız "ile" "ise" "iken" "idi" "imiş" ek-fiillerinin yazımında iki şekil benimsendi çünkü imlaları iki farklı şekilde idi. Bazıları ayrı bir sözcük gibi yazılırken bazılarında sözcüğe birleşik olarak "i" hareke ile gösterilmişti. Buna bağlı olarak da bu ek-fiilleri "-" işareti ile sözcüğe bağlı olarak yazdık. Transkripsiyonlu metin üzerinde görülen " _ " işareti ulamayı; "[]" işaretleri ise içindeki sözcüklerin tarafımızdan eklendiğini gösterir. Arap harfleri ile yazılan bölümlerden bir kısmı Kur'an-ı Kerim'den alıntılanmış orijinaline dokunulmadan yazılmış, transkripsiyon harflerine çevrilmemiştir. Bir kelime de okunamadığı için orijinal şekli ile verilmiştir.(193a)

3.1.TRANSKRİPSİYONLU METİN

76a

fā i lā tūn / fā i lā tūn / fā i lūn

- . - - / - . - - / - . -

1. Evvel_ Allāh adını yād idelüm
‘İşkı gönüllerde bünyād idelüm
2. Evvel_ āhır ol durur zīra ebed
Her bir_ işe Kādir ü ⁹كُفُوًا أَحَدًا
3. Yoğ-iken var itdi ol ‘ālemleri
İns ü cinn ü ādem_ü dīv ü perī
4. Sun_ ıla hem ay u gün bağlar şūret
Aña virür ‘aql u dāniş ma_‘rifet
5. Ma_‘rifetüñ var-ise senüñ dağı
Vir şalavāt Muşafā’ya yā ağı
6. Raḥmet_ olsun dir-iseñ yevmü’l-ķıyām
‘İşķ-ile diñ eş-şalātü ve_‘s-selām
7. Muşafā mi_‘rācına başlatalum
Şalāt-ile şeytānı taşlatalum
8. Şerḥ_ idelüm Muşafā mi_‘rācını
Ol ķamu mürsel nebīler tācını

⁹كُفُوًا أَحَدًا: küfven chad, İhlās-4’den ayetin tamamı”Hiçbir şey O’na denk ve benzer değildir.” şeklindedir

9. Muşafā mi' rācına tūtgıl kulağ
Cānuñ uyar ' ışk-ile kılğıl yarağ
10. ' Işk-ile geldüñse imān bulasın
Şıdğ-ile geldüñse amān bulasın
11. İbni ' Abbās kavlidür işbu kelām
Şahābelerden rivāyet ve's-selām
12. Ol gice mi' rāca ağdı Muşafā
Kim nice geldi katına ol şafā
13. Her ne kim hazretde gördi ol Resūl
İbni ' Abbās'a rivāyet kıldı ol
14. İşit imdi ol rivāyetden haber
Ol nebīler serveri şāh-ı beşer
15. Ol kim adı رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ¹⁰
Muşafā'dur¹¹ صادق الوعد الامين
16. ' Aşıkuz biz dağı anuñ adına
Şimdi geldük bu sözüñ bünyādına
17. İbni ' Abbās didi kim fahr-i cihān
Ol gice mi' rāca kim ağdı revān

¹⁰ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ : rahmetenli'l-ālemin Enbiya suresi 107. Ayet

¹¹ صادق الوعد الامين : şādıku'l-va'dü'l-emīn Meryem suresi 54. ayet

18. K̄arañudı nūrı göz görmez-idi
İşid_ imdi Muştafā kim ne didi
19. Ol gice kıldumdı yatsu namāzın
Çıkdum_ evden yürüyü hazn hazin
20. Şafā vü Merve'ye vardum ol zamān
Gör ne kıllur yirü gögi yaradan
21. Gördüm_ ol dem dört melā'ik irdiler
Dördi dağı baña selām virdiler
22. Her birinün sağ elinde bir 'alem
Nūr ile toptolıdı cümle 'alem¹²
23. Aydın_ oldu bu cihān başdan başa
Şavkı düşmiş-idi tağa vü taşa
24. Çünkü gördüm bunları kıldum taña
Geldi Cebre'il selām virdi baña
25. Bakdum ol dem¹³ Cebre'il şüretine
Ay u güneş¹⁴ yağıllur hasretine
26. Göge yirden direk_ olmuş kāmeti
Ay u günü māt iderdi şüreti¹⁵

¹² 'alem:m. bu sözcük böyle yazılmış olmasına rağmen aslında kainat evren manasındaki 'alemdir ama vezni bozmamak için değişiklik yapmadık

¹³ bakdum ol dem: m.nazar itdüm

¹⁴ ay u güneş: m. ay ı güneş

¹⁵ ay u günü māt iderdi şüreti T.23b: m.ay u günden görklü-y-idi şüreti

27. [Yazılıdur alnında iki sağır
Lâ ilâhe illâllah ismi Ƙâdir]¹⁶
28. [Barđ ururđ ikinci sađır¹⁷ ‘ayân
Muğammed Resûlallah-ıdı beyân]¹⁸
29. Çün kim oğudum ben ol sağırları
Cebre’il’ün barđ urur yüzi nûrı
30. Altı yüz-ıdı tamâm Ƙanadları
Biş yüz illık¹⁹ yol uzunı her biri
31. Biri şarkda vü biri ğarbda idi
Geld’ilerü²⁰ baña ğizmet eyledi
32. Şordum ol dem iy Ƙarındaş Cebre’il
Bu ne ğaldur Şûr’ı urdı İsrâfil
33. Ayt baña bu sırrı kim nice durur²¹
Bu gice ne azamet gice durur
34. Cebre’il muştulayub eydür baña
Yâ Muđammed beşâret olsun saña

¹⁶ [Yazılıdur alnında iki sağır

Lâ ilahe illâllah ism-i Ƙâdir] T.: S.’de bu bölüm yer almamaktadır metnin anlam bütünlüğünü sağlaması açısından eklenmiştir.

¹⁷ sağır: m. sağır

¹⁸ [Berđ ururđ ikinci sağır ‘ayân

Muğammed Resûlallah-ıdı beyân] T. : Biri Muğammed Resûlallâh idi
Ol sağırları yazan Allâh idi S.

¹⁹ biş yüz illık: m. biş yüz yıllık, vezin zaruretiyle

²⁰ geld’ilerü: m. geldi ilerü, vezin zaruretiyle

²¹ nice durur: m. nicedür vezin zaruretiyle

35. Mi‘ rācuñ gicesidür yâ Seyyidî
Hâķ Te‘ āla saña va‘ de eyledi
36. Va‘ deye bu gicede iresi sen
Allāh’uñ dīdārını göresi sen
37. Hâķ Çalab rûzî kılısardur saña
Enbiyâlar kamu hasretdür saña
38. Saña kısmet²² olısdur yâ Resûl
Yaradılmışda bugün sensin uşul
39. ‘ Işkuña senüñ yaradıldı kamu
Yir ü gök ferişte hem Uçmaķ Tāmu²³
40. Yaradılmış da seni ululadı
Kāmusından pes seni yigdür didi
41. Allāh’uñ sevdügisin yâ Muştafâ
Gör ne direm tapuña ben yâ Şafâ
42. Tūr oturma yâ Resûl bağla bilüñ
‘قَابِ قَوْسَيْنِ’²⁴ iriser menzîlüñ
43. Göresin Hâķ dīdārını sen Nezîr
Kerrübiler kamu saña muntazır

²² kısmet: m. naşib vezin zaruretiyle

²³ yir ü gök ferişte hem Uçmaķ Tāmu: m. yir ü gök hem ferişte Uçmaķ Tāmu, vezin zaruretiyle

²⁴ اَبَقَ قَوْسَيْنِ :Qabe Kavseyn’e “İki yay arası kadar” Necm Sûresi-9 ‘dan ayetin tamamı “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu.” şeklindedir.

44. Bizediler senüñ için gökleri
Sevinişür görmege Peyğamberi
45. Yir ü gök feriştelere bildiler
Görklü yüzüñ görmek-içün geldiler
46. Muntazır olmuş durur cümle hemîn
Tır yuğarı didi Cibr'il-i emîn
47. Çün işitdüm Cebre'il'den bu sözi
Şükr idüben Allâh'a döndüm yüzi
48. İşit imdi şoñra dağı neyledüm
Tır geldüm yarağımı eyledüm
49. Şundum ol dem tonumı aldım giyem
Cebre'il eydür işit gör ne direm
50. Dünya tonı gerekmez senüñ-ile²⁵
Buyruğı var Tañrı'nuñ benüm-ile
51. Uş getürmişem saña ayruğ libās
Uçmağüñ hüllesidür iy tãc-ı res
52. Kudret-ile yaradmış durur Ğani²⁶
Boğçasıyla öñüme kodı anı

²⁵vezin bozuk

²⁶ vezin bozuk

53. İki tön çıkardı bohcadan yaşıl
Kendüsi giydürdi baña Cebre'il
54. Nürdan_ıdı ikisi dağı i²⁷ yār
Uçmağūñ қоһuları anda қоқар
55. Çünkü ol hulleıı geydüm egnüme
Ümmetüm düşdi olok dem öğüme
56. Ümmetim de giye mi bu tönları
Giymesı naşīb_ola mı bunları²⁸
57. Çünkü geçdi hātırımdan bu hayāl
Kıldı emir baña ol dem Zülcelāl²⁹
58. Ümmetüñe dağı virdüm yā şafa
Hātırūñ hoş eylegil yā Muştafa
59. İrüresin ümmetüñi maqşūda
Sen benüm habīb [ü]³⁰ dostumsın Hüdā
60. Çünkü Allāh'dan irişdi 'ināyet
Aldı Cebrā'il beni oloқ sā'at
61. Benüm[i]le geldi āb-ı³¹ zemzeme³²
İki melek yine urdı zemzeme

²⁷ i: m. ey

²⁸ giymesı naşīb_ola mı bunları :m. naşīb_ola mı giymesı bunları

²⁹ kıldı emir baña ol dem Zülcelāl : m. emr kıldı baña ol dem Zülcelāl

³⁰ habībim: m. habib üim

³¹ āb-ı: m. āb-u

³² benüm[i]le geldi āb u zemzeme: m. benümle geldi bile āb u zemzeme

62. Her biri elinde bir ıbrık tutar
İkisinde öñüme kodı bular
63. İki dahı tolu kevşer şu-y-ıdı
İbni ‘Abbās’a bunu öyle didi
64. Ābdest aldı şu-y-ile ol Resūl
Geldi Mīkā’il oloķ sā’ at uşūl
65. Şağ elinde tutmuş-ıdı bir Burāk
Karnı şaru boynı kıızıl gögsi aķ
66. Yüzini gören kişi hayrān olur
Olmaya ancılayın uçmaķda hūr³³
67. Tuṭağı la’ li gümüşden eñegi
Ol -ıdı cümle burāķlaruñ begi
68. Dişi mercān nefesi ‘anber ü ‘öd
Şaçı müşkden idi kulağı yakud
69. Gevdesi at adama beñzer yüzi
Kıaşı kara nerkese beñzer gözi
70. Eyle şan kim boynı deve boynıdur
Kuyruğı tavuslayın cevlān urur

³³olmaya ancılayın uçmaķda hūr : m. olmaya uçmaķda ancılayın hūr

71. Var ıdı her iki yanında anad
Yürüdüğine segirdib yitmez_at
72. Terkisinde ulle tonı baqlıdur
Resül_anı göricek arşu varur
73. Şundı elin kim bine arasına
Girü çekildi Burā ol dem yine
74. Nebī alayında utmadı arār
utdı Cebrā'ıl o yanın üstüvar
75. Söyleyüb Cebrā'ıl_eydür yā Burā
Utan_aı Muşafā urmuş yayaq
76. utıvirgil araı binsün nebī
Munsıf_olql bu söze diñle beni
77. Araa bundan [eyüsi]³⁴ binmeye
Bu binicek cismüñ³⁵ oa yanmaya
78. arām_ola saa amu_azabı
Gel ilerü araa binsün nebī
79. İyle didi aa ol dem Cebre'il
Gel ilerü söylemegil āl u ıl

³⁴ eyüsi: m. yig kimse

³⁵cismüñ: m. cismiñ

80. Ol Burāk dile gelüben söyledi
Cebre'il'e hālını ' arz eyledi
81. Didi diñle sözümi yâ Cebre'il
Binmedi mi nebî İbrâhîm Hâlîl
82. İsme'il ziyâretine varduğum
Sen bilürsin anda nice irdüğüm
83. Saña ma' lümdür hikâyet kıamusı
Cebre'il didi Burāk olma ' aşısı
84. Delü misin yâ Burāk ' aklıñ kıanı
Bu nebîdür iki cihân sulţanı
85. Bunuñ için yaradıldı cânıvar
Kıamusı bunuñ şefâ' atin umar
86. Hâk kıatında yok durur andan ' azîz
Kendisi arı durur dîni temîz
87. Sen dağı gelgil şefâ' atin dile
Söyledi yine Burāk Cebra'il'e
88. Didi kıavl itsün benümle Muştafâ
Kim yarınkı gün baña kıla vefâ
89. Anda dağı merkebi hem ben olam
Rikâbında ebedü'l-ebed kıalam

90. Ol Burāk avlı ıldı [hem] benüm-ile³⁶
Anda daı binitim hem ol ola
91. Eyle munşıf oldu kim bindim aña
Zihî  ış u zihî dem zihî şafâ
92. Diñle bu kez vaşfını nice gider
Her adımını yitmiş biñ [yıl]³⁷ yol irer³⁸
93. uş irişmez yorğa yürüdüğüne
uş ho anda gelür_anuñ ardına
94. Gâh yirde yürür geh gökde uçar³⁹
Tağ u taş dere depe dimez geçer
95. Eniş_olsa uzanur ön ayağı
Youş_olsa girü hemen bayağı
96. Tañrı'nuñ udretini gör ne ılır
Gider-iken ulağuma ün gelür
97. Bir tır aı dir baña Yâ Muştafa
Bir kelecim var saña diñle şafâ
98. Diledüm kim tutam ol söze ulağ
Geçdi ol dem tırmadı anda Burāk

³⁶ ol Burāk avlı ıldı [hem] benüm-ile: m. avlı ıldı ol Burāk benüm-ile

³⁷ [yıl]: m. yok anlamı tamamlamak için eklenmiştir.

³⁸ vezin bozuk

³⁹ vezin bozuk

99. Yil gibi geçdi ol_aradan revān
Yine bir ün dağı urdı nāgehān
100. ağıruben söyler-idi ol dağı
Yā Muğammed szüm_işit dur ağı
101. Bunları göriceñez ben tañladum
Dndüm_ol dem Cebre'il'e söyledüm
102. Ben didüm Cebre'il'e kimdür bular
Cebre'il dir ümmetüñ olmağ diler
103. Biri nařrānī biri cuhūd durur
İkisi de dīnūñe ħāsīd⁴⁰ ırur
104. Kılma īsar bunlara řefā'atüñ
Diler-iseñ senüñ_ola ümmetüñ
105. řefā'atüñ ümmete eyle didi
Çünkü Cebrā'il baña böyle didi
106. Didüm_Allāh'dan 'ināyet ümmete
Yine sürdüm Burāğ'ı andan öte
107. Gider-iken uğradum bir 'avrata
Taña ıaldum baıkıcağ ol 'avrata

⁴⁰ ħāsīd: m. ħasūd

108. Şunuñ gibi bizemiş kendözini ⁴¹
H̄ayrān_oldum göriceñez yüzini
109. Meylüm_oldı bir daħı baķam aña
Söyledi [kim] Cebre´il ol dem baña
110. Didi baķma yüzine ayruķ anuñ
Diler-iseñ ümmetüñ ola senüñ
111. Ümmetüñe bu ķatı düşman durur
Buña uyan işine pişmān durur
112. Dünya budur niceleri aldadı
Sen daħı ayruķ buña⁴² baķma didi
113. Geçdüm_ol yirden Burāķ-ile yine
İrdi yolum ol sâ´ at ˆur taĝına
114. Çünkü ˆur taĝına irişdüm revān
Yire indüm ol zamān⁴³ oldum yayan
115. İki rek´ at namāzi⁴⁴ kıldum arı
Yüz yire urdum H̄udā´ya⁴⁵ yalvarı
116. Şükrün_itdüm Tañrı´ya anda delim
Anda yatur-ıdı⁴⁶ Mūsā-yı kelīm

⁴¹ kendözini T. : m. kendi özini vezin zaruretiyle, vezin bozuk

⁴² ayruķ buña: m. buña ayruķ vezin zaruretiyle

⁴³ ol zamān: m. Burāķ´dan

⁴⁴ namāzi: akuzatif eki ´ ile gösterilmeliyken yalnızca hareke ile gösterilmiş

⁴⁵H̄udā´ya : m. H̄udā´ya

117. Ziyâret kıldum Mūsâ'ya anda⁴⁷ hem
‘ Işık-ile diñler-iseñ bir söz diyem
118. Görür_anda enbiyâlar cānları
K̄atuma geldi oloķ sâ‘ at varı
119. K̄amucıġı baña selām virdiler
Ellerin k̄avşuru⁴⁸ k̄arşu t̄urdılar
120. ‘ İzzet-ile k̄arşu t̄urdı k̄amu cān
Cebre‘il eydür ki iy faħr-i cihān
121. Yā Muħammed bir su‘āl it bunlara
Nice öġüt virdiler k̄āfirlere
122. Kim bular Tañrı’sına oldı ‘ aşı⁴⁹
Ne sebebden azdı bunlar k̄amusı
123. Cebre‘il söyledi Resūl’e arı
Anı işitdi nebīler cānları
124. Cānlar_eydür ma‘ āzallāh yā Resūl
Tañrı birdür yaratılmış cümle k̄ul
125. Oġlı kıızı ortaġı yoķdur ‘ ayān
Hem anuñ birliğine yoķdur gümān

⁴⁶anda yatur-ıdı: m. anda yaturdı hem

⁴⁷Mūsâ'ya anda: m. anda Mūsâ'ya

⁴⁸k̄avşuru: m. k̄avşurub

⁴⁹c̄ aşı: kelimenin orijinal imlası عاصی (‘ āşī) şeklindedir عصى şeklinde yazılmıştır, vezne uymu nedeniyle düzeltmedik.

126. Her kim_ anuñ birligine Şek ider
Ol cihāna dūnyeden kāfir gider
127. Őiddīk_ olan gōre anuñ dīdārın
Kāfirūnda⁵⁰ Őiddīk⁵¹ olmaz ne ho dīn
128. Bizim_ Őgūdümüze uymadılar
Birligine Haqq' uñ_ inanmadılar
129. Őamusı İblīs Őgūdın tūtdılar
Bir dağı gōr kim bular⁵² ne itdiler
130. Kimümüze nice cefā kıldılar
Kimümüzü bıçađ⁵³ ile deldiler
131. Kimümüzü yanar oğa atdılar
Kimümüzü kul diyūben Őatdılar
132. Kimümüzü nice kez öldürdiler
Kimimizi begenmeyüb yirdiler
133. Bī- ĥisāb kıldı bular bize cefā
Bellü bilgil bu sözi Yā Muştafa
134. Her birisi ĥāll ü ĥālin söyledi
Yine Cebrā' il işit kim neyledi

⁵⁰ kāfirūnda: m. kāfirlerde

⁵¹ Őiddīk: m. Őiddīk

⁵² kim bular: m. ki bunlar

⁵³ bıçağ: m. pıçağ

135. Didi Ey Tañrı Resül'i Muştafâ
Enbiyâlara bugün eyle vefâ
136. Geç ilerü bunlara kılğıl namâz
Kim bularuñ göñli şād ola biraz
137. Geçdi'lerü⁵⁴ bunlara namâz kıılır
Şağına vü⁵⁵ şolına selâm virür
138. Du' â kılınca irişdi bir melek
Tañrı'nuñ kudretlerine tutma şek
139. Şağ elinde bir tabağ tutmuş durur
Tabağ nürü ' Arş'a degin bark urur⁵⁶
140. Dünye dürlü nür-ile envâr-idi
Ol tabağ içinde gör ne var-idi
141. Üç kadeh idi tabağ içindeki
Böyle buyurmuş ol_âhîret begi
142. Biri şuydı biri süd biri süci
Bunlar-ile tobtolu kâse⁵⁷ içi
143. Meylüm_öldi kim şunub alam birin
Yine didi bunda Cebrâ'il-emîn

⁵⁴ Geçdi'ilerü: m. geçdi Resul

⁵⁵ vü: m. ve

⁵⁶ vezin bozuk

⁵⁷ bunlar-ile tobtolu kâse: m. bunlarla tolu-y-ıdı kadeh

144. Didi senüñ-çün gelübdür Hüb-cemâl
Şun elüñi kankısın dilerseñ_al
145. Süd kadehi şundum⁵⁸_elüme gelür
İçerem bir päre dibinde қalur
146. Yine қoram tabaq_çinde anı
Cebre'ıl [eydür]⁵⁹ ki ey cānlar cānı
147. [Ger sen]⁶⁰_ol südi içe-y-idüñ қamu
Ümmetüñe haram_olurdı şamu
148. Şorı hisāb olmaz-idi hiç 'azāb
Çünkü Cebra'il didi pes bu cevāb
149. Ben eyitdüm oқu gelsün içelüm
Ümmete Uçmaq қapusın açalum
150. Cebre'il didi ki rızkuñ ol durur
Tañrı'nuñ bunda dilegi bol durur
151. Ol bilür yigregini her işinüñ
Sen dağı gider göñülden teşvişüñ
152. Cebre'il böyle didi ögüt vire
Şaldılar mi'racı hem gökden yire

⁵⁸süd kadehi şundum T.: şundum süd kadehi S.

⁵⁹eydür: m. dir

⁶⁰ger sen: m. eger

153. İşit imdi Tañrı'nuñ ıudretlerin
řerħ ideyüm mi' rācuñ şıfatların
154. Bir ucı yirde biri gökde idi
Diñle ol mi' rācı imdi ne idi
155. Nerdübān-ıdı [ki] nūrdan örilü
İki yanı hem feriştelere ıolu⁶¹
156. [Hem] ayakları dür ü mercān-ıdı⁶²
Kimi yāıutdan kimi la' lden idi⁶³
157. Kimisi altun kimi-y-idi gümüř⁶⁴
Ben dimezem Muştafa böyle dimiş
158. Sever-iseñ cān u dilden⁶⁵ ey hümām
' İşı-ile diñ eş-řalātü ve's-selām
159. İbni ' Abbās'dur iden naııl⁶⁶ kelāmı
Añduğıñca vir rūıına selāmı
160. Her bir taıhtası bir dürlü barı urur⁶⁷
Dört yanın feriştelere ıtıtmış ıturur

⁶¹ hem feriştelere ıtolu: m. feriştelere ıtobıolu

⁶² [hem] ayakları dür ü mercān idi: ayakları dürriyle mercān idi

⁶³ kimi yāıutdan kimi la' lden idi: m. kim yāıutdan kimi la' lden idi

⁶⁴ gümüş: m. gümüş

⁶⁵ cān u dilden: m. cān u dilden oıı

⁶⁶ iden naııl: m. naııl iden

⁶⁷ vezin bozuk

161. Yidi yüz biñ ferişte idi bular⁶⁸
Her birinüñ⁶⁹ elinde bir tebsi var⁷⁰
162. Ol ıabaqlaruñ içi ıobıolu nür
Şalavāt virüb kamu Şaçu kııur
163. Sevinişib muştular birbirine
Mi‘ rāca ağıdum revān oldum yine
164. Bir sā‘ atde irdüm_evvelki göge
Bir Çalab’uñ adını öge öge
165. ‘Işık-ile diñle bu sözi ey ‘ākıl
Gör neden yaratdı bu gögi Celil
166. Evvelī⁷¹ gögi tütünden yaradur
Hem kitāb içind’adı Rāfi‘ durur⁷²
167. Ol arada bir kapu hem var-ıdı
Cebre‘il ol dem kapuya yürüdi
168. İrdi ol kapuya eli-y-le⁷³ urur
Geldi āvāz⁷⁴ içerüden kim durur

⁶⁸ vezin bozuk

⁶⁹ her birinüñ: m. her biriniñ

⁷⁰ vezin bozuk

⁷¹ evvelī: m. evvelki

⁷² hem kitāb içind’adı Rāfi‘ durur: m. kitāb_çinde adı Rāfi‘ durur

⁷³ kapuya eli-y-le: m. kapu eli-y-ile

⁷⁴ geldi āvāz: m. āvāz geldi, vezin zaruretiyle

169. Aytdı benem Peyki Hâzret Cebre'îl
Aç kapuyı girelüm Yâ İsmec'îl
170. Aytdı kim vardur bilence⁷⁵ söylegil
Cebre'îl eydür sözümü diñlegil
171. Bilemedür Muşafâ Fahr-i cihân
Çünkü ol ferîşte işitdi 'ayân
172. Ol ferîsteler kamu sevindiler
Tiz gelüben ol kapuyı açdılar
173. Merhabâ diyübeni kıldum⁷⁶ du'â
Ol kapudan içerü girdüm yaya
174. Dört yanuma ol kadar kıldum nazar
Dürlü dürlü gördüm ben fehrişteler⁷⁷
175. Çok 'acâyibler göründi gözüme
Yine baqdum idi ol dem önüme
176. Bir melek görimişem anda turur⁷⁸
Yidi yüz biñ ferîşte karşı turur⁷⁹
177. Cümle fehrişte⁸⁰ kamu hizmetde tur
Ol ferîşte Tañrı'nuñ adın oğur

⁷⁵ vardur bilence: m. var bilgece

⁷⁶ kıldum : m. kıldı

⁷⁷ fehrişteler: m. ferîsteler, vezin bozuk

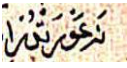
⁷⁸ turur: m. oturur

⁷⁹ vezin bozuk

⁸⁰ fehrişte: m. ferîşte

178. Dürlü dürlü kıılır Allāh'a şenā
Ancılayın tesbīh itmez kimsene
179. Gice gündüz işi tesbīhdür anuñ
Bir dağı var işi ol feriştenüñ
180. Her gün ol feriştelere hüküm ider
Ol feriştelere kamu yire iner
181. Yiryüzinde ādemüñ günāhını
Divşürürler günbegün bunlar anı
182. Çıkarurlar anı ol ferişteye
Ta kıyāmete dek anı gözleye
183. Yiryüzünde ne kadar günāh olur
Kamusınuñ şağışını ol bilür
184. Hiç hisābını yañılmaz ol bilür
Kimse bilmez bildüğünü Hāq bilür
185. Seyr kıldum dürlü dürlü burçları
Gördüm anda bu kamu yılduzları
186. Her birisi dünya tağından ulu
Cümlesi hep⁸¹ şöyle şāf şāf aşılı

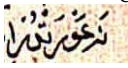
⁸¹ hep: m. heb

187. Anda gördüm bir melek yavlağ ‘aceb
 Kudretinden anı halk itmiş Çalab
188. Gevdesi biline degin qar-ıdı
 Aşağa bilinden od yanar-ıdı
189. Ne odı qar⁸² kül idüb söyündürür
 Ne qarı od⁸³ maḥv idüb göyündürür
190. İkisinde şöyle kıyım mu‘teber
 Ol ferişte Tañrı’ya tesbîḥ ider
191. Geçdüm andan daḥı ol dem ilerü
 Yolum ikinci göge irdi girü⁸⁴
192. Bir nefes geçmedi daḥı aradan
 Pes ikinci göge irişdümdi ben
193. Āhen idi şorsañ anuñ bünyādın
 Diñle ikinci gögüñ daḥı adın
194. ⁸⁵ ikinci gögüñ adı
 İbni ‘Abbās’a Resül eyle didi
195. Pes ikincide daḥı ferişte çok
 Ne diyeyin ḥaddi yok ḥisābı yok

⁸²odı qar : m. qar odı

⁸³ qarı od: m.od qarı

⁸⁴yolum ikinci göge irdi girü: m. irdi yolum ikinci göge girü

⁸⁵ bu kelimenin anlamı kaynaklarda tespit edilememiştir, bu nedenle orijinal yazımı eklenmiştir.

196. Ol feriştelər ҡamu geymiş silāh
Başlarına örmüş_ altundan külāh
197. ılıc u alkān tutarlar her biri
Ellerinde var daı arbeleri
198. Her birisi bir ata olmuş sūvār
Diñle imdi bunlaruñ işin i⁸⁶ yār
199. Her kim_İslām dīnine yağı olur
Anlar_ inüb amusın helāk ılır
200. Muşafā’nuñ dīnine yardım ider
Geçdüm_ andan didi Seyyīdü’l-beşer
201. Yolum_ üçünci göge irişdi tiz
Diñle anuñ daı adın iy⁸⁷ azīz
202. İy⁸⁸ berā’dur üçünci gögüñ adı
am gümüşdendür o gögüñ bünyadı
203. am gümüşden düzmiş anı Girdigār
Anda daı bī-ıyās ferişte var
204. Her işi kim ayr-ile bir iş⁸⁹ ılır
Anlar_ anuñ ferişteləri durur⁹⁰

⁸⁶ i: m. ey

⁸⁷ iy: m. ey

⁸⁸ iy: m. ey

⁸⁹ bir iş: m. amel

⁹⁰ vezin bozuk

205. Kimisi dün namâzı kılanlaruñ
Kimisi Tañrı dostı olanlaruñ⁹¹
206. Kimisi Ƙadr dünin bulanlaruñ⁹²
Kimi zekât şadağa virenleruñ
207. Anda gördüm hem Yūsuf Peyğamberi
Barğ urur gökler yüzine hem⁹³ nūrı
208. Nūrdan bir kürsī üzre oturur
Şanasın kim ay şerefinde durur
209. İleru vardum selām virdüm aña
Tırgelüb ‘ izzet_eyledi baña
210. Merhabā didi Yūsuf Yā Seyyidī
Enbiyāyı⁹⁴ gör dağı Yā Seyyidī
211. Çün kim_eyle didi ol Yūsuf nebī
Geçdi ol yirden Muħammed ‘ Arabī
212. Geçdi dördünci göge hoş zevğ-ile
Mūnis_idi Cebre’il aña bile
213. Ol gögi düzmiş bağırdan ol Ƙadīm
Her birinüñ ħālını bilen ‘ Azīm

⁹¹ vezin bozuk

⁹² vezin bozuk

⁹³ gökler yüzine hem: m. hem gökler yüzine

⁹⁴ enbiyāyı: m. peyğamberler

214. Rızk üleşdüren ğaniye dervīşe
Ol Kerīm'ũñ luşfına kim irişe
215. Yiri gögi yaradan oldur hemīn
İşit_imdi çārümin⁹⁵ gögüñ adın
216. Adı[đur]⁹⁶ dördünci gögüñ Meztine
Çoğ 'acāyib⁹⁷ zıkr idem işit yine
217. Gör nice kudretleri var Allāh'ũñ
Vir řalavāt yarlığasun günehuñ
218. Ümmet-iseñ řıdđ ile aña tamām
'Iřđ-ile di eş-řalātü ve's-selām
219. Anda gördüm bir melek yavlağ ulu
Otururđ kürsī üzre şayğulu
220. Dünye deñlü-y-idi kürsisi tamām
Şayğulu olub oturur ve's-selām
221. Tañrı anı yaradalı gülmemiş
Ĥurrem olub řādumān hiç olmamiş
222. Anı gördüm key 'acebledüm 'aceb
Kim ne heybet virmiş aña ol Çalab

⁹⁵ çārümin: m. dördünci

⁹⁶ adı[đur]: m. adı

⁹⁷ çoğ 'acāyib: m. 'acāyibler

223. Yidi at yir yidi at gk amusı
İki budı arasında cmlesi
224. Yir  gk budı arasında i⁹⁸ yr
Dile ol feriqte nnde ne var
225. Aılı bir lev nnde durur
Dayim ol leve ol nazar ılır
226. Őa yanında bir aba aa daı
Yidi at gge oludur budaı
227. Heybetini dimege gelmez dile
Kişi  alıyla anı nice bile
228. Ol feriqte yiri-y-imiş ol ara
Tarı aa daı virmiq bir  a
229. Ne ki dem dnyeye gelmiş gelr
İki aŐınun arasında urur
230. İki aŐı arasında ne ki var
Gricek aldum anı ayrn u zr
231. Ben eyitdm kim durur Y Cebre'l
Didi budur cn alıcı  Azr'l

⁹⁸ i: m. ey

232. Cānlaruñ üstüne hüküm iden budur
Her feriştelere üzere ol⁹⁹ durur
233. Çārümin¹⁰⁰ gök mālīkidür Yâ Resûl
Böyle didi ilerü vardum uşûl
234. İlerü vardum selām virdüm aña
Şuğlunı kıomadı baqmadı baña
235. Heybetini göricek kırkđı cānum
Ditremek tutdı beni ürkdı cānum
236. Ne diyeyin heybetin anuñ nice
Gör ne kıldı sa‘ādet issi h̄oca
237. Emr kıldı aña kim yâ ‘Azrā‘il
Tır habībüme benüm¹⁰¹ ikrām kııl
238. ‘İzzet eyle al nebīnün selāmın
Kim olasın kıamu kırkıudan emīn
239. Şefā‘atden seni maħrūm kıomaya
Var ilerü ‘izzet eyle nebīye
240. Çün işitdi Hakk sözün gör ne ider
Kırkıdı ol dem nebīye ‘izzet ider

⁹⁹ feriştelere üzere ol: m. feriştelere üzere ulu

¹⁰⁰ çārümin: m. dördüncü

¹⁰¹ benüm: m. benim

241. Dürlü dürlü Aḥmed'e ḥulḳ eyledi
İlerü geldi oloḳ dem söyledi
242. Ma' zeret¹⁰² tutuñ sizi ben bilmedüm¹⁰³
Ol sebebdan ḥizmeti kılamadum
243. Meşgalem¹⁰⁴ vardur benüm bu levḥ ile
Ḳorḳarın kimsenüñ eceli gele
244. Ḥāzır olumayam üstünde anuñ
Emrini şımış ola ol Sübhān' uñ
245. ' Āşı olur şırsam emrini adum¹⁰⁵
Ḥükminüñ içindeyem yā Seyyid'üm
246. Ben ayıtdum aña kim yā ' Azrā' il
Bu ne levḥ olur bunı baña digil
247. Eydeyim didi āyā Ḥayre'l-beşer
Bu ne levḥ olur āyā kânī güher
248. Tañrı Ādem şāfiyi¹⁰⁶ yaradalı
Dünye zürriyetini üredeli
249. Ne kim_ anuñ bilünden virib-idi
İşbu levḥ üzre yazıludur adı

¹⁰² ma' zeret: m. ma' zür

¹⁰³ sizi ben bilmedüm: m. ben sizi bilemedüm

¹⁰⁴ meşgalem: m. meşgülüm

¹⁰⁵ ' āşı olur şırsam emrini adum: m. emrini şırsam ' āşı olur adum

¹⁰⁶ şāfiyi: m. şāfiyi

250. Levhe yazılmış durur kamuları
Hem bu ağaçda bile 'ömürleri
251. Her kaçan bir 'avrat oğlan toğurur
Pes ol ağaçda bir yabrağ tomurur¹⁰⁷
252. Oğlan ile bile yabrağ ulalur
Rızkı-y-ile 'ömri anda yazılır
253. Rızkını yir diri oldukça müdām
'Ömr sürer dünyede hoş şād ü kām
254. Çünkü 'ömri dükenür ecel irer
Üzilür yabrağı önüme düşer
255. Çün önüme geldi anı görürem
Kim durur kimün oğlıdur bilürem
256. Virib-idüm aña feriştelere
Ki işitgil bu sözi dîn serveri
257. Mü'min-ise varur ol sağ yañadan
Mü'min olan cānını virür āsān
258. Kāfirün şoldan alurlar cānını
Baña virmüşdür Hudā fermānını

¹⁰⁷vezin bozuk

259. Üşübeni cümlesi tutar anı
Şıkralar¹⁰⁸ ta hıulquma gelür cânı
260. Cân çökele hıulquma çıkmak diler
Hıağ Te'âlâ baña ol dem hükm ider
261. Şunaram cânlarını ben aluram
Tañrı emri-y-ile gör ne kıılıram
262. Şağ elümle aluram mü'minlerün
Şol elümle aluram kâfirlerün
263. Mü'minunuñ¹⁰⁹ viribirem cennete
Tañrı emriyle irişür raħmete
264. Kâfirunuñ¹¹⁰ viribirem Tıamu'ya
İşbu 'ibret olııardur kıamuya
265. Hıayr ü şer her kışı niderse bulur
İtdügi 'amelleri bile alur
266. Muştafâ didi kim_j dâna melek
Nice alursın bu cânları dölek
267. Didi kim sen mi alursın cânları
Cânlarından ayurırsın tenleri

¹⁰⁸ şıkralar: m. şıkarlar

¹⁰⁹ mü'minunuñ: m. mü'minlerün

¹¹⁰ kâfirunuñ: m. kâfirlerün

268. Var-iken bir kişiyi yok eylemek
Senüñ_elüñde midür işbu dilek
269. Belî didi kâmusınuñ cânını
Baña virmişdür Hüdâ fermânını
270. Bay u yoşsul ulu kiçi dimezem¹¹¹
Va^c desi irdükde emân virmezem¹¹²
271. İy nice taştları iyledüm isüz
Hâsm-ı cānuñ¹¹³ aluram şöyle şusuz
272. Nice ^cumranları¹¹⁴ [ben]¹¹⁵ kıldum virān
Dünyeye inanmağıl kâvli yalān
273. Niceler kim dünyeye benüm didi
^cĀķıbet anlar dağı peřmān yidi
274. Nesne alub dünyeden gitmediler
Dünyeyi koyub dağı yitmediler
275. Eyü ^cameldür kiřinüñ yoldaşı
^cİbret_aluram bulardan iy kişi
276. Bunlaruñ hāli baña ^cibret gelür
Bu sebebden hātırım melül olur

¹¹¹dimezem : m. dimezüm

¹¹²virmezem: m. virmezüm

¹¹³hâsm-ı cānuñ: m. hâsmı cānın

¹¹⁴^cumranları: m. ^cimāretleri

¹¹⁵[ben]: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

277. Anuñ-içün dāyimā ağlar gözüm
Görürem bu ‘ibreti gülmez yüzüm
278. Tañrı Bākı¹¹⁶ kalısardur bī-gümān
Andan_ artuğ كَلِمَاتُ عَلَيْهِمَ فَا نِ¹¹⁷
279. Çünki söyledi bu sözi añladum
‘İbret_ aldum bir zaman key tañladum.
280. ‘İbret-ile ıorıu düşdi öğüme
Bir nazır kıldum oloğ dem öñüme
281. Gördüm_ anda oturur iki yigit
Ne kişidür imdi bunları işit
282. Yüzleri nūrlı řanasın ay-idi
Birisi ‘İsā biri Yađyā idi
283. Bunları gördüm selām virdüm giri
‘Aleyk’ aldı¹¹⁸ ikisi tırdı öri¹¹⁹
284. Merhabā didiler_ iy sulťānımız
Seni görüncek sevindi cānımız
285. Seni görmeklik bize řükrān durur
Geçdi Burāđ dağı ilerü varur

¹¹⁶Tañrı bākı :m. bākı Tañrı

¹¹⁷ كَلِمَاتُ عَلَيْهِمَ فَا نِ: “Küllümen ‘alleyhā fān” Rahmān-26” Yer yüzünde bulunan her canlı yok olacak.”

¹¹⁸ ‘aleyk’ aldı: m. ‘aleyke aldı

¹¹⁹ vezin bozuk

286. Gördüm ol arada bir ulu melek
Bağar-ısa kıla taşları helek
287. Sağışı yok bî-hisâbdur gözleri
Nazar itse kurıdur deñizleri
288. Her ne maḥlûḳda ki nefis¹²⁰ oynar-ıdı
Sağışınca gözi anuñ var-ıdı
289. Gözlerinüñ sağışını kim bile
Otururdu key azım heybet-ile
290. Otdan bir kürsî ḳomışlar altına¹²¹
Oturır-ıdı o¹²² kürsî üstüne
291. Kendi şöyle heybet-ile oturur
Bî- hisâb zebâniler ḳarşu ḫurur
292. Biñ biñ ola ḫamu zebânileri
Anuñ önünde ḫurur ḳamuları
293. Her birinüñ otdan elinde teber
Bunları görenlerüñ aḳlı gider
294. Çün bu heybet-ile gördüm ben anı
Ḳorḳu-y-ıla ditreme ḫıtdı beni

¹²⁰ki nefis: m. nefis ki

¹²¹ vezin bozuk

¹²² o: m. ol

295. Ditredi süñüklerüm yabrağ gibi
Levni döndi beñzümün toprağ gibi
296. Kıorğu düşdi göñlüme kıldum hemîn
Kıoğma didi baña Cebrâ'il-emîn
297. Kıorğma kim bileceyem ben yâ Resûl
Cebre'il'e şordum_ol sâ' at uşul
298. Ben didüm Cebre'il'e bu kim durur
Didi bu Tıamulara hâkim durur
299. Tıamular Mâlikî'dür yâ Muşafâ
Kıayğu yime göñlüni tutğıl şafâ
300. Cebre'il'den çün işiddüm bu sözi
Yine Cebrâ'il'e dönderdüm yüzi
301. Didüm_ayıt heybet-ile bağmasun
Hıışm odıyla bizi iñen yağmasun
302. Cebre'il dir Mâlik'e ağı utan
Heybet-ile bağma bu Sulţân'a sen
303. Tıamularuñ üstüne sulţân durur
Yidi Tıamu hükümüñe fermân durur

304. Bu Muḥammed¹²³cümlemüzüñ ümmidi¹²⁴
Ḥaḳ bunı bize şefi^c virib-idi
305. ‘İzzet_eyle kim şefā^c at kılasın
Çün işiddi örü tırdı ol ḥazīn¹²⁵
306. İlerü geldi baña ḥulḳ eyledi
Bilmedüm diyü ‘özürler söyledi
307. ‘Özrler kılubeni kıldı tapu
Ḳarşısında var ıdı hem bir ḳapu
308. Bir ḳapudur ‘azīm heybetlü yüce¹²⁶
Ṭamu Mālik’ine didüm bu nice
309. Bu ne ḳapudur baña digil didüm
Mālik_eydür eydeyim yā Seyyid’üm
310. ‘Āşi ḳullar bu ḳapudan giriser
Bundan_ıçerü cefālar göriser
311. Bundan_ıçerü tırdı Ṭamu
Kāfirün¹²⁷ bundan giriserdür ḳamu
312. Kāfirün¹²⁸ yiri durur işbu maḳām
Gör ne dir ki Mālik’e Faḫrū’l-enām

¹²³ Muḥammed: m. Muḥammed’dür

¹²⁴ ümmidi: m. ümīdi

¹²⁵ ḥazīn: Bu kelimenin asıl imlası ح iledir. Metinde ◦ ile yazılmıştır

¹²⁶vezin bozuk

¹²⁷kāfirün: m. kāfirler

¹²⁸kāfirün: m. kāfirin

313. Didi açğıl bu apuyı goreyin
Nice durl amuları¹²⁹ goreyin
314. urdu Malik adı amu apusın
aikar itdi numde amusın
315. unki adı amunu apuların
Yidi at yire degin gordm varın
316. Her ne kim gordm anu iinde ben
eri_ideym bularu dile sen
317. Yanar_oddan al'alar vardur ulu
Her birini ii 'azablar olu¹³⁰
318. ıru atran gordm_ağ u deizin
İi olu cevr  cefa ım u kn¹³¹
319. Ol deizi ıraı arlar ıdı
Drt yan ol ehri_od yanar-ıdı
320. Yitmi_iki bi deiz oddan yanar
Ol deiz iinde gorseydi ne var
321. B-isab deizi¹³² var aynar udan
Helk_olur bir zerre andan yudan¹³³

¹²⁹ amuları: m. bu amuları

¹³⁰ vezin bozuk

¹³¹ vezin bozuk

¹³² deizi: m. deiz

¹³³ vezin bozuk

322. Bir içüm şu ol sudan içen kişi ¹³⁴
Ota yanar ol sâ' at içi taşu
323. Ol şu kırañında tamular şarı
Tolu-y-ıdı ol deñiz kırañları
324. Yitmiş biñ yidi demürden ulu ¹³⁵
Ol şehri içi dürlü 'azāblar tolu ¹³⁶
325. Degme bir şehriñ içinde bir kaçır
Hendeğı kaṭrān ağulu tolu yir
326. Burcu demür evleri oddan ıdı
Dürlü 'azāb içinde pinhān ıdı ¹³⁷
327. Degmesinde nice biñ dürlü 'azāb
Tamu halkı görisedür bī-ḥisāb
328. [Ol şaruñ] ¹³⁸ heb çevresi bağlar ıdı
Bağlarıñuñ yöresi tağlar ıdı
329. Gördüm iki biñ tağı zemheriden ¹³⁹
Şöyle şovuk eti yüzer deriden
330. Tamularıñ tağı anuñ begidür
İşit_ imdi ol 'azābı kim görür

¹³⁴ bir içüm şu ol sudan içen kişi T.148a: bir kaṭresin ol şudan yudan kişi S.

¹³⁵ vezin bozuk

¹³⁶ vezin bozuk

¹³⁷ vezin bozuk

¹³⁸ ol şaruñ: m. ol şehriñ

¹³⁹ gördüm iki biñ tağı zemheriden m. iki biñ tağı gördüm zemheriden

331. Yolın varmaz h̄acıları ol Çalab¹⁴⁰
Anuñ ile kılsar aña ‘azāb
332. Tamu ‘azābından ol better durur
Diñle ol tağlaruñ vaşfını buğur¹⁴¹
333. Birbirinden ol tağuñ ıraqluğı¹⁴²
Biş yüz illik¹⁴³ yol durur uzaqluğı¹⁴⁴
334. Gördüm ol tağları katı tañladum
Bir kapu yine önümde añladum
335. Tañrı emriyle o¹⁴⁵ kapu açılır
Yidi Tamu halkı anda ‘arz olur
336. Dürlü maḥlūḫ anda azābda idi
Böligin evvel diyeyin ne idi
337. İlk bölügi kamusı ‘avrat ıdı
Bunlaruñ işi tolu feryād ıdı
338. Emcekinden aşılı her birisi
Tamular tolmuş bularuñ zārısı

¹⁴⁰ vezin bozuk

¹⁴¹ vezin bozuk

¹⁴² ıraqluğı: m. ıraqlığı

¹⁴³ illik: m. yıllık

¹⁴⁴ uzaqluğı: m. uzaqlığı

¹⁴⁵ o: m. ol

339. Emcekleri ucundan karşı çıkar¹⁴⁶
Süd yirine iriñ¹⁴⁷-ile kan akar
340. Şorarum Cebre'il'e kimler durur
Kim bunuñ gibi çatı 'azāb görür
341. Eydivirgil baña bunlar nitdiler
Didi bunlar südlerini şatdılar
342. Cümlesinüñ [hem]¹⁴⁸ 'ayāli var-ıdı
Anı koyub tayalık ider-ıdı
343. Ol sebebden bütlere¹⁴⁹ oldı yeñe¹⁵⁰
Bir bölük 'avrat dağı gördüm yine
344. Andan_ artuğ bunlaruñ 'azābları
Bunlara üşmiş Tamu zebānileri¹⁵¹
345. Zencir-ile bağlamışlar ellerin
Kim çekilmiş¹⁵² eñsesinden dillerin
346. Zebāniler dillerin keser-ıdı
Yüzlerin yanar oda başar ıdı

¹⁴⁶ vezin bozuk

¹⁴⁷ iriñ: bu kelimenin orijinal imlası ن ile yazılır, m. ك ile yazılmıştır.

¹⁴⁸ hem: m. metinde yok vezin zaruretiyle eklenmiştir

¹⁴⁹ büt: bu kelimenin orijinal imlasında و yoktur metinde و ile yazılmıştır.

¹⁵⁰ yeñe: bu kelimenin orijinal imlası ك ile yazılır metinde ن ile yazılmıştır.

¹⁵¹ vezin bozuk

¹⁵² çekilmiş: m. çekmişler

347. Od-ile [hem]¹⁵³tağlar-idi yüzlerin
Cebre'il'e ben ayıtdum Yâ Emîn
348. Dünyede bunlar 'aceb¹⁵⁴ ne kıldılar
Kim bu 'azāba giriftār oldılar¹⁵⁵
349. Didi bunlar şagu sağarlar-ıdı
Dağı muğannılık eylerler idi
350. Kimisi selīta 'avrat bī- hisāb
Anuñ-içün lāyık_oldı Tāmu'ya heb¹⁵⁶
351. Tāmu halkınuñ çoğı 'avrat durur
Kim bunuñ gibi kıatı 'azāb görür
352. Bunlaruñ 'azābı anlardan kıatı
Teni 'üryān oda yanmış şūreti
353. Tenleri kıamusınuñ kıatrān-ıdı
Billerinden aşāğa ılan ıdı
354. Billerinden yukāru yanmış oda
Didim_anlar¹⁵⁷ neylediler dünyede
355. Aytdı bunlar erlerinüñ üstine¹⁵⁸
[İlresügin]¹⁵⁹ çözer idi dostna¹⁶⁰

¹⁵³ hem: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

¹⁵⁴ bunlar 'aceb: m. 'aceb bunlar

¹⁵⁵ vezin bozuk

¹⁵⁶ vezin bozuk

¹⁵⁷ anlar: m. bunlar

¹⁵⁸ üstine: m. üstüne

356. Anıñ-üçün od içinde yanadur
Zinā kılan ‘avratuñ hāli budur
357. Yüzlerinüñ üstine¹⁶¹ düşmüş kamu
Zebāniler bunlara üşmiş kamu¹⁶²
358. Қаҗра̄на bandurur oda yandurur
Odlu җопуз-ile¹⁶³ bunları urur
359. Urduğınca tenleri oda yanar
Bunlaruñ yiri җamu içinde nār
360. Didi bunlar bizer-idi yüzlerin
‘Arz iderdi yād kişiyе özlerin
361. Erlerinüñ sözlerin җutmaz-ıdı
Āhıret қорқusını itmez-idi
362. Lā-cerem¹⁶⁴ ‘azāba oldılar esīr
Resūl_eydūr anda gördüm yine bir
363. Gördüm_anda bir bölük dağı kişi
Başı büyük җoñuza beñzer dişi

¹⁵⁹ ilresügin: m. ilersügin

¹⁶⁰ dostına: m. dostuna

¹⁶¹ üstine: m. üstüne

¹⁶² vezin bozuk

¹⁶³ ile: m. ilen

¹⁶⁴ lā-cerem: m. lā-çerem

364. arnıları¹⁶⁵ aqlardan ulu-y-ıdı
İçleri ılan çayan¹⁶⁶ olı-y-ıdı
365. Degmesinüñ boyınında bir ılan¹⁶⁷
Diñle bu sözi sen iy¹⁶⁸ âıl uyan
366. Tenleri ılan [u]¹⁶⁹ çayan obolu
Her çayanuñ addi deveden ulu
367. Degme areb daı bir cāmūs gibi
arnı içinde öter oros gibi
368. Zebāniler bunlara o yidürür
Burnından ıkar hem azından girür¹⁷⁰
369. Ğuqları¹⁷¹ içinde ılan [u]¹⁷² çayan
Girür ıkar āikāre vü nihān¹⁷³
370. Kimi yigit bunlaruñ kimi oca
Yine şordum Cebre'ıl'e bu nice
371. Ne avumdur neyledi bunlar aceb
Kim görürler bu adar atı ta' ab

¹⁶⁵ arnıları: m. arınları

¹⁶⁶ içleri ılan çayan: m. yılan çayan içleri

¹⁶⁷ degmesinüñ boyınında bir ılan: m. degmesiniñ boynunda bir zift yılan

¹⁶⁸ iy: m. ey

¹⁶⁹ u: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

¹⁷⁰ vezin bozuk

¹⁷¹ Ğuqları: m. ulaqları

¹⁷² u: m. yok

¹⁷³ vezin bozuk

372. Didi kim bunlar ribā-ḥorlar-ıdı
Ḥarāmı ḥelāl diyü yirler-idi
373. Aqçalar virürler-idi aşşıya¹⁷⁴
Va‘ de iderler-idi viresiye
374. Tek ilüñ ḥāceti bitsün dir-idi
Ḥelāl_ aqcasını ḥarām yir-idi
375. Anuñ-içün cezāları qatıdur
Nebī anda bir bölük daḥı görür
376. Gördi anda bir bölük yigit qoca
Oda tıtuşmış yanar ucdan uca
377. Ḥelāli terk idüb yirler ḥarāmı¹⁷⁵
Od içinde idinmişler maqāmı¹⁷⁶
378. Key ‘ aceb geldi bularuñ cünbişi¹⁷⁷
Yine Cebrā’il’e şordum bu işi
379. Ben ayıtdum bunlara kim didiler
Didi ḥelāli qoyub ḥarām yidiler¹⁷⁸
380. Didi bunlaruñ ‘ avrātı var-ıdı¹⁷⁹
Anı qoyub ḥarāma gider-idi

¹⁷⁴ aqçalar virürler-idi: m. aqçaların virirlerdi

¹⁷⁵ vezin bozuk

¹⁷⁶ vezin bozuk

¹⁷⁷ cünbişi: m. cünbüşi

¹⁷⁸ vezin bozuk

¹⁷⁹ vezin bozuk

381. H el ali  oyub  ar ama varanu 
  A ıbet cez ası bu durur anu 
382. Yine g rd m bir   ac yib t yife
Anlar da ı  ekerler  atı cefa¹⁸⁰
383.  amudan anlaru    az bı  atı
Zeb niler keserler andan eti¹⁸¹
384. Pı a -ile etlerin keser-idi
Ba  a a a bunları a ar-ıdı
385. Kesk gince etleri yine biter
Od i inde  a ırur yanar d ter
386. Yine anlara yid r r ol eti
Andan   artu  ne   az b olur  atı
387. Did m bunlar d nyede neylediler¹⁸²
Didi  al u   aybetin s ylediler
388. S yler-idi bunlar  al u   aybetin¹⁸³
 eke  eke yir-idi  dem etin
389. D nyede  al   aybeti idi s zi
Bunda kendi etini yir kend zi¹⁸⁴

¹⁸⁰ vezin bozuk

¹⁸¹ vezin bozuk

¹⁸² vezin bozuk

¹⁸³ vezin bozuk

¹⁸⁴ kend zi: m. kendi  zini

390. Her ki niderse yarın anı bulur
Yāvuz_ işleyen kişi böyle olur
391. İy¹⁸⁵ nice zulm işleyen zālimleri
Gördüm _anda oța yanar cānları
392. İy¹⁸⁶ niceler kim cihānda şād ıdı
Anda gördüm kim işi feryād ıdı
393. İy¹⁸⁷ niceler kim cihānda bay ıdı
Anda gördüm işi āh u vay ıdı
394. Nice diyeyüm Tāmu’nuñ heybetin
Kim nice gördüm anuñ ‘ aẓametin
395. Yidi Tāmu’yı tamāmet görmişem
Şöyledür kim size haber virmişem
396. Tāmu’dan geçdüm yüridüm ilerü
Bir ulu kıbbe daħı gördüm girü
397. Ol yaşıl kıbbe zümürütten yüce
Kıudretinden anı yaradmış Hıace
398. Şağda şolda tākaları¹⁸⁸ var-ıdı
Şağda¹⁸⁹ güler şoldaki ağlar-ıdı

¹⁸⁵ iy: m. ey

¹⁸⁶ iy: m. ey

¹⁸⁷ iy: m. ey

¹⁸⁸ tākaları : kelimenin aslı ط ile yazılır ve ilk “a” uzundur ama m. ت ile yazılmıştır ve ikinci “a” uzundur.

¹⁸⁹ şağda: m. şağdaki

399. Cebre'il'e şordum bu ne yir durur¹⁹⁰
Didi bunda Ādem-i şāfi durur
400. Eydür Ādem'ün durur işbu maḳām
Gör [kim]¹⁹¹ anda otururdu ve's-selām
401. Şağ yañadan Cennet'e kıllur nazār
Güler oynar daḫı ḳayḡusı gider
402. Şol yaña[dan]¹⁹² çünki Ṭamu'ya baḳar
Gözlerinden yaş yirine ḳan aḳar
403. Aḡlar_u güler hemān¹⁹³ işi budur
Her ki bunda eceli yetüb ölür
404. Yiryüzündeki ölenler cānını
Ādem'e fehrişteler¹⁹⁴ iltür anı
405. Mü'minūnuñ iltürür¹⁹⁵ ṭabaḡ-ile
Ḳarşu gelür ḫüriler Burāḡ-ile
406. 'Arz iderler Ādem'e ol cānları
Sevinür Ādem göricek anları
407. Aḡlamaḡı gidüb göñli şād olur
Her ḳaçan kāfirler[ün]¹⁹⁶ cāmı gelür

¹⁹⁰ vezin bozuk

¹⁹¹ kim: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

¹⁹² yaña[dan]: m. yaña

¹⁹³ hemān: m. dāyim

¹⁹⁴ Ādem'e fehrişteler: m. feriştehler Ādem'e

¹⁹⁵ mü'minūnuñ iltürür: m. mü'minlerün iltürler

408. Aña kâfir cānı¹⁹⁷ daḥı görünür
Ādem_anı göriceñez yirinür
409. Ādem'üñ aḡladuḡı odur i yār
Geçdi andan daḥı seyyīdü'l-beşer
410. İrdi ol sâ' at bişinci göge tiz
Gör neden yaradmış_anı ol 'Azīz
411. Gördüm [ol]bişinci gök altun-ıdı¹⁹⁸
Taḡı taşu kıamusı zerrīn idi
412. Şāfiye'dür ol gögüñ daḥı adı
İbni 'Abbās'a Resūl eyle didi
413. Bī-kıyās anda daḥı ferīşteler
Beni görüb kıamu¹⁹⁹ sevinişdiler
414. Sevinişin²⁰⁰ muştular birbirine
Anda gördüm Mūsā'yı daḥı yine
415. Göricek karşı yüridüm ben aña
'İzzet _idüb ol daḥı geldi baña
416. Beni gördükde şalavāt getürür
Bir nice sözi baña öḡüt virür

¹⁹⁶ kâfirler[üñ]: m. kâfirler

¹⁹⁷ aña kâfir cānı: m. kâfir cānı aña

¹⁹⁸ gördüm [ol]bişinci gök altun-ıdı: m. gördüm bişinci gögi altun-ıdı

¹⁹⁹ kıamu: m. kıamusı

²⁰⁰ sevinişin: m. sevinişiben

417. Didi budur ögüdüm Yâ Seyyidî
Ümmetüñe şefâ' at eyle didi
418. Varıcağ hazrete dile ümmetüñ
Hâk kabûl ide senüñ şefâ' atüñ
419. Ümmetüñde ' âşî kullar çok durur
Senden artuğ şefâ' atçı²⁰¹ yoğ durur
420. Eyle şefâ' at bularuñ hâline
Vir şalavât enbiyâ şulţânına
421. Geçdüm altıncı göge dağı yine
Diñle imdi adı anuñ dağı ne
422. Hâlişe'dür ol gögüñ dağı adı
Burd u bârûsı kamu²⁰² gevher-idi
423. Yine cevherden yaradmış anı Hâk
Kudretinüñ şun'ına fikr eyle bağ
424. Feriştesi cümle muğarreb idi²⁰³
Her birinüñ yüzünde niğâb idi²⁰⁴
425. Gördiler beni kamu yüğrişdiler
Geldiler çevre yanuma üşdiler

²⁰¹ şefâ' atçı: m. şefâ' atci

²⁰² burc u barusı kamu: m. burc barusı kamusı

²⁰³ vezin bozuk

²⁰⁴ vezin bozuk

426. Cümlesi beni ziyâret kıldılar
Her biri kendi dilince didiler
427. K̄utluladılar benüm mi‘ rācumı
Z̄ikr ü tesbīh²⁰⁵ itdiler kelecümü
428. Severiseñüz anı cāndan tamam
‘ Işk-ile diñ es-salatü ve’s-selam
429. Gönderirler beni yidinci kıata
Mü‘min-iseñ meşgul _ ol şalavāta
430. Bu yidinci gök ‘ aceb²⁰⁶ neden durur
Eydeyim anı ne ma‘ denden durur²⁰⁷
431. [Bil ki]²⁰⁸ ol gök kıızıl altundan aħı
Bī-kıyās feriştelere²⁰⁹ anda daħı
432. Bir ferişte gördüm _ anda [pek]²¹⁰ acīb²¹¹
Çün Çalab anı yaradmışdur ġarīb²¹²
433. Göricek ben çok taña kıaldum²¹³ aña
İşit adın eydeyim²¹⁴ anuñ saña

²⁰⁵ zikr ü tesbīh: m. zikri tesbīh

²⁰⁶ gök ‘ aceb: m. kıat gök

²⁰⁷ mısraın yanında beyan kelimesi mevcuttur

²⁰⁸ [bil ki]: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

²⁰⁹ bī-kıyās feriştelere: m. feriştelere bī-kıyās

²¹⁰ [pek]: m. m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

²¹¹ ‘ acib: m. ‘ acāyib

²¹² çün Çalab anı yaradmışdur ġarīb: m. Çalab anı yaradmışdur ġarāyib

²¹³ çok taña kıaldum: m. ‘ acabā kıaldum

²¹⁴ eydeyim: m. eydem

434. Rūḥ idi [hem]ol feriştenüñ adı
Yitmiş biñ idi tamāmet ḳanādı²¹⁵
435. Her ḳanadında yitmiş biñ başı var²¹⁶
Bil Çalab'uñ gör ne ḳudret işi var
436. Degme başda daḥı yitmiş biñ yüzi
Degme yüzde yitmiş biñ idi aḡzı²¹⁷
437. Her bir   aḡzında yitmiş biñ dil yine²¹⁸
Tesbīḥ  ider Çalab'a döne döne
438. Degme tesbīḥde²¹⁹ yitmiş biñ melā'ik²²⁰
Yaradurdı ol Ḥālīḳu lā-şerīk
439. Tesbīḥi dāyim şalavātdur anuñ
Vir şalavāt sen de raḥat ḳıl cānuñ
440. Sen daḥı diñle sözin cāndan tamām
  Işḳ ile di eş-şalātü ve's-selām
441. Ol melā'ik adı durur Cā'inun
Ol yidinci gögin adı²²¹   İlliyün

²¹⁵ vezin bozuk

²¹⁶ vezin bozuk

²¹⁷ vezin bozuk

²¹⁸ vezin bozuk

²¹⁹ tesbīḥde: m. tesbihde

²²⁰ vezin bozuk

²²¹ ol yidinci gögin adı: m. yidinci gök adı durur

442. Bir Çalab'ũñ kudretin diñle dahı
Geçdüm_ andan yürüdüm biraz dahı
443. Gördüm ol arada²²² bir nūrlu kıoca
Şaç²²³ u şaķal şanasın beñzer 'aca
444. Gözinüñ nūrı-y-ıla ol gök tolu
Nūra ğarķ olmiş oturur ol ulu
445. Dört yanın feriştelere tıtmış durur
Kendi şöyle heybet-ile oturur
446. Ben ayıtdum kim durur bu Cebre'il²²⁴
Didi budur ceddüñ²²⁵ İbrāhım Ğalil
447. Çün işıtdüm ilerü vardum revān
Beni gördi yavlaķ oldu şādıman
448. Karşı geldi iki kıolların açar
Görişür benüm-ile öper kıucar
449. Görişüb benüm-ile şardı hālum
Geçdi andan deñize irdi yolum
450. Bir deñiz gördüm anuñ deriñligi
Tañrı bile meger anuñ giñligi

²²²gördüm ol arada: m. ol arada gördüm

²²³şaç: m. şac

²²⁴kim durur bu Cebre'il: m. bu kimdür yā Cebre'il

²²⁵ceddün: m. dedeñ

451. Kıyās_ırmez ol deñiz yavlağ ulu
Ol deñiz içi ferîşteler tolu
452. Ol ferîştehler kıamu örü tırur
Ol deñiz dizine anlaruñ²²⁶ gelür
453. Dizlerine dek olar girmiş şuya²²⁷
Şağışı yok anları di kim şaya
454. Aşağa ayakları²²⁸ ferşde idi
Başların²²⁹ hem yukaru²³⁰ c Arş'da idi
455. Cümlesi hep²³¹ tesbîhe meşgül-idi
Ünlerinden yir ü gök gülğul idi
456. Ādem _anlaruñ ünin işid-idi
Cümlesinüñ ödleri şıdı-y-ıdı
457. Nıce şerh ide anı benüm dilüm
Geçdi ol dem ol aracuğdan yolum
458. Yine gördüm anda bir ulu deñiz
Şerh ideyüm vaşfını siz diñleñiz
459. Ol deñiz dağı şāfi nūrdan ıdı
Toprağı vü kayırı dürrden-idi

²²⁶ dizine anlaruñ: m. anlaruñ dizine

²²⁷dek olar girmiş şuya : m. degin girmişler şuya

²²⁸ aşağı ayakları: m. ayakları aşağı

²²⁹ başları: m. başların

²³⁰ yukaru: m. yukarı

²³¹hep: m. heb

460. Anda dağı çoğ-ıdı feris̄teler
Adı anlaruñ durur Kerrübiler
461. Pertevinden anları yaratdı H̄ađ²³²
Şağışı yoğ anlaruñ yavlağ bī-đadd²³³
462. Ol ağaç dibinde²³⁴ bir ırmağ ıııar
Günde bir kez Cebre'il ıalar ıııar
463. ııkıbcadıaz cismini silker yine²³⁵
Her yũninde dökilür yüz biñ dene
464. Her dene kim yuvalanuban iner
Bir melā'ik yaradur ol girdigār
465. Ol melā'ik tesbīh_eyler ıadıurur
Tesbīhinde baña şalavāt virür
466. Ol şalavātđan yaradur bir kuşı
Eydeyim anuñ dağı nedür işi
467. İşi oldur kim şalavāt getirür
Her birisi bir budağda oturur
468. Ümmet-iseñ servere cāndan tamam
‘İşđ-ile di eş-şalātü ve’s-selām

²³² pertevinden anları yaratdı H̄ağ: m. nürından yaradmışđur anları H̄ağ

²³³ kafiye yok

²³⁴ dibinde: m. dibinden

²³⁵ vezin bozuk

469. Ol şalavāt müzdüni Muḥammed'e
Bağşlarlar²³⁶ faḥr-i 'ālem Aḥmed'e
470. Sen daḥı 'ār itme vir şalavāti
Kulağum tıldurı çağırgil kıatı
471. Ol ağaç dibinde Cebre'il-muḳīm
Geçmedi andan añaru bir adım
472. Emr yoḳdur aña geçmeklik daḥı
Ol arada kıaldı Cebre'il aḥı
473. Cebre'il çün kim ol arada kıalur
Adı Refref baña bir kürsī gelür
474. Bir ferişte kürsi resmine i yār
Buğur _anuñ üstine²³⁷ oldum süvār
475. Bindüm _ol kürsīye vü kürsī gider
Benüm-ile yolda kelecı ider
476. Beñzer-idi sözleri bala yağa
Gider-iken uğradum bir ırmağa
477. İрмаğunñ vaşfını siz işidiñüz
Kıatre gibi yanında yidi deñiz²³⁸

²³⁶bağşlarlar: m. bağışlarlar

²³⁷üstine: m. üstüne

²³⁸vezin bozuk

478. Ben ʿanuñ şerh̄ini size eydeyüm
Ne var ʿol ırmağ içinde diyeyüm
479. Bir ferişte gördüm ʿanda key ulu
Ol gök ʿanuñ-ile olmışdur ʿolu
480. Eydeyüm evşāfınuñ baʿ zıların
İşit ʿanuñ bu kadar vaşfların
481. İki elinde iki nesne ʿutar
Ol şuyı anuñ-ile ölçer i yār
482. Ol ferişte ol şuda ʿurmuş-ıdı
İki elin ol şuya urmuş-ıdı
483. Şağ elinde mīzān şol elinde kīl²³⁹
Ol feriştenüñ adıdur Mīkāʿil
484. Karşu ol şuyı alur ölçer döker
Bir kilesi dünyeye tamām yiter
485. Ol şuyı üleşdürür bulutlara
İndürür bulutlar ʿişbu otlara
486. Her dene kim göresin gökden iner
Birbirini Mīkāʿil anı şayar

²³⁹ vezin bozuk

487. Yine cümle şağışın tutar anuñ
Şöyle kıılır emrini [ol]²⁴⁰ Sübhān' uñ
488. Hiç yañılmaz Tañrı' nuñ kudretidür
Dağı kim var ol şu kırañında gör
489. Ol şu kırañı dürlü feriştele²⁴¹
Kavşırıp hizmete dürişür bular
490. Şöyle tırmiş kamucığı²⁴² şāf ile
Geçdüm_ andan uğradum İsrāfil'e
491. ' Arş altında İsrāfil' iñ tırağı²⁴³
Yidi kat yirden aşığı ayağı
492. Şürin _eline alub tutmış-idi
Şür-ı haddin dīñ²⁴⁴ nice yitmiş-idi
493. Yitmiş-idi dīñ²⁴⁵ nice ol Şür ağı
Bī-kıyas durur delükleri²⁴⁶ dağı
494. Ol delükleri²⁴⁷ hisābın kim bile
Dünye halkı şağışından çok ola

²⁴⁰ [ol]: m. yok, vezin zaruretiyle eklenmiştir.

²⁴¹ vezin bozuk

²⁴² kamucığı: m. kamucigi imlası yanlış olduğu için düzeltildi Ğ ile yazılmalıydı

²⁴³ vezin bozuk

²⁴⁴ dīñ : m. dīn

²⁴⁵ dīñ: m. dīn

²⁴⁶ delükleri : m. delikleri

²⁴⁷ delükleri : m. delikleri

495. Tañrı'nuñ işi kamu hikmet durur
Çünkü İsrāfil beni baķub görür
496. ' İzzet   idüben beni ağırladı
İlerü geldi baña hoş söyledi
497. Müştāķıduķ didi yavlaķ biz saña
İlerü vardum haber şordum aña
498. Ben ayıtdum bu ne yirdür İsrefil
Tahte ' Arş'dur²⁴⁸ yā nebī sen bunu bil
499. ' Arş'dur²⁴⁹ bu turduğun fevķ-al' ulā
Bu yiri Tañrı'dan artuķ kim bile
500. Saña naşib eyledi yā Muħammed²⁵⁰
Zinhār ümmete eylegil meded
501. Bilüme ķavışdı İsrāfil hemīn
Gördüm   anda ' Arş'ınuñ ' azametin
502. Ben nażar   kıldum²⁵¹ Ćalab'uñ ' Arş'ına
Baķmadı gözüm anuñ hiç ferşine
503. Küngüre yitmiş biñ   Arş'da yaşı²⁵²
Degmesinde nürdan aşılı ķandīl

²⁴⁸ tahte ' arşdur: m. tahte'l- ' arşdur, harf-i tarif atılarak vezne uygun hale getirildi

²⁴⁹ ' Arş'dur: m. ' Arş durur:

²⁵⁰ vezin bozuk

²⁵¹ ben nażar kıldum: m. nażar eyledüm

²⁵² vezin bozuk

504. Diñle imdi andilinũ²⁵³ heybetin
Kim bilesin  Arş'ınıñ  azametin
505. Yidi at yirũ gögi ger düresin
Birinũ içine sen²⁵⁴ şıgırasın
506. Bir bucağında hemĩn bir denk ola
Nitekim adem yüzinde²⁵⁵ beñ ola
507. İşit  imdi kim ne didi ol adĩm
Buyurur Kur'an'da kim  Arşun  azĩm²⁵⁶
508.  Arş'a  uzma²⁵⁷ didi ol Perverdigār
Diñle imdi dağı  Arş'da ki ne var
509. Yine  Arş'ũñ şağ yanında [iy]²⁵⁸ paşa
Bir ferifte var durur²⁵⁹ beñzer uřa
510. Gevdesi penbe gibi yumşağ-ıdı
Burnı yaşıl kendũ ardan ağ-ıdı
511. ızıl  altundan başında taci var
Tesbĩh  eyler Tañrı'ya leyl ü nehār

²⁵³ andilinũ: m. andilinũ vezin zaruretiyle

²⁵⁴ birinũ içine sen: m. bir andilũ içine

²⁵⁵ yüzinde: m. yüzünde

²⁵⁶  Arşun  azĩm: m.  Arşu  azĩm 27/23 ayette geçtiğı şekliini esas aldık

²⁵⁷  uzma: m.  azim

²⁵⁸ [iy]: m. yok vezin zaruretiyle ilave edildi

²⁵⁹ var durur: m. var gördüm

512. Çün dünüñ üç bahşınıñ biri geçer
Ol ferişte iki qanadın açar
513. Biribirine urur qanadların
Çağırıp oqur Çalab'ıñ adların
514. Zıkr ü tesbîh eyle diyü çağırur
Nice yatarsın dur ağı örü tur
515. Duruñ örü Tañrı'ya zıkr eyleñüz
Diliñüzle hem Haqq'a şükr eyleñüz
516. Ol ferişte böyle dir tesbîh ider
Geçmedin bir sâ' at²⁶⁰ işit kim nider
517. Dün buçuğı olıcak bir kez yine
Qanadını urur ol birbirine
518. Çağırur yir ü göge üni tolar
Yine eydür yatmañuz oluñ bîdâr
519. Turuñ örü kılıñuz dün namâzın
Tâ' at eyleñ Tañrı'ya hazîn hazîn
520. Âhîretde dün namâz²⁶¹ yaraq olur
Gür içinde ol saña Burâq olur

²⁶⁰ geçmedin bir sâ' at: m. bir sâ' at geçmedin

²⁶¹ ahîretde dün namâz: m. dün namâz ahîretde

521. Țur örü yarāguñ²⁶² ̣eyle tîzirek
Böyle diyüben çağırur ol melek
522. Şubħa yaqın bir daħı öter yine
Tesbîħ ̣eyler Tañrı'ya oqur sena
523. Ol ferişte tesbîħinde bir de kuş
Anuñ ̣içün dembedem eyler ħurüş
524. Yiryüzünde ħanda kim ħoros öter
Anuñ ̣ünün işidüben ħoş öter
525. Tañrı'nuñ ħudretleridür bu nişān
Gör ki bu kuşlar nice eyler figān
526. Bu se²⁶³ nesne üstine²⁶⁴ Allāh anı
Müvekkel ħılmış durur Rabbü'l-ġani²⁶⁵
527. İsrefil böyle ħaber virdi baña
Aytı bu ferişteyi eydem saña
528. Yā nebī ħoros-ı[̣] arşdur bellü bil
Ger şorarsañ²⁶⁶ adı durur Nīkyabil
529. Ĥavlü'l-[̣]arşuñ daħı fehrişteleri²⁶⁷
Çevre yanuma dirildi her biri

²⁶² yarāguñ: m. yarāgıñ

²⁶³ se: m. üç

²⁶⁴ üstine: m. üstüne

²⁶⁵ vezin bozuk

²⁶⁶ şorarsañ: m. sorar

²⁶⁷ fehrişteleri: m. feriştelere

530. Geçdüm _anda anlara oldum imām
İki rek‘at [hem]²⁶⁸ namāz kıldum tamām
531. Şağa şola çün selām virdüm i yār
Fevk-al‘ulā’dan baña bir ün irer
532. Gel diyübeni çağırur turmadın
Ol üni işidicek oldum enīn
533. Tiz Refref üstine oldum süvār
Ya‘ni görmek isterem anda ne var
534. Bir ferişteh idi²⁶⁹ baña çağırur
Yā Muhammed gel diyüben kığırur
535. Ol feriştenüñ adıdur Fetyasil
Perdelerde²⁷⁰ yoluma oldu delīl
536. Yitmiş kez geçdüm yitmiş kez hicāb²⁷¹
Her birisi bir dürlü nesne ‘acāb²⁷²
537. Ol hicāblar arası tobtolu nūr
İşit _imdi her biri ne deñlüdür
538. Ol āvāzı işidicek kulağum
Bilmedüm kim nice başdum ayağum

²⁶⁸ [hem]: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

²⁶⁹ bir ferişteh idi: m. bir ferişte-y-imiş

²⁷⁰ perdelerde: m. hicāblarda

²⁷¹ vezin bozuk

²⁷² vezin bozuk

539. Her adımum biş yüz_ıllık²⁷³ yol ıdı
‘ Arş üzere yürüdügüm ol ıdı²⁷⁴

540. Şöyle yakın varmışam hiç yörede
Dağı nesne kılmamışdı arada

541. [Hem] ne perde kıldı arada hiçāb²⁷⁵
Gördüm_ Allāh dīdārını bī-ħicāb

542. Gözüme oldu ‘ ayān²⁷⁶ dīdār-ı Hāķķ
Görmez itdi gözlerüm envār-ı Hāķķ

543. Dünya gözi örtülür görmez olur
Kādir_ Allāh²⁷⁷ cān gözine nūr virür

544. Cān gözüyle gördüm ol Şulṫānumı
Ol beni var eyleyen Sübḫānumı

545. Çünkü gördüm secde kıldum ol sā‘ at
Hem iriṫdi baña ol dem taḫhiyat

546. Ne dilersen söyle didi ol baña
Ne dilersen virürem ūimdi saña

547. Sen benüm dostum ḫabībümsin ūafā
Eyle olsa kılıram ‘ ahde vefā

²⁷³ıllık: m.yıllık

²⁷⁴ ‘ Arş üzere yürüdügüm ol ıdı: m. ‘ Arş uruza yürüdügüm hem oldu

²⁷⁵ [hem] ne perde kıldı arada hiçāb: m. ne perde kıldı arada ne hiçāb

²⁷⁶ gözüme oldu ayān: m. ‘ ayān oldu gözüme

²⁷⁷ Allah: m. Tañrı

548. Ben dahı küstâhlık idüb söyledüm
Zârı kıldum Hâkķ'a nâliş eyledüm
549. Dilerem yâ Râbbi didüm ümmetüm
Yarlıĝa senden bu durur hâcetüm
550. Ümmetümi baña baĝıslayasın
Sen Kerîm'sin yine luţf işleyesin
551. Raĝm öküş kullarına²⁷⁸ luţfi delim
Yine luţf-ile buyurdu ol Hâlîm
552. Didi her kim tutar-ise şer' ümi²⁷⁹
İderem işâr aña raĝmetümi
553. Zîkr ü tã'at-ile 'ömrini süren
Ümmetüñden ol durur baña iren
554. Ol kişi ola senüñ hem ümmetüñ
Ta ölünce itmeye terk²⁸⁰ sünnetüñ
555. Sünnetüñi tuta benüm farzumı
Ol kula idem ĝarâm âteşümi²⁸¹
556. Saña uyanlar baña inanısar
Uymayanlar bellü oda yanısar

²⁷⁸ raĝm öküş kullarına: m. raĝm olmuş kullara

²⁷⁹ şer' ümi: m. şer' imi

²⁸⁰ itmeye terk: m. terk itmeye

²⁸¹ idem ĝarâm ateşümi: m. ĝarâm idem cehennemi

557. Her ki gele saña ĩmān getüre
Ol gerek uçmağda rāhat otura
558. Her ki saña inana Resūl diye
Uçmağun ni‘ nimetlerini ol yiye
559. Her ki biş vaqt namāzı dāyim kıla
Uçmağ _içre köşkleri yüksek ola
560. Her ki baña kullık_eyleye müdām
Düşvār_ işlerin aña āsān kılam
561. Rızkı dağı virem_ āsān ol kıla
Mün‘im_ idem dünyede anı māla
562. Arnıcağ malları hacca varalar
Şartı ikinci ki zekāt vireler
563. Bir hayır²⁸² itse ‘ivażnı²⁸³ on virem
Dağı ne dilerse aña irgürem
564. Mālı²⁸⁴ benüm yoluma harc eyleye
Müsteħaqqı göricek esirgeye
565. Bir acunı kırnını her kim toyura
Bir yalıncağ ġarba²⁸⁵ göñlek giyüre

²⁸² hayır: m. hayr

²⁸³ ‘ivażnı: m. ‘ivażını

²⁸⁴ malı: m. malın

²⁸⁵ ġarba: m. ġadaya

566. Yalnıcağ²⁸⁶ tonadana hulle dībāc
Gelüb_uçmağda ura başına tāc
567. Aç toyuranuñ ‘ivaızı ol ola
Her neden ki qorqar-ise qurtıla
568. Gör ‘azābın āhıret qorquların
Görmeye kim ki vire elde varın
569. Ben didüm māl olmayanlar neylesün
Didi anlar giri tesbîh eylesün
570. Her kim ol hayr işe niyyet eyleye
Benüm_olsun ben dağı virsem diye
571. Ben de hayr_idem aña berāberi
Onlar ola ümmetüñüñ serveri
572. Ümmetüñ serverleri şükr eyleye
Dün ü gündüz dilleri zıkr eyleye
573. Zıkr_ide adımı dilinde müdām
Seni ‘ışq ile seve qavli tamām
574. Ümmet-iseñ hürmet eyle gel tamām
‘İşk-ile diñ eş-şalātü ve’s-selām

²⁸⁶ yalnıcağ: m. yalnıcağ

575. Her kı bir kez şalavât vire saña
Raḥmetüm ire benüm andan yaña
576. Yâ şuña kim sen kılasın şefâ‘ at
Ben kılam ol kulı Tāmu’dan āzād²⁸⁷
577. Şunları āzād kılam varluğıma
Şek getürmeye benüm birliğüme
578. Birliğüme benüm ikrârı ola
Şıdķı bütün dırlıgı arı ola
579. Raḥmetüm anlara işār eyleyem
‘Ayblarını yüzlerine urmayam
580. Fazlum-ile yarlıgıyam cümlesin
Şuçlu suçsız kim durur bilemesin
581. Ümmetüñ günāhların ben bilürem
Görürem ‘aybını pinhān kıluram
582. Ol günāhı sen eger bile-y-idüñ
Şanmağıl kim şefâ‘ at kıla-y-ıduñ
583. Setr_ıderem ben Settārem buları²⁸⁸
Senüñ_olsun ümmetüñ suçluları

²⁸⁷ kafıye yok

²⁸⁸ vezin bozuk

584. Ümmetüñ yazıkların bağışlayam
Şuçlarını rahmete sağışlayam
585. Raḥmet idem bunlara ben iy²⁸⁹ şafā
Göñlüñi hoş tut bugün yā Muştafā
586. Çünkü böyle didi ol Rabbü'l-enām
Nā-tamām işüm benüm oldı tamām
587. Hāşıl oldı ḥācetüm döndüm yine
Refref üñ üstine²⁹⁰ pes bindüm yine
588. Sidretü'l-müntehā'ya geldüm girü
Beni gördi Cebre'il tırdı örü
589. Geldi mi' rācum baña kutluladı
Yā Muhammed Uçmağ'ı bir gör didi
590. Gör ki Tañrı ümmetüñe ne virür
Dutdı elümi benüm-ile tırrur
591. Çünkü bir dem benüm-ile yürüdi
Bir kapu gösterdi baña nūr-ıdı
592. Hāḫḫ'üñ emriyle o²⁹¹ kapu açılır
İçerüden taşra bir nūr saçılır

²⁸⁹ iy: m. ey

²⁹⁰ üstine: m.üstüne

²⁹¹ o: m. ol

593. Gördüm_anda hūru ğilmānlar ʔolu
Çağrışurlar gel berü gel iy ulu
594. Uçmağ ehli dağı görsünler seni
Çünkü anlardan işitdüm ben anı
595. Şağ ayağum başdum ol dem Uçmağ'a
Üşdi hūriler gelüb şağa şola
596. Kıldı ziyāret beni ʔamu hūru²⁹²
Geçdüm_ anlardan yüridüm²⁹³ ilerü
597. Uçmağ_çinde hırāmān yürirem²⁹⁴
Köşklere bir bir baquben görirem²⁹⁵
598. Birbirinden yüksek_ol köşk ü²⁹⁶ sarāy
Hūriler ʔolu içinde yüzi ay
599. Ay u güneş ne hezār şems ü ʔamer²⁹⁷
Yüzlerinüñ nūrına hayrān-u zār
600. Nice şerh idem bularuñ hüsnüni
İlle biñ vaşfindan işit birini
601. Ol hūrileruñ birisi barmağın
Göstereydi dünyeye bir dırnağın

²⁹²hūru: m. hūrī

²⁹³yüridüm: m. yürüdüm

²⁹⁴yürirem: m. yürürem

²⁹⁵görirem: m. görürem

²⁹⁶köşk ü: m. köşki

²⁹⁷ay ü güneş ne hezār şems ü ʔamer : m. ne ay güneş hezārī şems ü ʔamer

602. Ay güneş nūrı bātıl ola-y-ıdı
Bu cihān nūrı-y-ıla ʔola-y-ıdı
603. Başlarında tāk [ü]²⁹⁸ egninde ʔarīr
Yüzlerine baʔanuñ cānı erir
604. Her birisi yitmişer ʔulle giyer
Muntazırdur ʔifti ʔiftini küyer
605. Her ʔaçan gele diyü müştāk durur
Gözi ʔara boynı ʔardan aʔ durur
606. Yidi yüz bölük durur ʔaçı i yār
Misk ü²⁹⁹ ʕ anber dört yaña urur buḫār
607. Her bölüğinde gine Perverdigār
Bir ḫūrī yaraddı kim ʔulluʔ ider
608. Ol ḫūrīler ʔaçların ʔabbāk-ile³⁰⁰
Dutubeni ʔararlar ʔarraʔ-ile³⁰¹
609. ʔarraʔ³⁰² ʔ urduğınca ʕ anber ʔaçılur
Yüzi nūrına güneş ḫayrān olur
610. Beñleriyle bizemiş ol yüzleri
ʔatludur baldan şekerden sözleri

²⁹⁸ [ü]: m. yok vezin zaruretiyle ilave edilmiştir

²⁹⁹ misk ü: m.miski

³⁰⁰ ʔabbāk-ile: m. ʔabāk-ile

³⁰¹ ʔarraʔ-ile: m. ʔaraʔ-ile

³⁰² ʔarraʔ: m. ʔarraʔ

611. Öli işidür-ise ola diri
Āb-ı³⁰³ hayvān ağzı içinde yeri³⁰⁴
612. T̄ob̄toludur Uçmağ içinde h̄urī
Bizemişler ol yüce sarāyları
613. Bu kez_ol sarāylaruñ vaşfin işit
Yüceligi nicedür anuñ yigit
614. Taşları gevher-idi balçığı nūr
Kullar için gör Çalab ne yaradur
615. Gümüştun³⁰⁵ kıymeti dürlü durur
Divārında la' li güher barķ urur
616. Ol divārı kudretinden Z̄ülcelāl
Yaradubdur kim aña yokdur zevāl
617. Üstād_anuñ bünyādını urmadı
İrgād_anuñ balçuğın yoğurmadı
618. Ol didi bir kez aña oldu tamām
Ben anuñ vaşfin saña nice diyem
619. Yine ol bilür ki adı bir durur
Diñle gör ol Uçmağ'a kimler girür

³⁰³ āb-ı: m. āb-u

³⁰⁴ yeri: m. yarı vezin bozuk

³⁰⁵ gümüştun: m. altun gümüştun

620. Enbiyâ için yaratmış anı Hâk
 Kudretinüñ şun'ına fikr-ile bak
621. Her bir Uçmağ kapusunda bir satır
 Kudretinden yazmış anı ol Qadîr
622. Fulân_ oğlı fulānuñdur bu maqām
 Böyle diyü yazmış ol Rabbü'l-enām
623. Her ki dünyede iyü işler³⁰⁶ kıılır
 Adı ol köşk kapusunda yazılır
624. Dağı köşkler vardır³⁰⁷ andan aşğa
 Şağışlağışla dört yüz tabağa
625. [Şeyh u dervîş]³⁰⁸ yarın _ andan giriser
 Birbiriyle bezm-i' işret kılısar
626. Tañrı'nuñ has kulları durur bular
 İşit _ andan aşğa dağı ne var
627. Andan aşğa yine mi'minlerüñ
 İncüden ağ³⁰⁹ köşklere var anlaruñ
628. Degme köşkten döşenür nürdan bisât
 Mü'min-iseñ Resül'e vir şalavât

³⁰⁶ işler: m. 'amal

³⁰⁷ köşkler var dağı: m. dağı köşkler vardır

³⁰⁸ şeyh u dervîş: m. meşâyihlar

³⁰⁹ incüden ağ: m. ağ incüden

629. ‘ İzzet _ iderseñ aña sen de tamām
‘ Işķ-ile di eş-şalātü ve’s-selām
630. İbni ‘ Abbās didi ol Hıayrū’l-beşer
Didi ben Uçmağ’ı gördüm³¹⁰ ser-te-ser
631. Köşk mi kıaldı kim ben aña irmedüm
Yir mi kıaldı kim ben aña irmedüm
632. Gördüm_Uçmağ’uñ ‘ ayān kıamu varım
Seyr iddüm ben anı hep birbirin
633. Kıamu köşküñ dört yanı büstān-ıdı
Tıprağı misk otı za‘ ferān-ıdı
634. Kendü şun‘ indan yaratmış çok şecer
Budığı la‘l idi yaprağı güher
635. Bu yimişe beñzemez yimişleri
Başı aşğa imiş ağaçları
636. ‘ Arş’da ıdı ol ağacınuñ köki
Kıaplamış Uçmağ’ı cümle³¹¹ etegi
637. ‘ Arş’da ki Uçmağ nenüñ şakfi idi
‘ Aşikār³¹² _ itdüm sözi³¹³ maħfi idi

³¹⁰ didi ben Uçmağ’ı gördüm: m. didi Uçmağ’ı gördüm ben

³¹¹ kıaplamış Uçmağ’ı cümle: m. cümle Uçmağ’ı kıaplamış

³¹² aşikār: m. ‘ ayān

³¹³ sözi: m. bu sözi

638. Bir ağaç gördüm kâmusından yüce
Uçmağı tutmuş kâmu uçdan uca
639. Uçmağ _ üstinde³¹⁴ kâmu budağları
Gögi bizemiş anuñ yaprağları
640. Yiri kalmamış budağ irişmedük
Gölgesinde ol araya düşmedük
641. Aña Tübā ağacı dirler-imiş
Degme bir budağda bir dürlü yimiş
642. Uçmağ_ ehli yimişinden yiyeler
Ta ebed acıkmayalar³¹⁵ toylar
643. Yimişi baldan şekerden tatlıdur
Ol ağaç iñen ‘ azîm heybetlüdür
644. Ol ağaç dibinde çıkar bir puñar³¹⁶
[Rüb-1]³¹⁷ bahşısı uçmağ içinde ağar
645. Dördi dört renk-ile dört dürlü durur
İşit _ imdi anları kimler durur
646. Biri süd durur o şuyuñ biri bal
Biri süci birisi āb-1 zülāl

³¹⁴ üstinde: m. üstünde

³¹⁵ ta ebed acıkmayalar: m. acıkmayalar tā ebed

³¹⁶ puñar: m. pıñar

³¹⁷ rüb-1: m. dördi

647. Bal-ile südden iki ʔamla ʔamar
Dünyeye yağmur gibi her gün yağar
648. Her_gün andan iki mişkāl dünyeye
Dört bölük oluben iner dört şuya
649. Biri Nil'e birisi [hem] Ceyhün'a³¹⁸
[Hem] Furat'a³¹⁹ birisi [hem]³²⁰ Seyhün'a
650. Adı Tāhūr ol pñaruñ kim çıkar
Kış u yaz [ol]³²¹ uçmağ içinde ağar
651. Kāmu köşkūñ ol yanından [kim]³²² ağar
Uçmağ ehli kaması andan içer
652. Nice vaşf idem anuñ şerhin saña
Çünkü uçmağum didi Allāh aña
653. Ol dil ile nicesi ayıdıla
Meger anuñ vaşfını Tañrı bile
654. Görüben Uçmağları ben dönerem
Çārümin³²³ kät göge degin inerem

³¹⁸ birisi [hem] Ceyhün'a: m. iner biri Ceyhün'a

³¹⁹ hem Furat'a: m.biri Furat'a

³²⁰ hem: m. yok vezin zaruretiyle eklenmiştir.

³²¹ ol: m. yok vezin zaruretiyle ilave edilmiştir

³²² kim: m. yok vezin zaruretiyle ilave edilmiştir

³²³ çārümin: m. dördüncü

655. Görürem ben anda³²⁴ Beytü'l-ma' mür'ı
Ay u günü mat ider anuñ nürı
656. Ay u günden şu' lesi artuğ anuñ
Hisâbı yok yanında feriştenüñ³²⁵
657. Kâmusı ol evi ziyâret kıılır
Biri gider bir bölük yine girür
658. Şalavât-ile tavâf eyler evi
Vir şalavât sen dağı olğıl kavî
659. Umar-iseñ sen de raḥmetden tamām
'Işğ-ile di eş-şalâtü've's-selām
660. Ben dağı tavâf idüben gitmişem
Birnici³²⁶ kat göge degin yitmişem
661. Çünkü dünya gögine irdüm yine
Bağdum_ andan dünya teferrücine
662. Ol aradan nâzır oldum³²⁷ dünyeye
Beñzer-idi şol ki³²⁸ ḥaşḥaş deneye
663. Gökden aşığa bir ırmağ var durur
Yir ile gögüñ arasında tırur

³²⁴ ben anda: m. anda ben

³²⁵ vezin bozuk

³²⁶ birnic i: m. birinci

³²⁷ nâzır oldum: m. nazır itdüm

³²⁸ ki: m. bir

664. Eydeyim ol ırmağı [kim]³²⁹ saña bil
K̄ur'ān_ içinde adıdur Selseb̄il
665. Geçdüm ol ırmağı ben³³⁰ dağı yine
Cāy diyince irmişem yiryüzine
666. Cebre' il yoldaşım ıdı bileme
Şub̄h vaqtinde irişdüm yirüme
667. Tañlacağ Mekke'ye getürdi beni
Cebre' il yirüme yitürdi beni
668. Gitdi Cebrā' il beni anda qodı
Döşegüm dağı henüz³³¹ ıssı-y-ıdı
669. İbrıgum dağı tolu idi henüz
Geldi Ebubekr baña yalıñuz
670. Ebübekr'e söyledüm bu ħalleri³³²
Geldi ol dem ' Ömr³³³ ' Oşmān ü ' Ali
671. Dördi amennā Resül dağı³³⁴ didi
K̄amusı sözüñ uşul girçek³³⁵ didi

³²⁹ [kim]: m. yok vezin zaruretiyle ilave edilmiştir

³³⁰ geçdüm ol ırmağı ben: m. geçdüm ben ol ırmağı

³³¹ dağı henüz: m. henüz dağı

³³² ħalleri: m. aħvali

³³³ ' Ömr: ' Ömer

³³⁴ amennā Resül dağı: m. dağı amennā yā Resül

³³⁵ k̄amusı sözüñ uşul girçek: m. sözüñ girçek k̄amusı uşul

672. amu yārenler dirildi ecma'ın
Çıkageldi ol Ebucehl-i la'ın
673. Aña dağı ma'lūm oldu bu nişān
Didi ol mel'un didüğüñ hep yalān
674. Ne nişān şordı-y-ısa didüm aña
Bu cehil hergiz inanmazdı baña
675. Didi yidi at gögi yiri 'ayān
Gösterürseñ yodur ikrārum inan
676. Nice ikrār eyleyem işbu söze
Bir gicede yidi at gögi geze
677. Yine gele döşegin ıssı bula
İşbu söz aqla nice toğrı gele

3.2.GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

1. Aşkî gönüllerde yerleştirmek için önce Allah'ın adını analım.
2. O; ezeli ve ebedi olandır, her işi yapmaya muktedirdir, hiçbir şey ona denk değildir.
3. O; insan, cin, Âdem, dev ve periler yokken âlemleri var etti.
4. Ay ve güneşe, yörüngesine oturtan akli ve anlayışı o verdi.
5. Ey arkadaş senin de aklın, idrakin varsa Hz. Muhammed Mustafa'ya salâvat getir ve onu daima yücelt.
6. Kıyamet günü rahmete erişmek isterseniz aşk ile salâvat getirin.
7. Hz. Muhammed Mustafa'nın miracını anlatmaya başlayalım ve ona salât ü selam getirerek şeytanı taşlayalım.
8. Bütün peygamberlerin önderi olan Hz. Muhammed Mustafa'nın miracını açıklayalım.
9. Hz. Muhammed Mustafa'nın miracını gerekli hazırlığı yaparak can kulağı ile dinle.
10. Miraç hikâyesine içtenlikle kulak verip dinlersen imanın kuvvetlenir ve doğrulukla anlamaya çalışırsan kurtuluşa erersin.
11. Sonuç olarak bu, sahabelerden Peygamberin amcasının oğlu, İbni Abbas'tan nakledilmiştir.
12. O gece Hz. Muhammed Mustafa'nın miraca nasıl yükseldiğini o safa katına nasıl geldiğini dinle.
13. Resul; Tanrı'nın huzurunda gördüklerini İbni Abbas'a anlattı.
14. O, peygamberlerin önderi, insanların en seçkini olan Hz. Muhammed Mustafa'nın bu rivayetten nasıl haber verdiğini dinle.
15. Onun adı, Rahmetenli'l-âlemin ve sadıku'l-vadü'l-emin Mustafa'dır.
16. Biz de onun adına aşığız, şimdi sıra miraç olayını anlatmaya geldi.
17. İbni Abbas "Cihanın kendisiyle şeref duyduğu Hz. Muhammed o gece miraca yükseldi." dedi.
18. Gözün bir tek ışık bile seçemediği zifiri karanlık bir geceydi. Şimdi Hz. Muhammed Mustafa'nın ne dediğini dinle.
19. O gece yatsı namazını kıldım ve endişeli bir şekilde evden çıktım.

20. Safa ve Merve'ye vardığım anda yeri göğü Yaradan'ın ne gibi fevkaladelikler gösterdiğini gördüm.
21. O an dört meleğin gelip bana selam verdiğini gördüm.
22. Her birinin sağ elinde bir bayrak vardı ve cümle âlem nurla dopdoluydu.
23. Parıltısı dağa taşa düştüğü için bu kâinat baştanbaşa aydınlandı.
24. Bunları görüp şaşakaldığımda Cebrail gelip bana selam verdi.
25. O an parlaklığına ay ve güneşin gıpta edeceği Cebrail'in yüzüne baktım,
26. Boyu yerden göğe adeta bir direk olmuş, yüzü ay ve güneşten daha güzeldi.
27. Alnında iki satır yazılıydı, birincisinde Tanrı'nın ismiyle La ilahe illallah yazıyordu.
28. İkinci satırda da 'Muhammed Resulallah' yazısı açık seçik parlıyordu.
29. Ben o satırları okuduğumda, Cebrail'in yüzünün nuru etrafı aydınlatıyordu.
30. Kanatları tam altı yüz taneydi ve her biri beş yüz yıllık yol uzunluğundaydı.
31. Kanatlarının biri doğuda biri batıdaydı, öne çıkıp huzurumda durdu.
32. O zaman, ey Cebrail kardeş, bu ne haldir İsrail Sur'u mu üfledi? diye sordum
33. Bu ne büyük bir gecedir, bana bu gecenin sırrını söyle.
34. Cebrail bana: "Ey Muhammed müjdeler olsun sana" deyip müjdeledi.
35. "Ey Efendim, Hak Teâlâ'nın sana vaat ettiği miracın gecesidir;"
36. "Yüce Tanrı'nın vaat ettiklerine bu gece kavuşacak ve yine bu gece Tanrı'yla mülaki olacaksın."
37. "Yüce Tanrı'nın sana nasip ettiklerinden dolayı bütün peygamberler sana özenir."
38. "Ey Resul, her şeyin yaratılmasının asıl sebebi sen olduğun için yüce Tanrı sana nasip edecektir."
39. "Bütün yer ve gök, melek, cennet ve cehennem senin aşkına yaratıldı."
40. "Yaratılmışlar da seni yüceltti ve seni peygamberlerin hepsinden yeğ tuttu."
41. "Ey Allah'ın sevgilisi Mustafa, ey temiz yaradılışlı şahsiyet bak ben sana ne diyorum."

42. ” Ey Resul senin yolun, varacağın yer Kâbe kavseyn olduğu için ayağa kalk oturma, hazırlan.”
43. “Ey insanların uyarıcısı olan, sen yüce Yüce Yaratıcı ile karşılaşacaksın, Allah’a en yakın meleklerin hepsi seni bekliyor.”
44. “Gökleri senin için süslediler ve peygamberi görecekları için sevindiler.”
45. “Yer ve göğün bütün melekleri senin geleceğini anlayıp senin mübarek, görklü yüzünü görmek için beklemekteler.”
46. Cebrail-emin “Bütün ruhlar hazır durumda seni görmek için bekliyorlar, ayağa kalk.” Dedi.
47. Cebrail’den bu sözü işittiğimde şükrederek yüzümü Allah’a döndüm.
48. Şimdi de, daha sonra da ne yaptığımı dinle ayağa kalkıp hazırlığımı yaptım.
49. Giysimi alıp giymek için elimi uzattığımda Cebrail: “ Ne diyeceğimi dinle” dedi
50. “Tanrı benim aracılığımla emretti, dünya giysisi sana gerekli değil.”
51. “Ey bütün insanların başının tacı olan şahsiyet işte sana başka giysi getirdim bu Cennet’e has bir giysidir.”
52. “Gani olan Allah, onu kudret ile yaratmıştır” deyip bohçasıyla giysiyi önüme koydu.
53. Cebrail bohçadan iki yeşil giysi çıkardı ve bana kendisi giydirdi.
54. Ey arkadaş, bu giysilerin ikisi de nurdan yapılmıştı ve onlarda Cennet’in kokuları kokuyordu.
55. Cebrail’in bana verdiği Cennet giysisini giydiğimde ümmetimi hatırladım.
56. Acaba ümmetim de bu şekilde Cennet giysileri giyer mi, bu giysileri giymek ümmetime nasip olur mu, dedim.
57. Bunları hatırladığımda yücelik sahibi Tanrı bana şöyle emretti.
58. “Ey temiz yaradılışlı Peygamber, Ey Mustafa gönlünü hoş tut ümmetine de verdim.”
59. “Ümmetini istenilen yere ulaştırırsın çünkü sen benim habibim hidayete erdiren dostumsun” dedi.
60. Allah izin verdiğiinde Cebrail beni aldı.
61. Benimle birlikte zezem suyuna geldi; İki melek yine sevinerek coştı.

62. Her biri elinde bir ibrik tutuyordu, ikisini de önüne koydular.
63. İbni Abbas'a, iki ibriğin de Kevser suyu ile dolu olduğunu söyledi.
64. O Resul su ile abdest aldığıında Mikail usulca geldi.
65. Sağ elinde bir binit tutmuştu bu binitin karnı sarı, boynu kızıl, göğsü aktı.
66. Onun gibi hur cennete yoktur yüzünü gören kişi hayran olur.
67. Bu binitin dudağı lal, çenesi gümüşlendi, cümle binitlerin beyiydi
68. Dişi mercan gibi parlak, nefesi amber ve öd gibi güzel kokulu, saçı miskten, kulağı da yakuttan yaratılmıştı.
69. Gövdesi ata, yüzü adama benziyordu; kaşları karaydı, gözü nergise benziyordu.
70. Boynu sanki deveboynuydu, kuyruğı tavus kuşunun kuyruğına benziyordu.
71. Her iki yanında kanadı vardı, o hareket ettiğinde at koşarak ona yetişemezdi.
72. Terkisinde hulle giysisi bağlıydı Resul onu görünce karşıladı.
73. Arkasına binmek için elini uzattığında Burak geri çekildi.
74. Nebi arkasına binemedi Cebrail o yanını sağlam kuvvetli tuttu.
75. Cebrail:" Ey Burak kardeş, kendine gel Mustafa yaya kalmış" dedi
76. "Dur, hareket etme de Peygamber binsin beni dinleyerek bu sözün gereğini yerine getir." dedi
77. "Arkana Resulallah'dan daha iyi daha güzel bir kimse binemez, onun binmesi halinde senin vücudun da cehennem'de yanmayacaktır."
78. "Sana cehennem azabı haram olur, öne gel Peygamber arkana binsin."
79. O zaman Cebrail ona "ileri gel lüzumsuz hareketler yapma öyle" dedi:
80. O Burak dile gelip halini Cebrail'e arz eyledi.
81. "Ey Cebrail sözümü dinle İbrahim Halil Peygamber binmedi mi?" dedi
82. "İsmail'in ziyaretine vardığımı; oraya nasıl ulaştığımı sen bilirsin."
83. "Sen bütün hikâyeyi bilmektesin" Cebrail de ona:" Burak asilik etme, boyun eğ " dedi.
84. "Ey Burak deli misin aklını mı kaybettin bu iki cihan sultanı peygamberdir."

85. “Canlılar bunun için yaratıldı, hepsi bunun şefaatinin bekler.”
86. “Hak katında ondan daha değerli hiçbir varlık yoktur; kendisi günahlardan arınmıştır ve dini temizdir...”
- 87.” Sen de gel şefaatinin dile” dedi ve Burak yine Cebrail’e cevap verdi:
88. “Mustafa kıyamet gününde bana vefa göstereceğine söz versin” dedi.
89. “Orda da biniti ben olayım ve onun katında sonsuza dek kalayım.”
90. O Burak’la ben kıyamette de binitim olacağına dair sözleştik
91. Burak, öyle uysallaştı ki ben ona bindim ne güzel aşk, ne hoş zaman, ne mutluluktuk...
92. Bu kez de Burak’ın vasfını, nasıl gittiğini dinle, her adımını yetmiş bin yol ediyordu.”
93. Burak’ın rahvan yürütmesine bile kuş yetişemezdi, zaten bir kuşun ona yetişmesi mümkün olabilir mi?
94. Gâh yerde yürüyüp, gâh gökte uçarak, dağ, taş, dere tepe demeyip aşardı.
95. İnişlerde ön ayağı uzanıyor yokuşlarda eski haline dönüyordu.
96. Tanrı’nın kudretlerine, neler yaptığına, yarattığına bakarak giderken kulağıma ses geldi.
97. Bu ses bana “Ey Mustafa, ey arkadaş sana bir sözüm var dur da dinle” dedi
98. O sözü dinlemek istedim ancak Burak orada durmayıp, geçti.
99. Burak oradan rüzgâr gibi geçerken ansızın bir ses daha duyuldu.
100. O ses de “Ey Muhammed, dur kardeş sözümü dinle,” diye sesleniyordu.
101. Bu olaylara şahit olunca şaşırıp kaldım ve Cebrail’e dönerek şöyle dedim.
102. Ben Cebrail’e ‘bunlar kimdir?’ dedim Cebrail “ümmetin olmayı istiyorlar” dedi.
103. “Biri Hıristiyan biri Musevidir ikisi de dinini kıskanır.”
104. “Senin ümmetinin şefaatinin nail olmasını istiyorsan bunlara asla şefaatin etme” dedi.
105. Cebrail “Yalnızca ümmetine şefaatin et” dedi.
106. “Allah’tan ümmetime lütuf” dileyip Burak’ı oradan öteye sürdüm.
107. Giderken bir kadına rastladım ve o kadına bakınca şaşırıp kaldım.

108. Yüzünü öyle süslemişti ki onu görünce şaşakaldım.
109. Ona bir daha bakmaya yeltendiğimde Cebrail bana şöyle dedi.
110. “Ümmetinin senin şefaatine nail olmasını istersen onun yüzüne bir daha bakma”
111. “Bu ümmetinin en büyük düşmanıdır ve buna uyan sonunda pişman olur.”
112. “Sen sakın buna bir daha bakma çünkü bu nicelerini aldatan Dünya’dır.”
113. Burak ile oradan geçtikten sonra Tur dağına ulaştım.
114. Tur dağına ulaştığımda Burak’tan yere inip yayan oldum, yürümeye başladım.
115. Allah’a yalvararak secdeye varıp içtenlikle iki rekât namaz kıldım.
116. Yüce Tanrı’ya bol bol şükrettiğim bu yerde Cenab-ı Hak ile konuşma şerefine ulaşan Musa peygamber vardı.
117. Orda Musa’yı ziyaret ettim, can kulağı ile dinlersen bir söz söyleyeceğim.
118. O anda oraya bütün peygamberlerin ruhlarının geldiğini gördüm.
119. Hepsi saygıyla ellerini bağlayarak beni karşılayıp bana selam verdiler.
120. Bütün peygamberlerin ruhları beni saygıyla karşıladıkları sırada Cebrail bana: “Ey kâinatın efendisi”
121. “Ey Muhammed bunlara, kâfirlere nasıl öğüt verdiklerini bir sor.” Dedi.
122. “Bu yüce Tanrı’yı inkâr edenler kimlerdir ve niçin yoldan çıkmışlardır?”
123. Cebrail’in sadece Resul’e açıkça söylediğini peygamberlerin ruhları da duydular.
124. Ruhlar:” Ey Resul, yegâne sığınılacak olan Allah, birdir ve cümle yaratılmışlar da onun kuludur.” dediler
125. “Doğrusu şu ki onun oğlu, kızı, ortağı olmadığı gibi onun birliğinden şüphe de edilemez.”
126. “Her kim onun birliğine şüphe eden bu dünyadan öbür dünyaya kâfir olarak gider.”
127. “Doğruluktan ayrılmayan kimse, Cennet’te Yüce Tanrı’nın yüzünü görür, kâfirlerde doğruluk da olmaz din de...”
128. “Kâfirler bizim öğüdümüze uyup Hakk’ın birliğine inanmadılar.”
129. ”Hepsi şeytana uymakla kalmayıp daha neler yaptılar öğren.”

- 130.” Kimimize nice cefalar çektirip, kimimizi de bıakladılar.”
131. “Kimimizi ateşlerde yakıp (Hz. İbrahim) kimimizi köle diye sattılar (Hz Yusuf)”
132. “Kimimizi defalarca öldürdüler (Hz. İsa) , kimimizi beğenmeyip aşığıldılar.”
133. “Ey Mustafa, bu sözü iyi belle iyi bil ki bunlar bize inanılmaz eziyetler ettiler.”
134. Her biri kendi hallerini anlatırken Cebrail’in ne yaptığını yine dinle.
135. “Ey Tanrı dostu Mustafa, bugün peygamberlere gereken yakınlığı göster.” Dedi.
136. “Bunların gönüllerinin ferahlaması için onlara imam ol ve namaz kıldır.”
137. Resul öne geçti bunlara namaz kıldırıldı, sağına ve soluna selam verdi.
138. Duasını ettiğinde bir melek ulaştı, Tanrı’nın kudretlerinden, büyüklüğünden asla şüphe etme.
139. Bu meleğin sağ elinde tuttuğu tabağın ışığı Arş’a kadar yükseliyordu.
140. Evreni türlü ışıkla aydınlatan o tabağın içinde neler olduğuna bir bak.
141. Hz Peygamber’in bildirdiğine göre tabağın içinde üç kadeh vardı..
142. Bu kadehlerden birinde su, birinde süt birinde şerbet vardı.
143. Uzanıp birini almaya yeltendiğimde Cebrail-emin bana şöyle dedi:
144. “Ey güzel yüzlü, bunlar senin için geldi, elini uzat hangisini istiyorsan al” dedi:
145. Elimi uzattım elime süt kadehi geldi, içinde bir yudum kalana kadar içtim.
146. Onu tabağın içine koyduğumda, Cebrail:”Ey canlar canı” dedi.
147. “Eğer sütün hepsini içseydin ümmetine Cehennem haram olacaktı.”
148. Cebrail, “ümmetine hiç soru, hesap olmazdı” dediğinde.
149. Ben, çağır gelsin de içip, ümmetime cennet kapısını açalım, dedim.
150. Cebrail de”Her dilediğini yapmaya muktedir olan Tanrı, rızkını bu kadar vermiştir.” Dedi.
151. O her işin en iyisini bilir, sen de gönlünü ferah tut.
152. Cebrail söylenmesi gerekenleri söylediği sırada Mirac’ı gökten yere indirdiler.
153. Şimdi de Tanrı’nın kudretlerinin bir göstergesi olan Mirac’ın sıfatlarını açıklayayım.

154. Şimdi bir ucu yerde bir ucu gökte olan, o Mirac'ın nasıl olduğunu dinle.
155. İki yanı meleklerle dopdolu olan ışıktan örülmüş bir merdivendi.
156. Ayaklarının kimi inci ile mercan kimi yakuttan ve lalden yapılmıştı.
157. Kimisi altın kimi gümüştü, bunlar Hz. Peygamber'in(SAV) sözüdür.
158. Ey büyük insan can u gönülden seversen salât ve selam ver.
159. Bu sözleri aktaran İbni Abbas'ı da rahmetle an, onun ruhuna esenlikler dile.
160. Her bir basamağı bir türlü parlayan Mirac'ın dört yanında melekler vardır.
161. Bunlar her birinin elinde bir tepsi olan yedi yüz bin melekti.
162. Melekler içi nur ile dopdolu olan o tabakların içindekileri salâvat vererek saçıyorlardı.
163. Miraca bindiğimde sevinip birbirlerine müjdelediler.
164. Tek olan Tanrı'nın adını yücelterek bir anda birinci göğe ulaştım.
165. Ey akıl sahibi kimse yegâne kudret sahibi Tanrı'nın bu göğü neyden yarattığını can kulağı ile dinle.
166. Yüce Tanrı, Kitabın içinde adı Rafi' olarak geçen birinci kat göğü, dumandan yarattı.
167. Orada bir kapı vardı, Cebrail o an kapıya doğru yürüdü
168. O kapıya ulaştığında eliyle vurdu içerden "Kimdir?" diye bir ses geldi
169. "Ey İsmail ben haber getirip götüren Cebrail'im, aç kapıyı girelim." dedi
170. İsmail: "Seninle birlikte kim vardır?" diye sordu. Cebrail de "sözüme kulak ver." dedi.
171. O melek Cebril'in:"Benimle birlikte olan kâinatın efendisi Mustafa'dır" dediğini apaçık duydu.
172. O meleklerin hepsi sevinip, çarçabuk gelip birinci göğün kapısını açtılar.
173. Güzel sözler söyleyerek onları selamladım, onlar da bana dua ettiler ve ben o kapıdan yürüyerek içeri girdim.
174. Dört yanıma iyice baktım ve birçok şekil ve görünüşte melekler gördüm.

175. Orada gördüklerim çok tuhaf, alışılmamış şeyler olduğu için onlara bakmayıp önüme baktım.
176. Orda sayısız meleğin önünde saygıyla durduğu bir melek gördüm.
177. Meleklerin bütün hepsi o meleğin emrine amadeydi o ise sadece Tanrı'nın adını zikrediyordu.
178. Allah'ı o kadar mükemmel ve muhteşem bir şekilde övüyordu ki kimsenin Allah'ı böyle övmesi, anması mümkün değildi.
179. Onun işi gece gündüz Allah'ı yüceltmektir, ama bunun yanında bir işi daha vardır.
180. Her gün o meleklerin hepsi onun emriyle yere iner.
181. Yeryüzünde insanoğlunun günahını bunlar günbegün tespit edip kaydederler.
182. Melekler, tespit ettikleri bu günahları o büyük meleğe götürürler; o büyük melek de bunları kıyamete dek muhafaza eder.
183. Yeryüzünde ne kadar günah işlenirse hepsinin sayısını o bilir
184. Onun hesabı hiç yanılmaz, onun bildiğini yüce Tanrı dışında kimse bilmez
185. Türlü türlü burçları seyrettim, orda bütün bu yıldızları gördüm
186. Her birisi dünyanın dağlarından büyük olan bu yıldızların hepsi şöyle sıra sıra asılıydı.
187. Orda Allah'ın kudretinden yarattığı çok acayip bir melek gördüm.
188. Bu meleğin vücudunun bel kısmının üstünde kar vardı, belinin aşağısında da ateş yanıyordu.
189. Kar ateşi söndürüp kül etmiyor buna mukabil ateş de karı eritip yok etmiyordu.
190. Bu iki özellik de görülmeye değerdi, o melek de Tanrı'yı yüceltiyordu.
191. Oradan öteye geçtikten sonra ikinci kat göğe ulaştım.
192. Aradan bir nefes alıp verme süresi bile geçmeden ben ikinci göğe eriştim.
193. İkinci göğün aslını sorarsan demirdi şimdi adını da dinle.
194. Resul, İbni Abbas'a İkinci göğün adının Neavret olduğunu söyledi.
195. İkinci kat gökte de sayılamayacak kadar çok melek vardı.

196. O meleklerin hepsi silah kuşanmıştı, başlarında da altından örülü miğferler (tolga) vardı.
197. Her biri kılıç ve kalkan tutuyordu, ellerinde de mızrakları (harbeleri) vardı.
198. Ey arkadaş o meleklerin her birisi bir ata binmişti, şimdi bunların işinin ne olduğunu dinle.
199. Onlar İslam dinine düşman olanların hepsini gökten inip helak edenlerdi.
200. Hz. Peygamber'in dinine yardım ederlerdi deyip bütün insanların efendisi oradan, geçti.
201. Yolum tez zamanda üçüncü göğe ulaştı, Ey arkadaş onun adını da duy.
202. Ey arkadaş, üçüncü göğün aslı da ham gümüştendir.
203. Kudret sahibi, yüce Allah'ın ham gümüştten yarattığı üçüncü gökte de sayısız melekler vardır.
204. Bunlar bir işi iyilikle yapanların melekleridir.
205. Kimisi gece namazı kılanların, kimisi de Tanrı dostu olanlarıdır.
206. Kimisi gerçek Kadir gecesini bulup ihya edenlerin, kimisi sadaka ve zekât verenlerindir.
207. Orda yüzünün güzelliğinin ışığı gökyüzünü aydınlatan Yusuf peygamberi gördüm.
208. Işıktan bir kürsüde otururken, sanki ay büyüklüğünde gibiydi.
209. İlerleyerek ona selam verdim o da ayağa kalkıp bana saygıyla mukabele etti.
210. Yusuf :“Ey efendim, hoş geldin, Safalar getirdin, diğer peygamberlerle de görüş “ dedi.
211. Yusuf peygamber öyle dedikten sonra Hz. Muhammed oradan ileri geçti.
212. Cebrail de beraberinde ona can yoldaşı olarak mutlulukla dördüncü göğe ulaştı.
213. Her varlığın bilen ölümsüz ve yüce olan Allah dördüncü göğü bakırdan yaratmıştır.
214. Zengine fakire rızkını bölüştüren o cömertliğine sınır olmayan Allah'ın lütfuna kim ulaşabilir?
215. Yeri göğü beraber yaratan odur, şimdi dördüncü göğün adını dinle.
216. Adı Meztine olan dördüncü gök çok acayıptı, şimdi ben söyleyeyim sen dinle.

217. Allah'ın nasıl kudretli olduğunu gör ve salâvat ver günahların bağışlansın.
218. Ona doğrulukla bağlı bir ümmetsen eğer aşk ile salât ü selam ver.
219. Dördüncü kat gökte bir kürsünün üzerinde kaygılı bir şekilde oturan çok büyük bir melek gördüm.
220. Üzerinde kaygılı bir şekilde oturduğu kürsüsü adeta kâinat kadardı.
221. Tanrı onu yarattığından beri hiç yüzü gülmemiş, sevinçli ve memnun olmamıştı.
222. Allah ona öyle göreni hayrete, dehşete düşüren öyle bir heybet vermişti ki bu heybeti görünce çok garipsedim, şaşırdım.
223. Yedi kat yer, yedi kat göğün hepsi onun iki ayağı arasındaydı.
224. Ey arkadaş, ayağı arasında yedi kat gök ve yer olan o meleğin önünde ne olduğunu dinle.
225. Asılı bir levhanın önünde durmuş sürekli o levhaya bakıyordu.
226. Sağ yanında, budağı yedi kat göğü doldurmuş bir ulu ağaç vardı.
227. O ağacın ululuğunu anlatmak mümkün değildi çünkü heybeti insanın aklının kavrayamayacağı kadardı.
228. Orası bu meleğin yeri idi ve Tanrı o meleğe bir de lütufta bulunmuştur.
229. Dünyaya gelmiş ve gelecek bütün insanlar onun iki kaş arasında bekler.
230. İki kaşının arasında olan ne olduğunu görünce ona şaşıp kaldım.
231. Ben, ey Cebrail bu kimdir? diye sorunca Cebrail: "Bu canları alan Azrail'dir" dedi.
232. "Bütün canlılara bu hükmeder ve onun mertebesi bütün meleklerin üzerindedir."
233. Cebrail: "Ey Resul, o dördüncü göğün malikidir." dedi ve ben yavaşça ilerledim.
234. İlerleyip ona selam verdim ama yaptığı işi bırakıp bana bakmadı bile.
235. Heybetini görünce korkudan beni bir titreme tuttu ve ürktüm.
236. Onun heybetini nasıl ifade edeyim, saadet bahşedenin ne yaptığını anla,
237. "Ey Azrail ayağa kalk da benim sevgili kuluma, dostuma saygı göster" diye emretti.
238. Bütün korkulardan emin olmak için onu yücelt..

239. İleri varıp peygambere hürmet et ki seni şefaatten mahrum bırakmasın.
240. Azrail, Allah'ın emrini duyar duymaz kalktı ve peygambere hürmet etti.
241. Hz. Peygambere hoş tavırlarla yaklaşip dedi ki:
242. "Sizi tanıyamadığım için gereği gibi saygıda bulunamadım, bunun için özür dilerim."
243. "Ben sürekli bu levha ile meşgulüm ve birisinin eceli gelecek diye korkarım."
244. "Onun üstünde hazır olmazsam Allah'ın emrine itaat etmemiş olurum"
245. "Emrine itaat etmezsem de adım asi olur, ey efendim şimdi senin emrine amadeyim."
246. Ben ona: "Ey Azrail, bu levha nedir? Bunu bana söyle" dedim.
247. Azrail de: "Ey insanların en hayırlısı, ey sözleri bir inci gibi kıymetli olan kimse, bu levhanın ne olduğunu sana söyleyeyim" dedi.
248. "Tanrı Âdem'i ve onun neslini yarattığından beri"...
249. "Onun sülbünden ne kadar insan dünyaya geldiyse işte onların adı bu levha üzerinde yazılıdır."
250. "Hepsi bu levhaya yazılmıştır, ömürleriyle birlikte bu ağaçtadırlar."
251. "Bir kadın bir çocuk doğurduğunda o ağaçta bir yaprak tomurcuklanır."
252. "Çocukla birlikte yaprak da büyür rızkı ve ömrü bu yaprağın üzerine yazılır."
253. "Yaşadığı müddetçe rızkını yer, dünyada mutlu hoş bir ömür geçirir."
254. "Ömrü tükenip eceli geldiğinde yaprağı solup önüme düşer."
255. "Önüme geldiğinde onu görürüm ve kimdir, kimin çocuğudur bilirim."
256. "Ey İslam dininin önderi, bu sözümü dinle, sonra ona melekleri gönderirim."
257. "Müminse ona gönderdiğim melek sağ yanına gider ve mümin olanın can vermesi kolay olur."
258. "Kâfirin canını da sol tarafından alırlar çünkü Allah bana böyle emretmiştir."
259. "Onun her tarafını bir üşüme kaplar, sıkırlar canı boğazına gelir."
260. "Can boğaza gelir ve çıkmayı diler, O zaman Hak Teâlâ bana emreder."

261. “Ben Tanrı’nın emriyle, uzanıp canlarını alırım.”
262. “Müminlerin canını sağ elimle, kâfirlerin canını sol elimle alırım.”
263. “Müminleri Cennet’e gönderirim, o müminler Tanrı’nın emriyle rahmete ulaşırlar.”
264. “Herkesi ibret olsun diye kâfirleri Cehennem’e gönderirim.”
265. “Kişi iyi ve kötü ne iş yaparsa onu bulur ve işlediği amelleri yanında götürür.”
266. Hz. Muhammed Mustafa ona : “ Ey bilgili melek, bu canları nasıl bu kadar, sakın ve kararlı alıyorsun?” diye sordu.
267. Azrail’e: “Canlarından tenlerinden ayırıp sen mi alıyorsun?” dedi.
268. Bir kişiyi yaşarken öldürmek senin isteğine mi bağlıdır?
269. Azrail de: ‘Evet, Allah bütün insanların canını alma sorumluluğunu bana yüklemiştir.’ dedi.
270. “Zengin yoksul, büyük küçük demeden vadesi yetenin canını alırım.”
271. “Nice saltanatları sona erdirdim, senin düşmanlarının canını susuz aldım.”
272. “Nice imaretleri viran ettim, dünyaya inanma, sözleri yalandır.”
- 273.” Dünya malına tamah ederek zenginleşen, dünyaya sahip olduğunu zanneden niceleri sonunda pişman oldular.”
274. “Dünyadan bir nesneyi bile alamadılar ama dünyayı da bir yana koyup, itmediler.”
275. “İyi amelinin insanın yoldaşı olduğunu görüp ben de bundan ibret alırım.”
276. “Bunların hali ibret vericidir, bu nedenle de mutsuz olurum.”
277. “Bu ibret verici durumu gördüğüm için yüzüm gülmez ve daima ağlarım.”
278. “Şüphesiz, yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak sadece ebedi olan Tanrı kalacaktır.”
279. Bu sözü söylediğinde ben de ibret aldım anladım ve bir an çok şaşırım.
280. Bu ibretle aklıma korku düştüğünde bir an durup düşündüm.
281. Orda oturan iki kişi gördüm, şimdi bunların kim olduğunu dinle ..
282. Yüzleri ay gibi nurlu olan o iki kişinin biri Hz. İsa biri Hz. Yahya’ydı.

283. Bunları görünce selam verdim ikisi de ayağa kalkıp selamımı aldılar.
284. “Ey sultanımız hoş geldin, sefalar getirdin, seni görünce sevindik.’ dediler
285. “Seni gördüğümüz için şükürler olsun” dediler ve Burak oradan geçip ilerledi.
286. Orada, bakışıyla dağları helak edebilecek bir melek gördüm.
287. Bir bakışıyla denizleri kurutacak özelliklere sahip o meleğin sayısız gözleri vardı.
288. Onun gözleri adeta bütün varlıkların nefsinin oynadığı sayıdaydı.
289. Gözlerinin sayısını hiç kimsenin bilemeyeceği bu melek heybetli ve azametli bir şekilde oturuyordu.
290. Altına ateşten bir kürsü koymuşlar, o da o kürsünün üstünde oturuyordu.
291. Kendi heybetli bir şekilde otururken, sayısız zebani de onun karşısında emre hazır duruyordu.
292. Binlerce Cehennem zebanisinin hepsi o meleğin önünde duruyordu.
293. Görenlerin aklını başından alacak şekilde her birinin elinde ateşten bir balta vardı.
294. Onun bu korkutucu halini görünce beni korku ile bir titreme tuttu.
295. Kemiklerim yaprak gibi titredi, benzimin rengi toprak gibi sarardı.
296. Bununla birlikte gönlüme korku düştü Cebrail bana: “Korkma” dedi.
297. “Ey Resul korkma ben yanındayım” dediğinde Cebrail’e usulünce sordum.
298. Ben Cebrail’e, bu kimdir, dedim. Cebrail: “Bu cehennemlerin hâkimidir.” dedi.
299. “Ey Mustafa, bu melek Cehennemlerin Maliki’dir, kaygılanma, gönlünü ferah tut.” dedi.
300. Cebrail’den bu sözü işitince, yüzümü yine ona döndürdüm.
301. Söyle, ona bize sert, korkutucu bakmasın ve hışımının ateşiyle bizi yakmasın, dedim.
302. Cebrail: “Ey arkadaş utan ve bu sultana korkutucu bakma.” dedi.
303. “O, cehennemlerin de üstüne sultandır ve yedi cehennem onun emrine amadedir.”
304. “Bu cümlemizin ümidi olan Muhammed’dir, Allah onu bize şefaathçi göndermiştir.”
305. “Ona saygı göster ki bize şefaath etsin” diyince hüzünlü bir şekilde ayağa kalktı.

306. Öne gelerek, munis ve gülyüzlü bir şekilde, “seni tanımadığım için özür dilerim.” dedi
307. Yalvararak özürler diledi hemen karşısında da bir kapı vardı.
308. Bu büyük, heybetli bir kapıydı, Cehennem malikine, bu nedir, diye sordum.
309. Bu kapı nedir, bana söyle, dedim. Malik “ Söyleyeyim ey efendim” dedi
310. “Allah’a isyan eden kullar bu kapıdan girecek ve içerde isyanlarının karşılığı olan cefayı görecekler.”
311. “Buradan içerisi cehennemdir, kâfirlerin hepsi buradan girecektir.”
312. “Burası kâfirlerin makamıdır” dedi. Yaratılmışların en şerefli olan Hz. Peygamber’in Malik’e ne dediğini dinle
313. Bu kapıyı aç, cehennemler nasıldır göreyim, dedi.
314. Malik kalkıp cehennem kapısını açtı, hepsini önüme ayan beyan etti.
315. Cehennem kapılarını açtığında yedi kat yere kadar ne varsa gördüm.
316. Onun içinde her ne gördüysem dinle bunları sana anlatayım.
317. Her birinin içi türlü azaplarla dolu olan ateşten büyük kaleler vardır.
318. Zehir denizinin kıyısının katran olduğunu gördüm içi de eziyet sıkıntı öfke ve kin ile doluydu.
319. O denizin kenarında şehirler vardı ve o şehrin dört yanında ateş yanıyordu.
320. Yetmiş iki bin ateş denizinin içinde neler olduğunu bir görseydin şaşardın.
321. Bir zerre yutani helak eden kaynar sudan oluşmuş sayısız deniz vardı.
322. O sudan bir yudum içen kişinin içi dışı ateşte yanardı.
323. O suyun kıyılarında cehennem şehirleri doluydu.
324. Yetmiş bin yedi demirden büyük olan o şehrin içi türlü azapla doluydu.
325. Her bir şehrin içinde bir köşk vardı, o köşkerin hendekleri katran ve zehir doluydu.
326. Burcu demirden, evleri ateştendi ve içinde türlü azapları gizliyordu.
327. Cehennem halkı her bir köşkte hesapsız bin türlü azap görecektir.

328. O şehrin çevresinde bağlar bu, bağların civarında da dağlar vardı.
329. Zemheri gibi soğuk iki bin dağ gördüm bunların soğukluğu adeta eti deriden ayıracak kadardı.
330. Cehennemlerin dağı o dağların beyidir, şimdi o azapları kimlerin gördüğünü dinle.
331. Tanrı, kendi yolundan ayrılan hacılara onunla azap eder.
332. Azabı, Cehennem azabından daha beter olan o dağların vasfını dinle.
333. O dağların birbirinden uzaklığı beş yüz yıllık yol kadardır.
334. O dağları görünce şaşırdım ve önümde bir kapının olduğunu fark ettim.
335. Tanrı'nın emriyle o kapı açılıp yedi cehennem halkı aşikâr oldu, ortaya çıktı.
336. Her türlü mahlûk orda azap çekiyordu, ilk bölüğün ne olduğunu söyleyeyim.
337. İlk bölüğün hepsi kadındı ve bunların işi feryat etmektir.
338. Her birisi memesinden asılıydı ve bunların inlemeleri cehennemi doldurmuştu.
339. Memelerinin ucundan süt yerine irin ile kan akıyordu.
340. Cebrail'e böyle azap görenler kimdir, diye sordum.
341. Bunların ne yaptığını bana söyleyiver, dedim Cebrail: "Bunlar sütlerini satanlardır." dedi.
342. "Hepsinin çocuğu vardı ama onları bırakıp sütannelik yapıyorlardı."
343. "O sebeple putlardan yana oldular" bir bölük kadın daha gördüm.
344. Bunların azapları onlardan fazlaydı cehennem bütünü zebanileri bunların başına üşüşmüştü.
345. Ellerini zincirle bağlayıp dillerini enselerinden çekiyorlardı.
346. Zebaniler dillerini kesip yüzlerini yanan ateşe basıyorlardı.
347. Ateşle yüzlerini dağlıyorlardı, ben de Cebrail'e söyledim:
348. Acaba bunlar dünyada bu kadar azabı hak edecek ne yaptılar?
349. "Bunlar ağıt yakalar ve ağlayıcılık yapıyorlardı." şarkı söylerlerdi
350. "Kimisi de hesapsızca ağız bozuk kadınlardı onun için cehenneme layık oldular."
351. Cehennemdekilerin çoğu bunun gibi sert azaplar gören kadınlardı.

352. Bunların çektiği azap onlardan daha sertti, hepsinin ateşe yanmış tenleri çıplaktı.
353. Hepsinin tenleri simsiyahtı, bellerinden aşağısı da yılan gibiydi.
354. Bellerinden yukarısı ateşte yanmıştı. Onlar dünyada ne yaptılar, diye sordum.
355. “Bunlar erkeklerinin, kocalarının üstüne dostlarına uçkur çözen kadınlardı.”
356. “Onun için ateş içinde yanıyorlar, zina işleyen kadının sonu budur.” dedi.
357. Hepsi yüzlerinin üstüne düşmüştü, bütün zebaniler bunların başına üşüşmüştü.
358. Katrana batırıp ateşte yakıyor ve ateşli topuzlarla bunlara vuruyorlardı.
359. Vurdukça tenleri ateşten yanıyordu, bunların yeri ancak cehennemdeki ateştir.
360. “Bunlar yüzlerini süsleyip yabancılara kendilerini gösterirlerdi.”
361. “kocalarının sözlerini dinlemez, ahiret korkusu da taşımazlardı.”
362. “Bu nedenle şüphesiz elbette, azaba esir oldular.” Resul, orda yine bir şey gördüm, dedi.
363. Orda, başı büyük, dişi domuza benzer bir bölük insan daha gördüm.
364. İçi yılan ve çıyanla dolu olan karınları dağlardan büyüktü.
365. Her birinin boynunda bir karayılan vardı, ey akıl sahibi insan bu sözü dinle ve kendine gel.
366. Tenleri yılan ve çıyanla doluydu her çıyanın boyu da deveden büyüktü.
367. Her bir akrep de bir manda gibiydi ve karnının içinde horoz gibi ötüyordu.
368. Zebaniler bunlara ateş yediriyordu bunlar da burnundan çıkıp ağzından giriyorlardı.
369. Kulaklarının içinde de yılan ve çıyan vardı ve girip çıkıyorlar bir görünüp bir kayboluyorlardı.
370. Bunların kimi genç kimi yaşlıydı, Cebrail’e yine, bu nedir, diye sordum.
371. Hangi kavimdir bunlar bu kadar çok eziyet görecektir ne yaptılar acaba?
372. “Bunlar haramı helal diye yiyen tefecilerdi, faizcilerdi.”
373. “ve parasını faize verenlerle veresiye alış-veriş yapanlar.”
374. “Tek başkaları, ihtiyacını karşılansın deyip helal paralarını haram yerlerdi.”

375. “Onun için cezaları çoktur.” Peygamber orda bir bölük insan daha gördü.
376. Orda ateşte tutuşmuş, yanan bir bölük genç yaşlı gördü.
377. Bunlar helali terk edip haramı yedikleri için yerleri ateş içindedir.
378. Bunların tavırları çok acayip geldi, bu işi yine Cebrail’e sordum.
379. Bunlar kimdir, dedim, “Helali bırakıp haram yediler” dedi.
380. “Bunların eşi (karısı) vardı ama onlar helal olan eşlerini bırakıp harama giderlerdi.” Dedi.
381. “Helali bırakıp harama gidenin sonunda, cezası budur.”
382. Yine çokça cefa çeken tuhaf bir insan grubu gördüm.
383. Onların azabı hepsinden çoktu, Zebaniler onun etlerini kesiyorlardı.
384. Bıçakla etlerini kesip, baş aşağı asıyorlardı.
385. Kestikçe etleri yeniden yerine geliyordu, ateşin içinde bağırarak yanıp tütüyorlardı.
386. O eti yine onlara yediriyorlardı, bundan çok azap olur mu?
387. Bunlar dünyada ne yaptılar, dedim “halkın gıybetini ettiler” dedi.
388. Bunlar halkın gıybetini ettikleri için çeke çeke insan eti yiyorlardı.
389. Dünyada başkalarının gıybetini edenlerin buradaki işi kendi etini yemektir.
390. Her kim ne yaparsa onu bulur, kötülük eden kişi kötülük bulur..
391. Zulmeden nice zalimleri orda ateşte yanarken gördüm
392. Dünyada mutlu olan nice kimseleri gördüm orda feryat ediyordu
393. Kim dünyada zengin ise orda işinin feryat u figan olduğunu gördüm
394. Cehennem ne kadar büyük olduğunu nasıl ifade edeyim orda onun büyüklüğünü gördüm.
395. Size anlattığım gibi yedi cehennem tamamını görmüş bulunarak size anlattım.
396. Cehennem’den geçip ileri yürüdüm orda da bir büyük kubbe gördüm.
397. O büyük yeşil kubbe zümrüttendi Allah onu kudretinden yaratmıştı.
398. Sağda solda pencereleri vardı sağdaki güler soldaki ağlardı.

399. Cebrail'e burası neresidir, diye sordum. Cebrail: "Burda Âdem Safiyullah durur" dedi.
400. "Bu makam Hz. Âdem'indir, burda oturur" dedi.
401. Sağ yanından Cennet'e bakıp gördüğünde mutlu olur ve kaygısı giderdi.
402. Sol yanından Cehennem'e baktığında ise gözlerinden yaş yerine kan akardı.
403. Dünyada eceli gelip de ölen kimse bazen ağlar bazen de güler.
404. Yeryüzünde ölenlerin canını melekler Âdem'e iletirler.
405. Müminlerin canını tabak ile getirirler, huriler de Burak'la onları karşılarlar.
406. O canları Âdem'e sunarlar ve Âdem onları görünce sevinir.
407. Ağlaması bitip gönlü şad olur mutlu olur, ne zaman ki kâfirlerin canı gelir...
408. Âdem'e kâfirin canı görüldüğünde, o yerinir üzülür.
409. Ey arkadaş Âdem bu sebeplerden dolayı ağlardı. Peygamber oradan geçti.
410. O saat hızla beşinci göğe erişti, Yüce Tanrı'nın onu neyden yarattığını gör.
411. O beşinci kat göğün altından olduğunu gördüm, dağı, taşı hep altındandı.
412. Resul, İbni Abbas'a o göğün adının da Safiye olduğunu söyledi.
413. Orda da sayısız melekler beni görüp hep birlikte sevindiler.
414. Bu sevinmeyle birbirlerine müjdelediler, orda Musa'yı da gördüm.
415. Görünce ona karşı yürüdüm, oda saygıyla bana geldi.
416. Hz. Musa beni gördüğünde tatlı sözlerle yücelterek bana öğüt verdi.
417. "Ey Seyyidi, ümmetine şefaet et benim öğüdüm budur" dedi
418. "Yüce Tanrı'nın huzuruna varınca ümmetinin affını iste Tanrı ümmetinin üzerine şefaetini kabul eder."
419. Ümmetinde asi kullar çok olacaktır ve senden başka şefaatçileri de yoktur.
420. Bunların haline şefaet et ve Enbiya sultanına salâvat ver.
421. Yine altıncı göğe de geçtim, şimdi onun adının ne olduğunu dinle.
422. O göğün adı da Halise'dir, burcu, barusu ne varsa hepsi incidendir.
423. Hak onu da cevherden yaratmıştır, onun yapma, yaratma kudretini bir düşün.

424. 6. kat gökteki meleklerin hepsi Allah'a yakındı ve her birinin yüzünde bir peçe, örtülüydü.
425. Hepsi beni görüp koşuştular çevremi sarıp başıma üşüştiler.
426. Hepsi beni ziyaret edip her biri kendi dilinde konuştular.
427. Benim miracımı kutlayıp benden yücelterek bahsettiler.
428. Onu candan severseniz, aşk ile salâvat getirin.
429. Beni yedinci kat göğe gönderdiler, müminsen sen de salâvatla meşgul ol.
430. Bu yedinci kat göğün neden, hangi madenden yapılmış olduğunu anlatayım.
431. Arkadaş, o gök kızıl altındandı ve orda da sayısız melekler vardı.
432. Orda Tanrı'nın çok tuhaf yarattığı acayip bir melek gördüm.
433. Onu görünce ben çok şaşakaldım, dinle sana adının ne olduğunu söyleyeyim.
434. O meleğin adı Ruh'tu ve tam tamına yetmiş bin kanadı vardı.
435. Her kanadında da yetmiş bin başı vardı, Tanrı ne büyük işler yapar.
436. Her başında yetmiş bin yüzü, her yüzünde de yetmiş bin ağzı vardı.
437. Her bir ağzında yetmiş bin dili vardı ve bu diller sürekli olarak Tanrı'yı yüceltirdi.
438. O ortağı olmayan yaradan bu meleğin kendini her tesbih edişinde yetmiş bin melek yaratırdı.
439. Onun tespihi daima salâvattır, sen de gönlünü rahatlatmak için salâvat getir.
440. Sen de sözü içten dileyip aşk ile salât ü selam getir.
441. O meleğin adı Cainun, yedinci kat göğün adı ise İliyyün'dur.
442. Tek olan Tanrı'nın kudretini hele bir dinle, oradan geçip biraz daha ilerledim.
443. Orda saçı sakalı fildişine benzeyen nurlu yüzlü bir ihtiyar gördüm.
444. Gök, onun gözünün nuruyla dolmuştu, kendi de nur ile çevrelenmiş oturuyordu.
445. Etrafi çevresi meleklerle dolu olduğu halde kendiside heybetli bir şekilde oturuyordu.
446. Ben, bu kimdir ey Cebrail, diye sordum, Cebrail: "Bu deden İbrahim Halil'dir." dedi.

447. Bunu duyunca koşarak ilerledim, beni görüp fazlasıyla sevindi.
448. Beni karşılayıp kollarını açtı, Hz İbrahim benimle görüşüp öpüp kucakladı.
449. Benimle görüşüp halimi sordu, yolum oradan geçip denize ulaştı.
450. Derinliğini, genişliğini yalnızca Tanrı'nın bilebileceği bir büyük deniz gördüm.
451. O denizin genişliği ve büyüklüğü hiçbir şeyle kıyaslanamazdı ve içi meleklerle doluydu.
452. Meleklerin hepsi ayaktaydı ve o deniz onların ancak dizine geliyordu.
453. Dizlerine kadar suya girmiş melekler sayılmayacak kadar çoktu.
454. Ayakları yerin en derin kısmında, başları da semanın en yüksek yerindeydi.
455. Hepsi Tanrı'yı yüceltmekle meşguldü, seslerinden yer gök inliyordu.
456. İnsanoğlu onların sesini işitse ödü kopardı.
457. Benim dilim onu nasıl şerh etsin, o zaman yolumu oradan uzaklaştı.
458. Orda yine bir ulu deniz gördüm, bu denizin vasfını ben açıklayayım siz dinleyin.
459. O deniz safî nurdan; kumu ve çakılı da incidendi.
460. Orda da melekler çoktu onların adı da Kerrubiler'di.
461. Hak'kın nurundan yarattığı bu meleklerin sayılarının haddi hesabı yoktur.
462. O ağacın dibinden bir su çıkardı, Cebrail de günde bir defa o suda yıkanırđı.
463. Çıktığında kendini silkerdi ve her tüyünden yüz bin tane damla dökülürdü.
464. Girdigar (Allah) yuvarlanıp inen her damladan bir melek yaratırdı.
465. Bu şekilde yaratılan meleklerde Tanrı'nın adını anarak bana da salâvat getirirdi.
466. Tanrı o salâvattan da bir kuş yaratırdı, o kuşun ne yaptığını söyleyeyim.
467. Her birisi bir budakta oturan bu kuşların işi salâvat getirmektir.
468. Sen de o önderin ümmetiysen aşk ile salâvat getir.
469. O salâvatı karşılık beklemeden Peygambere bağışlarlar.
470. Sen de utanma kulaklarımı doldurasıya bir sesle salâvat ver.
471. O ağacın dibinde oturan Cebrail oradan öteye bir adım ilerleyemedi.

472. Onun geçmesi emredilmediği için, yol arkadaşım Cebrail orada kaldı.
473. Cebrail orda kaldığı için bana adı Refref olan bir binit geldi.
474. Bundan sonra bir meleğin hazırladığı bu binitin üzerine oturdum.
475. Bu binite bindim binit giderken benimle sohbet ederdi.
476. Bu tatlı sohbetle ilerlerken, bir akarsuya rastladım.
477. Yanında yedi denizin bir damla gibi kaldığı bu ırmağın özelliklerini dinleyin.
478. Ben onu size açıklayayım, o ırmak içinde ne olduğunu söyleyeyim.
479. Orda çok ulu bir melek gördüm, öyle ki o gök katı onunla dolmuştu.
480. Onun bazı özelliklerini söyleyeyim, bu özellikleri dinle.
481. İki elinde birer kap vardı onlarla da o ırmağın suyunu ölçerdi.
482. O melek o suda durup iki elini o suya daldırmıştı.
483. Sağ elinde terazi sol elinde ölçek olan o meleğin adı Mikail'dir.
484. O suyu alır ölçüp döker, bu suyun bir kilesi dünyaya yeterdi.
485. O, suyu bulutlara üleştirir, bulutlar da onları otlara indirir.
486. Gökten inen her taneyi Mikail teker teker sayıyordu.
487. Yine hepsinin hesabını tutar o Tanrı'nın emrini böyle yapardı.
488. Hiç yanılmaması Tanrı'nın bir kudretidir, ayrıca o suyun kıyısında daha kimlerin olduğuna bir bak.
489. O suyun kıyısındaki türlü melekler emre hazır beklerler.
490. Hepsi saf saf durmuşlardır, ordan geçip İsrail'e uğradım.
491. İsrail'in durağı Arş'ın altındaydı ve ayağı yerden yedi kat aşağıdaydı.
492. Elinde tuttuğu Sur denen borunun uzunluğu belli değildi.
493. O Sur'un nasıl söyleyin arkadaş, delikleri sayısızdı.
494. O deliklerin sayısını kimse bilemez, dünya halkının sayısından çok olmalı...
495. Tanrı'nın bütün işlerinde bir hikmet vardır. İsrail bakıp beni gördüğünde...
496. İleri gelip bana hoş sözler söyleyip, saygıyla beni ağırladı.

497. Biz sana çok hasrettik, dedi ve ileri varıp ona sordum.
498. Ben, burası neresidir İsrafil, dedim O da Ey Nebi burası Arş'ın altıdır bunu öğren, dedi
499. Bu durduğun en yüce yer olan Arş'tır, bu yeri Tanrı'dan başkası bilmez, dedi
500. Ey Muhammed Tanrı, burayı görmeyi sana nasip eyledi aman ümmetine yardım et.
501. İsrafil belime sarıldığı anda Arş'ının büyüklüğünü gördüm.
502. Gözüm Tanrı'nın Arş'ını görünce yere hiç bakamadım.
503. Arş'ta yetmiş bin yeşil kubbe ve bunların her birine asılı nurdan kandiller vardı.
504. Arş'ın ne kadar geniş, ulu olduğunu anlayabilmen için bu kandillerin heybetini bir dinle.
505. Yedi kat yer ve göğü dürüp bir araya getirirsen bir kandilin içine sığdırabilirsin.
506. Bir bucağı toplanıp insanın yüzünde ben olur.
507. Şimdi O Kadim olan Allah Kuran'da yüce Arş'ı nasıl anlatır? dinle.
508. O Perverdigar Arş'a yüce, büyük dedi, şimdi Arş'ta ne olduğunu dinle.
509. Ey arkadaş, Arş'ın sağ yanında kuşa benzeyen bir melek vardı.
510. Bu kuşun gövdesi pembe ve yumuşaktı, burnu yeşil kendisi de kardan beyazdı.
511. Başında saf altından tacı ile gece gündüz Tanrı'yı yüceltiyordu.
512. Gecenin üç bölümünden birincisi geçtikten sonra o melek kanadını açardı.
513. Kanatlarını birbirine vurarak Allah'ın adlarını anardı.
515. "Neden yatıyorsun arkadaş, ayağa kalk ve Allah'a zikir ve tespih et." diye seslenirdi.
516. O melek böyle diyerek tespih eder, üzerinden bir saat geçmeden ne yapardı dinle.
517. Gece yarısı olunca yine kanadını bir kez birbirine vururdu.
518. Seslenir ve yer ile gök sesi ile dolar yine: "Yatmayın uyanın" derdi.
519. "Ayağa kalkın, gece namazı kılın, Tanrı'ya hazin hazin ibadet edin." derdi.
520. "Gece namazı ahrete hazırlıktır, mezar içinde size Burak olur."
521. Bu melek: "Kendine gel hemencecik gereken hazırlığı yap." diyerek seslenirdi.

522. Sabaha yakın bir daha öter ve Tanrı'ya tesbih edip, yüceltip överdi.
523. Yerde bir kuş onun tesbihini duyarak durmadan öter.
524. Meleğin sesini duyduğunda o horoz öter.
525. Bu kuşların figanı Tanrı'nın kudretinin işaretidir.
526. Hiç bir şeye ihtiyaç duymayan Allah, bu üç nesne üstüne onu vekil kılmıştır.
527. İsrail bana böyle haber verdi ve "Bu meleği sana tanıtayım." dedi.
528. "Ey Nebi, bunu bil ki bu Arş'ın horozudur, eğer adını sorarsan o da Nikyabil'dir."
529. Arş'ın etrafındaki meleklerin her biri çevremi sardı.
530. Orda geçip onlara imam oldum ve tam iki rekât namaz kıldım.
531. Sağa sola selam verdiğimde yüceler yücesi yerden bana bir ses ulaştı.
532. O, "gel" diye durmadan beni çağıran sesi duyunca korkuyla ürpererek tereddüdün vermiş olduğu sarsıntıyla inledim.
533. Orda ne olduğunu görmek istediğim için aceleyle Refref'in üstüne bindim.
534. "Ey Muhammed gel" diye haykırarak beni çağıran bir melekti.
535. Bilinmeyen merhalelerde yerlerde bana kılavuzluk yapan o meleğin adı Fetyasil'di.
536. Her birisi bir türlü acayip olan yetmiş merhaleyi yetmiş kez geçtim.
537. O merhalelerin arası nurla dopdoluydu, şimdi her biri nasıldı dinle.
538. O sesi kulağım duyunca ayağımı nereye bastım bilemedim.
539. Arş üzerinde yürüdüğüm her adımım beş yüz yıllık yol kopardı.
540. Öyle yakınına ulaştım ki arada hiç nesne kalmamıştı.
541. Arada ne perde ne örtü kaldı, Allah'ı aşikâr olarak gördüm.
542. Cenab-ı Hakkı gözlerimle gördüm, Allah'ın nuru benim gözlerimin başka bir şeyi görmesini engelledi.
543. Kadir Allah gönül gözüne nur verince dünya gözü görmez olur.
544. Beni var eyleyen Sübhan'ımı, o Sultan'ımı gönül gözüyle gördüm.
545. Onu gördüğüm anda secde ettim ve bana o anda selamlar, hayır dualar ulaştı.
546. O Tanrı bana: "Ne dilersen söyle, şimdi sana istediğin her şeyi veririm." dedi.

547. “Ey temiz, günahsız insan sen benim sevgilim, dostumsun böyle olmakta devam etmen halinde vaat ettiklerimin hepsini yerine getiririm.” Dedi.
548. Ben de cüretkârlık göstererek derdimi Allah’a anlattım.
549. Ey Rabb’im senden istediğim ümmetimi bağışlamandır, dedim.
550. Sen cömertsin, ümmetimi bana bağışlayarak, lutfetmiş olursun.
551. Kullarına bol rahmet ve bol lütuf ver, dedim; O Halim yine lutfedip buyurdu.
552. “Kim benim dinimin kurallarına uyarsa, ona rahmetimi saçarım.” dedi.
553. “Ümmetinden ibadet ve zikir ile ömrünü geçirenler bana ulaşır.”
554. “Ölünceye kadar senin sünnetini terk etmeyen kişi senin ümmetindir.”
555. “Senin sünnetine uyanı benim farzımı yerine getireni cehennem ateşinde yakmam.”
556. “Sana uyan bana inanacaktır, sana uymayanlar şüphesiz ateşte yanacaktır.”
557. “Kim sana inanırsa o Cennet’te rahatça oturacaktır.”
558. “Kim sana Resul diye inanırsa Cennet’in nimetlerine o nail olur.”
559. “Kim beş vakit namazını daima kılırsa onun Cennet’te köşkleri daha yüksek olur.”
560. “Kim bana sürekli kulluk ederse, onun zor işlerini kolaylaştırırım.”
561. “O kula rızkı bile kolay veririm, dünyada onu mal ile nimetlendiririm.”
562. “Helal, temiz malları ile hacca gitsinler, ikinci şart olarak da zekat versinler.”
563. “Bir hayır yapsalar karşılığında on veririm ve daha ne isterse de ona ulaştırırım.”
564. “Malını benim yolumda harcasın, muhtaç olanı görüp esirgesin, korusun hak ettiğini görecektir.”
565. “Aç olan birinin karnını doyursun, çıplak bir garibe gömlek giydirdin.”
566. “Çıplak giydirene cennet giysisi ipekten olur ve gelip cennete başını taçlandırır.”
567. “Aç doyuranın karşılığı her neyden korkuyorsa ondan kurtulmak olur.”
568. “Elindeki varlığını veren ahiret korkusu ve azabını görmez.”
569. Ben, malı olmayanlar ne yapsın, dedim. “Onlar tespih etsinler.” dedi.
570. “Kim hayırlı bir işe niyet edip, benim olsa da ben de versem, derse...”

571. “Ben de ona karşılığını veririm, onlar ümmetinin ileri gelenleri olurlar.”
572. “Ümmetinin başındakiler şükredip gece gündüz dilleriyle beni zikretsinsinler.”
573. “Her sözünde benim adım anıp seni de aşkı ile severse söyledik veririm.”
574. “Ümmetseniz tam hürmet edip aşk ile salât ü selam deyin.”
575. “Kim bir kez sana salâvat verirse benim rahmetim ona ulaşır.”
576. “Sen kime şefaata edersen ben onu Cehennem’den azat ederim.”
577. “Benim varlığımdan ve birliğimden şüphe duymayana azat ederim.”
578. “Benim birliğimi kabul etsin, sıdkı bütün ve hayatı temiz olsun.”
579. “Rahmetimi onlara saçıp kusurlarını örterim.”
580. “Cömertliğimle cümlesinin suçlarını bağışlarım ki suçlu ve suçsuz olanlar bunu yapan kimdir bilemez.”
581. “Ben ümmetinin günahlarını bilirim ayıplarını görürüm ama gizlerim.”
582. “O günahları eğer sen bilseydin, sanma ki şefaata ederdin.”
583. “Ben Settarım bunları örterim, ümmetinin suçlu olanlarını sana bağışladım.”
584. “Ümmetinin suçlarını rahmete sayıp günahlarını bağışlarım.”
585. “Ey günahsız, temiz yaratılışlı insan ben bunlara rahmet ederim, Ey Mustafa sen gönlünü hoş tut endişelenme.”
586. Rabbülenam böyle dediğinde benim eksik işim tamamlandı.
587. İstedığıme ulaşınca dönüp yeniden Refref’in üstüne bindim.
588. Geri Sidretü’l-Münteha’ya avdet edince, Cebrail de beni görüp ayağa kalktı.
589. Gelip miracımı kutladı, “Ey Muhammed Cenneti de bir gör” dedi.
590. “Tanrı’nın ümmetine ne verdiğini gör” dedi ve elimi tutup benimle yürüdü.
591. Benimle bir zaman yürüdü ve bana nurdan bir kapı gösterdi.
592. Hakk’ın emriyle o kapı açılınca içeriden dışarıya bir nur saçıldı.
593. Oranın huri ve gılmanlarla dolu olduğunu gördüm ve onlar bana, “Ey yüce peygamber yaklaş” diye sesleniyorlardı.
594. “Cennet ehli de seni görsün” dediklerini duydum.

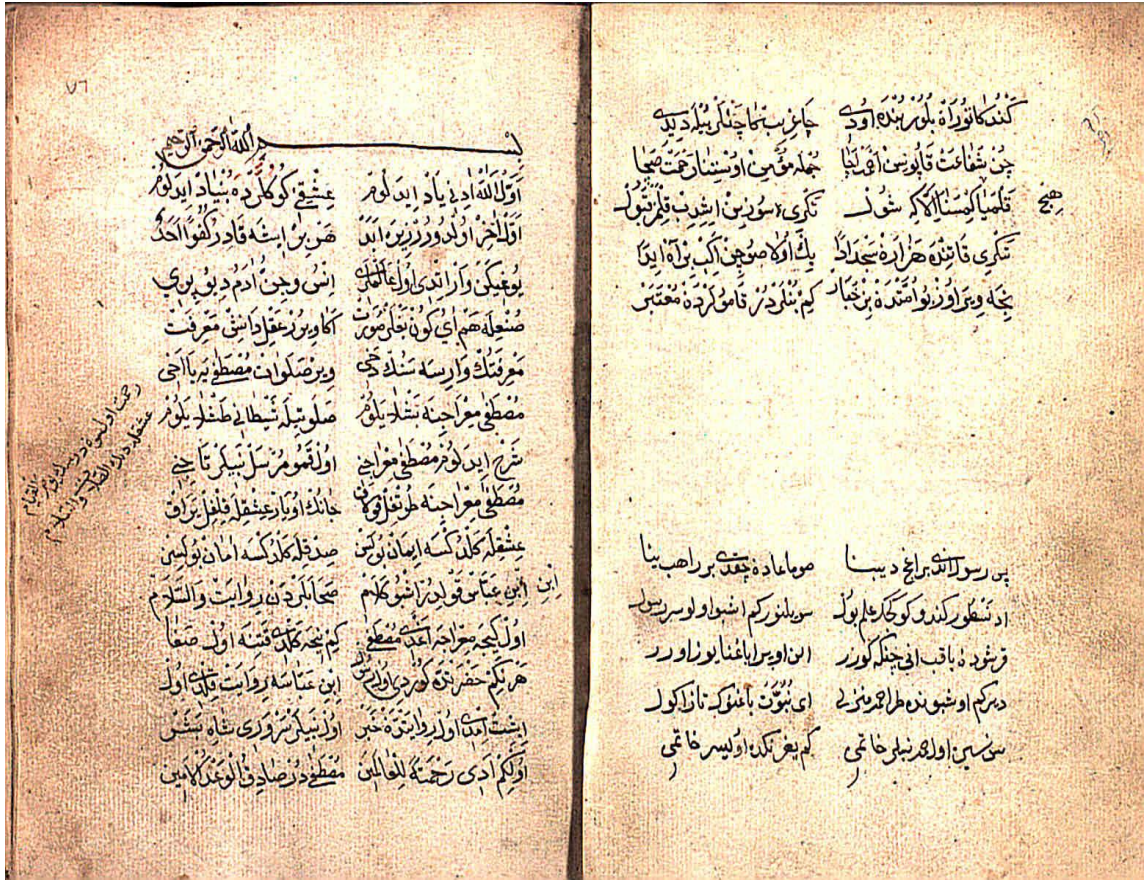
595. Cennet'e sağ ayağımı bastığımda, huriler gelip sağıma soluma toplandılar
596. Hurilerin hepsi beni ziyaret ettiler, onların yanından geçip ileri yürüdüm.
597. Cennet'in içinde yavaş yavaş köşkleri tek tek seyrederek yürüdüm.
598. İçinde ay yüzlü hurilerin dolu olduğu hepsi birbirinden yüksek köşk ve saraylar vardı.
599. Ay ve güneş ne demek binlerce ay ve güneş yüzlerinin nuruna hayran olurdu.
600. Bunların güzelliğini nasıl vafedeyim, bin vafından yalnızca birini dinle.
601. O hurilerden birisi parmağının bir tırnağını dünyaya gösterseydi...
602. Ay ve Güneşin ışığı yok olur, kâinat onun ışığıyla dolardı.
603. Başlarında taç sırtlarında ipekle kendilerine bakanın yüreğini eritirlerdi.
604. Her birisi yetmişer hulle giymiş çiftini beklerlerdi.
605. Ne zaman gelecek, diye özlemedirler, gözleri kara boyunları da kardan aktır.
606. Ey arkadaş saçı yedi yüz bukledir ve saçından dört bir yana misk ve anber kokusu saçılır.
607. Perverdigar her buklesinden yine kulluk eden bir huri yaratmıştır.
608. O hurilerin saçlarını kat kat alıp tarakla tararlardı.
609. Tarağı vurdukça etrafa anber kokuları saçılıp güneş yüzünün nuruna hayran olurdu.
610. Onların yüzleri benlerle süslenmişti sözleriye baldan şekerden tatlıydı.
611. (Sözünü) ölü işitse dirilir çünkü ab-ı hayatın yeri onun ağzının içidir.
612. Cennetin içi, o yüce sarayları süsleyen hurilerle dopdoludur.
613. Şimdi de o sarayların vasıflarını, nasıl yüce olduklarını dinle.
614. Allah'ın kulları için neler yarattığını gör ki taşları cevherden çamuru nurdandı.
615. Duvarında lal ve cevherler ışıldıyordu, altın gümüş gibi çeşit çeşit kıymetli taşlar vardı.
616. O duvarı, kendisine zeval olma Zülcelâl (Allah) kudretinden yaratmıştır.
617. Hiçbir usta böyle bir ev inşa etmemiş hiçbir işçi de böyle bir harç yoğurmamıştır.

618. Tanrı ona bir kez “ol” dedi o, tamam oldu ben sana onun vasıflarını nasıl anlatayım.
619. Yine adının tek olduğunu o bilir, cennete kimlerin gireceğini dinle.
620. Hak onu enbiya için yaratmıştır, Onun kudretinin yapabileceklerini bir düşün.
621. O kadir Cennet’in her bir kapısına kudretiyle bir satır yazmıştır.
622. Âlemlerin Rabbi, bu makam falan oğlu falanıdır, diye yazmış.
623. Her kim dünyada iyi işler yaparsa onun adı o köşkün kapısına yazılır.
624. Ondan aşağıda da hesaplayışla dört yüz derece olan köşkler vardır.
625. Şeyhler ve dervişler, yarın ordan girecekler ve meclislerde birlikte olacaklar.
626. Bunlar Tanrı’nın seçkin kullarıdır, ondan aşağıda ne var, dinle.
627. Ondan aşağıda müminlerin ak inciden köşkleri vardır.
628. Her bir köşk nur ile döşenmiştir müminsen Resul’e salavat getir.
629. Ona saygı göstereceksen sen de aşk ile essalatüvesselam, de.
630. İbni Abbas Peygamberin cenneti gördüğünü söyledi, dedi.
631. Girmedığım köşk, görmediğim yer kalmadı.
632. Cennette ne varsa bütün hepsini gördüm ve hepsini bir bir seyrettim.
633. Bütün köşkerin dört yanı bostandı, bunların da toprağı misk, otu safrandı.
634. Tanrı kendi özünden budağı lal, yaprağı inci olan birçok ağaç yaratmıştı.
635. Baş aşağı olan ağaçların yemişleri de dünyanın yemişlerine benzemiyordu.
636. Kökü Arş’ta olan o ağacın eteği bütün Cennet’i kaplamıştı.
637. Cennetin çatısı Arş’a kadardı, bu bilinmeyen bir şeydi ama ben açıkladım.
638. Hepsinden yüce, Cennet’i bir uçtan bir uca tutmuş olan bir ağaç gördüm.
639. Bütün budakları Cennet’in üstündeydi, yaprakları göğü süslemişti.
640. Budağının erişmediğı, gölgesinin düşmediğı yer kalmamıştı.
641. Ona Tuba ağacı derlermiş, her bir budağında farklı bir yemiş varmış.
642. Cennet ehli yemişinden yediğinde ebediyen doyar acıkmazmış.

643. Yemişi baldan, Şekerden tatlı olan o ağaç çok büyük ve heybetlidir.
644. O ağacın dibinden çıkan pınarın dört kolu Cennet'in içinden akar.
645. Dördü de dört renkli ve dört türlüdür, Şimdi onların ne olduğunu dinle.
646. O suların biri süt biri bal biri Şerbet biri de yumuşak, serin bir sudur.
647. Bal ile sütten damlayan iki damla her gün dünyaya yağmur gibi yağar.
648. Ondan her gün dünyaya dört bölük olup dört suya iki miskal iner.
649. Biri Nil'e biri Ceyhun'a biri Fırat'a biri de Seyhun'a iner.
650. O pınarın adı Tahur'dur ve yaz kış Cennet'in içinde akar.
651. Bütün köŐklerin yanından aktığı için Cennet ehlinin hepsi ondan içer.
652. Allah'ın Cennet'im dediği bu yerin özelliklerini sana nasıl ifade edeyim.
653. Cennetin özelliği dil ile anlatılmaz, onun vasıflarını ancak Allah bilir.
654. Bütün Cennetleri dolaŐtıktan sonra avdet ettiğimde 4.göğe kadar geldim.
655. Orda ay ve güneŐi snk bırakan nuruyla Beyt 'l- mamuru gördüm.
656. Parıltısı ay ve güneşten fazlaydı ve yanında sayısız melekler vardı.
657. Hepsi o evi ziyaret ediyordu bir bölüğü gidip biri geliyordu.
658. Evi salvatla tavaf ediyorlardı sen de salvat verip imanını ve yerini saęlamlaŐtır.
659. Sen de rahmetten umuyorsan aşk ile salvat getir.
660. Ben de gidip tavaf ettim ve birinci göğe kadar ulaştım.
661. Dünya gğne ulaştığımda ordan dünyada olup bitenlere baktım.
662. Oradan dünyaya baktığımda dünya bir haŐhaŐ tanesine benziyordu.
663. Yer ile göğün arasında gökten aşağı doğru akan bir ırmak vardır.
664. O ırmağı sana söyleyeyim Kur'an'ın içinde adı Selsebil'dir.
665. Ben o ırmağı da geçtim, yer, dediğimde yeryüzüne ulaştım
666. Cebrail de beraberimde bana yoldaş oldu sabah vaktinde ayrıldığım yerime ulaştım.
667. Cebrail sabah vaktinde Őafakla birlikte beni Mekke'ye götürüp yerime ulaŐtırdı.

668. Cebrail beni orda bırakıp gittiğinde yatağım hala sıcaktı.
669. İbriğim henüz doluydu, Hz.Ebubekir yalnız başına yanıma geldi.
670. Bütün bu olup bitenleri Hz.Ebubekir'e anlattığım sırada Ömer, Osman ve Ali de geldiler.
671. Dördü de "Ey Resul inandık, sözün gerçek anlattıklarının hepsi doğru" dediler.
672. Dostların bütün hepsi bir araya toplandıklarında, Ebu Cehl'-i lain geldi.
673. Ona da bu malum oldu ama o melun: "Dediklerinin hepsi yalan" dedi.
674. Ne türlü işaret istediye ona söyledim ama bu Cehl hiçbir zaman bana inanmadı.
675. "Yedi kat yeri göğü ayan beyan göstersen de kabul etmem" dedi.
676. "Bir gecede yedi kat göğü gezdim, diyorsun bu sözü nasıl kabul edeyim."
677. "Geldiğinde yatağını sıcak bulduğunu söylüyorsun bu akla sığmaz." dedi.

3.3. SÜLEYMANİYE NÜSHASI ORJİNAL METİN

عاشقون بر دخی اندک ادبه
این عیان دیدار کنی جهان
قرآوردی و روزی روزی
اولی که فلک میخسب نمازین
صفا و تری بر آردم اول زبان
کوردم اولدم درین ملک آرد
هر یک خاک اندک بر ستم
ایده اولد بوجاهه شده بشه
چون که کوردم بولوی قدم کنگ
نظاره بجه جبرائیل صوفیه
کو که برون در بک اولدی قایم
پیوی خدی رسول الله ایده
چون که اولد مری اولد سطرین
الله بوزید غمگینا کوی
پری شرفه و بر عین ایده

صحن

صحن اولد بر ای بر این حال
بوی حاله زین ووردی اولد
ایت نکا بوسری کم بی در
جبرائیل مشله بون آید نکا
معالیک کجس در با سوسری
و نه بیر بولوی در ایر سین
خو کجک روزی قلمه در نکا
سکا کتیب اولس در زیار اول
عشق کاسک بر اولد حق
یارد کوشده سنی اولادی
الله اولد سورد و کسین ایض
طور اولد فورما یا سوله بقلید
کوی سن جن بداره سوز
بیون د بلی سنی لجه اولدی
بیر و کوی فر شکره بیلدی
منظر اولس در ز جمل هین
طور یقاری دیک جبرائیل امین

چون اشدیم جبرائیله بوس
شکر برون الله درونم بوس
ایشتم امدی صلوه دخی بیلدی
طوری کلدر بر بلغمی ایله
صونتم اولدم طوری اولدم
جبرائیل بدارشتم کوردیم
دنیاطوره کور کور سوز کلمه
بوزید جی وار کورنیک بوس کلمه
اوخی کنی ستم سکا بوزید
اوچاغک حل سینه زیناچ بلس
قدر بیلد بر اولد سید و ریش
بجاسیلد او کومه قوری ایغ
ایک طوره چهره دخی جنادت
کندرسی کیدری بکا جبرائیل
نورده ایس ایسک دخی ایغ
اوچاغک فوج بوی آند فو قار
چونک اولد حله کورم اکومه
اقم دو ستم اولقدم او کومه
اممده کچی بوطن نلاری
نفس اولایم کیمس بولادی
چونک کیدی خاطر مهده بوخیا
امر قلمه بکا اولدم د و لیلار
استو که دخی و بزم یا صفا
خاطرک خوش ایکنک ایض
ایورک سین موتی مقصود
سن بوزید جیم دوسمین هدی
چونک الهده بوس سبب نایت
الکجه بر ایله اولون سافت
بنوم کجک بیلد اولد من منه
ایک ملک بینه اولدی زین منه

هر

هر پیوی ایله بوزید بوس
ایکسندم او کومه قوری بول
ایله دخی طلق کور من سیدی
ابن عباسه بوی اولد دیک
ابن سبت الله صول اولدی
جبرائیل میکال اولد سافت صول
صاع الله طوی شیف دی
قارنه صارو بوی اولد کورنیک
بوزید کوره کیشی جبراه اولد
اولمید اوچاغده اخیلار بوز
طوی کوی کور کوشده آتلیک
اولیک جلد بر افلک بیک
دینه مزجانه نفس غیب غوز
ضایحی مشکده ایدی فولایغ
کورد سات آدمه کور بوز
قارنه قارن کسه بکن کوری
ایله صانک بوی دوق بوشده
قور بوزی طاوس لاین جولا اولد
واند بید هر ایله باینه قنای
بوزرد و کتیه سکر دیک بوز
تر کینه حله طوی بقلید
رسولای کور جیک قارش وار
صوندی ایلی کیم بینه آرقا
کر جیکلیدی برلق اولد بینه
بینه لایینه خور هدی قنای
طوی بوی جبرائیل و ابان استخار
سوی کوبت جبرائیل اولد بای
اولان ایض مصطوف طوی مشی صاف
طوی و سیر کور کوشده بینه
مصطف اولد بوس کور کوشده

بن ایندم بولارم کوریدین
دردی بولارم عولارم واردم
خلارم بولارم حرامه واردم
بینه کوردم بنجاب طایفه
قاموره انورم عولارم واردم
بناجیله انورم کساریدی
کسردی کورم انورم بینه
بینه انورم بیدورم اولارم
دریم بولارم نیاده بیدورم
سوردم بولارم خلقل غیبین
دریاده خلوق غیبی ایدی سوردم
هرکه نیدرسته یارن انورم
ای بیخه ظلم اشکیه طایفه
ای بیخه کورم جانم شادیدی
ای بیخه کورم جانم بای ایدی

نجد بایم

نجد بایم طامونک صبیق
بیرجا موی تمامت کورم
طاموره عجم بولارم واردم
اول سیزلر فیه درم تده بولم
صاغده صولم نقار واردم
خیر اول صولم بولارم واردم
این رادمک دورم انورم
صاع نکاده جسته ولور نظر
صولر نکاجو کورم بولم
انقرم بولارم ایمن بولم
بیزورم که اولنگر حاسنه
موزلر اولنگر کورم بولم
عرض این کورم اولنگر
انقرم ماش کورم بولم
کاریمایه اکادمی کورم بولم

ادعایه اولنگر اوردی بولارم
ایریم اولر ساعت بیخی کورم
کوردم بیخی کورم انورم
صافیدر اولر کورم ایدی
بی قیاسی انورم کورم
سورم بیخی مشتک بولارم
کورم کورم قارم بولارم
بینه کورم صولوات انورم
دریم کورم اولر کورم
واریمجان حصر بولارم
امنگنه علمه قولر بولارم
اندر شفاعت بولارم
کورم انورم کورم بینه
خالصه در اولر کورم
بینه حصره براد کورم

ویدی انورم
بیرجا موی تمامت کورم
طاموره عجم بولارم واردم
اول سیزلر فیه درم تده بولم
صاغده صولم نقار واردم
خیر اول صولم بولارم واردم
این رادمک دورم انورم
صاع نکاده جسته ولور نظر
صولر نکاجو کورم بولم
انقرم بولارم ایمن بولم
بیزورم که اولنگر حاسنه
موزلر اولنگر کورم بولم
عرض این کورم اولنگر
انقرم ماش کورم بولم
کاریمایه اکادمی کورم بولم

فرشتری

فرشته سه جمله مغرب ایدی
کلر بولر بی زکات بولارم
جمله بی بی زیارت قلدیلر
قوتلر اولر بولم معراجیم
کوردلر کورم بی بی قانر
بولر بی قانر کورم بولارم
اول کورم اولر انورم
بورم شنه کورم انورم
کورم کورم بن حجابیم
ریم این اولر فرشته کورم
قرقباد نه بیخی بولارم
دکم ماشه کورم بیخی بولارم
هرز این نه بیخی بولارم
دکم بیخی بولارم
تسبیح دایم صلوات اولر

فرشته سه جمله مغرب ایدی
کلر بولر بی زکات بولارم
جمله بی بی زیارت قلدیلر
قوتلر اولر بولم معراجیم
کوردلر کورم بی بی قانر
بولر بی قانر کورم بولارم
اول کورم اولر انورم
بورم شنه کورم انورم
کورم کورم بن حجابیم
ریم این اولر فرشته کورم
قرقباد نه بیخی بولارم
دکم ماشه کورم بیخی بولارم
هرز این نه بیخی بولارم
دکم بیخی بولارم
تسبیح دایم صلوات اولر

اولاد او د پور د جدي

اولاد او د پور د جدي
پنجشنبه يك د فرين د كلكه د جدي
اولاد او د كورم بن و زولوفه
كوزندك نو پيگه لار كوك طلك
دوت باين فرشته طوشه دوت
بن ايندم نو پيگه لار كوك طلك
چوه ايندم نو پيگه لار كوك طلك
فارس كلكه ابي و لاره ابا
كوشش ب بوميله صومعه عالم
بوت كوشش ب بوميله صومعه عالم
قيا بوميله صومعه لار كوك طلك
اولاد فرشته طوشه دوت
دوت بوميله صومعه لار كوك طلك
ابا كوشش ب بوميله صومعه عالم
جمله هب سيمه مشغول بدي

اولاد او

اولاد او د پور د جدي
پنجشنبه يك د فرين د كلكه د جدي
اولاد او د كورم بن و زولوفه
كوزندك نو پيگه لار كوك طلك
دوت باين فرشته طوشه دوت
بن ايندم نو پيگه لار كوك طلك
چوه ايندم نو پيگه لار كوك طلك
فارس كلكه ابي و لاره ابا
كوشش ب بوميله صومعه عالم
بوت كوشش ب بوميله صومعه عالم
قيا بوميله صومعه لار كوك طلك
اولاد فرشته طوشه دوت
دوت بوميله صومعه لار كوك طلك
ابا كوشش ب بوميله صومعه عالم
جمله هب سيمه مشغول بدي

اولاد او د پور د جدي

از چنان مالهای حجه داران
بر خورشید عیسی ادرن وین
مالین بنوع بودم خرج ایلک
بر ایلک تاریخ صریح طبرستان
با چنان طوباد نرخله درین
آخ طبرستان عیسی اول اوله
کوز خدایین اخوت فرزندین
بندیم مال اولیایان نلسوه
هرگز اول خورشید عیسی ایلک
بنده خیر اینم آکا بلای
امتک سرور لری شکر ایلک
ذکر اید ادرن وین مدام
هرگز بر کوز صلووات وین
باشن کلام سن فلا سیق غفلت
شون لری اذاد فکم وارو عیسه

بجز این که در این کتاب
نویسیده است که در این
کتاب که در این کتاب
نویسیده است که در این

بزرگوارم بنم افراری اوله
رحمت ایلک اینا ایلک
فصلو سیدار ایلک علم سن
امتک کاکا صریح بن بیلوم
اولا کاهی سن اکر بیلک
ستون ایلک بن ستانم بولا
امتک یار قلین با غنم
رحمت ایدم بولون بولون
چی نکر بولک درین اول اوله
حاصل اول اوله حاجت دندیم
سینه العسیر حکم کبیر
کلای معراجم بکا بولون
کوه کک لری امتوک نا بولون
چی نکر بولم بولم بولون
حقوک امر بول اول اوله ایلک

صفحه یون در لکی اری اوله
عیسوی یون لری اری اوله
صوخلو صوخلو صوخلو
کوه روم عیسی پنهان تیلور
صفا عیسی غفلت قیلا بولک
سنک اولوه امتک سن کلک
صوخلو عیسی رحمت صاع غنم
کوه لوی خوش طون بولوه با مصطفی
تا تمام ایتم بنوم اول اوله تمام
رفیق اول سنه ایتم بنوم بنوم
بینه کوه جبال طون بولون اول اوله
با حید او عیسی بولک بولک
دولت اولی بولم بولون
بوق اول سنه ایتم بولک اول اوله
اچروده طشر بولون صا جلوه

کودم انه خود و غلامان
او چنان ایلک عیسی کوه بولون
صاع ایتم بنوم اول اوله
کلام زارت بنه کامو عیسی
او چنان ایلک خراما بولون
بزرگده اول اوله اول اوله
ترای کوه عیسی هرگز عیسی
نیجه سر خرام ایدم بولون
اول عیسی بولون بولون
اشک لره تاج ایلک عیسی
هرگز بولون بولون بولون
صریح صلا بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
هرگز بولون بولون بولون

بجز این که در این کتاب
نویسیده است که در این

اول عیسی بولون بولون
طرف اول اوله عیسی بولون
بکوه بولون بولون بولون
اول بولون بولون اول اوله
طبلود را و عیسی ایلک
بولون اول اوله اول اوله
طاشلوی کوه بولون بولون
انوره کوه عیسی بولون بولون
اول بولون بولون بولون
اوستاد اول بولون بولون
اول بولون بولون بولون
بینه اول بولون بولون بولون
ایلیا عیسی بولون بولون
هرگز بولون بولون بولون
لله اول اوله اول اوله

دولت بولون بولون بولون
بوری بولون بولون بولون
طبلود زاکده شکرده بولون
اب بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون
بولون بولون بولون بولون

هر که دنیا در او عمل شود
 دردی او که شد تو بدینه با بود
 دردی که شد او را در آن دنیا
 صلح عمل غفلت در دین بود
 مشایخ را که آنده کبر استند
 بن بریده بنم عشرت فلیس
 تا بر آن خانی و قالی و در بود
 ایشیت آنده اشفا دخی نرود
 از آنجوده که شکری و آنرا که
 مؤمن است رسوله و بر صلوات
 در بد او چای که در من سر سر
 کوهی قلدی که بن آکا بودم
 سیر ایدم بن ای هب بر برین
 طبعی مسک او در زعفرانی
 بود ای کمال اید برانی که هر
 باشی اشفا یعنی آنجا که
 جمله او چای قبله می آید
 عیاشه ایدم بوسوی محلی اید
 او چای طومر می قامر و دره اید
 بر اناج که در قامر سینه بود

اینها در حدیث است
 در حدیث آمده است
 در حدیث آمده است

اوچاق

اوچاق او شسته نام بود
 کوی بیرون شش آنک بیرون
 کوی کالما مش بود آن ایشید
 کوی کاسیده اولاد در شمش
 اکا طوبی انجای در کوی عشق
 دکنه بر بود آنه بر درین
 اوچاق اهل بیخنده بیبال
 اجعیان را آن طوبی بال
 پیشه بالده شکر ده طنبو در
 اولاد اناج ایکن خطم هستلور
 اولاد اناج در سینه چقر بریکار
 درت بخشی اوچاق ایچنده آقا
 در درت در تکدر در بود در
 ایشیت آمد آنه چکر در
 بر سوز در زرا او صوبک بری
 بر سخی بر بیسی اب رلال
 بالیده سوزده ایکی حمله طهار
 دنیا بر یعنی کوی صبره بغار
 هر که آنده ایکی مثقال نیایه
 در بولک اولوب این شهر
 بر سبیله ایسی بری چچی
 بر فرات بر بیسی سخی
 آکا طهار اولوب کاک کیم چقر
 نینی و آرا و چان ایچنده آقا
 قامر کوشک او را یاننده آقا
 ایچاق اهل قامر آنده ایچ
 یجه وصف ایدم آنک شعی کما
 چکر ایچاقم درین الله آکا
 اوله لیلک نخسه اید بیلک
 مکر آنک وصفین تلوی سبیلک

کور وین اوچاق لوی بن دونم
 در سخی قامر که دکان ایدم
 کور درم الله بن بیت المعوی
 ای و کوی مات ایدم آنک نور
 ای و کوی شعله بر آرزو آنک
 حیا بی یوق یاننده فر ششک
 قامر اولوی زلاک بود
 بری کینه بر بولک سینه کور
 صلواتیله طوفان ایدم اوی
 و بر صلوات سندی اوله اوقاب
 بن دخی طوفان ایدم کوشم
 بر سخی قامر که دکان ایدم
 چکر دنیا لولکه ایدم بیسه
 با قدم آنده دنیا نظر چینه
 اولاد آن نظر ایدم دنیا
 بکن بری شول بر خشی طایه
 کور که اشفا بر ازان وارد
 بر بیلک کور که اول سینه طومر
 ایدم اول بر سخی سکابیل
 قرآن ایچنده ایدم سلسبیل
 کیم بن اولاد اناجی دخی سینه
 جای دخی ارمیکم بر بولک
 خیل اول اول سبیلک
 صبح وقتیه ایدم بیورمه
 کلکچاق سبیلک کور دخی
 خیل اول بیورمه بر دخی
 کیمه خیل اول سبیلک
 دوشکوم صحن دخی ایچاق
 ایدم بوقم دخی طومر ایدم
 کلدی اوی کوی بکا یا کور

اینها در حدیث است
 در حدیث آمده است
 در حدیث آمده است

ابوبکر

ابوبکر سوز ایدم بواخرا
 کلده اولم عمر خفان عمل
 در دخی امتیاز سول دین
 سوز که کوی کک قامر اوله
 قامر رتگر برین اجعیان
 جیقر کلک اول ابو جحل لعین
 آکا دخی معلوم اولن بن شاه
 درین اوله مملووه در بولک سینه
 نر شاه صوغ سینه دینم
 بو جحل هر کز انا مازدی بکا
 دین بیدی قامت کوی بری
 کوی سوز سک بوقم افران ایدم
 بیجه افران ایدم ایشوسون
 بر بیکان بید قامت کوی کک
 یسه کله دوشکین ایدم بولک
 ایشوسوز عقله بیجه طوری کله

اینها در حدیث است
 در حدیث آمده است
 در حدیث آمده است

3.4. TOPKAPI NÜSHASI ORİJİNAL METİN

توش و ريد سكاروف بيبين • تدعا يورالكنه وكنه پان
 اك بومه او كوم برقه بيشله • قدر نندن رتشن في جليل
 نوردن ايدى كيدى ايلانك • بومله دولدو اچي بو دنيا نك
 چنك الله حجه و ارجي • اتچون اقد پدم چن قبي
 بن ايدم كاي صخره اوجاي • كويچي بودوني اتمه حجب
 او اوكلاي قلاغه تول عشا • قبول اولدي حاجتك بافتمه
 بكمه خاتون واردم باغوزم • لك ملايكه كورندي كوزم
 حيرت بولنده رتق و حيد • بري نه زم صويد بري كوتز
 اودن اولدوم كور حيرت • توشك او دونه يات اوج

ال

بچم لادن اعددم بچون • بچم بچم اقدم اولدوم
 شيله غايت توشن كندم • دوا اولدم كور حيرت
 جبرئيل ايدردن ستمه • نوبور كم تره كون حركا
 اديا ديتنك يلمه مصححي • چچك سله بندن و فدا
 جبرئيل جليله ديدم كور • كور نه سله اچكا حيرت
 چنك بن طوره ايدم ايدم • ايله بولمك اوستن ايدم
 قادم ايدم لك ركت نماز • ايدم بولمك ايدم نماز
 ايدم بولمك ايدم نماز • ايدم بولمك ايدم نماز
 كور ديتنك ايدم ايدم • ايدم بولمك ايدم نماز

جمله كاب بكال ووردن • فرشته صف بعلب درو لار
 جبرئيل ايدربك سورتار • بجا اوكت ورتك فرور
 يقسا اول نصرانوم ايدم • نكر نك و غالي در عيسى در
 انرايد ربا سرتن با رسول • الله برد رعييه موي كاوق
 حه او غلج و ارك نه اوق • اول در رسير و انا چنك
 جمله ابلين وكن دتدر • كومزي قول ديون صنددر
 صكره دب جبرئيل ايدم • بيرغ وار حنك جمله كا
 بند در سبك ركت قيل نما • بركايت سرك اي ني نماز
 سن بيشله اتمه باز غني • حنك چق در سن باغني

بن

بن دعا قادم بل امين دوي • حق تعالي حجاب ايدم
 قوشون بدم برملك كوردم • بو طبق ايند شيله باق وور
 اول طبق اوردم اوچ قدح • بري سورت بري سچ
 ست قدح صندم له كور • اچرم بر ذره دنده قاور
 جبرئيل ايدربا حيدك شوا • امك احرام اولدي طوا
 ذكر شج و قيب حقدم وكا • بچا پدن اوكا و كا
 ايدم اولدم جبرئيل قاور • او اوكلا اچرودن كدر
 ايدم بولمك ايدم حيرت • اچ قوي كوروم يا اسمعيل
 اول فرشته كلدي قوي بيا • توشن يك بله سله بچو سچا

کچدم کج کاکا قادم کزر • دمردن برمشن بي اول قار
 غورت در کج کاکا دي • بن دترم مصطفی شيله دي
 کج کاکا دسي فرشته چين • ندمک ساشي چا چين
 کچدم وچي کاکا قادم • بدم چنده کاکا زکر حق
 اول کوي دسي کيش دن پرتي • زاره دراوي کندوا کيش
 انده کوردم يوسف پيچيد • باق اوردي عالمه پورتوم
 الهوا وازدم سلام و ردم کاکا • در کادي عزت ايلدي بکا
 کچدم اول درويج کاکا دوقله • جبر تال وکيا سيلد شوقله
 اول کوي بقردن برمشن و لالا • انک دن نيت قوشن بي تو

اند

انده کوردم بر ملا پکي و لو • اونور بر کسي سينه قياوا
 الله بي برداي کولمش • حرم اولوب بدم شاد قياوا
 پدي بروکوک جملسي • لک بودا رسنده قامسي
 يوزيک فرشته چندار وار • جلسي امرن دوقمعا ور
 پيروح وارا وکند شيله در • ديم اول لوح استه نظر قياوا
 ساع بائند بواغاج پيشدي • يدقت بروکوي دويمشدي
 ندم بجا پدي بود قاري • قيلشدي تمامت کولاي
 نکوردم دنيايه کادي کلور • لک بودي رسنده در
 بن ايتدم کور لويج پيل • ايتدي بود رجال لويج پيل

تا

واقه

بن سلام و بدم سلام لادي • بکاداسي هر کز نظر قادي
 چناب کوردم بوزن قور قچما • ميستند دتور کلي تنم
 خطاب کلد شوق ساعت با تريا • ال نيتک ساهين کرام قيل
 دک در کمال نيتک ساهين • کم اوکس چها وود بدن مين
 فضا شافتدن کن اويدک • کور ولسين لوح محفوظه
 ندن صحر سلام لادي بيم • ددوم فدا اولون سکا چمه
 عيله بقد مسابن سکا • جالچيون شفاعت ايله بکا
 شعوم وار بيم بولو جاله • ودم کسنگ احلي کله
 حاضر اوليم بن سينه انک • امرون بيمش اولام اول چنک

بن

بن ايتدم بون لوح دريا غلجا • ايتدم ايديم سکا ايتدم باک
 الله دم صفي يارد لي • ذريتن دن سيده در دلي
 نک انک بلندن و بر بدي • اشبو لوح اوستيد د رانک دي
 بولو حده در جلمينک دلي • اول انجلا با بود عمر پي
 هر چنک عورت غلان غمز • اول انجده هر يراق پتور
 او غلان بونيو چک بيق اولو • رزوقه عراند ياز لور
 چنک عيرنک کورجل رر • اول بيرق اولور اوکمه تر
 چون بجم اول بيرق کوردم • نکشدر کونک اوغلي يلرم
 کوردم فرشاردن اکا • با محمد ايتت ندرم سکا

دشر لوانك جانن الملقعا • قويندن نافي باد قلقلعا
 مؤمن ساع يا نندن وارنو • كافر اسول يانندن وارنو
 سول المله لورم موينارك • سول المله لورم موينارك
 مؤمنارك ايلدورم جنت • كافر لوانك جهنم
 بن ايدم سني اورين جانن • هج قانورين اي نيجا ساعا
 دويجا سولاري قانمورن • بويلد لور د نيايدوكله بن
 اي نيجا سولاري قانمورن • چقاروك جانن المسم سوز
 اي نيجا سولاري قانمورن • مهي اخريشما نايك يدي

برون

بون بون جماله بين دورم • كلويدون بوع فوشرم
 اكيچون دينا اغلر كوزم • بو غيوت كوزم كلير يونم
 بياورم كن دي اوليسم • كندو جانم كندم اليسم
 باق الله قالسدر جاودن • اندن ازك كل من علم فلان
 عر ايلدن بون ايشتم كروا • چدم اندن دردم دوي اولو
 ينه كوزم او شريك بيكت • كلوردر ايدم بريكت
 يوز رحوپ سانبين ايدي • بر عيسي بري نيجا يدي
 كورج كر سلام ورم اناسا • حليك ايدر يوز برين يوز
 مرجانك در دوي سلطانم • سني كوردك ترلند جانم

چدم اندن ينه كوزم مملك • محراب اغلري قاو زهلاك
 نظريته فوردور كر لوي • ساعشي يوق نيجا بدرك
 لك مخلوقده نفس ياردي • ساعشجه انك كوزي ورم
 بر كسي قومشار وندن البته • و تر اول كسيتك او شنه
 كند و ايله هيبته او تور • هي حساب دياتار قشودر
 بو عظه اله بن كوزم اني • هيبتدن توممه دتد بني
 لوان كندي بكمك بركت • نوزمك ددي بي بركت
 چنك مقام باشدن اولدرا • دوقد دي چدي بي چيول
 بن ورم كوزم بوجا بركت • در طونك مالك دنياسيد

طولوك

طولوك استنه سلطان تو • يد طامو احكامه قرواندر
 بن ايدم ايت هيبته همن • حشمله جا كوزي بقون
 جبريل ايدر باملك تران • هيبته بق خيال نيه سن
 اخ بود سجانك اميد • حق بني بوع شفيع ورم
 عزت يالهك بلاسن شفاعت • بوقه قانك محمود شالان
 اندن صكرتيد اول شحق • بلدم در يار سول الله تدمكا
 هر دن در اولك قلد چيوا • هموريد فرشتد بر قوا
 درم بون قيودر يا خردار • دي نيد كير سيد اهل نادر
 طولوك قيوسيد رايحد • سندن اول فامار شفاعت

دکده بر شهر و دینش بیکتم • مشرک چون بخشش قادر
 دکده قصرک بخشش بیکتم • ایچی ده نوایش فرعون وار
 دکده بخشش بیکه ریوتکا • کافر چون بخشش ایچلب
 اولالت بیکه اولکوردم هر یوز • شیکه آتی زردی و پیدن
 یولین و ارضین حاجی ارجلیپ • انکله قیاسی ارن عذاب
 اشدا مده و انکله اوز قافی • بش یولین بولدر اراقای
 یوقولاندینه آچیلور • بد طامواندک بکامل اولور
 اندکوردم بربلک عورتک • ایچکدن صشاردی ایتدی
 ایچکله اوچندن فرغیچما • سدرین داریله قان آقار

بدن اچر و دریدی چوا • کافر اندک سید رهوا
 و دم اچقیل قیوسین کوریم • نجید در صفتی بیایم
 در مالک اچد ما موطن • کوردم اند نوار ساقامین
 چون قیودن اچر اولدیم • یوقت بر دین کوردیم ای یا
 بخشش بیکه کوردیم یار ایدن • پرو کوی تتر در هیتیدن
 بر اجمه و اول صودل چکنی • هلاک اولوشلایا عتیب
 بخشش بیکه کوردیم قیوتکا • هلاک اولور بیدم ایدن
 هر بر دککتا برین ده • نقش بیکه هر کوردیم فرغیچما
 اول شهر لوقی و ایدن اوی • ایچند در نوعه ب پنهان ای

دکده

اول اچیدن بیلر کوردیم یاپین • هر بر تک اخزینا یار یاپین
 و دم ک نلید حیف اولد • ک بو قده بیجا عذاب بلور
 و دینلور ازلری اوسته • چتر لور اولسکین دینته
 اولوچون بللری قظر ایدی • باقی تن جاسی هر یادی
 اندکوردم بربلک عورتلری • اولدوشوب یار اولدی
 صورتلری اولدوشم دینار • اولدوشم دینار کونار پینار
 و دم بیلر دینده نیلر لاک • ک بو قده رند عذاب کور
 و دینلر بر دین اولورین • یاد کینه کتر دین یوزین
 ازلری سوزنی دوغاردی • ایچکده زقا بودن کتر دین

بن ایدم دنیا ده یاریندی یار • و دی بیلر کورنی ستر
 خجاستک عیالری وار دین • ائی غویب دایق ایلر دین
 بند کوردیم بربلک عورتلری • هر بر بی بر در لوقیا اولدی
 بیلر بغلشارا لمرین • اکسندن چکر لور دینلرین
 زبایلر دینلر کوردی • باش انا بیلر کوردی
 و دم بیلر دین لور ای عیب • ک بو قده رچکر قهر عذاب
 و دی بیلر غوسور دین • کوی معنی چار اولدی
 یتر کوردیم بربلک عورتلری • قافی عذاب ایدر دین ایلر
 جاسی بیلر تک قظر ایدی • باقی تن جاسی هر یادی

دکده

بن آیدم دنیا ده نبارتند یارو • دردی نبارتند لوی ستد لمر
 جاستک عیال لری واردی • اخی سوب دایق لمر دردی
 سینه کوردم بربلک حورتلوی • هر بری بی برد بوی اوزاری
 زخیر بعل شارا لمرین • استندن چکر لود دیالین
 زبایلد بایوزن کسردی • باش اشفا بیلوی ساردی
 ودم نبارتند لود چ عجب • کربوقدر چکر لوقتی صذب
 ودری نبارتند غوغور لودی • کی معنی چار لار لودی
 سینه کوردم بربلک عورتلوی • قاتی عذاب د لودی آلتی
 جاسی بلبلک قط لودی • باقی تن جملی عریانی دی

لا

اودا چند نبار کوردم یالین • هر برتیک اغزن داینا ریا لین
 ودم نبارتند چ نقال لاد • کم بودد بجای عذاب بای لاد
 ودم نبارتند لوی اوستنه • چتر لود لری کین دستنه
 انوی کچون بلبوی قط لودی • باقی تن جاسی عریانی دی
 اندوردم بربلک حورتلوی • اودا دوشوب بیار لودی
 صورتلوی اودا دستند ریتار • اودا چند جنار کویا ریتار
 ودم نبارتند سینه تیل لاد • کربوقدر سینه عذاب لودی
 ودم نبارتند لودی اوز لری • یاد کشته کوردی یوز لری
 از لری سوزنی دو تار لودی • بچاکند زها بودن کور لودی

چکر کوردم بربلک عجب • باش بربلک دو کوره کور لودی
 هر بربلک عورتلوی لودی • قلات چان اچار د لودی
 هر بربلک عورتلوی لودی • فر لودا و تر حر و ر کب
 کور لودی بربلک یان • اشوسوم کربلک رضی لان
 قله قاری چند نبار لودی • کربچهار اشکا وه کل لودی
 تان لود وود وود بربلک • مفر عیلا باشا اوره اومه
 ودم نبارتند لودی عجب • کربوقدر چکر لوقتی عذاب
 ودری نبارتند لودی عجب • وپر لود وود عجب بربلک
 خان حاجت پیور لودی • حرم جلاله عجب بربلک

انکچون

جاستک بربلک بربلک لودی • مسی بربلک بربلک لودی
 قنلور دایلم بمعراجی • ذکر سینه قله لودی
 کور لودی بربلک کور لودی • موسی بربلک بربلک لودی
 بربلک کور لودی بربلک • فرق الما بربلک لودی
 بربلک کور لودی بربلک • جلی بربلک بربلک لودی
 راجیدی اول بربلک لودی • تمش بربلک لودی تمامت لودی
 دکه قند بربلک بربلک • دکه باشد بربلک بربلک لودی
 دکه بربلک بربلک بربلک • دکه بربلک بربلک لودی
 بربلک بربلک بربلک بربلک • قدر الله دین او کابا

دکه تجردن تیش ملائیک • باد اول خالق بلاشربیک
 اول ملائیکت اوید بعالین • بدج کونک آدر عالین
 کچدم اندن کوردم بر تو • ساج سقا جیسی بلرغا
 بن دم بوکدر یا جبرئیل • دد بودرد دک برهم جلیل
 ز بر جندند انک منبری • او نور او سنج اول الله یاری
 بنومیلده کورشدی صورده • چیدماندن دک یویو لوم
 بد دک کوردم انک دینلیک • الله یاورم کرا انک کلک
 اجند فرشتار او وودر • اول دکرا انلا دک و زنده کور
 د زارینه دکن کوشار صیا • صاعته یوق اولی کرم صیا

ایقاری

ایقاری اشغافوشده آدی • هم بشاری یوقوا عشقده یوی
 کم جیسی تیش عشق اولدی • اولوندن پروک کاشغالی
 آدم انلا فونین اشغایدی • جلیسنگ او ذری صیایدی
 کچدم اندن بنه کوردم بر تو • شرح ایدیم عشقله سیز دکرا
 اول دکرا کله صافی زورن آدی • قیر شرح همه درد دن آدی
 اند داغ چوقدی و شکر • اولودرا انلا وک کرفا یو
 بقزدی کسی صلاحا • کچدم اندن یوم اورد بر دعا
 بر داغ کوردم صا بر سادک • اول داغ تمام دنیا جده سادک
 اول داغ کوردم بر قشاج • مهاد راغابیک آدی حاج

بیشار انک بیرغ • ییوخ • میک صبر اوی تمامت بیرغ
 تیش بیگ انک دانی بودت • اشغامد بیرغ دانی تجده
 بر و لوک محابوق بر دانی • کرم پییدد و بر ایلد جمانین
 سندا عاج دیندن او قور • کند بر کجیر یال ایچقار
 چیتخا جیمین سادک • هر یکندن دو کلن یوریک
 اول ملائیکلرکین سیک • صلواتنردن کن دکرا
 هر یزدن بر فرشته یاردر • حق تعالی نلواندن درددر
 صلواتن برادریسه بر تو • اول اعجد جلیسنگ حاشو
 هر برسی بر بندده او نور • دون کن خوش صلواتنردر

بغشاریک

بغشاریک مزو فی محمده • اتمیک قوی اول صلواته
 جبرئیلک درغ آغ دی • اندن اسرا داسی کج یوی
 حیرتیل اول آغ دیند قور • آدی رفق بجا و کرم یوی
 بند کرمی او شنه کرم یور • بمیلده یولده کج ایدر
 بکری دی سوز لر باله یغا • کیدر یکن اغردم بر اوعا
 بر ارمق ک باشین اشغور • قطر دک قنده ییدی دیکر
 انسنده بر صا ک در صقم • انک لاین اول صیا و وسیتد
 ساع الندانده بر مزله اول • صلواتن بر کیدر اول
 قشوا اول یوی اچردر تر • بر کرمی دنیا یید ادر تارین

هر کوی کورسین کو کدن آنو • بول برن میکائیل بر سین
 یند بیور جمله ساشین آنک • شباه ستار امین اول جاک
 اول اریق کنارند فرشتانو • صف صف درمشد بالار
 درمشد جاجوکی صافله • چدم اندن اغردم بر افله
 عرش ادبی ارفک دنج • یدردن اشعاد را یاغ
 هم صورن اغزل دتمش درر • صور حد دنیا جایتش درر
 دلکار جو خد هم والسلام • دنیا حلقه اشغند تمام
 نظر یتدم بچایک عرشه • بقهدی کوزم آنک فرشته
 تمش بیک ککر بو عرشه بیل • دکنند اصلود بر فدی بیل

آیند

آشدر آمد هفتد بالک عین • کم بسین تکرتک عظیم
 بدفت بر د کوی کورسین • بر قند بک اجنه مغین
 بر جاک هند شباهم دک او • بیک دم بر بند بک او
 آشدر مد کیک نه د اولدی • بر د قوا ندلم عرش اعظیم
 یند عرشک ساعیند او پشا • بر فرشته کوردم بلور دقتا
 کور دمی فردن دج دی عقی • بو یین یشل قندی اذق
 چنک دنک کی تختدل بکر • اول فرشته ک قدن لچار
 بر برندا ور اول قاتلین • چاغوبن او تور بکر ادین
 دکر سنج ایلر هم چاغور • نینر سزورک دیب قورور

کا

اورودنک بکر یا اناک الکر • نماز قیاموب الله دکر یا کوز
 دن بچو غنده چاغر یند • فالخرین اور زبو برینه
 ورودنک در قاتک دن نما • طاعت ایلک تکرمه نین
 دن نماز آخرت یار اغدر • کور جینک اول سنج اغدر
 صحایقین اولیر کینه او تر • بد قات پیا و فی پینار
 در ککوک ای عبادت سینی • قلوک عبادت تکرمه یا آس
 نینر سزاورودنک او بانک • اودن اولک تکرمه یا آس
 بو اوج نسنده اشته انجایی • موکل باشدر اول و هاب
 عرش حور زدر اشوب او بیل • مومنان بچون بر تمش اف جلیل

حول

حول عرشه چقدر فرشتار • جلیجکی برود در سیر
 کچدم لاله بن اولدم امام • ایل رکت بن قادم تمام
 سفاصول چون سلام وزدم • فوق العالان بکارن ازر
 زچکر رف بدم بینه • کد کده او غرم چاغر یند
 بر فرشته امش بک چاغر • یا محمد دیوبین قیورور
 اول فرشتک قناری بنبیل • جابله دیوبیلده اولد دلیله
 تمش کچدم تمش بیک عجب • کوردم الله دینارن بی عجب
 هر جاک بدن جیابک ارفایی • تمش بیک بلق بول در ارفایی
 چنک چقدم اول قورودنک • اون ارشد یا محمد کلیر

اول و اراشد جك قلاغوم • بش يوز ياق يولده ادم
 شيله يقين و ادم ك زنده • دج شنه قالد يرمز د
 نبرد قلدار د نه حجاب • كوز دم الله ديد زني نجما
 عيان اولد فرشمه حور حيد • كوز مر اولد كوز لم بومق
 دنيا كوز د و تاو بن كوز لور • قادر تكم جان كزنده نور
 جان كز يول كوز دم اول سنج • اول بني وار ايلين سلف
 چنك سجد قلدن اند شاست • هم با اند ارشد نجيات
 الله ايتدي با صحر كوز اناك • حاصل اولد ايتد و ملك
 ندر لسك د چل دين بجا • و رسم دلد و عوكي سكا

من

بن ايدم كين درم اقمه • ير لعلم بود رسندن حجة
 ددر هر كره تارساش طوي • ايتار ايدم بن اكار حتمي
 هم اولد كفي سنك و لامتك • كوز لولجا ارك ايتما سنك
 سنك د تر سابعم فرضي • حرام ايدم اولد و لا حتمي
 هر كره كله سكا ايمان كوز • اول كك چمعا كوز توه
 هر كره سكا امانا الرسول د با • اجمك بختلرني اول يا
 هر كره ش وقت نماز ديم قلا • بچق اچر كك ايتك ايتك
 هر كره ايليا قلق مدام • داج يكر كك ايتك ايتك
 مال لر ايتجا خراج و را • ايتك شرم بود در كاه و را

پرخبر ادين بر نه اون ورم • اچوق اچر اكا حلد كوزم
 هر كره قلدن اچ دوزيه • يا بر يا نجعا ملبوس و ر
 بالحق دوزدن حله و تاج • روز قلم بن اكار حريد باج
 اچ دوز بن كن عوض ورم • هر دن تهر فرسه قورم
 بن ايدم اولمينا نلسون • ددرم خيرا شديت ايلسون
 هر كره اول خيوت ايلسا • بيم داج اولسيدي ورم دكا
 خير ورم بن اكار بري • انل اولد اومتوك سروي
 اتمك سروي ايليا شوليا • دبلوي دون كوز دكر ايليا
 هر كره برك صوات و رسكا • طو او دين حرام ايليه اكا

هر كره

هر كره سن فلان شفاعت • بن قلام اول قول جودن داد
 شيلور د قلمك وار لغيا • شك كوز سابعم برك كسا
 بيم بركم كوز د افرار • صاوت و روه سكا داج ابار
 رحمت انا د بولاش ايليم • عيباوتين بوز لر سيه ارميم
 فضلو اصيله ير لغام جلمين • سچا و سچسركدر ايليين
 هم سكا بلدن ميم بن سچلرين • بزي ريد فاش اتميم شلورين
 اتمك كاهن بيليدك • ضمنا كره شفاعت قلايدك
 بن ستارم جلمسين تر ليم • حتمله اتمكي طيلارم
 حاصل اولد حاجتم چون • رنجين ستميه ايزم

چي تايلم دوئين بوردې • يا محمد جنت كورگيل ددي
 اول ارادن رفره نكروا • بي كور د جبريل درد اولدا
 برتو كس تردي صاف نورد • پروكوك د ويديد ر نورد
 امر اولد فر شومه قوچلو • اچرودن د سرده نور سلو
 ليم الله ديو كرم جنت • استيد امد و صوفي كوچا تيه
 كرم اچق اچنه من كرم • گنگن گنگا فوج ايدرم
 بر نردن بوجد رگن كرم • حور و ارواچر اولم بوزي
 ندا ايدرم هدران شمس شو • بوزونيك قند حيرن زار
 اول حور ردن بر ي بوعين • كس تردي بود نيايد در نعين

بوزونيك نور نردن اي پشا • ايدن اولدي جهان بشدان
 برغيته لايق اولاشنلري • طر اچر كور نوردي فنلري
 هر بر ي تمش قه حله كيار • هر بر ي جفا و چفته كيار
 هر بونيك تمش باك ساچ وار • مسك غنبر درت ياننه نور ساچ
 هر بك ساچ ارنه پروردگار • بر حور بر تمش قولق ايدار
 هر بلوگين بر حور طيقلا • دو تو بوي تر تر تر اغيلا
 بگريه بومش در بوزلي • حجيل ايلر كوكدي يلدر ي
 هر سوزي اولوي نوردي • ات حيات انارك اغري اي
 سقلا ري دو بد دور لاله • اچقنلري كالجك ساچ قاله

اول سايلر و صفيقن نيكيله • بخاكي نقدور ريل كيله
 كوكدي بلدر رولون داج بجا • بوزنيك سري واردر ليدنجا
 دشارين نقدرا الله يسه • نجاويم صيفقي گلدر له
 التون نهن يا اوله جوامر • دورن بلوق اور پيرورنور
 كسه انك تياچون رمنش • كسه ايلين سري كورمنش
 هر سري اچند بوزنيك نك • زبرجد دن قتلري كلور دله
 انيا اچون بر نكدر ارف • اول كرم اولد رجم اول غني
 هر سري نوبسند برض قار • فلان وغي فلانك در بوض
 كشار وارندن اشغا • ساغشلا در بوزنيك قوچن

[The text in this block is almost entirely illegible due to extreme darkening and fading.]

دالغفار حال علی بن ربیع • دین یلند قوی او سعمر ربی
 عثمان بن مصطفیٰ نید و نسا • لادک اول ابو بکر صدق
 صدق اول مصطفیٰ نید و نسا • کما کما تر حوج چاب دین دار
 بترق ایلد بزوک مصطفیٰ نید • کما کما تر حوج چاب دین دار
 هر کس من بزین دعا یلدا کما • رحمت ایشون الله لطیفدن

این نوشتن ناما ندر یادگا • من نما این نما ندر یادگا
کتاب الملوک و املاک
طریق من الملوک و املاک

نوراحی لغات و در مجوز قافیه از خود

دالغفار حال علی بن ربیع • دین یلند قوی او سعمر ربی
 عثمان بن مصطفیٰ نید و نسا • لادک اول ابو بکر صدق
 صدق اول مصطفیٰ نید و نسا • کما کما تر حوج چاب دین دار
 بترق ایلد بزوک مصطفیٰ نید • کما کما تر حوج چاب دین دار
 هر کس من بزین دعا یلدا کما • رحمت ایشون الله لطیفدن

دالغفار

SON SÖZ

Süleymaniye Kütüphanesi Laleli bölümü 3756 numaralı yazmanın76a-98b sahifeleri arasında yer alan Mi'raciye harekeli nesih ile yazılmıştır. 677 beyitlik bu eserin nazım şekli mesnevidir. Tek bir vezin kullanılması, kafiye ve veznine çok fazla ihtimam gösterilmemesi, klasik mesnevi tertibinden daha uzak ve dilinin sade olması hasebiyle Halk tipi mesnevi türüne dâhil edebiliriz. Allah adının methi ve tevhid bölümüyle başlayan Mi'raciye'nin; İslamın beş şartı, cehennem ve cennet ehli hakkında verdiği bilgileri göz önünde bulundurarak halkı dini konularda eğitmek amacıyla yazılmış didaktik bir eserdir diyebiliriz. Telif tarihi hakkında kesin bir bilgimiz olmamasına rağmen içerisinde geçen eski Türkçe kelimeler ve imlası bakımından 15.yy a ait olduğunu tahmin ediyoruz. Hasibe Mazıoğlu o dönemde yazılmış bu tür dini halk tipi mesnevilerin Süleyman Çelebi'nin Mevlid'ine zemin hazırladığını belirtir. Buna dayanarak namenin Eski Türk Edebiyatının Anadolu sahasına verilen belli başlı eserler için bir yapı taşı mahiyetinde olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca imlası bakımından hem Eski Türkçe hem de günümüz Türkçesine yakın kelime ve ekleri bir arada bulundurması bakımından Türkçe'nin tarihi için de önemli olduğunu sanıyoruz.

SÖZLÜK-İNDEKS

	A
āb-1 ḥayvān	(F) içene ebedi hayat bağışlayan efsanevi su, ā. 611b
āb-1 zemzem	(A) zemzem kuyusunun suyu ā.+ e 61a
āb-1 zülāl	serin ve yumuşak su ā. 646b
ābdest al-	(A) namaz vesaire için din icabına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve âşık kemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa mesh etme ā.- dı 64a
ac	aç, tok olmayan a. 567a a.+ uñ 565a
‘ ac	(A) fildişi ‘ a.+ a 443b
‘ acāb	→ ‘ aceb ‘ a. 536b
‘ acāyib	(A) çok tuhaf şey, anlaşılmaz ‘ a. 216b, 382a ‘ a.+ ler 175a
‘ aceb	(A) acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey ‘ a.187a, 222a, 348a, 371a, 378a, 430a
‘ aceble-	(A) hayrete düşmek, şaşırmak ‘ a.- düm222a
acıqma-	yemek yeme gereksinimi duymamak a.- yalar642b
‘ acīb	(A) tuhaf

	‘ a. 432a
aç-	bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak, açmak
	a. 169b
	a.- alum149b
	a.- ar 448a, 512b
	a.- dı 314a, 315a
	a.- dılar 172b
	a.- ğıl 313a
açıl-	kapalı durumdan kurtulmak,
	a.- ur 335a, 592a
adam	→ ādem
	a.+ a 69a
ādem	(A) insanoğlu, ādem
	a. 3b, 229a, 388b, 506b
	ā.+ üñ 181a
Ādem	(A) İlk peygamber, ilk insan
	Ā. 406b, 408b, 456a
	Ā.+ e 404b, 406a
	Ā.+ üñ 400a, 409a
Ādem-i şāfi	(A) günahsız, temiz yaratılışlı Hz. Ādem
	Ā. 399b
	Ā.+ yi 248a
ad	ad, isim
	a.+ ı 15a, 166b, 194a, 202a, 249b, 412a, 421b, 422a, 434a,
	441a, 441b, 460b, 473b, 528b, 619a, 623b, 650a
	a.+ dur 216a, 483b, 535a, 664b
	a.+ ın 177b, 193b, 201b, 215b, 433b
	a.+ ina16a
	a.+ ını 1a, 164b

	a.+ ların513b
	a.+ um245a
	a.+ umı573a
adım	yürümek için yapılan ayak atışlarından her biri, a.+ ı 92b, 471b a.+ um 539a ağ → aķ a. 510b, 627b
ağ-	çıkmaq, yükselmek a.-dı12a,17b a.- dum163b
ağaç	meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki a. 226a, 462a, 471a, 638a, 643b, 644a a.+ da 250b, 251b a.+ inuñ 636a a.+ ları 635b
ağırla-	konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını, gereksinimini sağlamak, ikram etmek, izaz etmek a.- dı 496a
ağla-	üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek a.-r 277a, 398b, 403a a.-duğı (ağladığı) 409a a.-mağı (ağlaması, ağlamaklığı) 407a
ağı	ağı, zehir a. 318a
ağılu	ağılı, zehirli a. 325b

ağız	yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ. a.+ı 436b, 611b a.+ında 437a a.+ından 368b
āh	feryat, ah ā. 393b
‘ahde vefā kıl-	verilen söze, edilen yemine uyma, sadık olma ‘a.- uram 547b
āhen	(F) demir ā. 193a
aḥı:	bir kimsenin sevdiği, en yakını, arkadaş, dost a. 5b, 75b, 97a, 100b, 302a, 431a, 472b, 493a, 514b
āḥır	son, sonraki, en sonra, ā. 2a
āḥıret	öbür dünya, öteki dünya ā. 141b 361b 568a ā.+de520a
Aḥmed	methedilmiş olan, Hz. Muhammed A.+e241a, 469b
aḥ	beyaz a. 65b, 605b
aḥ-	sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek a.- ar 339b, 402b, 644b, 650b, 651a
aḥca	→ aḥça a.+ sını 374b
aḥça	akçe, para

	a.+ lar 373a
‘ākıbet	(A) nihayet, son ‘ā. 273b, 381b
‘ākıl	(A) akıllı kimse ‘ā. 165a, 365b
‘aql	(A) akıl, us ‘a. 4b ‘a.+a 677b ‘a.+uñ 84a ‘a.+ıyla 227b
‘aqlı git-	şaşırmak, korkmak ‘a.-der 293b
‘akreb	(A) zehirli ve tehlikeli hayvancık ‘a. 367a
‘alem	(A) bayrak sancak ‘a.22a
‘ālem	(A) dünya, cihan ‘ā. 22b ‘ā.+leri 3a
‘aleyke	(A) senin üzerine ‘a. 283b
‘Ali	(A) Ebu Talib’in oğlu, peygamberimizin amcazadesi ve damadı, dördüncü halife ‘A. 670b
alay	arka a.+ında 74a
alda-	aldatmak a.- dı112a
al-	almak, kabul etmek

	a.- dı 60b, 283b
	a.- dı (ābdest) 64a
	a.- dım 49a
	a.- dum (‘ ibret) 279b
	a.- ıcı (cān alan) 231b
	a.- ub (alarak, alıp) 274a, 492a
	a.- ur 265b, 484a
	a.- uram 261a, 262a, 262b, 271b
	a.- uram (‘ ibret) 275b
	a.- urlar 258a
	a.- ursın 266b, 267a
Allāh	(A) Tanrı, Rab, Yaradan, Mevla A. 1a, 526a, 541b, 543b, 652a, 652b A.+ a 47b, 178a A.+ dan 60a, 106a A.+ uñ 36b, 41a, 217a
alın	yüzün üst kısmı a.+ nında27a
alt	alt a.+ ma 290a a.+ nda 491a
altıncı	altıncı a. 421a
altı yüz	altı yüz a. 30a
altun	altın, kıymetli bir maden a. 157a, 411a, 615a a.+dan 196b, 431a, 511a

‘amel	(A) iş, niyet ‘a.+ dūr 275a ‘a.+ leri 265b
amān bul-	(A) eminlik, korkusuzluk a.- asın 10b
amennā	(A) inandık, diyecek yok a. 671a
aña	ona a. 4b, 79a, 91a, 212b, 109a, 209a, 218a, 222b, 228b, 234a, 237a, 246a, 256a, 331b, 408a, 415a, 433a, 472a, 497b, 552b, 560b, 563b, 571a, 616b, 618a, 629a, 631a, 631b, 641a, 652b, 673a, 674a
añaru	öte, ileriye doğru, öbür taraf a. 471b
‘anber	ada balığının bağırsaklarında toplanan, yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde ‘a. 68a, 606b, 609a
ancılayın	onun gibi, o kadar, öyle a. 66b, 178b
anda	onda, o anda, orada a. 54b, 82b, 89a, 90b, 98b, 116a, 116b, 117a, 118a, 176a, 185b, 203b, 431b, 432a, 187a, 207a, 219a, 252b, 281a, 335b, 336a, 362b, 363a, 375b, 376a, 391b, 392b, 393b, 400b, 413a, 414b, 458a, 460a, 479a, 501b, 530a, 533b, 593a, 655a, 668a
andan	ondan, oradan, ondan sonra a. 86a 106b 191a 200b 278b, 321b 344a, 383b, 386b, 409b, 442b, 449b, 471b, 490b, 575b, 624a, 625a, 626b, 627a, 648a, 651b, 661b

añduğıñca	andığı sürece, andıkça, hatırladıkça a. 159b
anı	onu a. 52b, 72b, 123b, 146a, 181b, 182a, 182b, 187b, 203a, 221a, 222a, 227b, 230b, 255a, 259a, 294a, 342b, 380b, 390a, 397b, 404b, 408b, 410b, 423a, 428a, 430b, 432b, 457a, 486b, 526a, 561b, 594b, 620a, 621b, 632b,
anıñ	→anuñ a. 356a
añla-	telakki etmek, kavramak, a.- dum 279a, 334b
anlar	onlar a. 199b, 204b, 273b, 354b, 382b, 569b a.+ a 386a, 530a, 579a a.+ dan 352a, 594b, 596b a.+ı 453b, 406b, 461a, 645b a.+ uñ 383a, 452b, 456a 460b461b627b
anuñ	onun a. 16a, 93b, 110a, 125b, 126a, 127a, 179a, 193a, 201b, 204b, 236a, 244a, 249a, 277a, 288b, 292b, 316a, 330a, 331b, 350b, 375a, 381b, 394b, 421b, 433b, 439a, 450a, 450b, 466b, 474b, 478a, 479b, 480b, 481b, 487a, 502b, 523b, 524b, 613b, 617a, 617b, 618b, 639b, 652a, 653b, 655b, 656a
ara	iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, iki olguyu birbirinden ayıran zaman a.+ da 540b, 541a a.+ dan 192a a.+ sı 537a

	a.+ sında 223b, 224a, 229b, 230a, 663b
ard	arka, geri
	a.+ ina93b
arı	temiz, tertemiz, saf, iyi
	a. 86b, 115a, 123a, 578b
‘ār itme-	(A) utanmamak
	‘ā. 470a
arqa	bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı
	a.+ ña 77a, 78b
	a.+ñı76a
	a.+ sına73a
arnıcaq	arındığında, arındığı vakit
	a. 562a
‘Arş	(A) İslam inancına göre göğün en yüksek katı.
	‘A. 491a 539b
	‘A.+ a139b, 508a
	‘A.+ da 454b, 503a, 508b, 636a, 637a
	‘A.+ına 502a
	‘A.+ muñ 501b, 504b
	‘A.+ uñ 509a
	‘A.+un 507b
	‘A.+ dur 499a
artuq	başka, gayrı, fazla, ziyade, üstün
	a. 278b, 344a, 386b, 419b, 499b, 656a
‘arz eyle-	(A) sunmak, göstermek
	‘a.- di 80b
‘arz it-	→ ‘arz eyle
	‘a.- erdi 360b
	‘a.- erler 406a

‘ arz ol-	→ ‘ arz eyle ‘ a.- ur 335b
āsān	(F) kolay ā. 257b, 561a
āsān kııl-	kolaylaştırmak ā.- am 560b
aş-	asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirmek sarkıtmak a.- ar 384b
aşılı	asılmış olan a. 186b, 225a, 338a, 503b
‘ āṣī	(A) isyan eden, isyankâr ‘ ā. 310a, 419a
‘ āṣī ol-	isyan etmek ‘ a.- dı 122a ‘ a.- ma (olumsuz emir)83b ‘ ā.-ur245a
aşşıya vir-	faizle (para) vermek a.- ürler 373a
‘ āṣīḳ	(A) birine bir şeye tutkun ‘ ā.+ uz16a
aşağa	aşağı, bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı a. 188b, 353b, 384b, 454a, 624a, 626b, 627a, 635b, 663a
aşağı	→ aşağı a. 491b
āṣīkāre	(F) belli, açık, meydanda ā. 369b
āṣīkārit-	belli etmek, ortaya çıkarmak, belirginleştirmek ā.- di 314b

at	binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan a. 69a, 71b a.+a198a
at-	bir cismi bir yöne doğru fırlatmak a.- dılar 131a
āteş	(F) od, hararet, kızgınlık, nar ā.+ ümi555b
‘aṭā	(A) bağışlama, bahşiş ‘a. 228b
āvāz	(F) ses, seda ā. 168b ā.+ ı 538a
‘avrat	(A) kadın, zevce ‘a. 251a, 337a, 343b, 350a, 351a ‘a.+ a 107a, 107b ‘a.+ ı 380a ‘a.+ uñ 356b
‘ayāl	(A) bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler ‘a.+ i 342a
‘ayān	(A) belli, açık meydanda ‘a. 28a, 125a, 171b, 632a, 675a
‘ayān it-	aşıkaretmek, açık hale getirmek ‘a.- düm 637b
‘ayān ol-	aşıkaretmek olmak ‘a.- dı 542a
‘ayb	(A) utanılacak şey kusur ayıp ‘a.+ ını 581b ‘a.+ larını 579b

ay	dünyanın uydusu, otuz günlük zaman birimi a. 4a, 25b, 26b, 208b, 282a, 598b, 599a, 602a, 655b, 656a
āyā	(F) şüphe tereddüt bildiren edat, acaba ā. 247a, 247b
ayağ	bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü a.+ ı 95a, 491b a.+ ları 156a, 454a a.+ um 538b, 595a
aydın ol-	aydınlanmak a.- dı 23a
aydııl-	söylenmek a.- 653a
ayıt-	söylemek, demek a. 301a a.- dum 149a 231a, 246a, 347b, 379a, 446a, 498a
ayruğ	başka, diğer, gayrı, artık, bundan sonra, bir daha a. 51a, 110a, 112b
ayt	→ayıt- a. 33a a.- dı 169a, 170a, 355a, 527b
ayur-	birbirinden uzaklaştırmak a.- ırsın 267b
‘azāb	(A) işkence, keder ‘a. 148a, 326b, 327a, 331b, 340b, 386b ‘a.+ a 348b, 362a ‘a.+ da 336a ‘a.+ ı 78a, 330b, 352a, 383a ‘a.+ ın 568a ‘a.+ ından 332a

	‘ a.+ lar 317b, 324b
	‘ a.+ ları344a
‘ azāb gör-	(A) işkence görmek
	‘ a.- ür 351b
āzād kıł-	(A) serbest bırakmak, özgürleştirmek,
	ā.- am576b, 577a
‘ azamet	(A) büyüklük, ululuk, çalım, kurum
	‘ a. 33b
	‘ a.+ in 394b, 501b, 504b
az-	taşkınlıkta ileri gitmek
	a.- dı122b
‘ Aẓīm	(A) Yüce Allah
	‘ A. 213b
‘ aẓīm	(A) büyük, ulu, iri
	‘ a. 289b, 308a, 507b, 643b
‘ azīz	(A) muhterem, sayın, sevgili
	‘ a. 86a, 201b
‘ Azīz	(A) Allah
	‘ A. 410b
‘ Azrā’ il	(A) ölüm meleği
	‘ A. 231b, 237a, 246a
	B
bağ	(F) meyve bahçesi
	b.+ lar 328a
	b.+ ınıñ328b
bağışla-	bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek,
	herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten
	vazgeçmek, affetmek
	b.- yam 584a

	b.-yasın 550a
bağla-	bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak
	b.- mışlar 345a
	b.- r 4a
bağlı	bir bağ ile tutturulmuş olan
	b.+ dur 72a
bağışla-	→ bağışla
	b.-rlar 469b
bağış	kısım, cüz, parça
	b.+ınıñ 512a
bağ-	bakışı bir şey üzerine çevirmek
	b.- 423b, 620b
	b.- am 109a
	b.- ar 286b, 402a
	b.- dum 25a, 175b, 661b
	b.- ub (bakarak) 495b
	b.- uben (bakıp, bakarak) 597b
	b.- ıcağ (bakınca, baktığında) 107b
	b.- ma (olumsuz) 110a, 112b, 302b
	b.- madı (olumsuz) 234b, 502b
	b.- masun (olumsuz) 301a
bakan	bakmakta olan kişi
	b.+ uñ 603b
bakır	kızıl renkli bir element
	b.+ dan 213a
bākı	Tanrı, daimi
	b. 278a

bal	bal arılarının topladıkları bal özünden yaptıkları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde b. 646a, 647a b.+a 476a b.+dan 610b, 643a
balçık	balçık, çamur, bataklık b.+ ı 614a b.+ ın 617b
baña	bana b. 21b, 24b, 31b, 33a, 34a, 53b, 57b, 88b, 97a, 105b, 109b, 119a, 209b, 234b, 246b, 258b, 260b, 269b, 276a, 296b, 306a, 309a, 341a, 415b, 416b, 465b, 473b, 496b, 527a, 531b, 534a, 545b, 546a, 550a, 553b, 556a, 560a, 589a, 591b, 669b, 674b,
bandur-	batırmak, bulaştırmak b.- ur 358a
barmak	parmak b.+ ın 601a
bārū	(F) kale duvarı, hisar burcu, sur b.+ sı 422b
baş-	basmak, bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek b.- ar 346b b.- dum 538b, 595a
baş	kafa, ser, başlangıç, önder b. 384b b.+ da 436a b.+ ı 363b, 435a, 635b b.+ ina 566b b.+ ında 511a

	b.+ ların 454b
	b.+ larına196b
	b.+ larında603a
başdan başa	tamamen, bütünüyle
	b. 23a
başla-	bir işe girişmek, harekete geçirmek
	b.- yalum 7a
bāṭıl	(A) boş, beyhude, yalan, çürük
	b. 602a
bay	zengin, varlıklı
	b. 270a, 393a
başağı	önceki, eski, eskisi, eskisi gibi
	b. 95b
ba' zı	(A) birazı, bir kısmı, kimi
	b.+ ların 480a
begenmeyüb	beğenmeyerek, beğenmeyip
	b. 132b
beg	bey
	b.+ i 67b, 141b
	b.+ idür 330a
belī	(F) evet
	b. 269a
bellü	belli, açık aşikâr
	b. 528a, 556b
bellü bil-	iyi bilmek, iyice anlamak, kanaat getirmek
	b.- gil 133b
ben	ben, 1.tekil kişi zamiri
	b. 29a 41b, 89a, 101a, 102a, 149a, 157b, 174b, 192b, 231a, 242a, 246a, 261a, 272a, 294a, 297a, 298a, 316a,

	347b, 379a, 415a, 433a, 446a, 478a, 498a, 502a, 506b, 548a, 569a, 570b, 571a 576b, 581a, 583a, 585a, 594b, 618b, 630b, 631a, 631b, 632b, 654a, 660a, 665a
	b.+ em169a
	b.+ i 60b, 76b, 235b, 294b, 413b, 416a, 425a, 426a, 429a, 447b, 495b, 496a, 544b, 588b, 596a, 667a, 667b, 668a
	b.+ üm 50b, 59b, 61a, 90a, 237b, 243a, 273a, 427a, 448b, 449a, 457a, 475b, 547a, 555a, 564a, 570b, 575b, 577b, 578a, 586b, 590b, 591a
	b.+ ümle88a
beñ	çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı
	b.+ leriyle 610a
beñze-	birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak
	b.- mez (olumsuz) 635a
	b.- r 69a, 69b, 363b, 443b, 476a, 509b, 662b
beñiz	beniz, yüz
	b.+ ümüñ295b
berā'dur	(F) birader, kardeş
	b. 202a
beraber	(F) -e rağmen, -e karşın
	b.+ i 571a
barķ ur-	parlamak, parıldamak, ışık saçmak
	b.- ur 29b, 139b, 160a, 207b, 615b
	b.- urdı28a
berü	bu yana, buraya, beriye
	b. 593b
beşāret ol-	(A) müjdeler olmak

	b.- sun34a
better	(F) daha kötü, çok kötü 332a
beyân	(A) anlatma, açık söyleme, bildirme b. 28b
Beytü'l-ma' mūr	(A) yedinci kat gökte bulunan bir cami B.+ ı 655a
bezm-i' işret kııl-	(F-A) yiyip içip eğlenmek b.- ısar 625b
bıçağ	bıçak, kesici ve delici alet b. 130b
bīdār ol-	(F) uyanık olmak, uyumamak b.- uñ 518b
bī-gümān	(F) şüphesiz b. 278a
bī-ḥadd	(F) hadsiz, sınırsız, pek çok b. 461b
bī-ḥicāb	(F) örtüsüz, perdesiz b. 541b
bī- ḥisāb	(F) hesapsız, sayısız b. 133a, 291b, 321a, 327b, 350a b.+ dur 287a
bī-ḳıyās	(F) kıyaslanamaz, kıyas kabul etmez b. 203b, 413a, 431b, 493b
bil	insan bedeninde göğüsle karın arasında daralmış bölüm b.+ inden188b b.+ ine188a b.+ lerinden353b, 354a b.+ üme 501a b.+ ünden 249a

bil-	<p>bilmek, anlamak</p> <p>b. 431a435b498b 528a664a</p> <p>b.- diler 45a</p> <p>b.- e 289a, 227b, 494a, 653b, 450b, 499b, 582a</p> <p>b.- düğini (bildiğini)184b</p> <p>b.- esin 504b</p> <p>b.- emesin (yeterlilik olumsuz) 580b</p> <p>b.-medüm (olumsuz) 242a 306b538b</p> <p>b.- mez (olumsuz) 184b</p> <p>b.- ür 151a, 183b,184a,184b, 619a</p> <p>b.- ürem 255b, 581a</p> <p>b.- ürsin 82b</p>
bile	<p>birlikte, beraber</p> <p>b. 212b, 250b, 252a, 265b,</p> <p>b.+ me 666a</p> <p>b.+ medür171a</p>
bilece	<p>→bile</p> <p>b.+ yem 297a</p>
bilen	<p>bilen, anlayan</p> <p>b. 213b</p>
bileñce	<p>→bile</p> <p>b. 170a</p>
bilüñ bağla-	<p>hazırlanmak</p> <p>b.- 42a</p>
biñ	<p>bin</p> <p>b. 327a, 329a, 600b</p>
biñ biñ	<p>binlerce</p> <p>b. 292a</p>

bin-	binmek, yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak b.- dim 91a b.- düm 475a, 587b b.- e 73a b.- ıcek (bindiğinde, binince) 77b b.- medi (olumsuz) 81b b.- meye (olumsuz)77a b.- sün 76a, 78b
binit	binilecek taşıt veya hayvan b.+ im 90b
bir	bir, tek b. 22a, 62a, 65a, 97a, 97b, 99b, 107a, 109a, 117b,121a, 129b, 138a, 139a, 145b, 154a, 160a, 161b, 164a, 164b, 167a, 176a, 179b 187a, 192a, 198a, 204a, 208a, 219a, 225a, 228b, 226a, 251a, 251b, 268a, 279b, 280b, 286a, 290a, 307b, 308a, 321b, 322a, 325a, 325a, 334b, 343b, 362b, 363a, 365a, 367a, 375b, 376a, 382a, 396b, 416b, 432a, 442a, 443a, 450a, 458a, 462a, 462b, 464b, 466a, 467b, 471b, 473b, 474a, 476b, 479a, 484b, 506a, 506a, 509b, 516b, 517a, 522a, 523a 531b, 534a, 536b, 563a, 565a, 565b, 575a, 589b,591a, 591b, 592b, 601b, 607b, 618a, 619a, 621a, 638a, 641b, 641b, 644a, 657b, 663a, 676b, b.+ dür124b
biraz	bir parça, azıcık b. 136b, 442b
bir bir	tek tek b. 597b

birbiri	karşılıklı olarak, bir diğeri b.+ nden 333a 598a b.+ ne163a, 414a, 517b b.+ ni486b b.+ ne513a b.+yle625b
birbirin	birer birer632b
bir dem	bir an b. 591a
bir	bir tanesi, belgisiz zamir b. 103a, 142a, 154a, 282b, 31a, 512a, 646a, 646a, 646b, 649a, 657b b.+n 143a b.+ ni 600b b.+ nüñ 505b b.+ si 282b, 338a, 601a, 646b, 649a, 649b
birlik	birlik, teklik b.+ ine125b, 126a, 128b, b.+ üme 577b, 578a
birinci	birinci b. 660b
bisâṭ	(A) kilim, minder, döşeme, keçe yaygı b. 628a
biş	beş b. 559a
bişinci	beşinci b. 410a, 411a
biş yüz	beş yüz b. 30b, 333b, 539a

bit-	bitki, t�y, sa vb. Şeyler ıkıp yetişmek b.- er 385a
bit-	t�kenmek b.- s�n 374a
biz	biz, 1. oğul kişi zamiri b. 16a, 497a b.+ e133a, 285a, 304b b.+ i 301b b.+ im 128a
bize-	bezemek, s�slemek b.- diler 44a b.- miş108a, 610a, 639b b.- mişler 612b b.- er 360a
bol	geniş, ok b. 150b
boğca	boğca, iine amaŐır, elbise vb. koyup sarılan d�rt k�Őe kumaş b.+ dan 53a b.+ sıyla 52b
boyun	g�vdenin başla omuz arasında kalan b�lgesi b.+ ı 65b, 70a, 605b b.+ ında365a b.+ ıdur70a
b�l�k	bir b�t�nden ayrılmış olan para, kısım, sa �rgs� b. 343b, 363a, 375b, 376a, 606a, 648b, 657b b.+ i 337a b.+ in 336b

	b.+ inde607a
böyle	bunun gibi, buna benzer, bu yolda, bu biçimde, bu derece b. 105b, 152a, 233b, 516a, 141b, 157b, 390b, 521b, 527a, 586a, 622b,
bu	yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren, işaret eden söz b. 16b, 23a, 32b, 33a, 33b, 36a, 47a, 56a, 57a, 76b, 77b, 84b, 92a, 111a, 133b, 148b, 165a, 165b, 185b, 243a, 246b, 247b, 250b, 256b, 266b, 276b, 277b, 279a, 294a, 298a, 298b, 446a, 480b, 300a, 302b, 304a, 308b, 309a, 310a, 313a, 348b, 365b, 370b, 371b, 378b, 381b, 399a, 430a, 498a, 499a, 499b, 525a, 525b, 526a, 527b, 549b, 602b, 613a, 622a, 635a, 637b, 670a, 673a, 674b b.+ dur 112a, 231b, 232a, 356b, 403a, 417a, 446b b.+ ña111b, 112b b.+ nda 143b, 150b, 389b, 399b, 403b b.+ ndan 77a, 310b, 311a, 311b b.+ nı 63b, 246b, 304b, 498b b.+ nuñ 85a, 85b, 340b, 351b
bucağ	kenar, köşe, yer b.+ ında 506a
budağ	ağacın dal olacak sürgünü b. 640a b.+ da 467b, 641b b.+ ı 634b, 226b b.+ ları 639a
bud	bacak, ayak b.+ ı 223b, 224a
buğur	bundan sonra, şimdi, bu kez, bu defa

	b. 332b, 474b
bugün	içinde bulunulan gün
	b. 38b, 135b, 585b, 135b
bul-	arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak
	b.- a 677a
	b.- anlaruñ (bulanların) 206a
	b.- asın (īmān) 10a, (āmān) 10b
	b.- ur 265a, 390a
bular	→bunlar
	b.62b, 102a, 122a, 129b, 133a, 161a, 489b, 626a
	b.+dan 275b
	b.+ ı 583a
	b.+ uñ 136b, 316b, 338b, 378a, 420a, 600a
bunlar	bu zamirinin çokluk şekli
	b. 122b, 142b, 181b, 341a, 341b, 348a, 349a, 355a, 360a, 371a, 372a, 387a, 388a
	b.+ a 104a, 121a, 136a, 137a, 344b, 357b, 368a, 379a, 585a,
	b.+ ı 101a, 24a, 281b, 283a, 293b, 358b, 384b, 56b,
	b.+ uñ 198b, 276a, 337b, 344a, 352a, 359b, 370a, 380a
bulut	sis, bulut
	b.+ lar 485b
	b.+ lara 485a
buḥār	ısı etkisiyle sıvıların ve bazı katıların dönüştükleri gaz durumu
	b. 606b
Burāḳ	(A) Hz. Muhammed'in miraçta bindiği binek

	B. 65a, 73b, 75a, 80a, 83b, 84a, 87b, 90a, 98b, 113a, 285b, 520b
	B.+ ı 106b
	B.+ laruñ 67b
Burāğ	→ Burāğ
	B. 405b
burc	(A) kale, hisar çıkıntısı kule, güneşin ayrıldığı on iki kısmıdan her biri
	b. 422b
	b.+ ı 326a
	b.+ ları 185a
burun	koklama ve solunum organı
	b.+ ı 510b
	b.+ undan 368b
būstān	(F) gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer, bahçe
	b. 633a
buyruk	buyruk, emir
	b.+ ı 50b
buyur-	emretmek, buyurmak
	b.- dı 551b
	b.- miş 141b
	b.- ur 507b
bünyād	(F) asıl, esas, temel, bina, yapı
	b.+ ı 202b
	b.+ ın 193a
	b.+ ina 16b
bünyādını urma-	temelini atmamak
	b.- dı 617a
bünyād it-	yerleştirmek, temelini atmak

	b.- elüm 1b
büt	(F) put, sanem b.+ lere 343a
bütün	eksiksiz, tam, hepsi b. 578b
büyük	iri, ulu, yüce b. 363b
	C
Cā'inun	Yedinci kat gökte bir melek C. 441a
cāmūs	(A) manda, su sığırı c. 367a
cān	(F) can, ruh, hayat, yaşayış, gönül c. 120a, 158a, 231b, 260a, 543b, 544a c.+ ı 146b, 259b, 407b, 408a, 603b c.+ ımuz 284b c.+ ını 257b, 258a, 269a, 404a c.+ lar 124a, 146b c.+ ları 118a, 123b, 266b, 267a, 391b, 406a c.+ larından 267b c.+ larını 261a c.+ laruñ 232a c.+ um 235a, 235b c.+ uñ 9b, 439b
cān alıcı	(F) can alan, Azrail c. 231b
cāndan	candan, içten, gönülden, samimiyetle c. 428a, 440a, 468a
cānıvar	(F) canlı, yaşayan (cān-āver)

	c. 85a
cāy	(F) yer c. 665b
Cebrā'īl	(A) peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri C. 60b, 74b, 75a, 105b, 134b, 148b, 668a C.+ e 87b, 300b, 378b
Cebrā'īl-emīn	(A) güvenilir olan, kendisinden emin olunan Cebrā'īl C. 143b, 296b
Cebre'īl	→ Cebrā'īl C. 24b, 25a, 32a, 34a, 49b, 53b, 79a, 81a, 83b, 102b, 109b, 120b, 123a, 146b, 150a, 152a, 167b, 169a, 170b, 212b, 231a, 302a, 446a, 462b, 472b, 473a, 588b, 666a, 667b C.+ den 47a, 300a, C.+ e 80b, 101b, 102a, 297b, 298a, 340a, 347b, 370b, 399a C.+ üñ 29b
Cebre'īl-muķīm	ikamet eden oturan Cebrā'īl C. 471a
cedd	(A) dede, büyük baba, ata c.+ üñ 446b
cefā	(A) eziyet, incitme c. 318b c. lar 310b
cefā çek-	eziyet çekme, incinme c.- erler 382b
cefā kııl-	eziyet etme, incitme c.- dı133a c.- dılar 130a

cehil, cahıl	(A) bilmezlik, bilmeyen c. 674b
Celil	(A) celâlet ve celâdet sâhibi, azîm, mertebesi yüksek, Allah c. 165b
Cennet	(A) cennet, uçmak, bahçe C.+ e 263a, 401a
cevâb	(A) sorulan şeye verilen karşılık c. 148b
cevher	(A) maya, öz, elmas, değerli taş c.+ den 423a
cevlân ur-	(A) dolaşma, dolanma, gezinme c.- ur 70b
cevr	(A) haksızlık, eza, cefa, eziyet, zulüm, sitem c. 318b
Ceyhûn	Orta Asya'nın en uzun nehri (Farsça: Âmudaryâ ودریہ آم) Ortaçağdaki İslâm yazılarında bu nehirden Jayhoun (جیحون) ismiyle bahsedilir, böylece Cennet'teki dört nehirlerden biridir. C.+ a 649a
cezâ	(A) ceza, karşılık (iyi veya kötü) azap c.+ ları 375a c.+ sı 381b
Cibr'il-i emîn	→ Cebrâ'il-emîn C. 46b
cihân	(F) dünya, âlem c. 23a, 84b, 602b c.+ a 126b c.+ da 392a, 393a

cinn	(A) gözle görülmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık c. 3b
cism	(A) beden, gövde, madde c.+ ini 463a c.+ üñ 77b
cuḥūd	(A) Yahudi c. 103a
cümle	(A) bütün, hep, birikiş c. 22b, 46a, 67b, 124b, 177a, 424a, 487a, 636b c.+ müzün 304a c.+ si 186b, 223b, 259a, 426a, 455a c.+ sin 580a c.+ sinün 342a, 456b
cünbüş	(F) eğlenti, zevk, hareket i c.+ i 378a Ç
çağır-	birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek, davet etmek ç.- gil 470b ç.- ıb (çağırarak) 513b ç.- uben (çağırıp, çağırarak) 100a ç.- ur 385b, 465a, 514a, 518a, 521b, 532a, 534a
çağırış	hep birden çağırarak yaygara etmek ç.- urlar 593b
Çalab	Tanrı, Allah Ç. 37a, 187b, 222b, 331a, 432b, 614b Ç.+ a 437b Ç.+ uñ 164b, 435b, 442a, 502a, 513b
çārūmin	(F) dördüncü

	ç. 215b, 233a, 654b
çayan	akrep, yılan gibi zehirli bir hayvan ç. 364b, 366a, 369a ç.+ uñ 366b
çekil-	kendini geriye veya bir yana çekmek ç.- miş 345b
çeke çeke	çekerek, uzatarak, südürerek ç. 388b
çevre	bir şeyin yakını, dolayı, etraf, muhit ç. 425b, 529b ç.+ si 328a
çık-	içeriden dışarıya varmak, elde edilmek, bir şeyin yukarısına doğru yürümek, ayrılmak ç.- ar 339a 368b 369b 462a 462b 644a, 650a ç.- ardı (çıkmasını sağlamak) 53a ç.- arurlar (çıkmasını sağlamak) 182a ç.- dum19b ç.- ıbcağaz (çıkınca, çıktığında) 463a ç.- mak (çıkma, çıkmak isim-fiil) 260a ç.- ageldi (çıkagelmek sürerlik) 672b
çift	birbirini tamamlayan iki tekten oluşan ç.+ i 604b ç.+ ini 604b
çok	sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı ç. 175a, 195a, 216b, 419a, 433a, 494b, 634a
çoğ	→ çok ç. 460a ç.+ ı 351a

çökel-	çıkılmak, ayrılmak ç.- e 260a
çöz-	düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak ç.- er 355b
çün	için ç. 47a, 144a, 240a, 255a, 294a, 300a, 305b, 432b, 447a, 512a, 531a
çünkü	(F) çünkü, madem ki, ne vakit ki, vaktâ ki ç. 24a, 55a, 57a, 60a, 105b, 114a, 148b, 171b, 254a, 279a, 315a, 402a, 495b, 545a, 586a, 591a, 594b, 652a, 652b, 661a
çün kim	→ çünkü ç. 29a, 211a, 473a D
da	dahi, bile anlamında bağlaç d. 40a
dağı	dahi, de, bundan başka, aynı zamanda, hem de, başka, diğer, daha, daha çok, henüz, hala, sonra, bundan sonra, artık, yine, yine de d. 5a, 16a, 21b, 48a, 54a, 58a, 63a, 87a, 89a, 90b, 99b, 100a, 109a, 112b, 129b, 151b, 179b, 191a, 192a, 193b, 195a, 197b, 201b, 203b, 210b, 226a, 228b, 273b, 274b, 285b, 343b, 349b, 363a, 367a, 375b, 382b, 396b, 401b, 408a, 409b, 412a, 413a, 414b, 415b, 421a, 421b, 422a, 431b, 436a, 440a, 442a, 442b, 459a, 460a, 466b, 470a, 472a, 488b, 493b, 508b, 522a, 529a, 540b, 548a, 561a, 563b, 570b, 594a, 624a, 626b, 658b, 660a, 665a, 668b, 669a, 671a, 673a
dānā	(F) bilen, bilici, bilgiç

	d. 266a
dāniş	(F) biliş, bilgi, ilim sahibi d. 4b
dāyim	(A) devamlı, sürekli d. 439a, 559a
dāyimā	(A) bir düziye, her vakit d. 225b, 277a
de	→da d. 56a, 103b, 439b, 523a, 571a, 629a, 659a
degin	kadar, dek, denli d. 139b, 188a, 315b, 654b, 660b
degme	her, her bir, herhangi bir, gelişigüzel, rastgele d. 325a, 367a, 436a, 436b, 438a, 628a, 641b d.+ sinde 327a, 503b d.+ sinüñ 365a
dek	→ degin d. 182b, 453a
del-	delik açmak, delik duruma getirmek d.- diler 130b
delil ol-	(A) yol gösteren, kılavuz, rehber olmak d.- dı 535b
delim	çok, birçok, fazla d. 116a, 551a
delü	zorlu, azgın, korkunç surette d. 84a
delük	delik d.+ leri 493b, 494a
dem	(F) ani vakit, zaman, saat, soluk, nefes d. 91b

dembedem	(F) zaman zaman, daima d. 523b
demür	demir d. 326a d.+ den 324a
dene	tane d. 463b, 464a, 486a d.+ ye 662b
deñiz	deniz, yerkabuğunun çukur yerlerini kaplamış büyük su birikintisi d. 320a, 320b, 323b, 450a, 451a, 451b, 452b, 458a, 459a, 477b d.+ e 449b d.+ i 321a d.+ in 318a d.+ leri 287b d.+ üñ 319a
denk ol-	eş, benzer, eşdeğer olmak, toplanmak, bir araya gelmek d.- a 506a
deñlü	kadar, denli d. 220a d.+ dür 537b
depe	tepe d. 94b
dere	küçük akarsu d. 94b
deri	cilt, ten d.+ den 329b
deriñlik	bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan uzaklığı

	d.+ i 450a
dervīş	(F) Allah için fikaralığı ve alçakgönüllülüğü kabul eden veya bir tarikata bağlı kimse
	d. 625a
	d.+ e 214a
deve	boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan
	d. 70a
	d.+ den 366b
dırnak	tırnak
	d.+ ın 601b
di-	demek, söylemek
	d. 218b, 440b, 453b, 468b, 629b, 659b
	d.- di 17a 18b, 63b, 79a, 81a, 83b, 88a 105a, 105b, 110a, 112b, 135a, 143b, 144a, 148b, 150a, 152a, 194b, 200b, 210a, 211a, 231b, 233b, 247a, 266a, 267a, 269a, 273a, 296b, 298b, 313a, 341b, 349a, 360a, 372a, 379b, 380a, 387b,399b, 40b, 412b, 417a, 417b, 446b, 46b, 497a, 507a, 508a, 546a, 552a, 569b, 586a, 589b, 618a, 630a, 630b, 652a, 671a, 671b, 673b, 675a,
	d.- diler 284a, 379a, 426b
	d.- dim 354b
	d.- dügün (dediğin, söylediğin) 673b
	d.- düm 102a 106a, 298a, 301a, 308b, 309a, 387a, 549a, 569a, 674a
	d.- gil 246b, 309a
	d.- mege (demeye, söylemeye) 227a
	d.- mez (olumsuz) 94b
	d.- mezem (olumsuz)157b, 270a

	d.- miş157b
	d.- ñ 6b, 158b, 428b, 492b, 493a, 574b
	d.- r 6a,97a,102b, 302a, 312b, 374a, 516a,
	d.- rem 41b, 49b
	d.- rler 641a
	d.- ye (söyleye, söylesin) 558a, 570b
	d.- yem (söyleyeyim) 117b, 618b
	d.- yeyin (söyleyeyim) 195b, 236a, 336b
	d.- yeyüm (söyleyeyim) 394a, 478b
	d.- yince (söyleyince) 665b
	d.- yü (diyerek, söyleyerek) 306b, 372b, 514a 605a, 622b
	d.- yüben (diyerek, söyleyerek) 131b, 521b, 534b
	d.- yübeni (diyerek, söyleyerek) 173a, 532a
dībāc	(A) dallı, çiçekli bir çeşit ipek kumaş d. 566a
dīdār	(F) yüz, çehre d.+ ın 127a d.+ını 36b, 43a, 541b
dīdār-ı Hakk	Allah'ın görüntüsü d. 542a
dil	konuşmaya yarayan organ, iletişim aracı, lisan d. 653a, 437a d.+ den158a d.+ ince (konuştuğu dilden) 426b d.+ inde 573a d.+ iñüzle 515b d.+ leri 572b d.+ lerin 345b, 346a

	d.+ üm 457a
dile gelüben	dile gelip, dile gelerek d. 80a
dile gelmez	söylenmez d. 227a
dile-	istemek, rica etmek, arzu etmek d. 87a, 418a d.- düm 98a d.- r 102b, 104b, 110b, 260a d.- rem549a d.- rse563b d.- rseñ144b, 546a, 546b
dilek	istek, talep, temenni, rica, murat, şefaaf d. 268b d.+ i 150b
dīn	Allah'a inanma ve bağlanma, din d.127b, 256b d.+ i 86b d.+ ine199a, 200a d.+ ĩnũñe 103b
dip	kök d.+ inde145b, 462a, 471a, 644a
diñle-	işitmek için kulak vermek, birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak d. 76b, 81a, 92a, 97b, 154b, 165a, 193b, 198b, 201b, 224b, 316b, 332b, 365b, 421b, 440a, 442a, 504a, 508b, 619b, d.- gil 170b d.- ñiz 458b

	d.- r117b
direk ol-	uzamak, uzanmak
	d.- mış 26a
diri	canlı, yaşayan
	d. 253a, 611a
diril-	yaşamak, ömür sürmek, güçlenip canlanmak
	d.- di 529b, 672a
dirlik	yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim, huzur, erinç
	d.+ i 578b
diş	ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri
	d.+ i 68a, 363b
ditre-	titremek
	d.- di 295a
ditreme tut-	sürekli titremek, titreme tutması
	t.- dı 294b
ditremek tut-	→ ditreme tut
	t.- dı 235b
dīv	dev
	d. 3b
divār	(F) duvar
	d.+ ı 616a
	d.+ ında 615b
divşür-	derlemek, toplamak, bir araya getirmek
	d.- ürler 181b
diz	kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer
	d.+ ine 452b
	d.+ lerine 453a

dost	(F) sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse d.+ ı 205b d.+ ına 355b d.+ um 547a d.+ umsın 59b
dök-	bırakmak, terketmek, atmak, sarfetmek, harcetmek d.- er 484a d.- ilür (dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak) 463b
dölek	sabit, kararlı, kalıcı, sakın ve itaatli d. 266b
dön-	değişmek, bozulmak, bir halden başka bir hale geçmek, vazgeçmek, feragat etmek, benzemek çevrilmek, tercüme olunmak, naklolunmak d.- di 295b d.- düm 47b, 101b, 587a d.- erem 654a d.- derdüm (döndürmek, çevirmek) 300b
döne döne	tekrar tekrar d. 437b
dört	dört d. 21a 160b, 174a, 319b, 445a, 606b, 633a, 645a, 648b d.+ i 21b, 645a, 671a
dördüncü	dördüncü d. 212a, 216a
dört yüz	dört yüz d. 624b
döşek	yatak

	d.+ in 677a
	d.+ üm 668b
döşen-	döşemek, yere yaymak, sermek, serilmek, yayılmak
	d.- ür 628a
du‘ â kı1-	dua etmek
	d.- dı 173a
	d.- inca (dua edince, ettiğinde) 138a
dur-	beklemek durmak, kıyam etmek, ayağa kalkmak
	d. 100b, 514b
	d.- uñ (örü) 515a
durur	bildirme eki işlevinde bir tür ek-fil
	33a, 33b, 46a, 52a, 86a, 86b 139a, 103a, 111a, 111b, 150a, 150b, 166b, 168b, 204b, 208b, , 225a, 231a, 232b, 250a, 255b, 285a, 298a, 298b, 303a, 303b, 312a, 332a, 333b, 340a, 351a, 381b, 399a, 399b, 400a, 419a, 419b, 430a, 430b, 441a, 445a, 446a, 460b, 493b, 495a, 509b, 526b, 528b, 549b, 553b, 580b, 605a, 605b, 606a, 615a, 619a, 626a, 645a, 645b, 646a, 663a,
dut-	tutmak
	d.- dı 590b
	d.- ubeni (tutarak, tutup) 608b
düken-	tükenmek, bitmek
	d.- ür 254a
dün	gece
	d. 205a, 519a, 520a, 572b
	d.+ üñ 512a
dün buçuğı	gece yarısı
	d. 517a
dünye	(A)dünya, cihan, acun

	d. 50a, 112a, 140a, 186a, 220a, 248b, 494b, 543a, 661a, 661b,
	d.+ de 253b, 348a, 354b, 387a, 389a, 561b, 623a,
	d.+ den 126b, 274a
	d.+ ye 229a, 272b, 273a, 484b, 601b, 647b, 648a, 662a,
	d.+ yi 274b
dürr	inci
	d.156a
	d.+ den 459b
düriş-	çalışmak, ikdam etmek, sebat etmek, sa'yetmek karşı karşıya gelmek, muhasameye girişmek, çarpışmak, mücadele etmek
	d.- ür 489b
dürlü	türlü, çeşitli
	d. 140a, 160a, 313b, 324b, 326b, 327a, 336a, 489a, 536b, 615a, 641b, 645a,
dürlü dürlü	çeşit çeşit
	d. 174b, 178a, 185a, 241a
düş-	uğramak, kapılmak
	d.- di (öğüme) 55b
	d.- di (korku) 280a, 296a
düş-	yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek, vurmak, değmek, rastlamak
	d.- er 254b
	d.- medük (düşmeyen) 640b
	d.- müş 357a
düşman	(F) düşman, yagı, birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse 111a
düşvār	(F) müşkül, güç, zor

	d. 560b
düt-	tütmek
	d.- er 385b
düz-	yapmak, meydana getirmek, tertip, tanzim etmek
	d.- miş 203a, 213a
	E
ebed	sonsuz, sonu olmayan gelecek zaman
	e. 2a, 642b
ebedü'l-ebed	sonsuzca kadar
	e. 89b
Ebubekr	Hz. Muhammed'in kayınpederi, ilk halife
	E. 669b
	E.+ e 670a
Ebucehl-i la'în	lanetlenmiş Ebu Cehil
	E. 672b
Ecel	(A) muayyen olan vade, ömrün sonu, hayatın son anı
	e. 254a
	e.+ i 243b, 403b
ecma'în	(A) hepsi, cümlesi, topu
	e. 672a
eger	(F) şayet, şart edatı
	e. 582a
egin	sırt, arka
	e.+ inde 603a
	e.+ üme 55a
ehl	(A) sahip, malik, mutasarrıf olan, bir yerde oturan, ahali
	e.+ i 594a, 642a, 651b
el	kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü

	e.+ de 568b
	e.+ i 168a
	e.+ in 73a, 482b
	e.+ inde 22a, 62a, 65a, 139a, 161b, 293a, 481a, 483a, 483a
	e.+ ine 492a
	e.+ lerin 345a
	e.+ lerinde 197b
	e.+ üme 145a
	e.+ ümi 590b
	e.+ ümle 262a, 262b
	e.+ üñde 268b
	e.+ üñi 144b
ellerin kavşuru	ellerini kavuşturarak, el pençe divan durup e. 119b
emān virme-	(A) aman vermemek, korkutmak e. 270b
emcek	meme e.+ inden 338a e.+ leri 339a
emīn	(A) emniyet eden, güvenen, kendisine güvenilen e. 347b
emīn ol-	(A) güvenmek, emniyet etmek e.- asın 238b
emir kıl-	(A) buyurmak, emretmek e. – dı 57b
emr	(A) iş buyurma, buyruk, buyrultu e. 472a e.+ i 261b e.+ ini 244b, 245a, 487b

	e.+ iyle 263b, 335a, 592a
emr kıldı	→ emir kıldı- e.- 237a
enbiyā	(A) peygamberler, nebiler e. 420b620a e.+ lar 37b, 118a e.+ lara 135b
eñek	çene, çene kemiği, gerdan e.+ i 67a
enīn	(A) inilti, inleme e. 532b
eniş	iniş e. 95a
eñse	boynun arkası e.+ sinden 345b
envār	(A) ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar e. 140a
envār-ı Hakk	Allah'ın nuru e. 542b
er	erkek e.+ lerinüñ 355a, 361a
eri-	sıvı duruma geçmek e.- r 603b
eş-şalātü ve's-selām	(A) selam ve dua ile e. 6b, 158b, 218b, 428b, 440b, 468b, 574b, 629b, 659b
esīr	(A) tutsak, köle e. 362a
esirge-	korumak, himaye etmek, acımak, merhamet etmek e.- ye 564b

etek	dağ, tepe, yığın vb. yamaçlı şeylerin alt bölümü, kenar e.+ i 636b
et	et, ten, e.+ i 329b, 383b, 386a e.+ in 388b e.+ ini 389b e.+ leri 385a e.+ lerin 384a
evşâf	(A) sıfatlar, kaliteler e.+ inuñ 480a
ev	konut, hane e.+ den 19b e.+ i 657a, 658a e.+ leri 326a
evvel	(A) ilk, birinci, önce, başlangıç e. 1a, 2a, 336b
evvelî gök	birinci kat gök e.+ i 166a
evvelki gök	→ evvelî gök e.+ e 164a
eyit-	söylemek, demek, anlatmak→ayıt- e.- dem 527b e.- eyim 247a, 309b, 430b, 433b, 466b, 664a e.- eyüm 478a, 480a e.- ivirgil (söyleyiver) 341a e.- dür 34a, 49b, 75a, 120b, 124a, 146b, 170b, 309b, 362b, 400a, 518b
eyle-	yapmak, etmek, yardımcı fiil e. (° izzet) 238a, 239b, 305a

- e. (fikr) 423b
- e. (ẓikr ü tesb̄ih) 514a
- e. (h̄ürmet) 574a
- e. (şefā^c at) 417b, 420a
- e. (vefā) 135b
- e. (yarāguñ) 521a
- e. (şefā^c atüñ) 105a
- e.- di (h̄ulķ) 241a, 306a
- e.- di (arż) 80b
- e.- di (izzet) 209b
- e.- di (naşīb) 500a
- e.- di (h̄ızmet)31b
- e.- di (va^c de) 35b
- e.- düm (nāliş) 548b.
- e.- düm (yarağumı) 48b
- e.- gil (meded) 500b
- e.- gil (h̄atırın hoş) 58b
- e.- mek (yoķ) 268a
- e.- ñ (tā^c at) 519b
- e.- ñüz (ẓikr) 515a
- e.- ñüz (şükr) 515b
- e.- r (fiğān) 525b
- e.- r (h̄urūş) 523b
- e.- r (tesb̄ih) 465a, 511b, 522b
- e.- r (tavāf) 658a
- e.- rler (muğannılık) 349b
- e.- sün (tesb̄ih) 569b
- e.- ye (niyet) 570a
- e.- ye (h̄arc) 564a

	e.- ye (zıkr) 572b
	e.- ye (şükr) 572a
	e.- ye (kullık) 560a
	e.- yem (iştir) 579a
	e.- yem (iştir) 676a
	e.- yen (var) 544b
eyle	öyle
	e. 70a, 91a, 194b, 211a, 412b, 547b
eyü	iyi
	e. 275a
	e.+si 77a
	F
faır-i 'âlem	(A) alemi şereflendiren, Hz. Muhammed
	f. 469b
faır- i cihân	(A) cihanı şereflendiren, Hz. Muhammed
	f. 17a, 120b, 171a
faırü'l-enâm	(A) bütün yaratılmışların ulusu, şereflisi, Hz. Muhammed
	f. 312b
farz	(A) özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet
	f.+ umı 555a
faıl	(A) iyilik, fazilet, erdem, lütuf
	f.+ um 580a
fehrişte	(F) melek
	f. 177a
	f.+ ler 174b, 404b
	f.+ leri 529a
ferište	→ fehrişte

	f. 39b,161a, 171b, 176b, 177b, 190b, 195a, 203b, 224b, 228a, 432a, 474a, 479a, 482a, 509b, 512b, 516a, 523a, f.+ ler 155b, 160b, 172a, 180b, 196a, 232b, 413a, 431b, 445a, 451b, 460a, 489a, f.+ lere 180a f.+ leri 45a, 204b, 256a f.+ nüñ 179b, 434a, 483b, 535a, 656b f.+ si 424a f.+ ye 182a f.+ yi 527b
feriřteħ	→fehrişte f. 534a f. ler 452a
fermān	(F) emir, buyruk f. 303b f.+ ını 258b, 269b
ferş	(A) yeryüzü f.+ de 454a f.+ ine 502b
feryād	(F) haykırış, çığlık f. 337b, 392b
Fetyasil	bir melek f. 535a
fevķ-al ^c ulā	yücelerin yücesi f. 499a f.+ dan 531b,
fiđān eyle-	(F) ızdırap ile bağırıp çağırarak, inlemek f.- r 525b
fikr	(A) fikir, düşünce, idrak

	f. 620b
fıkr eyle-	(A) düşünmek
	f. 423b
fulān	falan
	f. 622a
	f.+ uñdur 622a
Furat	bir akarsu
	f.+ a 649b
	G
gāh	(F) zaman bildiren edat
	g. 94a
Ġanī	(A) Allah'ın adlarından biri
	Ġ. 52a
ġani	(A) zengin, varlıklı, doygun
	ġ.+ ye 214a
ġarb	(A) garip, zavallı, fakir, kimsesiz
	ġ.+ a 565b
ġarb	(A) batı
	ġ.+ da 31a
ġarīb	(A) tuhaf
	ġ. 432b
ġarġ ol-	(A) boğulmak, gark olmak
	ġ.- miş 444b
ġaybet	arkasından söyleme, çekiştirme, dedikodu
	ġ.+ i 389a
	ġ.+ in 387b, 388a

geç-	ileri geçmek, sebkat etmek, geçinmek, yaşamak, ömür sürmek, vazgeçmek, gitmek, geçip gitmek, girmek, dahil olmak, kendini... saymak.
	g.136a
	g.- di 57a, 98b, 99a, 137a, 211b, 212a, 285b, 409b, 449b, 457b
	g.- düm 442b, 113a, 191a, 200b, 396a, 421a, 490b, 530a, 536a, 596b, 665a
	g.- er 94b, 512a
	g.- medi (olumsuz) 192a, 471b
	g.- medin (geçmeden, zarf-fiil) 516b
	g.- meklik (isim-fiil) 472a
geh	→ gāh
	g. 94a
gel-	naklolunmak, hikâye edilmek, geçmek vârit olmak
	g. 78b, 79b, 532a, 534b, 574a, 593b, 593b
	g.- di 12b, 24b, 31b, 61a, 64b, 118b, 168b, 241b, 255a, 306a, 378a, 415b, 496b, 589a, 669b, 670b
	g.- di (karşu) 448a
	g.- diler 45b, 425b
	g.- dük 16b
	g.- düm 588a
	g.- düm (turi) 48b
	g.- dũnse10a, 10b
	g.- e 243b, 557a, 605a, 677a, 677b,
	g.- gil 87a
	g.- mez 227a
	g.- miş 229a
	g.- sün 149a

	g.- üb (gelerek) 566b, 595b
	g.- übdür (gelerek, gelmiştir) 144a
	g.- elüben (gelip) 172b
	g.- üben (dile) 80a
	g.- ür 93b, 96b, 145a, 229a, 259b, 276a, 407b, 452b, 473b,
	g.- ür (karşı) 405b
ger	eğer
	g. 147a, 528b
gerdür-	germe işini yaptırmak
	g.- esin 505a
gerek	mutlaka, herhalde, muhakkak, lazım, muktezi
	g. 557b
gerekmez	gerekli değil
	g. 50a
getür-	gelmesini sağlamak, yanında veya üstünde bulundurmak, sebep olmak, ortaya çıkarmak, ileri sürmek
	g.- di 667a
	g.- e (imān) 557a
	g.- meye 577b
	g.- mişem 51a
	g.- ür (şalavāt) 416a,467a
gevde	gövde, bir şeyin asıl bölümü
	g.+ si 69a, 188a, 510a,
gevher	(F) cevher, elmas, değerli taş, bir şeyin aslı esası
	g. 422b, 614a
gey-	örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek
	g.- düm 55a
	g.- miş 196a

gez-	gezmek, hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek g.- e 676b
ġilmān	Cennet'te hizmet gören delikanlılar, köleler, esirler ġ.- lar 593a
gibi	benzer g. 99a, 108a, 295a, 295b, 340b, 351b, 367a, 367b, 477b, 510a, 647b,
gice	gece g. 12a, 179a, 17b, 19a, 33b, g.+ de 36a, 676b g.+ sidür 35a
gir-	dışarıdan içeriye geçmek, katılmak, almak, fethetmek, başlamak, erişmek g.- düm 173b g.- elüm 169b g.- iser 310a, 625a g.- iserdür 311b g.- miş 453a g.- ür 368b, 369b, 619b, 657b
gine	yine, gene, tekrar g. 607a
giñlig	genişlik g.+ i 450b
girçek	gerçek, doğru olan şey, hakikat g. 671b
Girdigār	(F) Allah yaratıcı kudret sahibi G. 203a, 464b
giri	geri, art, alt taraf, ileri karşıtı, geçmiş, mazi

	g. 283a, 569b
girü	→ giri
	g. 95b, 191b, 396b, 588a
girü çekil-	geri çekilmek
	g.- di 73b
giriftâr ol-	tutulmak, esir olmak, tutkun olmak
	g.- dılar 348b
git-	yürümek, cârî olmak, yürürlükte bulunmak, geçmek, kaybolmak
	g.- er 92a,96b, 107a, 126b, 151b, 380b, 401b, 475a, 657b, g.- er (‘aqlı) 293b
	g.- er iken (giderken, zarf-fiil) 476b
	g.- üb (gidip) 407a
	g.- di 668a
	g.- mediler (olumsuz) 274a
	g.- mişem 660a
giy-	→gey-
	g.- e 56a
	g.- em 49a
	g.- er 604a
	g.- mesi 56b
	g.- üre 565b
	g.- dürdi (giydirmek) 53b
göğüs	göğüs
	g.+ i 65b
gök	gök, içinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, mavi, yeşil, g. 39b, 45a, 223a, 224a, 233a, 411a, 430a, 431a, 444a, 455b, 479b

	g.+ de 94a, 154a,
	g.+ den 152b, 486a, 663a
	g.+ e 191b,192b, 201a, 212a, 226b, 26a, 410a, 421a, 518a, 654b, 660b
	g.+ i 165b, 20b, 213a, 215a, 505a, 639b, 675a, 676b
	g.+ in 441b
	g.+ ine 661a
	g.+ ler 207b
	g.+ leri 44a
	g.+ üñ 202a, 193b, 194a, 202b, 215b, 216a, 412a, 422a, 663b
gölge	ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık g.+ sinde 640b
gönder-	yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak g.- irler 429a
göñlek	gömlek, üst giyecek g. 565b
göñül	gönül, yürek g.+ i 136b, 407a g.+ üme 296a g.+ üñi 299b, 585b g.+ den151b g.+ lerde 1b
gör-	göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek, anlamak, kavramak, sezmek g. 20b, 41b, 49b, 96a, 129b, 140b, 165b, 210b, 217a, 236b, 240a, 261b, 312b, 400b, 410b, 435b, 488b, 525b, 568a, 589b, 590a, 614b, 619b g.- di13a, 376a, 447b, 588b

g.- diler 425a

g.- dükde (görünce, gördüğünde)416a

g.- düm 21a, 24a, 174b, 185b, 187a, 207a, 219a, 286a, 363a, 432a, 222a, 281a, 283a, 294a, 315b, 316a, 318a, 329a, 334a, 343b, 362b, 382a, 391b, 392b, 393b, 394b, 396b, 411a, 414b, 443a, 450a, 458a, 479a, 501b, 541b, 544a, 545a, 593a, 630b, 632a, 638a,

g.- e 127a

g.- en 66a

g.- enlerün (görenlerin, sıfat-fiil) 293b

g.- esin 43a, 486a

g.- esisen (göreceksin,sıfat-fiil)36b

g.- eyin 313a, 313b

g.- icked (görünce, zarf-fiil) 72b,230b, 235a, 406b, 415a, 433a, 564b

g.- iceñez (görünce) 101a, 108b, 408b

g.- imişem 176a

g.- inür (görünmek, dönüşlülük)408a

g.- irem 597b

g.- iser 310b

g.- iserdür 327b

g.- işüb (görüşüp, işteş) 449a

g.- işür 448b

g.- mege (görmeye, mastar) 44b

g.- mek (mastar) 45b, 533b

g.- meklik (görmek, mastar) 285a

g.- meye 568b

g.- mez (olumsuz)18a, 542b

g.- mez olur (görmemeye başlar) 543a

	g.- mişem 395a
	g.- seydüñ 320b
	g.- sünler 594a
	g.- üb (görerek) 413b
	g.- üben (görerek) 654a
	g.- üncek (görünce) 284b
	g.- ündi (görünmek)175a
	g.- ür (‘ azāb) 351b
	g.- ür 118a, 330b, 340b, 375b, 495b
	g.- ürem 255a, 277b, 581b, 655a
	g.- ürler 371b
görklü	güzel, temiz, iyi, mübarek, çekici, gösterişli
	g. 45b
göster-	görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak
	g.- di 591b
	g.- eydi 601b
	g.- ürseñ 675b
göyündür-	yakmak
	g.- ür 189b
göz	görme organı, uç, taraf
	g. 18a
	g.+ i 69b, 288b, 543a, 605b,
	g.+ ine 543b
	g.+ inüñ 444a
	g.+ leri 287a
	g.+ lerinden 402b
	g.+ lerinüñ 289a
	g.+ üm 277a, 502b
	g.+ üme 175a, 542a

	g.+ lerüm 542b
	g.+ üyle 544a
gözle-	gözlemek, gözetmek, riayet etmek, gözetlemek, bakmak
	g.- ye 182b
ğulğul	gürültü, şamata, bağırişip çağrişma
	ğ. 455b
ğuş	kulak, duymaya yarayan organ
	ğ.+ ları 369a
güher	→gevher
	g. 247b, 615b, 634b
gül-	sevinçli zaman geçirmek, eğlenmek, hoşça vakit geçirmek
	g.- er 398b, 401b, 403a
	g.- memiş (olumsuz) 221a
	g.- mez (olumsuz) 277b
gümān	(F) sanma, zan, şüpheci
	g. 125b
gümiş	parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element
	g. 157a, 615a
	g.+ den 67a, 203a
	g.+ dendür 202b
gün	yirmi dört saatlik zaman dilimi
	g. 180a 88b
	g.+ de 462b
gün	güneş
	g. 4a
	g.+ den 656a
	g.+ i 655b, 26b
günbegün	günden güne, gittikçe

	g. 181b
günāh	dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış, vebal
	g. 183a
	g.+ ı 582a
	g.+ ını 181a
	g.+ ların 581a
	g.+ uñ 217b
gündüz	günün sabahdan akşama kadar süren aydınlık bölümü
	g. 179a, 572b
güneş	güneş
	g. 25b, 599a, 602a, 609b
gūr	(F) mezar, kabir
	g. 520b
	H
haber	(A) bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık, hadis
	h. 14a, 395b, 497b
haber vir-	bildirmek, haber ulaştırmak, bir durumun, bir olayın belirtisi olmak
	h.- di 527a
habīb	(A) sevgili, seven, dost
	h.+ im 59b
	h.+ üme 237b
	h.+ ümsin 547a
hacc	(A) İslam'ın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kâbe'yi ziyaret ve tavaf ibadeti
	h.+a 562a

ḥācēt	(A) gereklilik, lüzum, Tanrı'dan yerine getirilmesi beklenen dilek, ihtiyaç duyulan şey, gerekli şey ḥ.+ i 374a ḥ.+ üm 549b, 587a
ḥācī	(A) hacca gitmiş olan ḥ.+ ları 331a
ḥadd	(A) sınır, uç ḥ.+ in 492b
ḥaddi ḥisābı yok	(A) sınırsız, sayısız ḥ. 195b
ḥākīm	(A) egemen ḥ. 298b
Ḥaḥḳ Te'ālā	(A) Yüce Allah, Tanrı Ḥ. 35b, 260b
Ḥaḥḳ	(A) Allah, Tanrı Ḥ. 37a, 43a, 86a 184b, 240a, 304b, 418b, 423a, 461a, 620a, Ḥ.+ a 515b 548b Ḥ.+ uñ 128b, 592a
Ḥālīḳu lā-şerīk	(A) ortağı olmayan Yaradan Ḥ. 438b
Ḥalīm	(A) Allah'ın adlarından Ḥ. 551b
Ḥālīşe	(A) altıncı göğün adı Ḥ.+ dür 422a
ḥalk	(A) yaratma, yaratılma ḥ. 389a ḥ.+ ı 327b, 335b, 494b ḥ.+ uñ 387b, 388a

	h.+ muñ 351a
halk it-	(A) yaratmak
	h.- miş 187b
hal	şimdiki zaman, oluş, bulunuş, durum
	h.+ dur 32b
	h.+ i 276a, 356b
	h.+ ine 420a
	h.+ ini 80b, 213b
	h.+ leri 670a
	h.+ um 449a
hāl ü hāl	durumu, son hali,
	h.+ in134a
ham	(F) işlenmemiş, üzerinde çalışılmamış
	h. 202b, 203a
harām	(A) dince yasak edilmiş şey
	h. 374b, 379b
	h.+ a 380b, 381a
	h.+ ı 372b, 377a
harām it-	dinen yasaklamak
	h.- dem 555b
harām ol-	dinen yasak olmak
	h.- a 78a
	h.- urdı 147b
harbe	(A) kısa mızrak
	h.+ leri197b
harc eyle-	(A) harcamak, sarf etmek
	h.- ye 564a
harīr	ipek
	h. 603a

ḥas	iyi nitelikleri kendinde toplamış olan ḥ. 626a
ḥāşıl ol-	(A) çıkan, biteni üreyen, türeyen, peyda olan ḥ.- dı 587a
ḥāsīd	(A) haset eden, kıskanan, kıskanç ḥ.103b
ḥasm-ı cān	can düşmanı ḥ.+ uñ 271b
ḥasret	(A) göreceği gelme, özleyiş ḥ.+ dūr 37b
ḥasretine yaqıl-	özlemden acı çekmek ḥ.- ur 25b
ḥaşḥaş	(A) kapsüllerinden ve yağından yararlanılan bir bitki ḥ. 662b
ḥāṭır	(A) zihin, fikir, keyif, hal ḥ.+ ım276b ḥ.+ ımdan 57a ḥ.+ iñ 58b
ḥavlü'l-‘arş	(A) Arş’ın çevresi, yöresi ḥ.+ uñ 529a
ḥayāl	(A) bir insanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey ḥ. 57a
ḥayr	(A) iyi, faydalı, hayırlı ḥ. 204a, 265a, 570a
ḥayr it-	faydalı olmak, iyilik etmek ḥ.- se 563a ḥ.- em 571a
ḥayrān	(A) şaşırılmış, çok tutkun ḥ. 230b, 599b

ḥayrān ol-	şaşırmak, tutulmak ḥ.- dum108b ḥ.- ur 66a, 609b
Ḥayre'l-beşer	İnsanların en hayırlısı, en iyisi Hz. Muhammed Ḥ. 247a, 630a
ḥāzır ol-	hazır durumda bulunmak ḥ.- umayam 244a
ḥazīn	(A) hüznü, mahzun, kederli, gamlı 305b
ḥazīn ḥazīn	çok hüznü, çok mahzun, kederli ḥ. 19b 519b
ḥazret	(A) saygı, saymak üzere büyüklere verilen unvan ḥ 169a ḥ.+ de 13a ḥ.+ e 418a
ḥelāl	haram olmayan şey ḥ. 372b, 374b ḥ.+ i 377a, 379b, 381a
helāk kııl-	(A) mahvetme, öldürme harcama, çok yorma h.- ur 199b
helek kııl-	→ helāk kııl- h.- a 286b
helāk ol-	(A) mahvolma, ölme harcanma, çok yorulma h.- ur 321b
hem	(F) dek, deş, -i bir, bağlaç h. 4a, 39b, 46a, 89a, 90a, 90b, 117a, 125b, 152b, 155b, 156a, 166b, 167a, 207a, 207b, 250b, 307b, 342a, 347a, 368b, 434a, 454b, 515b, 530b, 541a, 545b, 554a, 649a, 649b

hemān	(F) hemen, derhal, o anda, çarçabuk h. 403a
hemen	→ heman h. 95b
hemīn	(F) bu bile, tıpkı, bu, çok, h. 215a, 296a, 501a, 506a
hendek	(A) uzunlamasına kazılmış derin çukur h.+ ı 325b
henüz	şimdiye kadar bu ana dek, daha, yeni, hala, ancak h. 668b, 669a
hep	(F) eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak, sürekli olarak, her zaman, daima h. 186b, 328a, 350b, 455a, 632b, 673b
her	(F) hep, bütün h. 71a, 92b, 126a, 151a, 180a, 199a, 204a, 232b, 251a, 265a, 338a, 366b, 390a, 403b, 407b, 435a, 463b, 464a, 486a, 539a, 552a, 557a, 558a, 559a, 560a, 565a, 567b, 570a, 575a, 605a, 607a, 623a
her bir	tek tek h. 2b, 160a, 437a, 621a h.+ i 30b, 62a 197a, 426b, 529b, 537b, h.+ inün 22a, 161b, 213b, 293a, 317b, 424b h.+ isi 134a, 198a, 186a, 467b, 536b, 604a
her gün	her gün h. 647b, 648a
her ne	herhangi h. 13a, 288a, 316a
hergiz	(F) katiyen, asla, hiçbir vakit h. 674b

heybet	(A) korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş h. 222b, 289b, 291a, 294a, 301a, 302b, 445b h.+ in 236a, 394a, 504a h.+ ini 227a, 235a
heybetlü	korkutucu, saygı uyandırıcı, heybetli h. 308a h.+ lüdür 643b
hezār	(F) bin 599a
hırāmān	(F) salınarak naz ve edâ yaparak yürüyen h. 597a
hışm	(F) öfke, kızgınlık h. 301b, 318b
hicāb	(A) perde, aşama, merhale h. 536a, 541a h.+ lar 537a
hiç	(F) olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz h. 148a, 184a, 221b, 488a, 502b, 540a
hikāyet	(A) anlatma, roman, masal, hikaye h. 83a
hikmet	(A) bilgelik, Tanrı'nın insanlarca anlaşılamayan amacı, gizli sebep h. 495a
hisāb	(A) matematiksel işlem, alacaklı veya borçlu olma durumu h. 148a h.+ ı 656b h.+ ın 494a h.+ ını 814a

hizmet	(A) iş, vazife, memurluk h.+ de 177a h.+ e 489b
hizmet eyle-	(A) iş görme, vazifesini yerine getirme h.- di 31b
hizmeti kılama-	iş görememek, vazifesini yerine getirememek h.- dum 242b
ho	(F) de bağlacı 93b, 127b
h̄oca	(F)sahip, öğretmen h. 236b, 397b
horos	(F) tavuğun erkeği olan kümes hayvanı h. 367b, 524a
horos-ı ‘ arş	Arş’ın horozu h.+ dur 528a
hoş	(F) beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren h. 58b,212a, 253b, 496b, 524b
hoş ıtut-	incitmemek, iyi muamele etmek, ikram etmek, ağırlamak, ziyafet etmek. h. 585b
h̄ub-cemāl	(F) güzel yüzlü h.144a
Hudā	(F) Tanrı, Allah H. 258b, 269b H.+ ya 115b
hulle	(A) Cennet giysisi h. 72a, 566a, 604a h.+ sidür 51b h.+ yi 55a

hulķ eyle-	(A) yaradılışının özelliklerini gösterme h.- di 241a, 306a
hulķum	(A) insan ve hayvanlarda boğaz h.+ a 259b, 260a
hūr	(A) Cennet kızları, huriler h. 66b
hūrī	→ hūr 607b, 612a h.+ ler 405b, 595b, 598b, 608a h.+ lerüñ 601a
hurrem ol-	(F) şen sevinçli gülüyüzlü gönül açan h.- ub 221b
hūru	→hūr h. 593a, 596a
hurūř eyle-	(F) coşmak, gürültü şamata etmek h.- r 523b
hūkm	(A) emir, komuta h.+ inüñ 245b h.+ üñe 303b
hūkm it-	emir vermek, komuta etmek h.- er 180a, 260b h.- en (hükmeden) 232a
hūrmet eyle-	(A) saygı h. 574a
hūsñ	(A) güzel, iyi h.+ üni 600a
hüdā	(A) hidayete erdiren, yol gösteren h. 59b
hümām	(A) himmetli, azimli, bir işe sımsıkı sarılma h. 158a

	I
1-	-imek ek-fiil
	1.- dı 31a, 54a, 65a, 67b, 71a 63a, 116b, 140a, 140b, 148a, 155a, 156a, 167a, 175b, 188a, 188b, 282a, 282b, 288a, 288b, 290b, 307b, 311a, 319a, 319b, 323b, 326a, 326b, 328a, 328b, 336a, 337a, 337b, 342a, 346b, 347a, 349a, 353a, 353b, 361a, 364a, 364b, 372a, 380a, 384b, 392a, 392b, 393a, 393b, 398a, 398b, 411a, 454b, 459a, 460a, 482a, 482b, 492a, 510a, 510b, 539a, 539b, 591b, 602b 633a, 633b, 636a, 666a, 668b,
	1.- duğ 497a
	1.- sa 286b, 674a
ıbrık	su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap
	1. 62a
	1.+ um 669a
ıla	ile vasıta edatı→ile
	1. 294b, 444a, 602b,
ılan	yılan
	1. 353b, 364b, 365a, 366a, 369a,
ıllık	yıllık, yıl kadar
	1. 30b, 333b
ırgad	işçi, amele
	1. 617b
ırağluk	uzaklık, mesafe, ara
	1.+ ı 333a
ırmağ	akarsu, nehir
	1. 462a, 478b, 663a
	1.+ a 476b
	1.+ ı 664a, 665a
	1.+ uñ 477a

ıssı	sıcak
	ı. 668b, 677a
ıışık	(A) aşk
	ı. 6b, 9b, 91b 10a, 117b, 158b, 165a, 218b,428b, 440b, 468b, 573b, 574b, 629b, 659b
	ı.+ ı 1b
	ı.+ uña 39a
	ı
ı	ey hitabı
	ı. 54a, 198b 224a, 266a, 409a, 474a, 481b, 531a, 606a,
ı-	imek, ek-fiil
	ı.- di 18a, 23b, 28b,30a 68b, 100a, 141a, 154a, 154b, 156b, 157a, 161a, 212b, 220a, 249a, 304b, 336b, 342b, 346a, 349b, 355b, 360a, 361b, 372b, 373a, 373b,374a, 374b, 380b, 384a, 388a, 388b, 389a, 411b, 422b, 424a, 424b, 434a, 434b, 436b,454a, 455a, 455b, 459b, 476a, 492b, 493a, 534a, 542b, 614a, 634b, 637a, 637b, 662b, 669a,
	ı.- düm 256a
	ı.- düñ 582a, 582b
	ı.- ken (zarf fiil) 96b, 107a, 268a
	ı.- miş 228a, 635b, 641a
	ı.- se 5a, 257a, 552a, 567b, 611a
	ı.- señ 6a,104b, 110b, 117b, 158a, 218a, 429b, 468a, 574a, 628b, 659a,
	ı.- señüz 428a
ıblıs	(A) şeytan, hilekâr 129a
ıbni ıAbbās	Hız. Muhammed'in amcası Abbās (r.a.)'ın oğlu
	ı. 11a, 17a, 630a

	İ.+ a 13b, 63b, 194b, 412b
	İ.+ dur 159a
İbrāhīm Ḥalīl	Hz. Muhammed'in dedesi, peygamber Hz. İbrahim
	İ. 81b, 446b
‘ibret	(A) kötü bir hadiseden alınan ders, acayip, tuhaf
	‘i. 264b, 276a, 280a
	‘i.+ i 277b
‘ibret al-	ders almak, ibret almak
	‘i.- dum 279b,
	‘i.- uram 275b
iç-	içmek
	i.- elüm149a
	i.- eyidūñ 147a
	i.- er 651b
	i.- erem 145b
	i.- üm (yudum) 322a
	i.- en (içen, sıfat-fiil) 322a
iç	dahil, dış karşıtı
	i.+ i 142b, 162a, 317b, 318b, 322b, 324b, 451b,
	i.+ inde 140b, 146a, 166b, 316a, 320b, 325a, 326b, 356a,
	359b, 367b, 369a, 377b, 385b, 478b, 520b, 597a, 598b,
	611b, 612a, 644b, 650b, 664b
	i.+ indeki 141a
	i.+ indeyem 245b
	i.+ ine 505b
	i.+ leri 364b
içre	içeri, iç yan, iç bölüm
	i. 559b
içerü	→ içre

	i. 173b, 310b, 311a
	i.+ den168b, 592b
içün	için, amacıyla, maksadıyla
	i. 44a, 45b, 85a, 277a, 350b, 375a, 523b, 614b, 620a
idin-	edinmek, yapınmak, kendine sağlamak
	i.- mişler 377b
iki	iki
	i. 27a, 53a, 61b, 63a, 71a, 84b, 115a, 155b, 223b, 229b 230a, 281a, 329a, 448a, 481a, 481a, 482b, 512b, 530b, 647a, 648a,
	i.+ nci (ikinci) 28a,191b, 192b, 193b, 194a, 562b
	i.+ ncide195a
	i.+ si 54a, 103b, 283b
	i.+ sinde 62b,190a
ikrām kıl-	(A) saygı gösterme, ağırlama
	i. 237b
iķrār	(A) dil ile söyleme, bildirme, kabul
	i.+ ı 578a
	i.+ um 675b
iķrār eyle-	kabul etmek
	i.- yem 676a
il	el, yabancılar, başkaları
	i.+ üñ 374a
ile	→ıla
	i. 6b, 7b, 9b, 10a, 10b, 22b, 42b 50a, 50b, 52a, 61a, 64a, 90a, 113a, 120a, 140a, 117b, 130b, 158b, 165a, 168a,204a, 212a, 218a, 218b, 243a, 252a, 252b, 261b, 280a, 289b, 291a, 294a, 301a, 302b, 331b, 339b, 345a, 347a, 358b, 384a, 405a, 405b, 440b, 445b, 448b, 449a, 475b, 479b,

	481b, 490a, 551b, 553a, 573b, 574b 580a, 590b, 591a, 608a, 620b, 629b, 645a, 647a, 653a, 658a, 663b
ilerü	ileri, önce, evvel, mukaddem, evvelki, eskisi i. 31b, 78b, 79b, 136a,137a, 191a, 209a, 233b, 234a, 239b, 241b, 306a, 396a, 447a, 496b, 497b, 596b,
ilerü var-	ilerlemek, i.- ur285b
ilk	ilk, birinci, ilkin i. 337a
ille	mutlaka, hele hele i. 600b
‘İllyün	yedinci kat göğün adı İ. 441b
ilresügin	uçkur i. 355b
ilt-	götürmek, yerine ulaştırmak, iletmek i.- ür 404b i.- ürür 405a
imām	cemaate namaz kıldırın kimse i. 530a
īmān bul-	iman sahibi olmak, iman tazelemek ī.- asın10a
īmān getir-	inanmak, iman etmek ī.- e 557a
imdi	şimdi, şu anda18b i. 14a, 48a, 154b, 198b, 215b, 281b, 330b, 421b, 504a, 507a, 508b, 513a, 537b, 645b
inan-	bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek i. 675b

	i.- a 558a
	i.- ısar 556a
	i.- mağıl (olumsuz) 272b
	i.- madılar (olumsuz)128b
	i.- mazdı (olumsuz) 674b
‘ināyet	(A) lütuf, ihsan, iyilik
	‘i. 106a
‘ināyet iriş-	inayetin ulaşması, inayete nail olmak
	‘i.- di 60a
incü	inci
	i.+ den 627b
in-	yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek, bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak
	i.- düm 114b
	i.- dürür (indirmek) 485b
	i.- er180b, 464a, 486a, 648b,
	i.- erem 654b
	i.- üb (inerek) 199b
iñen	çok, pek, daha çok, gayet ziyade
	i. 301b, 643b
ins	(A) insan
	i. 3b
ir-	erişmek, ulaşmak
	i.- di 113b, 168a, 191b, 410a, 449b
	i.- diler 21a
	i.- dügüm (ulaştığıımı) 82b
	i.- dükde (ulaştığında) 270b
	i.- düm 164a, 661a
	i.- e 575b

	i.- en (ulaşan) 553b
	i.- er 92b, 254a, 531b
	i.- esisen (ereceksin) 36a
	i.- gürem (erdireyim) 563b
	i.- iser (ulaşacak) 42b
	i.- medüm (olumsuz)631a, 631b
	i.- üresin (erdireceksin ulaştıracaksın) 59a
	i.- mişem 665b
	i.- mez (kıyās) 451a
iriş-	varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak
	i.- di (erişmek, işteş)138a, 201a, 545b
	i.- di (‘ ināyet) 60a
	i.- düm 114a
	i.- düm 666b
	i.- düm di192b
	i.- e 214b
	i.- medük 640a
	i.- mez 93a
	i.- ür 263b
iriñ	genellikle sarımtırak renkte koyuca sıvı, cerahat
	i. 339b
‘ İsa	Hz. İsa, peygamber
	İ. 282b
īřār eyle-	(A) ikram, bahşiş, cömertlik, verme, sağma
	ī.- yem 579a
īřār it-	→ īřār eyle-
	ī.- erem552b
īřār kıılma-	vermemek, sağmamak, mahrum bırakmak

	ī. 104a
İslām	İslam
	İ. 199a
İsmā' il	1. kat göğün kapısındaki melek
	İ. 169b
İsmā' il	Hz. İsmail, peygamber
	İ. 82a
ism	ad, isim
	i.+ i 27b
İsrāfil	(A) dört büyük melekten biri
	İ. 32b, 495b, 498a, 501a, 527a,
	İ.+ e 490b
	İ.+ in 491a
issi	sahibi
	i. 236b
	i.+ süz (sahipsiz) 271a
iste-	istek duymak, arzulamak
	i.- rem 533b
iş	güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma
	i. 204a
	i.+ e 2b, 570a
	i.+ i 179a,179b, 337b, 378b, 392b, 393b, 403a, 435b,
	466b, 467a, 495a
	i.+ in 198b
	i.+ ine 111b
	i.+ inün 151a
	i.+ ler 623a
	i.+ lerin 560b
	i.+ üm 586b

işbu	bu, özellikle bu
	i. 11a 249b, 264b, 268b, 312a, 400a, 485b, 676a, 677b,
işit-	duymak, işitmek
	i. 14a, 18b, 48a, 49b, 100b, 134b, 153a, 215b, 216b, 281b, 330b, 433b, 480b, 507a, 516b, 537b, 600b, 613a, 626b, 645b,
	i.- di 305b, 123b, 171b, 240a,
	i.- düm 47a, 447a, 300a, 594b
	i.- ıcek (duyunca) 532b, 538a
	i.- idi 456a
	i.- dür 611a
	i.- gil 256b
	i.- inüz 477a
	i.- üben (duyarak) 524b
işle-	yapmak, imâl etmek, yapmak, çalışmak, tesir etmek
	i.- yesin 550b
	i.- yen (yapan) 390b, 391a
it-	etmek, eylemek yardımcı fiil
	i.- düm (seyr) 632b
	i.- e (şerh) 457a
	i.- e (zıkr) 573a
	i.- e (kabül) 418b
	i.- elüm (bünyād) 1b
	i.- elüm (şerh) 8a
	i.- elüm (yād) 1a
	i.- em (hıayr) 571a
	i.- em (Mün'ım) 561b
	i.- em (harām) 555b
	i.- em (şerh) 600a

i.- em (vaşf) 652a
i.- em (zıkr) 216b
i.- em (raḥmet) 585a
i.- en (ḥükm) 232a
i.- en (naql) 159a
i.- er (ḥükm) 180a,260b
i.- er 240a, 342b, 607b
i.- er (‘ izzet) 240b
i.- er (keleci) 475b
i.- er (mat) 655b
i.- er (şek)126a
i.- er (tesbīḥ) 190b, 437b, 516a
i.- er (yardım) 200a
i.- erdi (‘ arz) 360b
i.- erdi (māt) 26b
i.- erem (işār) 552b
i.- erem (setr) 583a
i.- erler (‘ arz) 406a
i.- erler (va‘ de) 373b
i.- erseñ (‘ izzet) 629a
i.- eyüm (şerḥ)153b
i.- eyüm (şerḥ) 458b
i.- eyüm (şerḥiñ) 316b
i.- üb (‘ izzet ederek) 415b
i.- üb (kül ederek) 189a
i.- üb (küstaḥlıḳ ederek) 548a
i.- üb (terk ederek) 377a
i.- üb (maḥv ederek) 189b
i.- üben (‘ izzet edip) 496a

	i.- üben (tavāf edip) 660a
	i.- üben (şükr edip) 47b
	i. (su'āl) 121a
	i.- di (āşikār) 314b
	i.- di (var) 3a
	i.- diler 129b, 427b
	i.- dügi 265b
	i.- düm (‘ayān) 637b
	i.- düm (şükrün) 116a
	i.- me (‘ār) 470a
	i.- meye (terk) 554b
	i.- mez (tesbīh)178b
	i.- mez 361b
	i.- miş (halk) 187b
	i.- se (nazar) 287b
	i.- se (hayır) 563a
	i.- sün (kavl) 188a
‘ivaz	(A) karşılık olarak verilen şey, bedel
	‘i.+ ı 567a
	‘i.+ nı 563a
iy	→ i
	i. 32a, 51b, 120b, 135a, 146b, 158a, 165a, 201b, 202a, 271a, 275b, 284a, 365b, 391a, 392a, 393a, 509a, 585a, 593b,
iyle	→ eyle
	i. 79a
iyle-	→eyle-
	i.- düm 271a
iyü	→eyü

	i. 623a
‘ izzet	(A) değer, kıymet, ululuk, yücelik, kudret, kuvvet, hürmet, saygı, ikram
	‘ i. 120a
‘ izzet eyle-	saygı göstermek, ağırlamak, değer vermek, yüceltmek
	‘ i.- 239b, 238a, 305a
	‘ i.-di 209b
‘ izzet it	→ ‘ izzet eyle-
	‘ i.- er 240b
	‘ i.- erseñ 629a
	‘ i.- üb (izzet ederek) 415b
	‘ i.- üben (izzet ederek) 496a
	K
Ḳādīr	(A)tükenmez kudret sahibi olan Allah
	K. 27 b
ḳāba	büyük, iri, kocaman
	ḳ. 226a
ḳabūl it-	(A) almak, içeri almak, razı olmak, alıp kullanmak
	i.- e 418b
ḳāḥan	ne zaman, ne zaman ki, her ne zaman, vaktâki, nasıl, ne suretle, ne vakit
	ḳ. 251a, 407b, 605a
ḳadar	(A) ölçüsünde, derecesinde, dek, denli, gibi
	ḳ. 174a, 183a, 371b, 480b
ḳadd	(A) boy
	ḳ.+ i 366b
ḳadeḥ	(A)küçük bardak
	ḳ. 141a
	ḳ.+ i 145a

Ḳadīm	(A) öncesi olmayan Allah Ḳ. 213a, 507a
Ḳādir	(A) tükenmez kudret sahibi olan Allah K. 2b, 27 b, 543b, 621b
Ḳadr dünin	(A) Kadir gecesi K. 206a
kāfir	(A) Hakk'ı tanımayan, bilmeyen k. 126b, 408a k.+ lere 121b k.+ lerüñ 262b, 407b k.+ üñ 258a, 312a k.+ ün (kāfirler)311b k.+ unda 127b k.+ unuñ 264a
ḳāl u ḳīl	(A) dedikodu, boş konuşma ḳ. 79b
ḳal-	bağlanmak, kapılmak, değer vermek, itibar göstermek, bakmak ḳ.- am 89b ḳ.- dı 472b, 541a, 631a, 631b ḳ.- dum (ṭaṅa) 24a, 107b, 433a ḳ.- dum (ḥayrān u zār) 230b ḳ.- isardur 278a ḳ.- mamış (olumsuz) 640a ḳ.- mamışdı 540b ḳ.- ur 473a, 145b
ḳalk	gitmek üzere yerinden ayrılmak, doğrulmak, davranmak, yeltenmek ḳ.- dı 240b

	ķ -an (kalkmakta olan) 197a
ķal' a	(A) kale, hisar ķ.+ lar 317a
ķamer	(A) ay ķ. 599a
ķāmet	(A) boy, boy pos ķ. i 26a
ķamu	bütün, hep, her, herkes ķ. 8b, 37b, 43b, 39a, 120a, 147a, 162b, 172a, 177a, 180b, 185b, 196a, 238b, 311b, 357a, 357b, 413b, 422b, 425a, 452a, 495a, 596a, 632a, 633a, 638b, 639a, 651a, 672a ķ.+ dan 383a ķ.+ ları 250a, 292b ķ.+ sı 83a, 85b, 122b,129a, 223a, 337a, 411b, 651b, 657a, 671b ķ.+ sın 199b, 314b ķ.+ sından 40b, 638a ķ.+ sinuñ 183b, 269a, 353a ķ.+ ya 264b
ķamucıġı	ne kadar varsa, tümü ķ. 119a, 490a
ķan	insan ve hayvanların vücudunda hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı ķ. 339b, 402b
ķanad	uçmayı sağlayan organ ķ. 71a ķ.+ ı 434b ķ.+ in 512b

	ķ.+ ında 435a
	ķ.+ ını 517b
	ķ.+ ları 30a
	ķ.+ ların 513a
ķanda	nerede, nereye
	ķ. 93b, 524a
ķandil	(A) içinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı
	ķ. 503b
	ķ.+ inün 504a
ķanı	hani, nerede 84a
ķānī	dokunaklı söz söyleyen
	k. 247b
ķanķı	hangi
	ķ.+ sın 144b
ķapla-	muhasara etmek, sarmak
	ķ.- miş 636b
ķapu	bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı
	ķ. 167a, 168a, 307b, 334b, 335a, 591b, 592a
	ķ.+ dan 173b, 310a
	ķ.+ dur 308a, 309a
	ķ.+ ların 315a
	ķ.+ sın 314a, 149b
	ķ.+ sında 621a, 623b
	ķ.+ ya 167b
	ķ.+ yı 169b, 172b, 313a
ķar	havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağın su buharı

	ķ. 188a, 189a
	ķ.+ ı 189b
	ķ.+ dan 510b, 605b
ķara	siyah
	ķ. 69b, 605b
ķarañu	karanlık
	ķ.+ dı 18a
ķarār ıtutma-	ķabuk değişen, değişken,
	ķ.- dı 74a
ķarındař	kardeş, arkadaş
	ķ. 32a
ķarın/ķarnı	insan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından
	kasıklara kadar olan n bölgesi
	ķ.+ ı 65b, 367b
	ķ.+ ları 364a
	ķ.+ nı 565a
ķarřu/ķarřı	mukabil, karşılık olarak, karşılığında, sırası gelince
	ķ. 339a, 415a, 484a
	ķ.+ sında 307b
ķarřu gel-	karşılamak
	ķ.- di 448a
ķarřu ıtur-	karşılamak, hürmet etmek, emre amade olmak
	ķ.- dı 120a
	ķ.- dılar 119b
	ķ.- ur 176b, 291b
ķarřu var-	→ ķarřu ıtur karşılamak, hürmet etmek
	ķ.- ur 72b
ķarřu gel-	→ ķarřu ıtur
	ķ.- r 405b

kāse	(F) cam, çini, toprak vb.nden yapılmış derince çanak k. 142b
kaşır	(A) köşk k. 325a
kaş	gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar k.+ ı 69b, 230a k.+ inuñ 229b
kat	nezd, yan, huzur, ön k. 223a, 226b, 315b, 491b, 505a, 654b, 660b, 675a, 676b k.+ a 429a
katı	çok, çok fazla, pek şiddetli, gayet, ağır acı, sert k. 111a, 334a, 340b, 351b, 352a, 371b, 382b, 383a, 386b, 470b, k.+ dur 375a k.+ ina 12b k.+ ında 86a k.+ uma 118b
katre	(A) damla k. 477b
kaṭrān	(A) katran k. 318a, 325b, 353a, k.+ a 358a
kaṣiṣ-	kavuşmak, sarılmak k.- dı (bilüme) 501a
kaṣī ol-	(A) kuvvetli, güçlü, güvenilir, sağlam olmak k.- ğıl 658b
kaṣl	(A) lakırdı, söz k.+ i 272b, 573b k.+ idür 11a

ķavl ķıl-	söz vermek ķ.- dı 90a
ķavl it-	söz vermek, sözleşmek ķ.- sün 88a
ķavşır-/ķavşur-	birleştirmek, bir araya getirmek, iki eli birleştirerek tutmak, kucaklamak, elleri göğüste birleştirip saygıyla durmak ķ.- ıb (kavuşturup) 489b ķ.- u 119b
ķavum	budun, millet ķ+ dur 371a
ķayġu	üzüntü, tasa, endişe ķ.+ sı 401b ķ.+ lu (kaygılı)219b
ķayġulu ol-	üzülmek, kederlenmek, kaygılanmak ķ.- ub (kaygılanarak)220b
ķayġu yime	gam çekmek, endişe etmek, tasalanmak ķ. 299b
ķayır	kum, kalın kum, çakıl ķ.+ ı 459b
ķāyim	(A) ayakta duran, birinin yerini tutan, namaz kılan ķ. 190a
ķaynar	kaynamış durumda olan, çok sıcak ķ. 321a
ķelām	(A) söz, lakırdı k. 11a k.+ ı 159a
ķeleci	söz, laf, lakırdı k.+m 97b

	k.+ mi 427b
keleci it-	konuşmak, söyleşmek, söyleşide bulunmak
	k.- der 475b
kendi/kendü	kendi, kendisi
	k. 291a, 389b, 426b, 445b510b, 634a
	k. si 86b
	k.+ si 53b
kendözi	kendisi, zatı, şahsı, nefsi
	k. 389b
	k.+ ni 108a
Kerīm	(A) kerem sahibi, cömert, ulu Allah
	K.+ sin 550b
	K.+ üñ 214b
Kerrübiler	(A) Allah'a yakın melekler
	K. 43b, 460b
kes-	kesmek
	k.- er 346a, 384a
	k.- erler 383b
	k.- dügince (kesdiği kadar) 385a
kevşer şuyı	(A) Cennet'te bir havuzun suyu
	k. dı 63a
key	çok, pek, gayet, iyice, uygun, layık, doğru, büyük, muhteşem
	k. 279b, 289b, 378a, 479a
kez	defa, kere
	k. 92a,132a, 462b,517a, 536a, 536a, 575a, 613a, 618a
ķıgır-	çağırarak, davet etmek, seslenmek, haykırmak
	ķ.- ur 534b
ķıl-	etmek, eylemek, yapmak, yardımcı fiil

ķ. (ikrām) 237b
ķ. (raĥat) 439b
ķ.- a (namāzı) 559a
ķ.- a (vefā) 88b
ķ.- a (helek) 286b
ķ.- am (azad) 576b
ķ.- am (āzād) 577a
ķ.- am (āsān) 560b
ķ.- amadum (ĥizmeti) 242b
ķ.-an (zinā eden) 356b
ķ.- anlaruñ (namaz) 205a
ķ.- asın (şefā' at) 576a, 305a
ķ.- ayidüñ (şefā' at) 582b
ķ.- dı 236b
ķ.- dı (cefā) 133a
ķ.- dı (du' ā) 173a
ķ.- dı (emir) 57b
ķ.- dı (emr) 237a
ķ.- dı (ıapu) 307a
ķ.- dı (ķavl) 90a
ķ.- dı (ziyāret) 596a
ķ.- dı13b (rivāyet)
ķ.- dılar (cefā) 130a
ķ.- dılar (ziyāret) 426a
ķ.- dılar 348a
ķ.- dum 296a
ķ.- .dumdı (namaz)19a
ķ.- dum (namāz) 530b
ķ.- dum (namāzı)115a

ķ.- dum (naẓar) 174a, 280b, 502a
ķ.- dum (secde) 545a
ķ.- dum (seyr) 185a
ķ.- dum (virān) 272a
ķ.- dum (zārī) 548b
ķ.- dum (ziyāret) 117a
ķ.- ğıl (namāz) 136a
ķ.- ğıl (yaraķ) 9b
ķ.-ınca (du‘ā edince) 138a
ķ.- iñuz (namāz)ın 519a
ķ.- ısar (bezm-i‘ işret) 625b
ķ.- ıyardur (rūzī) 37a
ķ.- ısar (‘azāb) 331b
ķ.- ma (iřār) 104a
ķ.- miş (muvekkel) 526b
ķ.- ubeni (‘özrler dileyerek) 307a
ķ.- ur 96a, 204a, 487b,623a
ķ.- uram 261b
ķ.- ur (řenā) 178a
ķ.- ur (şaçu) 162b
ķ.- ur (helāk) 199b
ķ.- ur (namāz) 137a
ķ.- ur (naẓar) 225b, 401a
ķ.- ur (ziyāret) 657a
ķ.-ur 20b
ķ.- uram (‘ahde vefā) 547b
ķ.- uram (pinhān) 581b
ķılıç kın içinde bele takılan, çelikten silah
ķ. 197a

ķılıç

ķırañ	kenar, kıyı, uç, sınır, çevre ķ.+ 1 ķ.+ 1 319a, 489a ķ.+ ında 323a ķ.+ ında 488b ķ.+ ları 323b
ķıru	→ ķırañ ķ. 318a
ķısmet ol-	(A) nasip olmak, ķ.- ıardur 38a
ķıř	ķıř ķ. 650b
ķıyāmet	(A) dūnyanın sonu bütūn ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman ķ.+ e 182b
ķıyās irme-	ķıyaslanamamak, sayılamamak ķ.- z 451a
ķıymet	(A) değer, bedel, tutar ķ.+ i 615a
ķız	dişi çocuk ķ.+ 1 125a
ķızıl	parlak kırmızı renk ķ. 65b, 431a, 511a,
ķi	(F) bağlaç k. 120b, 146b, 150a, 155a, 222a, 256b, 288a, 312b, 390a, 403b, 431a, 508b, 525b, 557a, 558a, 559a, 560a, 562b, 567b, 568b, 575a, 590a, 619a, 623a, 637a, 662b
ķiçi	ķüçük k. 270a

k̄il	(A) ölçek k. 483a
kile	→kile k.+ si 484b
kim	→ki k. 12b, 13a, 15a, 17a, 17b, 18b, 29a, 33a, 70a, 73a, 88b, 91a, 98a, 109b, 122a, 126a, 129b, 134b, 136b, 143a, 199a, 204a, 208b, 222b, 237a, 238b, 246a, 266a, 267a, 273a, 297a, 305a, 340b, 345b, 348b, 351b, 371b, 372a, 379a, 392a, 392b, 393a, 394b, 395b, 400b, 464a, 467a, 486a, 504b, 507a, 507b, 516b, 524a, 538b, 565a, 570a, 576a, 582b, 607b, 616b, 631a, 631b, 650a, 651a, 664a,
kim	soru zamiri k. 168b, 170a, 214b, 231a, 255b, 289a, 298a, 330b, 446a, 453b, 488b, 494a, 499b, 552a, 568b, 580b, k.+ dür 102a k.+ üñ 255b k.+ ler 340a, 619b, 645b
kimi	birtakımı, bazısı, kimisi k. 156b, 157a, 206b, 370a, k.+ müzi 132b k.+ mizi 130b, 131a, 131b, 132a k.+ müze 130a
kimisi	→ kimi k. 157a, 205a, 205b, 206a, 350a
kimse	herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi k. 184b k.+ nüñ 243b
kimsene	→ kimse

	k. 178b
k̄in	(F) gizli düşmanlık, garaz
	k. 318b
kişi	insan, adam, kimse
	k. 66a 204a, 227b, 265a, 275b, 322a, 363a, 390b, 554a
	k.+ d̄ür 281b
	k.+ n̄üñ 275a
	k.+ ye 360b
	k.+ yi 268a
kitāb	kitap
	k. 166b
ķoca	yaşlı, ihtiyar
	ķ. 370a, 376a, 443a
ķo-	bırakmak, terk etmek, izin vermek, alıkoymak, etkilemek
	ķ.- odı 52b, 62b, 668a
	ķ.- madı (olumsuz) 234b
	ķ.- maya (maħr̄üm) 239a
	ķ.- mışlar 290a
	ķ.- ram 146a
ķoħu	koku
	ķ.+ ları 54b
ķoķ-	kokmak
	ķ.- ar 54b
ķol	kol, el, taraf, yan, cihet
	ķ.+ ların 448a
ķorķ	korkmak
	ķ.- ar 567b
	ķ.- arın 243b
	ķ.- dı 235a

	ķ.- ma (olumsuz) 296b, 297a
ķorķu	ķorku ķ. 280a, 294b, 296a, ķ.+ dan 238b ķ.+ ların 568a ķ.+ sını 361b
ķoy-	→ķo- ķ.- ub (koyarak) 274b, 342b, 379b, 380b, 381a
ķök	bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan bölüm k.+ i 636a
ķöşk	bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır k. 623b, 631a k.+ den 628a k.+ ler 624a k.+ lere 597b k.+ leri 559b, 627b k.+ üñ 633a, 651a
ķubbe	(A) yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı ķ. 396b, 397a
ķuc-	kucaklamak ķ.- ar 448b
ķudret	(A) kuvvet, güç, Allah'ın ezeli gücü, varlık ķ. 52a, 435b ķ.+ idür 488a ķ.+ in 442a ķ.+ inden 187b, 397b, 616a, 621b ķ.+ ini 96a ķ.+ inüñ 423b, 620b

	ķ.+ leri 217a
	ķ.+ leridür 525a
	ķudretlerin 153a
	ķ.+ lerine 138b
ķul	Tanrı'ya göre insan, abd
	ķ. 124b, 131b
	ķ.+ a 555b, 561a
	ķ.+ ı 576b
	ķ.+ lar 310a, 419a, 614b
	ķ.+ ları 626a
	ķ.+ larına 551a
	ķ.+ luk (kul olma durumu) 607b
ķullık eyle-	kulluk etmek
	ķ.- ye 560a
ķulak	işitme organı
	ķ.+ ı 68b
	ķ.+ um 470b, 538a
	ķ.+ uma 96b
ķulak tut-	dinlemek, kulak vermek
	ķ.- am 98a
	ķ.- ğıl 9a
ķur'ân	Hız. Muhammed'e inen kutsal kitap
	ķ. 664b
	K.+ da 507b
ķurtıl-	tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak
	ķ.- a 567b
ķurıt-	kuru duruma getirmek
	k.- ur 287b
ķuş	kanatlı uçucu hayvanların ortak adı

	ķ. 93a, 93b, 523a
	ķ.+ a 509b
	ķ.+ ı 466a
	ķ.+ lar 525b
ķutlula-	tebrik etmek, kutlamak
	ķ.- dı 589a
	ķ.- dılar 427a
ķuyruķ	omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ
	ķ.+ı 70b
kül it-	yakmak kavurmak
	k.- üb (yakıp kavurarak) 189a
külâh	(F) miğfer, tolga, başlık
	k. 196b
küngüre	(F) kubbenin tepesi en yüksek yeri
	k. 503a
kürsî	(A) binit, taht
	k. 208a, 219b, 290a, 290b, 473b 474a, 475a,
	k.+ si 220a
	k.+ ye 475a
küstâhlık it-	(F) küstahça veya cüretkâr davranışlarda bulunmak
	k.- üb 548a
küy-	beklemek sabretmek
	k.- er 604b
	L
lâ-cerem	(A) şüphesiz, besbelli, elbette
	l. 362a
lâ ilâhe illâllah	(A) Allah'tan başka ilah yoktur
	l. 27b
la'1	(A) kırmızı, al

	l. 634b
	l.+ den 156b
	l.+ i 67a, 615b
lāyık ol-	(A) yakışmak, yaraşmak
	l.- dı 350b
levn	(A) renk
	l.+ i 295b
levḥ	(A) yassı, düz, üzerine yazı resim gibi şeyler yazılıp çizilebilen nesne
	l. 225a, 243a, 246b, 247b, 249b,
	l.+ e 225b, 250a
leyl	(A) gece, şeb
	l. 511b
libās	(A) esvap, giysi
	l. 51a
luṭf	(A) hoşluk, güzellik, iyi muamele
	l. 551b, 550b
	l.+ ı 551a
	l.+ ina 214b
	M
ma ^ç āzallāh	(A) Allah korusun, Allah esirgesin
	m. 124a
ma ^ç den	(A) madenden
	m. 430b
maḥfī	(A) gizli, saklı
	m. 637b
maḥlūk	(A) halk olunmuş, yaratılmış
	m. 336a

	m.+ da 288a
maḥrūm ḳoma-	(A) mahrum etmemek, yoksun bırakmamak m.- ya 239a
maḥv it-	(A) yok etmek, ortadan kaldırmak, perişan etmek m.- üb (mahvederek)189b
maḳām	(A) durulan durulacak yeri durak m. 312a, 400a, 622a, m.+ ı 377b
maḳşūd	(A) kasdolunan, istenilen şey, istek m.+ a 59a
māl	(A) varlık, servet 569a m.+ a 561b m.+ ın 564a m.+ ları 562a
Mālik	(A) yedi cehennemın hakimi ve kapıcısı olan melek M. 309b, 314a M.+ e 302a , 312b M.+ dūr 299a M.+ ine 308b
mālik	(A) bir şeye sahip olan, sahip m.+ idūr 233a
ma ^ç lūm	(A) bilinen, belli m. dur 83a
ma ^ç lūm ol-	bilinmek, belli olmak m.- dı 673a
ma ^ç rifet	(A) herkesin yapamadığı ustalık m. 4b m.+ üñ 5a
mat it-	(F) yenmek, galip gelmek

	m.- er 655b
	m.- erdi 26b
ma' zeret tüt-	özrü kabul etmek
	m.- uñ 242a
meded	(A) yardım, imdat, aman, eyvah
	m. 500b
meger	(F) meğer, oysa ki, halbuki
	m. 450b, 653b
Mekke	(A) Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir
	M.+ ye 667a
melā'ik	(A) →melek
	m. 21a, 438a, 441a, 464b, 465a,
melek	(A) Allah'ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar
	m. 61b, 138a, 176a, 187a , 219a, 266a, 286a, 521b,
melūl	(A) usanmış, bıkmış, bezmiş, mahzun
	m. 276b
mel' ūn	(A) lanetlenmiş, herkesin nefret ettiği kimse
	m. 673b
menzīl	(A) hedef, varılacak yer, konaklama yeri, mesafe
	m.+üñ42b
mercān	(A) mercan
	m. 68a, 156a
merḥabā	(A) “hoş geldiniz”, “genişlenin, rahat oturun” manasına gelen bir selamlaşma sözü
	m. 173a, 210a, 284a
merkeb	(A) binilecek şey, binek
	m.+ i 89a

Merve	(A) Mekke'de bir dağın adı M.+ ye 20a
meşgale	(A) iş güç, uğraşılan iş m.+ m 243a
meşgûl	(A) bir işle uğraşan, iş görmekte olan m. 455a
meşgul ol-	meşgul olmak, bir işle uğraşmak m. 429b
meyl(üm) ol-	sevgi akışı, meyilli olmak, tutulmak m.- dı 109a, 143a
Meztine	dördüncü göğün adı M. 216a
mı	soru edatı m. 56b
mi	soru edatı m. 56a, 81b, 267a, 631a, 631b, m. + dür 268b m.+ sin 84a
Mikâ'il	(A) dört büyük melekten biri M. 64b, 483b, 486b
mi' rāc	(A) merdiven, göğe çıkma m.+ a 12a, 163b, 17b m.+ ı 152b, 154b m.+ ina 7a, 9a m.+ ını 8a m.+ um 589a m.+ umı 427a m.+ uñ 35a, 153b

misk	(A) Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu bir madde m. 606b, 633b
mişkāl	(A) yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü m. 648a
mīzān	(A) terazi, ölçü aleti, tarı, ölçek m. 483a
muğannīlik eyle-	(A) şarkıcılık yapmak m.- rler 349b
Muḥammed	(A) bir çok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime peygamberimizin adıdır. M. 100b, 121a, 28b, 34a, 500a, 534b, 589b M.+ e 469a
Muḥammed ʿ Arabī	→ Muḥammed M. 211b
muḥarreb	(A) yaklaşmış, yakın m. 424a
mūnis	(A) alışılmış, yadırganmaz, cana yakın, sevimli m. 212b
munşīf ol-	(A) insafılı olmak, insaf etmek, kötülükte ileri gitmemek m.- dı 91a m.- ğıl 76b
muntazır	(A) intizar eden, gözleyen, bekleyen m. 43b m.+ dur 604b
muntazır ol-	(A) beklemek, gözlemek m.- miş 46a

Mūsā	(A) Hz. Musa Peygamber M.+ ya117a M.+ yı 414b
Mūsā-yı kelīm	Söz söyleyen, konuşan Musa M. 116b
Muṣṭafā	(A) seçilmiş, güzide, Hz. Muhammed'in adlarından M. 7a, 8a, 9a, 12a, 18b, 41a, 58b, 75b, 88a, 97a,133b, 135a, 157b, 171a, 266a, 299a, 585b, M.+ dur 15b M.+ nuñ 200a M.+ ya 5b5b
muṣṭula-	müjdelemek m.- r 163a, 414a m.- yub (müjdeleyerek) 34a
mu' teber	(A) itibarlı, güvenilir, geçerli m. 190a
müdām	(A) devam eden, süren, sürekli m. 253a, 560a, 573a
mü'min	(A) iman etmiş, İslam dinine inanmış, müslüman m. 257a, 257b, 429b, 628b m.+ lerüñ 262a, 627a m.+ ūnuñ (müminlerin) 263a, 405a
mün'im it-	(A) nimet vermek, yedirip içirmek m.- em 561b
mürsel	(A) gönderilmiş, yollanmış, peygamber m. 8b
müsteḥakk	(A) hak edilen m.+ 1564b
müşk	→misk m.+ den 68b

müşṭāk	(A) özleyen, göreceği gelen, can atan m. 497a, 605a
müvekkel kı1-	(A) vekil kılmak, vekil tayin etmek m.- mış 526b
müzdüni	(F) karşılık, mükafat, ücret m. 469a
nāgehān	N (F) ansızın, birden bire n. 99b
naql it-	(A) bir şeyi başka bir yere götürme, taşıma, aktarma n.- en (taşıyan)159a
nāliş eyle-	(F) inlemek n.- üm 548b
namāz	(F) İslamın beş şartından biri olan ve müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet, salat n. 520a n.+ ı 205a n.+ in (yatsu)19a
namāz kı1-	namazı eda etmek, namaz ibadetini yapmak n.- a 559a n.- ğıl 136a n.- dum 530b n.- dum 115a n.- iñuz 519a n.- ur 137a
nār	(A) ateş, od, cehennem n. 359b
naşīb eyle-	(A) fırsat vermek, eriştirmek

	n.- di 500a
naşīb ol-	(A) fırsat düşmek, elvermek, ulaşmak, kavuşmak n.- a 56b
naşrānī	(A) hıristiyan n. 103a
nā-tamām	(F) tamamlanmamış, bitmemiş n. 586b
nazar it-	(A) nazar etmek, bakmak n.- se 287b
nazar kııl-	→ nazar it- n.- dum 174a n.- dum 280b n.- ur 225b n.- ur 401a n.- dum 502a
nāzır ol-	(A) nazar eden olmak, bakan olmak n.- dum 662a
ne	ne, soru sıfatı n. 32b, 33b, 498a, 430b,183a, 246b, 247b, 281b, 371a, 435b, 674a
ne	soru zamiri n. 18b, 20b, 41b 49b, 96a, 127b, 140b, 154b, 129b, 224b, 236a, 236b, 240a261b, 309a, 312b 320b, 336b, 348a, 399a, 421b 478b, 507a, 508b, 533b, 546a, 546b, 563b, 590a, 614b, 626b n.+ dūr 466b
ne	soru zarfi n. 195b, 386b
ne ne	bağlaç

	n. 541a, 599a, 189a, 189b
Ne ^c avret(?)	ikinci göğün adı N.+ dür194a
nebī	haberci, peygamber, elçi n. 74a, 76a, 78b 81b, 211a, 375b, 498b, 528a, n.+ dür 84b n.+ ler123b n.+ nüñ 238a n.+ ye 239b, 240b
nebīler serveri	peygamberlerin önderi Hz. Muhammed n.14b
nebīler t̄acı	→ nebīler serveri n.+ ni8b
neden	neyden, hangi maddeden n. 410b,430a, 165b, 567b
ne denlū	ne kadar n. 537b
nefes	(A) soluk n. 192a nefesi 68a
nefs	(A) ruh, can, hayat, yeme içme gibi biyolojik ihtiyaçlar n. 288a
nehār	(A) gündüz n. 511b
ne ki	neyi, her ne, ne kadar n. 229a, 230a
ne kim	→ ne ki n. 13a, 249a, 316a
nenüñ	neyin

	n. 637a
ne sebebden	neden dolayı, ne sebeple
	n. 122b, 222b
Nezîr	(A) peygamberin adlarından, birini doğru yola sokmak için verilen gözdağı, korkutma
	N. 43a
nerdübân	(F) merdiven, basamak
	n. 155a
nerkes	(F) nergis, bir süs çiçeği
	n.+ e 69b
nesne	şey, nesne, bir şey, hiçbir şey
	n. 274a,481a, 526a, 536b, 540b
neyle-	ne yapmak
	n.- di 134b, 371a
	n.- diler 354b, 387a
	n.- düm 48a
	n.- sün 569a
nice	nasıl, çok, çok kez, ne, ne zaman, ne kadar, hangi
	n. 12b, 33a, 82b, 92a, 121b, 130a, 132a, 217a, 227b, 236a, 266b, 271a, 272a, 308b, 313b, 327a, 370b, 391a, 394a, 394b, 416b, 457a, 492b, 493a, 514b, 525b, 538b, 600a, 618b, 652a, 676a, 677b,
	n.+ dür 613b
	n.+ ler 393a, 273a, 392a
	n.+ leri 112a
	n.+ si 653a
nihân	(F) gizli, saklı, bulunmayan, görünmeyen
	n. 369b
niķāb	(A) peçe, yüz örtüsü

	n. 424b
Nīkyabil	Arş'ta kuş şeklinde bir melek N. 528b
Nil	(A) Mısır'dan geçen Akdeniz'e dökülen meşhur nehir. N.+ e 649a
ni' met	(A) iyilik, lütuf, ihsan, bahşış n.+ lerini 558b
nişān	(F) alamet, iz, belirti, amaç, hedef n. 525a, 673a, 674a
nit-	ne etmek, ne yapmak n.- diler 341a n.- erse 265a, 390a n.- er 516b
nitekim	gerçekten, hakikaten, sonuç olarak, nasıl ki, n. 506b
niyyet eyle-	(A) bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek, kurmak n.- ye 570a
nūr	(A) aydınlık, parıltı, parlaklık n. 22b,140a, 162a, 537a, 543b, 591b, 592b, 614a, n.+ a 444b n.+ dan 54a, 155a, 208a, 459a, 503b, n.+ dan 628a n.+ ı 18a, 29b, 139b, 207b, 444a, 602a, 602b, 655b n.+ ma 599b, 609b n.+ lı (ışıklı) 282a n.+ lu (ışıklı) 443a

	O
o	işaret sıfatı o. 74b, 202b, 290b, 335a, 592a, 646a
od	ateş, nar o. 188b, 189b, 319b, 347a, 356a, 377b, 385b o.+ a 346b, 352b, 354a, 358a, 359a, 376b, 556b o.+ dan 317a, 320a, 326a o.+ 1189a o.+ ıyla 301b o.+ lu (ateşli) 358b
oğıl	oğul, erkek çocuk o.+ ı 125a, 622a o.+ ıdur 255b
oğlan	(oğul olsun kız olsun) evlat o. 251a, 252a
oğu-	yazıya bakıp bunı seslendirmek veya düşünceyi anlamak o.- dum 29a
oğu-	çağırarak, davet etmek, söylemek, demek, anmak, yad etmek o. 149a o.- r 177b, 513b, 522b
ol ara	arası, ora o. 228a
ol arada	orada o. 167a, 286a, 443a, 472b, 473a
ol aradan	oradan o. 99a, 662a
ol araya	oraya o. 640b

ol aracı	oracık
	o.+ dan 457b
ol	işaret zamiri
	o. 150a, 332a, 520b, 539b, 567a, 651a
ol	işaret sıfatı
	o. 3a, 8b, 12a 12b, 14a, 14b, 17b, 19a, 29a, 64a 72b, 55a 80a, 90a, 98a, 99a, 107b, 113a, 140b, 147a, 154b, 162a, 168a, 171b, 172a, 173b, 174a, 177b, 179b, 180a,180b, 182a, 190b,196a, 211a, 211b, 213a, 214b, 126b, 222b, 224b, 225b, 228a, 242b, 244b, 251b, 319a, 319b, 320b, 322a, 323a, 323b, 324b, 328a, 330b, 331a, 332b, 333a, 334a, 343a, 386a, 397a,406a, 410b, 411a, 412a, 422a, 431a, 434a, 438b, 441a, 441b, 444a, 444b, 451a, 451b, 452a, 452b, 457b, 459a, 462a, 464b, 465a, 466a, 469a, 471a, 475a, 478b, 479b, 481b, 482a, 482b, 483b, 484a, 485a, 487b, 488b, 489a, 493a, 494a, 507a, 508a, 512b, 516a, 521b, 523a, 532b, 535a, 537a, 538a, 544a, 544b, 551b, 554a, 555b, 561a, 570a, 576b, 582a, 586a, 598a, 601a, 608a, 610a, 612b, 613a, 616a, 621b, 622b, 623b, 630a, 636a, 643b, 644a, 650a, 650b, 653a, 657a, 664a, 665a, 672b, 673b
ol	üçüncü tekil kişi zamiri
	ol. 2a, 3a, 13b, 15a, 67b, 90b, 100a, 183b, 184a, 225b 232b, 257a, 305b, 415b,517b, 546a, 553b, 558b, 619a, 619b, odur 215a,409a 467a
ol-	bulunmak, kalmak, eğlenmek, ikamet etmek, eylemek, yardımcı fiil

o.- la, 90b,104b, 110b, 244b, 292a, 494b, 506a, 506b,
554a, 559b, 567a, 571b, 578a, 578b, 611a, 618a
o. (meşğul) 429b
o.- a (naşib) 56b
o.- la (ḥarām)78a
o.- a (şād) 136b
o.- am 89a
o.- an (olan)127a, 257b
o.- anlarıñ 205b
o.- asın (emīn) 238b
o.- a 602a
o.- dı (ayān) 542a
o.- dı (aydın) 23a
o.- dı (delīl) 535b
o.- dı (‘aşı) 122a
o.- dı (lāyık) 350b
o.- dı (ma‘lūm) 673a
o.- dı (meylüm) 109a, 143a
o.- dı (munşif) 91a
o.- dı (ḥāşıl) 587a
o.- dı (şādıman) 447b
o.- dı 343a, 586b, 618a,
o.- dılar 362a
o.- dılar (giriftār) 348b
o.- dum (nażir) 662a
o.- dum (ḥayrān) 108b
o.- dum (revān) 163b
o.- dum (süvār) 533a
o.- dum 114b, 474b, 530a, 532b

- o.- duḡca 253a
- o.- ġıl (munsıf)76b
- o.- ġıl (ḡavī) 658b
- o.- ıcak 517a
- o.- ısardur (ḡısmet) 38a
- o.- ısardur 264b
- o.- ma (‘āşı olma) 83b
- o.- maḡ 102b
- o.- mamıṣ (ṣādumān olmamıṣ) 221b
- o.- maya 66b
- o.- mayanlar (olumsuz) 569a
- o.- maz (olumsuz)127b, 148a
- o.- mıṣ (ḡarḡ) 444b
- o.- mıṣ (muntazır) 46a
- o.- mıṣ (süvār) 198a
- o.- mıṣ (direk) 26a
- o.- mıṣdur 479b
- o.- sa 95a, 95b, 547b
- o.- sun (beṣāret) 34a
- o.- sun (raḡmet) 6a
- o.- sun 570b, 583b
- o.- ub (ḡurrem olarak) 221b
- o.- ub (ḡayḡulu olarak) 220b
- o.- uban (olarak)648b
- o.- umayam (ḡāzır) 244a
- o.- uñ (bīdār) 518b
- o.- ur 183a, 245a, 246b, 247b, 276b, 386b, 390b, 520b,
- o.- lur (‘arz) 335b
- o.- ur (ḡörmez) 543a

	o.- ur (helāk) 321b
	o.- ur (ḥayrān) 66a, 609b
	o.- ur (ṣād) 407a
	o.- ur (yağı) 199a
	o.- ur (yarağ) 520a
	o.- urdı (ḥarām) 147b
olar	üçüncü çoğul kişi zamiri, onlar o. 453a
ol dem	o anda o zaman, o vakit o. 21a, 25a, 32a, 49a, 57b, 73b, 79a, 98b, 109b,167b, 101b, 175b, 191a, 240b, 260b, 457b, 545b, 595a, 670b,
olok dem	→ ol dem o. 55b, 241b, 280b
oloğ sā'at	o anda, o dakikada o. 64b, 60b, 118b
ol sā'at	→ oloğ sā'at o. 113b,297b, 322b, 410a, 545a
ol zamān	o zaman, -diğında o. 20a, 114b
on	on sayısı o. 563a
onlar	→olar o. 571b
ortak	şerik, hissedar, ortak o.+ ı 125a
‘Osmān	İslam dininin üçüncü halifesi Hz. Osman ‘O. 670b
oğ	→od o. 368a

	o.+ a 77b, 131a, 322b, 391b
	o.+dan 290a, 293a
	o.+ ı 633b
	o.+ lara 485b
otur-	hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek, boş durmak, sakinleşmek, sükûnet bulmak
	o.- a 557b
	o.- ır 290b
	o.- ma (olumsuz) 42a
	o.- ur 208a, 220b, 281a, 291a, 444b, 445b, 467b
	o.- urdı 219b, 289b, 400b,
oyna-	kımıldamak, hareket etmek
	o.- r 288a, 401b
	Ö
‘öd	(A) kıyılmış parçalarından tütsü yapılan bir ağaç, bu ağaçtan elde edilen tütsü
	‘ö. 68a
ödi şıd-	ödü kopmak, çok korkmak
	ö.+ leri ş.-ıdı 456b
ög	akıl, us, hatır, zihin
	ö.+ üme: 280a 55b
öge öge	öve öve
	ö. 164b
öğüt	öğüt, nasihat
	ö.+ in129a
	ö.- üm 417a
	ö.- ümüze 128a

ögüt vir-	bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için yol göstermek, nasihat etmek ö.- diler 121b ö.- e 152a ö.- ür 416b
öküş	çok fazla ö. 551a
ölç-	nicelikleri kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle karşılaştırıp kaç birim geldiklerini belirtmek ö.- er 481b, 484a
öl-	yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek ö.- ür 403b ö.- enler (ölmüş olanlar) 404a ö.- dürdiler (öldürmek) 132a ö.- nce (öölünce, öldüğünde) 554b
öli	hayatı sona ermiş olan, artık yaşamıyor olan, ölmüş olan ö. 611a
‘Ömr	İslam dininin ikinci halifesi Hz. Ömer ‘Ö. 670b
‘ömr	(A) ömür, yaşama, yaşayış, hayat ‘ö. 253b ‘ö.+ i 252b, 254a ‘ö.+ ini 553a ‘ö.+ leri 250b
öñ	önce, mukaddem, evvel, ileri, üstün, makbul ö. 95a ö.+ ümde 314b, 334b ö.+ üme 52b, 62b, 175b, 254b, 255a, 280b, ö.+ ünde 224b, 225a, 292b

öp-	sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek ö.- er 448b
öri tur-	ayağa kalkmak, ayakta durmak ö.- dı 283b
ör-	birbirine dolayarak işlemek veya tezgâhta dokumak ö.- miş 196b
örilü	örülmüş olan ö. 155a
örtül-	örtme işine konu olmak, kapalı kalmak ö.- ür 543a
örü dur-	→ öri tur ö.- uñ 515a
örü tur-	→ öri tur ö. 514b, 521a ö.- dı 305b, 588b ö.- uñ 519a ö.- ur 452a
öte	sonra, ondan sonra, sonunda, öbür taraf, ileri, fazla, başka, aşırı, ziyade, uzak, ayrı ö. 106b
öt-	kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak ö.- er 367b, 522a, 524a, 524b
öyle	zarf, belirteç ö. 63b
öz	nefs, zat, kendisi, benlik, iç, bir şeyin içi, lübbü, hulâsa ö.+ lerin 360b
‘özr / ‘özür	(A) bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep ‘ö.+ ler 306b, 307a

	P
pāre	(F) parça, sayı, bölüm p. 145b
paşa	saygı ve sevgi hitabı p. 509a
pek	katı, sert, sıkı, sağlam. p. 432a
penbe	(F) açık kırmızı, pamuk p. 510a
perde	bölüm, kısım, kat p. 541a p.+ lerde 535b
perī	(F) cinlerin çok güzel ve alımlı olduğuna inanılan dişileri p. 3b
pertev	(F) ışık, parlaklık, yalım p.+ inden 461a
Perverdigār	(F) besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı Allah P. 508a 607a
pes	(F) ard, arka, öyleyse, şimdi, o halde, bunun üzerine, sonunda, ne zaman ki, p. 40b, 148b, 192b, 195a, 251b, 587b
peşmān yi-	(F) pişman olmak p.- di 273b
peygamber	Allah'ın emirlerini insanlara haber veren, haberci p.+ i 44b, 207a p.+ ler 210b
peyki	haber ve mektup getirip götür

	p. 169a
pıçāğ	bıçak, bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç
	p. 384a
pıñar	yerden kaynayarak çıkan su, kaynak
	p.+ uñ 650a
pinhān	(F) gizli
	p. 326b
pinhān kıl-	gizlemek, saklamak
	p.- uram 581b
pişmān	(F) yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen
	p. 111b
puñar	→ pıñar
	p. 644a
	R
Rābbi	Rabbim
	R. 549a
Rabbü'l-ğani	(A) varlık sahibi olan Allah
	R. 526b
Rabbü'l-enām	(A) bütün yaratılmışların sahibi olan Allah
	R. 586a, 622b
Rāfiʿ	yükselten, Allah'ın adlarından (m. birinci kat göğün adı)
	R. 166b
rāḫat	(A) üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma
	r. 557b
raḫat kıl-	rahatlatmak, ferahlatmak
	r. 439b
raḫm	(A) acıma, esirgeme, koruma

	r. 551a
raḥmet	(A) acıma, esirgeme, koruma, yarlıgama r.+ den659a r.+ e 263b, 584b r.+ üm 575b, 579a r.+ ümi 552b
raḥmet it-	acımak, esirgemek, korumak, yarlıgamak r.- em 585a
raḥmet ol-	acınmak, esirgenmek, korunmak r.- sun 6a
Refref	(A) Hz. Muhammed'i Sidre'den Allah'ın huzuruna kadar taşıyan binit R. 473b, 533a R.+ üñ 587b
rek ^c at	(A) ramazda bir kıyam, bir rükû ve iki secdeden oluşan bölüm r. 115a, 530b
renk	(F) renk, ışığın gözde oluşturduğu duyum r. 645a
res	baş r. 51b
resm	(A) eser, iz, desen, tertip, plan, tarz, tavır, davranış r.+ ine 474a
Resûl	(A) elçi, yalavaç, peygamber R. 13a, 38a, 42a, 64a, 72b, 124a, 194b, 233a, 297a, 362b, 412b, 558a, 671a R.+ e 123a, 628b R.+ i 135a
Resûlallah	(A) Allah'ın Resulü, Hz. Muhammed

	R. 28b
revān	(F) yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden r. 17b, 99a, 114a, 447a
revān ol-	yola çıkmak r.- dum 163b
rızķ	(A) Allah'ın herkese bahşettiği nimet, azık, yiyecek içecek şey r. 214a r.+ ı 252b, 561a r.+ ını 253a r.+ uñ 150a
ribā-ħor	(F) faizci r.+ lar 372a
rikāb	(A) büyük bir kimsenin katı, önü r.+ ında 89b
rivāyet	(A) söylenti, hikāye edilen bir haber, söz veya hadise r. 11b r.+ den 14a
rivāyet kı1-	bir olay, bir haber veya sözü nakletme r.- dı13b
rūb-ı baħşı	kolların dördü r. 644b
Rūħ	ikinci göğün adı R. 434a
rūħ	(A) can, nefes r.+ ına 159b
rūzī kı1-	nasip etmek, kısmet etmek r.- ısdur 37a

S

sa'adet	(A) mutluluk s. 236b
sā'at	(A) saat, vakit, zaman s. 64b, 516b s.+ de 164a
şaç	baş derisini kaplayan kıllar ş. 443b ş.+ ı 606a, 68b ş.+ ların 608a
şaçıl-	etrafa dağılmak, yayılmak, saçılmak ş.- ur 592b 609a
şaçu kııl-	bahşolmak ş.- ur 162b
şadağa	sadaka, zekat, yardım amacıyla karşılıksız verilen şey ş. 206b
şāf	(A) dizi, sıra ş. 490a
şāf şāf	(A) sıra sıra, dizi dizi ş. 186b
şāfā	(A) günahsız, temiz yaratılışlı kimse ş. 12b, 41b, 58a, 91b, 97b, 299b, 547a, 585a,
Şāfā	(A) Mekke civarında bir yer adı Ş. 20a
şāfi	(A) temiz, halis, saf ş. 459a
Şāfiye	beşinci göğün adı Ş.+ dür 412a
şağ	vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı

	ş. 22a, 401a, 65a, 139a, 226a, 257a, 262a, 483a, 509a 595a, ş.+ a 531a, 595b ş.+ da 398a, 398b ş.+ ına 137b
şâğış	sayı, adet, miktar, hesap ş.+ ı 287a, 453b, 461b ş.+ ını 289a ş.+ ından 494b ş.+ ın 487a ş.+ ınca (sayısınca) 288b ş.+ ını 183b
şâğışla-	hesap etmek, düşünmek, saymak ş.- yam 584b ş.- ğışla (saymakla) 624b
şâgu şâğ-	ölünün iyiliklerini acıyla sayıp dökmek ş.- arlar 349a
şâhâbe	Hz. Muhammed'i görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş Müslümanlar, ashap ş.+ lerden 11b
şâkal	yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü ş. 443b
şakf	(A) tavan, çatı, dam ş.+ ı 637a
şalât	(A) namaz ş. 7b
şalavât	(A) Hz. Muhammed'e edilen dualar ş. 469a, 658a ş. + a 429b

	ş.+ dan 466a
	ş.+ dur 439a
şalavât get-	Hz. Muhammed'e dua etmek
	ş.- ürür
	şalavât getirür 416a, 467a
şalavât vir-	→şalavât get-
	ş. 5b, 217b, 420b, 439b, 470a, 628b, 658b,
	ş.- e 575a
	ş.- üb 162b
	ş.- ür 465b
şal-	bırakmak, salıvermek, başı boş bırakmak, atmak, yaymak, sermek, saçmak, sallamak, koymak
	ş.- dılar 152b
şan kim	farz edelim ki, güya
	ş. 70a
şanāsın	sanki, güya, sanılır ki
	ş. 208b, 282a, 443b
şanma-	zannetmemek, sanmamak, düşünmemek, tasavvur etmemek
	ş.- ğıl 582b
saña	sana
	s. 34a, 35b,37a, 37b, 38a, 43b, 51a, 78a, 83a, 97b, 433b, 497a, 500a, 520b, 527b, 546b, 556a, 557a, 558a, 575a, 618b, 652a, 664a
sarāy	(F) saray, büyük konak
	s. 598a
	s.+ ları 612b
	s.+ laruñ 613a
şaru	sarı renk

	s. 65b
şat-	bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek ş.- dılar 131b, 341b
saşır	(A) yan yana gelen kelimelerden oluşan ve alt alta sıralanmış her bir dizi s. 27a, 28a, 621a s.- ları 29a
şay-	bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer gözden geçirmek, sayısını bulmak ş.- a 453b ş.- ar 486b
se	(F) üç s. 526a
secde kıl-	(A) alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek s.- dum 545a
segirt-	yürümek, koşmak, koşturmak s.- ib 71b
selām	(A) bir kimseyle karşılaşıldığında söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma, eslenme, merhaba s.+ ı 159b s.+ ın 238a
selām vir-	selamlamak s. 159b s.- diler 21b, 119a s.- di 24b s.- düm 209a, 234a, 283a, 531a s.- ür 137b
selīta	(A) ağız bozuk kadın

	s. 350a
Selsebîl	(A) tatlı ve hafif su, Cennet'te bir çeşmenin adı
	S. 664b
sen	ikinci tekil kişi zamiri
	s. 43a, 59b, 82b, 87a, 112b, 147a, 151b, 170a, 267a, 302b, 316b, 365b, 439b, 440a, 470a, 498b, 505b,547a, 550b, 576a, 582a, 629a, 658b, 659a,
	s.+ den 419b, 549b
	s.+ i 40a, 40b, 239a, 284b, 285a, 573b, 594a,
	s.+ sin 38b
	s.+ üñ 5a, 39a, 44a, 50a, 104b, 110b, 144a, 268b, 418b, 554a,583b
şena	(A) övme, övüş
	ş. 522b
şenā kııl-	övmek
	ş.- ur 178a
ser-te-ser	(F) baştan başa, hep, bütün
	s. 630b
server	(F) baş, başkan, reis, ulu
	s.+ e 468a
	s.+ i 256b, 571b
	s.+ leri 572a
setr it-	örtmek, kapamak, gizlemek
	s.- erem 583a
Settār	(A) örten, Allah
	S. em 583a
sev-	sevgi ve bağlılık duymak
	s.- e 573b
	s.- er 158a, 428a

	s.- düğisin (sevdiği, sıfat-fil) 41a
sevin-	sevinmek, mutlu olmak
	s.- di 284b
	s.- diler 172a
	s.- ür 406b
seviniş-	hep beraber sevinmek
	s.- diler 413b
	s.- ib (sevinerek)163a
	s.- in 414a
	s.- ür 44b
Seyhün	Seyhun veya Siri Derya, Orta Asya'da bir nehirdir, Ceyhun nehri ile birlikte tarihi Maveraünnehir bölgesini oluştururlar.
	S. a 649b
seyr it-	(A) bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, bakmak
	s.- düm 632b
seyr kııl-	→ seyr it-
	s.- dum 185a
Seyyid	efendi, bey, baş, başkan, Hz. Muhammed
	S.+ üm 245b 309b
Seyyidī	(A) "ey benim efendim" hitabı
	S. 35a, 210a 210b, 417a
Seyyidü'l-beşer	(A) insanların efendisi
	S. 200b, 409b
şığır-	sığdırmak
	ş.- asın 505b
şiddik	(A) pek doğru, sözünün eri, Hz. Ebubekir'in lakabı
	ş. 127a, 127b
şidk	(A) doğruluk, gerçeklik, yürek temizliği

	ş. 10b218a
	ş.+ ı 578b
şifat	(A) nitelik, hal, keyfiyet, suret, şekil, varlık
	ş.+ ların 153b
şı-	kırmak, bozmak, nakzetmek, enmek, mağlûbetmek, tenkil etmek, aşağı görmek, gereğini yapmamak, bertaraf etmek, reddetmek, hiçe saymak, kabul etmemek, yıkmak, harabetmek
	ş.- miş 244b
	ş.- sam 245a
şık-	bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak
	ş.- ralar 259b
sırr	(A) gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey
	s.+ ı 33a
Sidretü'l-müntehā	(A) Arş'in sağ yanında ulu bir ağaç
	S.+ 'ya 588a
silāh	silah, savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç
	s. 196a
silk-	(A) iplik, sıra, dizi, yol, tutulan yol
	s.- er 463a
siz	ikinci çoğul kişi zamiri
	s. 458b, 477a
	s.+ e 395b, 478a
	s.+ i 242a
şol	kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı, aksi, ters
	ş. 262b 402a 483a
	ş.+ a 531a
	ş.+ a 595b
	ş.+ da 398a

	ş.+ daki 398b
	ş.+ dan 258a
	ş.+ ina 137b
şoñra	daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı
	ş. 48a
şor-	birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek
	ş.- arsañ 528b
	ş.- arum 340a
	ş.- dı 449a 674a
	ş.- dum 32a, 297b, 370b, 378b, 399a, 497b,
	ş.- sañ 193a
şorı	sual, hesap
	ş. 148a,
şovuk	soğuk
	ş. 329b
söyle-	düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak, konuşmak
	s. 546a
	s.- di 80a, 87b, 109b, 123a, 134, 241b, 279a, 306b, 496b,
	s.- diler 387b
	s.- düm 101b, 548a, 670a,
	s.- gil 170a
	s.- megil (olumsuz) 79b
	s.- r 100a388a
	s.- yüb (söyleyerek) 75a
söyündür-	söndürmek
	s.- ür 189a
söz	bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf

	s. 117b, 677b
	s.+ e 76b, 98a, 676a,
	s.+ i 47a, 133b, 165a, 256b, 279a, 300a, 365b, 389a, 416b, 637b
	s.+ in 440a
	s.+ leri 476a, 610b
	s.+ lerin 361a
	s.+ üm 100b
	s.+ ümi 81a, 170b
	s.+ üñ 16b, 671b
	s.+ ün 240a
şu	su
	ş. 64a, 322a, 323a, 488b, 489a
	ş.+ da 482a
	ş.+ dan 321a, 322a
	ş.+ suz 271b
	ş.+ ya 453a, 482b, 648b
	ş.+ dı 142a
	ş.+ yı 481b, 484a, 485a
	ş.+ yuñ 646a
su‘âl it-	soru sormak
	s. 121a
şubh	(A) sabah
	ş. 666b
	ş.+ a 522a
suç	aykırı davranış , günah
	ş.+ larını584b
suçlu	suçlu, hatalı, günahkâr
	ş. 580b

	s.+ ları 583b
şuçsız	suçsuz, günahsız ş. 580b
Şultān	Allah Ş.+ umı 544a
sultān	(A) padişah, hükümdar s. 303a s.+ a 302b s.+ 1 s.+ ımuz 284a ş.+ ına 420b
şun	uzanmak, el uzatmak ş. 144b ş.- aram 261a ş.- dum: 49a, 145a ş.- dı 73a ş.- ub (sunarak) 143a
şun ^c	(A) yapış, yapma, tesir, kudret ş.+ ına 423b, 620b ş.+ ından 634a s.+ ıla 4a
Şūr	(A) kıyamette Hz. İsrâfil'in üfleyeceği boru Ş. 493a Ş.+ ın 492a
Şūr-ı hadd	Sur'un haddini, sınırını Ş.+ 492b
Şūr'ı ur-	Sur'u üflemek Ş.- dı: 32b
şūret	(A) biçim, görünüş kılık

	ş.+ i 26b 352b
	ş.+ ine 25a
şūret baęla-	bięime bűrűnmek, yol, tarz, gidiş
	ş.- r 4a
Sűbhān	(A) Allah
	S.+ uñ 244b 487b
	S.+ umı 544b
sűci	şarap
	s. 142a 646b
sűd	sűt
	s. 142a, 339b, 646a
	s.+ den 647a
	s.+ di 147a
	s.+ lerini 341b
sűnnet	(A) iyi ahlak, iyi tabiat, Hz. Muhammed'in tasvipleri
	s.+ űñ 554b
	s.+ űñi 555a
sűñűk	kemik
	s.+ lerűm 295a
sűr-	yűnetip yűrűtmek, sevk etmek, devam etmek
	s.- dűm 106b
	s.- en (sűren) 553a
	s.- er 253b
sűt	→sűd
	s. 145a
sűvār	(F) ata binmiş, binici
	s. 474b
sűvār ol-	binmek, binici olmak
	s.- dum 533a

	s.- miş 198a
	Ş
şād	(F) sevinçli, memnun, mesrur
	şād 392a
şād ol-	sevinçli olmak, mutlu olmak
	ş.- a 136b
	ş.- ur 407a
şādıman ol-	(F) sevinçli olmak
	ş.- dı 447b
şādumān olma-	sevinmemek, mutsuz olmak
	ş.- mamış 221b
şād ü kām	(F) çok sevinçli
	ş. 253b
şāh-ı beşer	insanların şahı, önderi, Hz. Muhammed
	ş. 14b
şār	şehir
	ş.+ ı 323a
	ş.+ lar 319a
	ş.+ uñ 328a
şart	(A) şart, vaziyet, hal, yemin
	ş.+ ı 562b
şarķ	doğu
	ş.+ da 31a
şavķı düş-	ışığı, parıltısı, şulesi düşmek, parıldamak
	ş.- miş 23b
şecer	ağaç
	ş. 634a

şefâ'at	(A) birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık ş.+ den239a ş.+ in 85b, 87a ş.+ üñ 104a, 105a, 418b
şefâ'atçi	şefa'at eden ş. 419b
şefâ'at eyle-	şefa'at etmek, aracı olmak ş.- 417b, 420a
şefâ'at kılm-	→ şefâ'at eyle ş.- a 582b ş.- asın 305a, 576a
şefî'	(A) şefa'at eden, aracılık eden ş. 304b
şehr	(F) kent, yerleşim birimi, büyük kent ş. 324b ş.+ üñ 319b, 325a
şek	(A) şüphe ş. 577b
şek it-	şüphelenmek, kuşulanmak ş.- er 126a
şek tutma-	şüphelenmemek ş. 138b
şeker	(F) tatlı olan maddelerin genel adı ş.+ den 610b, 643a
şems	(A) güneş ş. 599a
şer	kötü, fena, yanlış ş. 265a

şer ^c	(A) Allah'ın emri, ayet, hadis, icma-i ümmet ve kıyas-ı fukaha esasları üzerine kurulmuş olan din kaideleri ş.+ ümi 552a
şeref	(A) büyüklük, yükseklik, ululuk, üstünlük ş. inde 208b
şerh	(A) açma, ayırma, açıklama ş.+ in 652a ş.+ ini 478a
şerh it-	açıklamak ş.- e 457a ş.- em 600a ş.- eyüm 153b, 316b, 458b ş.- elüm 8a
şeyh	(A) yaşlı adam, ihtiyar, bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse ş. 625a
şeytānı taşla-	şeytānı kovma, uzak tutma ş.- yalum7b
şimdi	şu anda, hal-i hazır, imdi ş. 16b, 546b
şol	şu ş. 662b
şöyle	öyle, onun gibi, olduğu gibi, şöyle ş. 186b, 190a, 271b, 291a, 329b, 445b, 487b, 490a, 540a ş.+ dür 395b
şuğl	(A) iş, uğraşacak, meşgul olacak şey, dert, gaile ş.+ unı 234b
şu ^c le	(A) alev, ateş alevi ş.+ si 656a

şu	işaret zamiri ş.+ ña 576a ş.+ nları 577a ş.+ nuñ 108a
şükrān	(A) teşekkür etme, iyilik bilme ş. 285a
şükr eyle-	Tanrı'ya minnet duygusunu sunmak, şükretmek ş.- ñüz 515b ş.- ye 572a
şükr it-	→ şükr eyle- ş.- üben (şükrederek) 47b
şükrün it-	→ şükr eyle- ş.- düm 116a
	T
ta	vakta ki, ne zaman ki, tıpkı, aynı, t. 182b, 259b, 554b, 642b
ta' ab	(A) yorgunluk, sıkıntı, zahmet t. 371b
tā' at	(A) Allah'ın emirlerini yerine getirmek t. 553a
tā' at eyle-	→tā' at t.- ñ 519b
ṭabaġ	(A) yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap t. 405a
ṭabaḳ	→ ṭabaġ t. 139a, 139b, 140b, 141a, 146a t.+ laruñ 162a
ṭabbāḳ	(A) katman, kat, tabaka t. 608a

ṭabaḳa	→ ṭabbāḳ ṭ. 624b
tāc	(A) hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık t. 566b, 603a t.+ ı 511a t.+ ını 8b
tāc-ı res	baş tacı, Hz. Muhammed t. 51b
ṭaġ	dağ ṭ. 94b t.+ a 23b ṭ.+ ı 329a, 330a, 411b ṭ.+ ından 186a ṭ.+ lar 328b, 347a ṭ.+lardan 364a ṭ.+ ları ṭ.+ ları 286b, 334a ṭ.+laruñ 332b ṭ.+uñ 333a
taḥḥiyat	(A) “Allah ömürler versin” demeler, selamlar, hayır dualar t. 545b
Tāhūr	(A) çok temiz, temizleyici T. 650a
taḥta	basamak t.+ sı 160a
taḥte ʿ Arş	(A) Arş’in altı t.+ dur 498b
taḥt	(A) hükümdarların oturduğu büyük koltuk t.+ ları 271a

tāḳa	(A) kubbeli mahfe, pencere t.+ ları 398a
ṭal-	batmak, dalmak ṭ.- ar 462b
ṭam-	damlamak, damla damla akmak ṭ.- ar 647a
tamām	(A) eksiksiz, tam olma, bitme bitirme, münasip t. 30a, 218a, 220a, 428a, 440a, 468a, 484b, 530b, 573b, 574a, 586b, 618a, 629a, 659a,
tamāmet	→ tamām t. 395a, 434b
ṭamla	damla, katre ṭ. 647a
Ṭamu	Cehennem Ṭ. 39b, 78a, 147b, 292a, 303b, 308b, 311a, 314a, 327b, 332a, 335b, 344b, 351a, 359b Ṭ.+ dan 396a, 576b Ṭ.+ nuñ 394a Ṭ.+ ya 264a, 350b, 402a Ṭ.+ yı 395a Ṭ.+ lar 299a, 323a, 338b Ṭ.+ lara 298b Ṭ.+ ları 313b Ṭ.+ laruñ 303a, 330a Ṭ.+ nuñ 315a
ṭaṅa ḳal-	şaşakalmak, şaşırıp kalmak ṭ.- dum 24a, 107b, 433a
ṭaṅla-	şaşırmak, hayret etmek ṭ.- dum 101, 279b, 334a

tañlacak	tan vaktinde t. 667a
Tañrı	Allah T. 124b, 135a, 205b, 221a, 228b, 248a, 261b, 263b, 278a, 335a, 450b, 590a, 653b T.+ dan499b T.+ nuñ 50b, 96a, 138b, 150b, 153a, 177b, 488a, 495a, 525a, 626a T.+ sına 122a T.+ ya 116a, 190b, 511b, 515a, 519b, 522b,
taþu	huzur, nezd, makam, kat t.+ ña 41b
taþu kıl-	itaat etmek, boyun eğmek, yüceltmek t.- dı 307a
taþa-	bir şeyin tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek t.- rlar 608b
taþak	taþak, taramaya yarayan araç t. 608b
taþrak	→ taþak t. 609a
taþ	taþ t. 94b t.+ a 23b t.+ ı 411b t.+ ları 614a
taþ	dıþ t.+ ı322b
taþra	dıþarı t. 592b

tatlu	şeker tadında olan t.+ dur 610b, 643a
tavāf eyle-	(A)etrafını dolaşmak t.- r 658a
tavāf it-	→ tavāf eyle t.- üben 660a
tavuslayın	tavus gibi, tavusa benzer t. 70b
tayalık it-	dadılık, süt ninelik yapmak t. -eridi342b
tāyife	(A) yoldaşlar, arkadaşlar, bölük t. 382a
teber	(A) balta t. 293a
tebsi	derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap t. 161b
teferrüc	(A) açılma, ferahlanma, gezinti, gezintiye çıkma t.+ ine 661b
tek	sadece , tek t. 374a
temiz	(A) kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, temiz t. 86b
ten	insan vücudunun dış yüzü, cilt t.+ i 352b t.+ leri 267b, 353a, 359a, 366a
terki	eğerin arka bölümü t.+ sinde 72a
terk it-	bırakmak, ayrılmak, salıvermek, vazgeçmek, bakmamak, ihmal etmek.

	t.- meye (olumsuz) 554b
	t.- üb (terk edip) 377a
tesbîh	(A)Sübhanallah kelimesiyle Allah'ı tazim etme, yüceltme, övme t. 427b t.+ de 438a t.+ dür 179a t.+ e 455a t.+ i 439a t.+ inde 465b, 523a t.+ inde
tesbîh eyle-	→ tesbîh t. 514a t.- r 511b, 465a, 522b t.- sün 569b
tesbîh it-	→ tesbîh t.- der t.- er 190b, 437b, 516a t.- mez178b
teşviş	(A) karıştırma, karma karışık etme t.+ üñ 151b
tiz	çabuk t. 172b, 201a, 410a, 533a
tîzirek	derhal, çabucak t. 521a
ţobţolu	büsbütün dolu ţ. 142b, 162a, 366a, 537a, ţ.+ dur 612a
ţođrı	doğru

	. 677b
oğur-	doğurmak, dnyaya getirmek
	.- ur 251a
ol-	dolmak, dolu duruma gelmek
	.- a 602b
	.- ar 518a
	.- durı 470b
	.- muş 338b
olı	dolu
	. 364b
olu	→ olı
	. 63a,155b, 317b, 318b, 323b, 324b, 325b, 337b, 444a, 451b, 479b, 593a, 598b, 669a
	.+ dur 226b
omur-	şışıp kabarmak
	.- ur 251b
on	don, elbise, kılık kıyafet
	. 53a
	.+ ı 50a, 72a
	.+ları 56a
	.+ umı 49a
onadan	donatan, giydiren kuşatan
	.+ a 566a
oñuz	domuz
	.+ a 363b
oprak	toprak
	t. 295b
	.+ ı 459b, 633b
optolu	→obolu

	<p>‡.+ ydı 22b</p>
‡opuz	<p>(A) ucu top biçiminde eski bir silah</p> <p>‡. 358b</p>
‡oy-	<p>doymak</p> <p>‡.- alar 642b</p> <p>‡.- ura 565a</p> <p>‡.- uranuñ 567a</p>
‡übā	<p>(A) Cennet'te Sidre'de bulunan ve dalları bütün Cennet'i gölgeleyen ilahi ağaç</p> <p>‡. 641a</p>
‡ur ‡ağı	<p>Tur dağı</p> <p>‡.+ na 113b, 114a</p>
‡urur	<p>→durur</p> <p>‡. 103b, 160b</p>
‡ur-	<p>durmak, kıyam etmek, ayağa kalkmak, vaz geçmek, geri durmak, kurulmak, yapılmak, karşı durmak, karşı koymak, bağlanmak, kendini vermek, mülâzemet etmek, kopmak, meydana gelmek, yaşamak, çok yaşamak, erişmek, yerleşmek</p> <p>‡. 42a, 46b, 97a, 177a, 237b, 314a</p> <p>‡. (örü) 514b, 521a</p> <p>‡.- ur 176a, 229b, 292b, 311a, 590b, 663b</p> <p>‡.- dı (örü) 283b, 305b, 588b</p> <p>‡.- dı (karşu) 120a</p> <p>‡. - dılar (karşu) 119b</p> <p>‡.- duğun 499a</p> <p>‡.- madı (olumsuz) 98b</p> <p>‡.-urmuş (yayağ) 75b</p> <p>‡.- miş 482a, 490a</p>

	.- u (r) 519a
	.- ur (r)452a
	.- ur (aru) 176b, 291b
uraĝ	durak
	.+ ı 491a
urı gel-	kalkıp gelmek
	.- dm 48b
	.-b 209b
urmadın	durmadan
	.- 532a
ut-	sabit kılmak, farzetmek, yapmak, amel etme, saklamak, muhafaza etmek, gizlemek, istilâ etmek, zaptetmek, kaplamak, bir hayvan iftletiĝi erkekten yavruya yüklü kalmak, kapamak, seddetmek, elde etmek, iltizam etmek, ihtiyar etmek, alıkoymak, gitmeĝe bırakmamak; mni olmak, kullanmak, saymak, addetmek, kabul etmek, karısına koymak
	. (o) 585b
	.- a 555a
	.- am (ulaĝ) 98a
	.- ar 62a, 259a, 481a, 487a, 552a
	.- arlar 197a
	.- dı (ditreme) 294b
	.- dı 74b, 235b
	.- dılar 129a
	.- ĝil 299b
	.- ĝil (ulaĝ) 9a
	.- ıvirgil 76a
	.- ma (ek) 138b

	<p>ṭ.- madı (ḳarār) 74a</p> <p>ṭ.- maz 361a</p> <p>ṭ.- miş 65a, 139a, 160b, 445a, 492a, 638b</p> <p>ṭ. -uñ (ma^c zeret) 242a</p>
tuṭağ	<p>dudak</p> <p>ṭ.+ ı 67a</p>
tuṭuş-	<p>tutuşmak, alev almak</p> <p>ṭ.- 376b</p>
tütün	<p>duman</p> <p>t.+ den 166a</p>
	U
u	<p>ve</p> <p>u 4a, 4b, 25b, 26b, 91b, 94b,158a, 197a, 230b, 270a, 318b, 366a, 369a, 393b, 403a, 422b, 443b, 599a, 599b, 625a, 650b, 655b, 656a,</p>
uc	<p>son, nihayet, netice, kenar, hudut, serhat, sınır, sebep, vesile</p> <p>u. ı 154a</p> <p>u.+ undan 339a</p>
uç-	<p>uçmak</p> <p>u.- ar 94a</p>
uçdan uca	<p>bir baştan bir başa</p> <p>u. 376b, 638b</p>
Uçmağ	<p>Cennet</p> <p>U. 39b, 149b, 559b,594a, 597a, 612a, 621a, 637a, 639a, 642a, 644b, 650b, 651b</p> <p>U.+ a 595a, 619b</p>

	U.+ da 66b, 557b, 566b
	U.+ ı 589b, 630b, 636b, 638b,
	U.+ ları 654a
	U.+ uñ 632a
	U.+ um 652a, 652b
	U.+ uñ 51b, 54b, 558b
‘uzma	(A) çok, pek çok, en büyük
	‘u. 508a
uğra-	tesadüf etmek, rastlamak, karşılaşip geçmek, uzaklaşmak
	u.- dum 107a, 476b, 490b,
ulal-	büyüme, yetişme, yaşlanma,
	u.- ur 252a
ulu	erdemleri bakımından çok büyük, yüce, şerefli
	u. 186a, 219a, 270a, 286a, 317a, 324a, 364a, 366b, 396b,
	444b, 451a, 458a, 479a, 593b,
ulula-	saygı göstermek, üstün kılmak, yüceltmek
	u.- dı 40a
um-	beklemek, temenni etmek
	u.- ar 85b, 659a
‘umran	(A) bayındırlık
	‘u.+ ları 272a
ur-	vurmak
	u.- a 566b
	u.- dı 99b
	u.- dı (zemezme) 61b
	u.- duğınca (vurdukça) 359a, 609a
	u.- dum (yüz yire) secdeye varmak 115b
	u.- madı (bünyādını vurmadı) 617a
	u.- mayam (olumsuz) 579b

	u.- mış 482b
	u.- ur (barķ) 29b, 139b, 160a, 207b, 615b,
	u.-ur (cevlān) 70b
	u.- ur 168a, 358b, 513a, 517b, 606b
	u.- urdı (barķ) 28a
uřūl	(A) asıl, temel, usulünce, yol, yöntem, yavaşça
	u. 38b, 64b, 233b, 297b,671b,
uş	işte
	u. 51a
utan-	utanmak
	u. 75b, 302a
uyan-	uyanmak, ayılmak, harekete geçmek
	u. 111b, 365b
uy-	bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce
	uygun davranışta bulunmak, riayet etmek
	u.- anlar (uyanlar)556a
	u.- madılar (olumsuz)128a
	u.- mayanlar (olumsuz)556b
uyar-	uyarmak, ikaz etmek, harekete geçmek
	u. 9b
uzan-	yetişmek, ulaşmak, vücudunu yöneltmek veya vücuduyla
	birlikte kolunu uzatmak
	u.- ur 95a
uzakluğ	uzaklık, mesafe, aralık
	u.+ ı 333b
uzunı	uzunluğu
	u. 30b

Ü

ü	ve ü. 2b, 3b, 39b, 45a, 68a, 134a, 156a, 224a, 253b, 265a, 318b, 427b, 455b, 511b, 514a, 518a, 553a, 572b, 598a, 599a, 603a, 606b, 670b,
üç	üç ü. 141a, 512a ü.+ ün 356a
üçüncü	üçüncü ü. 201a, 202a
üleştür-	pay ederek dağıtmak, paylaşmak ü.- en (paylaştıran) 214a ü.- ür 485a
ümmet	(A) bir peygambere inanan cemaat, taife ü. 218a, 468a, 574a ü.+ e 105a, 106a, 149b, 500b ü.+ im 56a, ü.+ üm 55b, 549a ü.+ ümi 550a ü.+ üñ 102b, 104b, 110b, 418a, 554a, 572a, 581a, 583b, 584a ü.+ üñde 419a ü.+ üñden 553b ü.+ üñe 58a, 111a, 147b, 417b, 590a, ü.+ üñi 59a ü.+ üñüñ 571b
ümmid	(F) umut, umma ü.+ i 304a
ün	ses, yüksek ses, nida, avaz, sada ü. 96b, 99b, 531b,

	ü.+ i 518a, 532b
	ü.+ in 456a, 524b
	ü.+ lerinden 455b
üredeli	ürettiğinden beri ü. 248b
ürk-	ürkmek, korkmak ü.- di 235b
‘üryān	(A) çıplak ‘ü. 352b
üstād	(F) muallim, öğretmen, usta ü. 617a
üst	bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk ü.+inde 639a ü.+ ine 232a, 290b, 303a, 355a, 357a, 474b, 526a, 533a, 587b, ü.+ ünde 244a
üstüvar	(F) sağlam, kuvvetli, dayanıklı, güvenilir ü. 74b
üş-	toplanmak, üşüşmek ü.- di 595b ü.- diler 425b ü.- miş 344b, 357b
üşübeni	üşüyerek ü. 259a
üzere	üzerine, üzerinde, müddetçe, süresince, kadar. ü. 232b, 539b
üzil-	kopmak, koparılmak, kırılmak, kopup dağılmak, bozulmak, kesilmek, sökülme, uzaklaşmak ü.- ür 254b

üzre	→üzere ü. 208a, 219b, 249b
	V
va ^ç de	bir iş için önden belirtilen zaman, ecel v.+ ye 36a v.+ si 270b
va ^ç de ey-	vaat etmek, süre vermek v.- ledi 35b
va ^ç de it-	→ va ^ç de ey- v.- erler 373b
vağt	vakit, zaman v. 559a v.+ inde 666b
var	varlığı, mevcudiyeti, hepsi, olancası, mevcudu, varlık v. 5a, 50b, 71a, 97b, 140b, 161b, 167a, 170a, 179b, 197b, 203b, 217a, 224b, 230a, 239b,268a, 288b, 307b, 320b, 321a, 342a, 380a, 398a, 435a, 435b, 478b, 488b, 508b, 509b, 511a, 533b, 544b, 626b, 627b, 663a v.+ dur 243a, 317a, 624a
var-	varmak, erişmek, ulaşmak v.- alar 562a v.- anuñ (ulaşanın) 381a v.- duğum (ulaştığımı) 82a v.- dum (ilerü) 209a v.- dum 20a, 233b, 447a, 497b, v.- ıcağ (ulaşınca) 418a v.- maz (olumsuz) 331a v.- mişam 540a

	v.- ur (karşı) 72b
	v.- ur 257a
	v.- ur (ilerü) 285b
varı	varlık, hepsi, ne var ne yoksa servet, v. 118b v.+ n 315b, 568b, 632a
var it-	var etmek, yaratmak v.- di 3a
varluğ	var olma durumu, mevcudiyet, hepsi, zenginlik v.+ ima 577a
vaşf	(A) nitelik, sıfat v.+ ından 600b v.+ ın 613a, 618b v.+ ını 92a,332b, 458b, 477a, 653b, v.+ ların480b
vaşf it-	(A) niteliklerini söylemek v.- dem 652a
vay	eyvah v. 393b
vefâ eyle-	(A) sözünde durma, sözünü yerine getirme v. 135b
vefâ kıl-	→ vefâ eyle- v.- a 88b
ve's-selâm	(A) işte o kadar, son söz budur, artık bitti v. 11b, 220b, 400b
vir-	bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek, göndermek v. 159b v. (şalavât) 5b, 217b, 420b, 439b, 470a, 628b, 658b v.- di (haber) 527a

	v.- di (selām)24b
	v.- diler (öğüt) 121b
	v.- diler (selām) 21b, 119a
	v.-düm (selām) 209a, 234a, 283a, 531a
	v.- düm 58a
	v.- e 568b
	v.- e (şalavāt) 575a
	v.- e (öğüt) 152a
	v.- eler (zekāt) 562b
	v.- em 561a, 563a
	v.- enlerün (verenlerin) 206b
	v.- ib (vererek) 249a, 256a, 304b,
	v.- ibirem (veririm)263a, 264a
	v.- mezem (olumsuz)270b
	v.- miş 222b, 228b
	v.- mişdür 269b
	v.- mişem 395b
	v.- müşdür 258b
	v.- sem 570b
	v.- üb (şalavāt vererek) 162b
	v.- ür (şalavāt) 465b
	v.- ür (öğüt) 416b
	v.- ür (selām) 137b
	v.- ür 4b, 257b, 543b, 590a
	v.- ürem 546b
	v.- ürler (aşşıya) 373a
virān kııl-	(F) yıkmak, keder vermek
	v.- dum 272a
viresiye	karşılığı sonra ödenmek üzere

	v. 373b
vü	→ü, u v. 20a, 23b, 31a, 137b, 369b, 459b, 475a,
	Y
yā	ey y. 5b 34a, 35a, 38a, 41a, 41b, 42a, 58a, 58b, 75a, 81a, 84a, 97a,100b, 121a, 124a, 133b, 169b, 210a, 210b, 231a, 233a, 237a, 245b, 246a, 297a, 299a, 309b, 347b, 417a, 498b 500a, 528a,534b, 549a, 576a, 585b, 589b
yabrağ	yaprak y. 251b, 252a, 295a y.+ ı 254b
yād	(F) hatırlama, anma y. 360b
yād it-	anmak y.- elüm 1a
yağ	yağ y.+ a476a
yağ-	yağmak y.- ar 647b
yağı ol-	düşman olmak y.- ur 199a
yağmur	yağmur y. 647b
Yaḥyā	Hz. Yahya peygamber Y. 282b
yağ-	yakmak, ateşe vermek y.- masun 301b

	y.- ılır (hasretine yakılmak) 25b
yağın	az bir ara ile ayrılmış olan, uzak karşıtı y. 522a, 540a
yākud / yāqut	(A) değerli süs taşı y. 68b y.+ dan 156b
yālān	doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz y. 272b, 673b
yalıncağ	çıplak, üryan, cascavlak y. 565b
yalıñuz	yalnız y. 669b
yalnıcağ	→ yalıncağ y. 566a
yalvar-	ısrarla, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek y. -ı 115b
yan-	yanmak, tutuşmak, dertlenmek, şikayette bulunmak y.- ar 131a, 188b, 317a, 319b, 320a, 322b, 346b, 359a, 376b, 385b, 391b, y.- durur (yanmasını sağlamak)358a y.- ısar 556b y.- maya 77b y.- miş 352b, 354a y.- adur 356a
yan	birlikte, beraberinde olma, sağ ve solun ortak adı y.+ ı 155b, 319b, 633a y.+ ın 74b, 160b, 445a, y.+ ında 71a, 226a,477b, 509a, 656b

	y.+ indan 651a [
	y.+ uma 174a, 425b, 529b
yaña	taraf, taraf, tarafta, taraftan, tarafına y. 575b, 606b y.+ dan 257a, 401a, 402a
yañılmaz	iyi anlar, aldanmaz y. 184a, 488a
ya ^ç ni	demek, şu demek ki y. 533b
yapraq	yapraq y.+ ı 634b y.+ ları 639b
yār	(F) arkadaş, dost y. 54a, 198b, 224a, 474a, 409a, 481b, 531a, 606a
yaraq kı1-	hazır olmak, hazırlanmak y.- ğıl 9b
yaraq ol-	hazır, emre amade, y.- ur 520a
yarağımı (eyle-)	hazırlık yapmak, hazırlanmak y.-umı (eyledüm) 48b
yarāğũñ (eyle-)	→ yarağımı (eyle-) y. 521a
yaradan	Tanrı, Allah y. 20b 215a
yarat-	yaratmak, yoktan var etmek y.- alı (yarattığından beri) 221a, 248a y.- dı 607b, 165b, 461a y.- miş 52a, 397b, 410b, 423a, 620a, 634a y.- mişdur 432b

	y.- ubdur 616b
	y.- ur 166a, 464b, 466a, 614b
	y.-urdu 438b
	y.- ıldı (yaratıldı) 39a, 85a
	y.- ılmış 40a, 124b
	y.- ılmışda (yaratılmışlarda)38b
yāren	dostlar
	y.+ler 672a
yarın	ahiret günü
	y. 390a, 625a
	y.+ ki 88b
yarlığa	affetmek, mağfiret etmek, suç bağışlamak
	y. 549b
	y.- sun 217b
	y.- yam 580a
yaş	nemli, ıslak, gözyaşı
	y. 402b
yaşıl	yeşil renk
	y. 53a, 397a, 503a, 510b,
yat-	yatmak , yatay bir yerde durmak, bulunmak, yatışmak
	y.- mañuz (olumsuz)518b
	y.- ur 116b
	y.- ursın 514b
yatsu	güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit
	y. 19a
yavlağ	pek, çok, gayet
	y. 187a, 219a, 447b, 451a, 461b, 497a,
yāvuz	kötü fena, kötü, sert, kızgın, keskin, güçlü, çetin, yaman, şiddetli, fenalık

	y. 390b
yaya	yürüyerek giden kimse
	y. 173b
yayağ tur-	yaya kalmak, yayan kalmak, binitsiz kalmak
	y.- miş 75b
yayan	yaya yürüyen
	y.114b
yaz	yaz mevsimi
	y. 650b
yaz-	yazmak
	y.- miş 621b, 622b
	y.- ılmış (yazılmak) 250a
	y.- ılır 252b, 623b
yazık	günah, cürüm, suç
	y.+ ların 584a
yazılı	yazılmış olan
	y.+ dur 27a, 249b
yañe	→ yaña
	y. 343a
yer	yer, mahal, mevki
	y.+ i 611b
yetüb	yeterek
	y. 403b
yevmü'l-kiyām	kıyamet günü
	y. 6a
yıl	sene, yıl
	y. 92b
yılduz	ışıklı gök cismi
	y.+ ları 185b

yıllık	→ıllık y. 539a
yi-	yemek, karın doyurmak y.- diler 379b y.- dürür y.- dürür 368a, 386a y.- rler 372b, 377a y.- ye 558b y.- yeler 642a
yidi	yedi y. 223a, 223a, 226b, 303b, 315b, 335b, 395a, 477b, 491b, 505a, 675a, 676b
yidinci	yedinci y. 429a, 430a, 441b
yidi yüz	yedi yüz y. 606a
yidi yüz biñ	yedi yüz bin y. 161a, 176b
yig	daha iyi, üstün, efdal y.+ dür 40b
yigit	genç, delikanlı y. 281a, 370a, 376a, 613b
yigreg	daha iyi, daha üstün y.+ ini 151a
yl	yel, rüzgar y. 99a
yimiş	meyve y. 641b

	y.+ e 635a
	y.+ i 643a
	y.+ inden 642a
	y.+ leri 635a
yine	yeniden, bir daha, tekrar, gene
	y. 61b, 73b, 87b, 99b,106b, 113a, 134b, 143b, 146a, 163b, 175b, 216b, 300b, 334b, 343b, 362b, 370b, 378b, 382a, 385a, 386a, 414b, 421a, 423a, 437a, 458a, 463a, 487a, 509a, 517a, 518b, 522a, 550b, 551b, 587a, 587b, 619a, 627a, 657b, 661a, 665a, 677a,
yir	→yer
	y. 39b, 45a, 223a, 224a, 253a, 325b, 374b, 388b, 389b, 399a, 455b, 518a, 631b, 663b
	y.+ de 94a, 154a
	y.+ den 26a, 113a, 211b, 491b,
	y.+ dür 498a
	y.+ e 114b,115b, 152b, 180b, 315b
	y.+ i 215a, 228a, 312a, 359b, 499b, 640a, 675a
	y.+ ü 20b, 505a
	y.+ üme 666b, 667b
yir-	kötülemek, kötümsemek, beğenmemek, hor görmek, çekiştirmek, kötü görmek
	y.- diler 132b
yirine	yerini almak üzere
	y. 339b, 402b
yirin-	kederlenmek, üzölmek, mahzun olmak, tasalanmak
	y.- ür 408b
yiryüzi	yer kabuğu, dünya
	y.+ nde 181a

	y.+ ne 665b
	y.+ nde 183a, 524a
	y.+ ndeki 404a
yit-	yetmek, yetişmek, erişmek, vasıl olmak, ulaşmak, olgunlaşmak
	y.- er 484b
	y.- ürdi 667b
	y.- mez 71b
	y.- mişem 660b
yitmiş	yetmiş
	y. 492b, 493a, 536a, 536a
	y.+ er 604a
yitmiş biñ	yetmiş bin
	y. 92b, 434b, 435a, 436a, 436b, 437a, 438a, 503a,
yitmiş biñ yidi	yetmiş yedi bin
	y. 324a
yitmiş iki biñ	yetmiş iki bin
	y. 320a
yitme-	itmemek, reddetmemek
	y.- diler 274b
yoğurma-	yoğurmamak
	y.- dı 617b
yoşsul	yoksul, fakir, gariban
	y. 270a
yoğ	olmayan, bulunmayan şey, mevcut olmayan, değil
	y. 86a, 419b, 287a, 453b, 461b, 656b
	y.+ dur (iqr̄arum) 675b
	y.+ dur (zevāl) 616b

	y.+ iken (yokken ,bağ fiil)3a
	y.+ dur 125a, 125b, 472a
yok eylemek	yok etmek, öldürmek y. 268a
yokuş	aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer y. 95b
yol	bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, âdap, erkân, âdet, meslek, usûl, kaide, müsaade, izin. y. 30b, 92b, 333b, 539a, y.+ da 475b y.+ ın 331a y.+ um 201a,113b, 191b, 449b, 457b, y.+ uma 535b, 564a
yoldaş	yol arkadaşı y.+ ı 275a y.+ ım 666a
yorga	atın rahvan yürüyüşü y. 93a
yöre	etraf, çevre, civar, daire, muhit, havali. y.+ de 540a y.+ si 328b
yukarı	yukarı, bir şeyin üst bölümü y. 46b 354a, 454b
yumşak	kolaylıkla bükülen, sert karşıtı y. 510a
Yūsuf	(A) Hz. Yusuf peygamber Y. 207a, 210a, 211a
yut-	hazmetmek, dışarı vurmamak, içinde bırakmak

	y.- dan
	y. 321b
yuvalanuban	yuvarlanarak y. 464a
yüce	yükseklik, münezzeh, arı, uzak, büyük, ulu, ulvi y. 308a, 397a, 612b, 638a y.+ ligi 613b
yügriş-	koşuşmak, koşturmak y.- diler 425a
yüksek	yukarıda, üst tarafta olan yer yüksek 559b, 598a
yüñ	tüy, kuş tüyü y.+ inde 463b
yüri-	yürümek y.- di 167b, 591a y.- düm 396a, 415a, 442b, 596b y.- rem 597a y.- yü (yürüyerek)19b y.- dügine (yürümesine)71b y.- dügüm 539b y.- düğüne 93a y.- ür 94a
yüz biñ	yüz bin y. 463b
yüz yire ur-	secdeye varmak y.- dum 115b
yüz	ön bölüm, sima, çehre, surat karşı, nezd, yan, cihet, yön, taraf y.+ i 29b, 47b, 69a, 300b, 436a, 598b, 609b,

	y.+ de 436b
	y.+ ine 110a, 207b
	y.+ ini 66a, 108b
	y.+ leri 282a, 610a
	y.+ lerin 346b, 347a, 360a,
	y.+ lerine 579b, 603b
	y.+ lerinüñ 357a, 599b
	y.+ üm 277b
	y.+ üñ 45b
	y.+ünde 424b, 506b
yüz-	derisini çıkarmak, derisini soymak
	y. er 329b
	Z
za ^ç ferān	safran otu
	z. 633b
zālim	(A) zulmeden, haksızlık eden
	z.+ leri 391a
zaman	(A) zaman, vakit, süre
	z. 279b
zār	(A) ağlayan, inleyen
	z. 230b, 599b
	z.+ ısı (ağlaması) 338b
zārı kıl-	ağlamak, inlemek, feryad etmek
	z.- dum 548b
zebānī	(A) Cehennemlikleri Cehennem'e atmaya memur edilen melek
	z.+ ler 291b,346a, 357b, 368a, 383b,
	z.+ leri 292a, 344b

zekāt	(A) İslamın beş şartından biri, malın kırkta birinin dağıtılması z. 206b
zekāt vir-	zekat vermek z.- eler 562b
zemheri	kuru soğuk, ayaz, çok soğuk z.+ den 329a
zemzeme ur-	ezgiyle, nağmeyle seslenmek z.- dı 61b
zencir	birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ z. 345a
zerre	çok küçük parçacık, yudum z. 321b
zerrīn	(A) altından yapılmış altın altın gibi sarı z. 411b
zevāl	(A) sona erme, zail olma yokdur z. 616b
zevķ	(A) hoşça giden hal, haz z. 212a
zihī	(A) ne güzel, ne hoş z. 91b
zinā kılan	(A) nikahsız çiftleşen z. 356b
zinhār	(F) sakın, asla, olmayan z. 500b
zīkr	(A) anma, anılma z. 427b, 553a
zīkr eyle-	(A) anma, anılma z. 514a

	z.- ñüz 515a
	z.- ye 572b
ẓıkr it-	→ ẓıkr eyle-
	z.- em 216b
	z.- e 573a
z̄ıra	çünkü, şundan dolayı ki
	z. 2a
ziyāret	(A) görmeye gitme, görüşmeye gitme
	z.+ ine82a
ziyāret kı̇l-	ziyaret etmek, görmeye gitmek
	z.- dı 596a
	z.- dılar 426a
	z.- dum 117a
	z.- ur 657a
z̄ulm	(A) haksızlık, eziyet
	z̄. 391a
Z̄ülcelāl	(A) ululuk sahibi olan Allah
	Z̄. 57b, 616a
z̄ümürüt	(A) zümrüt, değerli taş, pek yeşil
	z.+ den 397a
z̄ürriyet	(A) nesil, kuşak, soy, döl
	z.+ ini 248b

KAYNAKÇA

Akalın Mehmet, *Tarihi Türk Şiveleri*, *Türk Kült. Araştırma Enstitüsü Yayınları* seri: IV, sy. A.21, Ankara,1988

Akar, Metin, *Türk Edebiyatında Manzum Mi'rac-nameler*, Ank.1987

Çağbayır Yaşar Ötüken *Türkçe Sözlük* , İstanbul, 2007

Gülsevin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara, 2007

Kanar, Mehmet, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İst 1993

Kaşgarlı, Mahmut, *Divan-ı Lügati 't-Türk*

Sami, Şemseddin, *Kamus-ı Türki*, İst. 1989

Timurtaş, F. Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri III*, İst.1993

Süleymaniye KtpLaleli bl. 3756

Topkapı Sarayı Müzesi Ktp.K.989

T.D.İ Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (meali)

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Sözlük*, Ank.1986

T.D.K. Derleme Sözlüğü

T.D.K. Tarama Sözlüğü, Ank.1996

T.D.K. Yeni Yazım Kılavuzu, Ankara, 2008

<http://www.kuranikerim.com/mdiyanet/isra.htm> İsra 17/89-93 15.11.2009

SEMA ÇİMEN 15. YÜZYILA AİT ANONİM BİR Mİ'RÂC-NÂME

(Transkripsiyonlu metin)

2010